

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İKTİSAT TARİHİ BİLİM DALI

THE LEVANT HERALD:
Muhallif Bir Gazetenin Bakış Açısıyla
Osmanlı'da Sosyal ve Ekonomik Durum
(1865 Yılı)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Muammer AKÇAY
2501980485

TEZ DANIŞMANI
Yard. Doç. Dr. M. Şevket AKAR

İSTANBUL
2013

YÜKSEK LİSANS TEZ ONAYI

ÖĞRENCİNİN

Adı ve Soyadı : MUAMMER AKÇAY Numarası : 2501980485
Anabilim/Bilim Dalı : İKTİSAT TARİHİ Danışman : YRD.DOÇ.DR.Ş.KAMİL AKAR
Tez Savunma Tarihi : 19.07.2013 Tez Savunma Saati : 15.30

Tez Başlığı : "THE LEVANT HERALD: MUHALİF BİR GAZETENİN BAKIŞ AÇISIYLA
OSMANLI'DA SOSYAL VE EKONOMİK DURUM (1865 YILI)"

TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği'nin 36. Maddesi uyarınca yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin KABULÜ'NE OYBİRLİĞİ / ÇOKLUĞUYLA karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- PROF.DR.AHMET KALA		
2- DOÇ.DR.YÜCEL BULUT		Kabul
3- YRD.DOÇ.DR.Ş.KAMİL AKAR		Kabul

YEDEK JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
1-YRD.DOÇ.KADİR YILDIRIM		
2- YRD.DOÇ.DR.HASAN ŞENOCAK		

ÖZ

The Levant Herald:

Muhalif Bir Gazetenin Bakış Açısıyla

Osmanlı'da Sosyal ve Ekonomik Durum (1865 Yılı)

Hazırlayan:

Muammer AKÇAY

Bu çalışmada The Levant Herald Gazetesi'nin bakış açısıyla Osmanlı Devleti'nin 1865 yılı ekonomik ve sosyal görünümü analiz edilmeye çalışılmıştır. Tez üç bölümden meydana gelmektedir. Tezin birinci bölümünde gazete ile ilgili bilgi verilmiş, yayın dönemleri, yayın politikası ve Bab-ı Ali olan ilişkileri ele alınmıştır. İkinci bölümde gazetenin Osmanlı coğrafyasında meydana gelen ekonomik gelişmeleri işleyiş biçimi analiz edilmiş ve önemli gelişmeler aktarılmaya çalışılmıştır. Üçüncü bölüm ise sosyal gelişmelere ayrılmıştır.

Anahtar kelimeler: Levant, Herald, Osmanlı, Bab-ı Ali, Mr. Laing, Kapitülasyon.

ABSTRACT

The Levant Herald:

**Social And Economic Stuation In The Ottoman
From The Viewpoint Of An Opponent Newspaper
(1865 Year)**

Prepared By:

Muammer AKÇAY

In this study the social and economic profile of Ottoman State in 1865 year are analyzed from the point of view of The Levant Herald Newspaper.

The thesis has three parts. In the first chapter, general information about the Newspaper, it`s publishing periods, policy and relations with Sublime Porte are discussed. The newspaper`s approaches to economic improvements in Ottoman geography are analyzed and important events are narrated in the second chapter. Social events are dealt with in the third chapter.

Keywords: Levant Herald, Ottoman, Sublime Porte, Mr. Laing, Capitulation.

ÖNSÖZ

Tanzimat sonrası dönemde çıkan yerli ve yabancı gazeteler arasında yayın hayatı itibarıyla belki en uzun dönemli gazetelerden biri olan The Levant Herald Gazetesi, yayın politikası, içeriği ve Bab-ı Ali ile olan polemikçi ilişkileri dolayısıyla da en görünür gazetelerden biri olmuştur. Levant denilen Akdeniz coğrafyasındaki İngiliz toplumuna dönük olarak çıkarılan gazete, dil olarak İngilizce, politik olarak da İngiliz'dir. Gazetede başta siyasi meseleler olmak üzere ekonomik, sosyal, toplumsal her türlü mesele ele alınarak işlenmiştir. Gazetenin şumullü bir gazete olması dolayısıyla çalışmamız yıl olarak 1865 yılı, konu olarak da sosyal ve ekonomik gelişmelerle sınırlandırılmıştır. Ancak söz konusu döneme ilişkin çıkarılan indekste siyasi meselelere dair haber ve makalelere de yer verilmiştir. Biz bu çalışmamızda gazetenin 1865 yılı sayılarını ele alarak incelemeye ve Osmanlı coğrafyasında meydana gelen sosyal ve ekonomik gelişmelere ilişkin gazetenin yaklaşımını yansıtmaya çalıştık.

Tez üç bölümden meydana gelmektedir. Tezin birinci bölümünde gazete ile ilgili bilgi verilmiş, yayın dönemleri, yayın politikası ve Bab-ı Ali olan ilişkileri ele alınmıştır. İkinci bölümde gazetenin Osmanlı coğrafyasında meydana gelen ekonomik gelişmeleri işleyiş biçimi analiz edilmiş ve önemli gelişmeler aktarılmaya çalışılmıştır. Üçüncü bölüm ise sosyal gelişmelere ayrılmıştır.

Tezin hazırlanmasında emeği geçen tez danışmanım Yard. Doç. Dr. M. Şevket AKAR'a ve yönlendirmelerde bulunan değerli hocam Yard. Doç. Dr. Ercüment BALCI'ya teşekkür ederim.

Muammer AKÇAY

Haziran 2013

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	III
ABSTRACT.....	IV
ÖNSÖZ.....	V
İÇİNDEKİLER.....	VI
KISALTMALAR LİSTESİ	X
GİRİŞ.....	1
I. BÖLÜM: THE LEVANT HERALD GAZETESİNİN ŞEKİL VE İÇERİK	
ÖZELLİKLERİ.....	4
1.1 Gazetenin Yayın Hayatı ve Nüshaları	4
1.2.Şekilsel Özellikleri ve Fiyatı	5
1.3. Basıldığı Matbaa ve Adresi	6
1.4. Muhtevası	7
1.4.1.Gazetenin Çıkış Amacı ve Politikası	7
1.4.2. Muhtevası	10
1.5. The Levant Herald ve Bab-ı Ali ilişkileri	13
1.6. Levant Herald Ve Matbuat Nizamnamesi	18
II. BÖLÜM: GAZETEYE GÖRE OSMANLI DEVLETİNİN 1865 YILI EKONOMİK	
GÖRÜNÜMÜ.....	23
2-1 MALİ ALANDA YAŞANAN GELİŞMELER.....	23
2.1.1. 1864-1865 Yılı Bütçesi	23
2.1.2. 1864-1865 Bütçe Raporunun Değerlendirilmesi.....	26
2.1.3. Tuz Vergileri Reformu	31
2.1.4. Kadastro Çalışmaları ve Ev Vergisi	31
2.1.5. Türk –İngiliz Gümrük Tarifeleri.....	32
2.1.6. Türk-İran Gümrük Tarifesi Sorunu	33
2.1.7. Tütün Satışının Tezkereye Bağlanması	35
2.2. FİNANSAL ALANDA YAŞANAN GELİŞMELER	36

2.2.1. Genel Olarak Galata Borsası.....	36
2.2.2. Türk Fonları	37
2.2.3. Kurlar	38
2.2.4. Emtia Fiyatları	39
2.2.5. İç Borç Çevrim Planı	43
2.2.5.1. İç ve Dış Borçlar ile Laing Çevrim Planı Tartışmaları.....	43
2.2.5.2. Laing İç Borç Çevrim Planı.....	53
2.2.5.3. Plan Sonrası Tartışmalar ve Planın Uygulanması.....	55
2.3. OSMANLI’NIN BATI İLE SORUNU: TOPRAK VE KAPİTÜLASYONLAR.....	60
2.4. TİCARET ALANINDAKİ GELİŞMELER	63
2.4.1. İmtiyazlar.....	63
2.4.2. İstanbul Hanları	65
2.4.3. Kaçakçılık.....	67
2.4.4. Tuz Tekeli	69
2.4.5. Tahıl İhraç ve Diğer Yasak Haberleri.....	70
2. 5. TARIM.....	70
2.5.1. Türkiye’de Tarımın Genel Durumu.....	70
2.5.2. İngiliz Konsolosluk Raporlarına göre Türkiye’de Pamuk Üretimi	72
2.6. BAYINDIRLIK ALANINDAKİ GELİŞMELER	79
2.6.1. Demiryolları Yapım Çalışmaları	79
2.6.1.1. İzmir Aydın Demiryolu.....	79
2.6.1.2. İzmit-Sapanca Demiryolu.....	81
2.6.1.3. Bükreş-Geurgivo Demiryolu.....	81
2.6.1.4 Halep- Seluce Demiryolu.....	81
2.6.1.5. Edirne- Enos - Avlona Demiryolu.....	82
2.6.1.6. Galata-Büyükdere Demiryolu.....	82
2.6.2. Karayolları Yapım Çalışmaları	83
2.6.2.1. Tuna’da Şose Yollar İnşası.....	83
2.6.2.2. Trabzon- Erzurum Yolu Çalışmaları.....	83
2.6.2.3. Larnaka- Nikosa Yük Taşıma Yolu	84
2.6.2.4. İnebolu –Kastamonu Yolu İnşaat Çalışmaları	85
2.6.3 Yol Kurulu, Kuruluş ve Görevleri.....	86

2.6.4. Telgraf Hatları	88
2.6.5. Telgraf Ücret Tarifeleri	90
2.6.6. Türk- İran Telgraf Tarifesi	94
III- GAZETEYE GÖRE OSMANLI DEVLETİ’NİN 1865 YILI SOSYAL	
GÖRÜNÜMÜ.....	95
3.1. VAKIF SORUNU.....	95
3.1.1 Vakıflar ve Yabancı Basın	95
3.1.2 Vakıf Reformu	97
3.2. BELEDİYECİLİK.....	101
3. 2.1. Türkiye’de Belediyeler ve idari Sistem	101
3.2.2. Belediyelerin Görevleri ve Pera Belediyesi	104
3.2.3.Galatada Belediye Kurulması	105
3.3. YANGINLAR VE KOLERA SALGINI.....	108
3.3.1. Yangınlar.....	108
3.3.1.1. Aynalı Çeşme Yangını	108
3.3.1.2.St. Benoit Yangını.....	109
3.3.1.3. İstanbul Yangını	110
3.3.1.4. Büyük Kasaba Yangını.....	111
3.3.2. İtfaiye Hizmetlerinin Yetersizliği	112
3.3.3. Kolera Salgını.....	116
3.3.3.1 İstanbul’da Kolera	116
3.3.3.2. İzmir’de Kolera	124
3.3.3.3. Çanakkale’de Kolera.....	127
3.3.3.4. Suriye’de Kolera.....	128
3.3.3.5. Kolera Konferansı Önerisi.....	130
3.4 - GÖÇ VE İSKÂN	132
3.4.1. Çerkez Göçü ve Yol Açtığı Sıkıntılar	132
3.4.2. Bosna Hersek Göçü	137
SONUÇ.....	140
BİBLİYOGRAFYA.....	143

EKLER.....	144-231
Ek 1: The Levant Herald Gazetesi 1865 Yılı Haber İndeksi.....	142-200
Ek 2: Galata Borsası 1865 Yılı Türk Fonları Kapanış Fiyatları.....	201-207
Ek 3: Galata Borsası 1865 Yılı Döviz Kurları	208-215
Ek 4: Galata Borsası 1865 Yılı Emtia Fiyatları	216-231

KISALTMALAR

A.g.e	: Adı geçen eser
A.g.m	:Adı geçen makale
L	: Levant
S	: Sahife
SGB	: Strateji Geliştirme Başkanlığı
vb.	: Ve benzeri
İSAM	: Türkiye Diyanet Vakfı İslami Araştırmalar Merkezi
Bkz.	: Bakınız
Tab.	: Tablo
P	: Pence
d	: Penny

GİRİŞ

Olayların, bilgilerin, düşüncelerin belgelendirilmesi ve habere dönüştürülmesi anlamına gelen basın, bir yandan toplumların ihtiyaçları ve ekonomik gereksinimleri sonucu ortaya çıkarken, diğer yandan toplumların dinamizm kazanmasında, sosyal yapısının değişmesinde ve ekonomik ihtiyaçlarının yeniden belirlenmesinde de büyük rol oynamıştır. Teknolojinin değişmesi ve matbaaların üretim sürecine katılması ile o eski el yazımı sürecinde üretilen kitap ve risaleler, yerlerini seri halde üretilen matbuata bırakmıştır. Ancak her şey kısa bir zaman sürecinde olmamış, değişim, teknolojinin, ihtiyaçların ve devlet anlayışlarının değişimine paralel olarak yürümüştür.

Avrupa'da 16. yüzyılda ortaya çıkmaya başlayan kitap basımı, gazete ve basın faaliyetinden Osmanlı Devleti 18. yüzyılda haberdar olmuş, ancak konuyla siyasi düzeyde ilgilenmiştir. Örnekleme yapmak yerine Tercüme Bürosu kurularak çıkan basın yayının tercüme ettilmesi yoluna gidilmiştir. Osmanlı Devleti'nde çıkan ilk yabancı gazete, Fransız elçiliğince 1795 yılında İstanbul'da çıkarılan *Bulletin des Nouvelles* olmuştur.¹ Tanzimat dönemi sonrasında matbaacılık teknolojisinin gelişimine paralel olarak giderek artan sayıda yerli ve yabancı gazete çıkmaya başlamış, büyük çoğunluğunu Fransız gazetelerin oluşturduğu yabancı basın sayısı, yerli basın sayısını geçmiştir. Basın yayın faaliyetinin ticarileşmesi ve bu alana büyük sermaye şirketlerinin yatırım yapmaya başlamaları ile bu gazeteler Avrupa ticaret ve siyaset çevrelerinin temel bilgi kaynağı olmaya başlamışlardır. İş yapmak istedikleri ülkelerdeki siyasi gelişmeleri, borçlanmaları, ihaleleri ve ticaret borsalarına ilişkin haberleri bu gazeteler aracılığıyla takip ederek ekonomik hayatı yönlendirmeye çalışmışlardır.² Bunun en tipik örneği ise İstanbul Galata Borsası olmuştur. Londra ve Paris kaynaklı olarak borsaya gelen haberler, borsada haftalar süren spekülasyonların yaşanmasına neden olmuştur. Bu tür gazetelerin yazarları ise

¹ Orhan KOLOĞLU, **Osmanlı'dan 21. Yüzyıla Basın Tarihi**, Pozitif Yayınları, İstanbul 2013, s.21

² Koloğlu, **A.g.e**, s.38

çoğunlukla yerli azınlıklara mensup kişilerden, kısmen de Avrupalılardan oluşmuştur.

The Levant Herald Gazetesi, 1859-1914 yılları arasında Osmanlı topraklarında bulunan İngiliz toplumunun temsilciliğini yapmak üzere kurulmuş bir gazetedir. İngiliz toplumunun çıkarlarını korumak, tüccar ve işadamlarına ticari hayatla ilgili bilgiler sunmak, İngiltere'nin Akdeniz çevresindeki politika ve çıkarlarına destek vermek, ülkenin en büyük dış limanlarından elde edilmiş bilgilerden oluşan ve çok dikkatli hazırlanmış ticaret raporlarına ek olarak, yerel Galata ticareti ve bu ticarete dönük tutulan haftalık işlem kayıtları ile ülkenin iç ve dış ticareti ile alakalı tüm konularda sağlam bilgiler derlemeyi, bu bilgileri hem bu ülkede yerleşik, hem de İngiltere'de bulunan tüccarların hizmetine sunmayı amaç edinmiştir.

Gazete aynı zamanda tüm dünyada meydana gelen olaylara ilişkin haberler vermek ve yabancı basında çıkan önemli makale ve yazılardan alıntılar yapmak suretiyle okuyucularını dünya ölçeğinde bilgilendirmek gibi işlevler yüklenmiştir. Gazetede uluslararası siyasi ve idari konular kadar, sosyal, ekonomik, finansal vb. bir çok konu da işlenmiştir. Bu yönüyle bakıldığında gazete her ne kadar Akdeniz çevresine dönük olarak çıkarılsa da uluslararası niteliği olan bir gazete konumunda bulunmaktadır.

Gazetenin Osmanlı Devleti ile özellikle de Bab-ı Ali ile olan ilişkileri hep çatışmaya dayalı olarak sürmüş, gazete, politik tarzı ve yayın politikası nedeniyle bir çok kez kapanmıştır. Ancak farklı adlar altında yeniden kurulmasına da müsaade edilmiştir. Gazetenin yayın politikası kapandığı 1914 yılına kadar değişmeden devam etmiştir.

Gazetenin çok kapsamlı bir gazete olması nedeniyle tez konumuz 1865 yılı ile sınırlandırılmıştır. 1865 yılında Osmanlı topraklarında meydana gelen tüm iktisadi, mali, finansal, sosyal haber ve makale konuları taranmış, okuyucuya ulaştırılması değerli olarak addedilen meseleler işlenmeye çalışılmıştır. Diğer yandan 1865 yılı yangınlar ve kolera salgını nedeniyle doğal afetlerin yoğunlukla gerçekleştiği bir yıl olmuştur.

Tezimiz üç bölümden meydana gelmektedir. Birinci bölümde Gazetenin tanıtımına yönelik olarak yayın hayatı, şekilsel özellikleri, muhtevası ve özellikle de

yayın politikası ele alınarak işlenmeye çalışılmıştır. Gazetenin Osmanlı Hükümeti ile olan ilişkileri ve Matbuat Nizamnamesine bakış açısı yine bu bölümde işlenen konular arasında bulunmaktadır. Tezimizin ikinci bölümü Osmanlı Devletinde meydana gelen ekonomik gelişmelere ayrılmıştır. Bu bölümde Osmanlı Devletinin 1864-1865 mali yılı bütçesi başta olmak üzere genel olarak Türk Maliyesinin durumu, Galata Borsasında işlem gören Türk tahvil ve senetleri ile emtia fiyatlarını etkileyen unsurlar, İç Borç Çevrim Planı tartışmaları, kapitülasyonlar, tarım ve bayındırlık alanlarındaki gelişmeler değerlendirilmeye çalışılmıştır. Tezimizin üçüncü bölümü ise sosyal gelişmelere ayrılmıştır. Bu bölümün temel konularını ise vakıf reformu, belediyeçilik, göç ve iskân meseleleri oluşturmuştur.

Tezin sonuna, okuyucuların gazeteden azami derecede faydalanmalarını sağlamak üzere 1865 yılında Osmanlı coğrafyasında meydana gelen tüm gelişmelerin tarandığı bir indeks eklenmiştir. Bu indekste sadece ekonomik ve sosyal gelişmeler değil, gazetede geçen her türlü haber, başlıklandırılmaya çalışılmıştır. Ayrıca tezin sonuna Galata Borsasında işlem gören Türk fonları ve döviz kurlarının yıllık fiyatlarına ilişkin listeler eklenmiştir. Bu listeler üzerinden Osmanlı Devleti'nce çeşitli adlar altında çıkarılan ve Galata Borsasında işlem gören tahvil ve senetlerin günlük, haftalık, aylık ve yıllık fiyatları rahatlıkla takip edilebilir. Tezin sonuna eklenen emtia fiyatları listesi ile de borsada ticarete konu olan tüm ticari malların haftalık fiyat değerleri yansıtılmaya çalışılmıştır. Söz konusu listelerin araştırmacılar için faydalı olması temenni olunur.

I. BÖLÜM: THE LEVANT HERALD GAZETESİNİN ŞEKİL VE İÇERİK ÖZELLİKLERİ

1.1 Gazetenin Yayın Hayatı ve Nüshaları

Osmanlı gazeteciliğinin Tanzimat sonrası dönemdeki hızlı gelişim sürecinde Türkçe gazetelerin yanında yüzlerce Türkçe-dışı gazete de yayınlanmıştır. Hatta yabancı dilde yayımlanan gazetelerin sayısı yerli gazete sayısını aşmıştır. Ermenice, Rumca, Arapça yayımlanan çok sayıda gazetenin yanında en büyük ağırlığı ise Fransızca gazeteler oluşturmuştur.³ Söz konusu dönemde çıkmaya başlayan ecnebi gazetelerden biri olan The Levant Herald Gazetesi (1856-1914) İngilizler tarafından çıkarılan, başlangıçta yarı Fransızca, yarı İngilizce olan ve polemikçi niteliğiyle ün kazanan bir gazetedir.⁴ 05.01.1859 tarihi itibarıyla gazete İngilizce olarak yayınlanmıştır.

Gazetenin yarı Fransızca, yarı İngilizce yayınlandığı 1856-1858 dönemine ilişkin elimizde herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Amerikan Kongre Kütüphanesi (Library Of Congres) ile İngiliz Kütüphanesi (British Library) kayıtlarında gazetenin yayın hayatı, dönem içinde çeşitli adlar altında yayınlansa da, 1859-1914 olarak verilmektedir. İstanbul'da İSAM kütüphanesinden alınan dijital kopyalarında gazete, The Levant Herald adıyla 05 Ocak 1859 yılında yayınlanmaya başlamış görünmektedir.

1859-1914 yılları arasında çeşitli adlar altında yayınlanan The Levant Herald Gazetesinin yayın hayatı, British Library online katalog bilgilerine göre dört döneme ayrılabilir:

1. Dönem: The Levant Herald, 05.01.1859- 15.07.1878
2. Dönem: Constantinople Messenger, 24.07.1878-29.04.1882
3. Dönem: Eastern Express, 20.05.1882 -06.02.1886
4. Dönem: The Levant Herald And Eastern Express 28.04.1886-05.05.1914

³ Koloğlu, A.g.e, s. 36.

⁴ Koloğlu, A.g.e, s. 37.

Yukarıda çıkarılan yayın dönemleri kategorik olup düzenli bir yayın hayatını yansıtmamaktadır. Gazete, yayın politikası nedeniyle Osmanlı Hükümeti ile yaşadığı sorunlar nedeniyle birçok kez kapatılmış, ya aynı isim altında ya da başka isimlerle yayın hayatına 1914 yılına kadar devam etmiştir. Bu şekilde gazetenin yayın hayatı kesintilerle birlikte yaklaşık altmış yıl sürmüştür.

Gazetenin The Levant Herald adıyla yayınlandığı döneme ait birçok nüshası kayıp olup, tez konusu olan 1865 yılında 51 sayısı yayınlanmıştır. İncelediğimiz dönemde gazete haftada bir defa ve çarşamba günleri çıkmaktadır.

1.2.Şekilsel Özellikleri ve Fiyatı

The Levant Herald, sekiz sahifeden oluşan İngilizce bir gazetedir. Gazetenin ilk sahifesinin en başında, 72 punto Old English Text MT yazı tipiyle yazılmış başlığı yer almakta, hemen alt tarafına sahifenin sonuna kadar uzanan iki çizginin arasında en başta sahife numarası, arkasından “İstanbul, Çarşamba ile ay ve yıl (Costantinople Wednesday January 5 1859) son tarafında ise gazetenin fiyatı yer almaktadır. İkinci sahifeden sonraki sahifelerde, sahife başlarında “Constantinople” ifadesinin yerini “The Levant Herald” ifadesi almaktadır. Yayın hayatına başladığı 1859 yılında Gazetenin birinci sahifesi 4 sütunlu, diğer sahifeleri ise çoğunlukla 3, bazen 2 sütunlu, ancak çalışmamıza konu olan 1865 yılında birinci sahifenin 5 sütunlu diğer sahifelerin ise 4 sütunlu olduğu görülmektedir. Sahife numaraları haftalık olarak tekrar birden (1) den başlamamakta, cilt boyunca devam etmektedir. Gazetede, içeriğini yansıtan herhangi bir slogan kullanılmadığı gibi karikatür ve resim de yer almamaktadır.

The Levant Herald Gazetesinde yazar ismi kullanılmamıştır. Alıntı yazı ve makalelerde yine yazar ismine rastlanmamaktadır. Gazetenin İzmir başta olmak üzere Selanik, Çanakkale, Suriye, Bosna, Trabzon, Bükreş, Atina, Tuna Prenslikleri, Tunus, Belgrat, Mısır’da muhabirleri bulunmaktadır. Gazeteye bölgelerden gönderilen haber ve yazılar gazetenin sürekli muhabirleri aracılığıyla gönderilmesi durumunda genellikle “Muhabirimizden” (Correspondent) başlığı altında, sürekli olmayan muhabirlerden gelen haber ve yazılar ise “Fahri Muhabirden” (Accidental Correspondent) başlığı altında verilmektedir. Diğer taraftan gazete, haber veya yazı gönderen muhabirlerin isimlerini kendilerinden talep etmektedir. Ancak bunu

yayınlamaktan ziyade, gönderilen haber ve yazıların içerikleri ile ilgili muhtemel sorumluların tespiti amacıyla yapmaktadır. Yine gazeteye gönderilen mektuplarda geçen ifadelerden sorumluluk duyulmamaktadır.⁵

Gazete üyelik sistemine göre çalışmakta olup 1859 yılı için yıllık üyelik ücreti ön ödemeli olarak 1.10 Sterlin, altı aylık üyelik ücreti 0,18 Sterlin, üç aylık üyelik ücreti ise 0,10 Sterlin olarak belirlenmiştir.⁶

Ancak sonraki yıllarda posta tarifelerindeki değişiklikler ve mevsimsel olarak değişen maliyetler, üyelerin ödedikleri ücretleri aştığından, bazı hafif ücret değişikliklerinin yapıldığı görülmektedir. 1865 yılında üyelik ücretleri posta ücretleri de dahil olmak üzere bu defa bölgesel olarak belirlenmiştir. Aşağıda gösterilen satış fiyatları aynı zamanda gazetenin dağıtım yerlerini de göstermektedir.

İstanbul için;	1 Yıllık	1.15.0 Sterlin	
	6 Aylık	1.10.0	“
	3 Aylık	0.10.0	“
Karadeniz Limanları, Prenslikler, Rumeli, Küçük Asya Limanları, Suriye ve Mısır için,	1 Yıllık	2.2.0	“
	6 Aylık	1.3.6	“
Malta ve Yunanistan için;	1 Yıllık	1.19.6	“
	6 Aylık	1.2.3	“
Birleşik Krallık için;	1 Yıllık	2.3.8	“
	6 Aylık	1.4.4	Sterlin ⁷

1.3. Basıldığı Matbaa ve Adresi

The Levant Herald Gazetesi, 1859 yılında “Societa Tipografica Italiana” matbaasında basılıp kendi ofisinden dağıtılmış, 1865 yılında ise gazetenin kendi ofis ve matbaasında basılıp yayınlanmıştır. Adresi, No:319, Grand’ Due, Pera’dır. The Levant Herald gazetesi iç hatlara çarşamba günleri Fransız Postası ve Toprak Tatarları⁸ ile dış hatlara ise deniz postası aracılığıyla dağıtılmıştır.⁹

⁵ **The Levant Herald**, Cilt/6, No:49, Wednesday (04 Ocak) 1865, s.382.

⁶ **The Levant Herald**, Cilt No: 1, Wednesday (02 Şubat)1859 s. 11

⁷ **The Levant Herald**, Cilt: 7, No: 30 Wednesday (30.Ağustos)1865, s. 236

⁸ **The Levant Herald**, Cilt No:1, Wednesday (5 Ocak)1859, s. 1.

⁹ **The Levant Herald**, Cilt/6, No 49, Wednesday (04 Ocak) 1865, s..382.

Gazete aynı zamanda Pera'da bulunan Messrs Kohler's de, Messrs Rockseller'de, Messrs. Baker ve Haydens' de, Messrs. Minatian's'da, Amerikan Store ve Messrs. Stampa's'da ve Galata'da satılmıştır. Ancak gazetenin dağıtımında yaşanan eksiklikler nedeniyle üyelerden yoğun şikayetler geldiği, gazete idaresinin ise gazeteleri zamanında dağıtmak için elinden gelen tüm gayreti gösterdiğine dair abonelere garanti verdiği, bazen meydana gelen düzensizliklerden haberdar olunmadığını, bu tür durumlarda şikayetlerin direkt olarak yayıncıya yapılmasını, aksi takdirde sorumluluk kabul edilmeyeceği ilan edilmiştir.¹⁰

1.4. Muhtevası

1.4.1. Gazetenin Çıkış Amacı ve Politikası

Gazetenin imtiyaz sahipliğini İngiliz tebaiyetine tabi olan Edgar Whateker¹¹ yapmaktadır. Belirlenebilen diğer imtiyaz sahipleri ise Mösyö Miçes¹² ve Mösyö Şarl Klifton'dur.¹³ Editörlüğünü, J.C. Mc COAN'nın¹⁴ yaptığı The Levant Herald Gazetesi, İstanbul'da ve Levant denilen Akdeniz çevresindeki Osmanlı topraklarında bulunan İngilizlere dönük olarak çıkarılmıştır. Gazete dil olarak İngilizce, politik olarak da İngiliz'dir. Gazetenin çıkış sayısında yer alan bir yazıda, Türkiye'de ve Levantta hızla artan İngiliz vatandaşlarının sayısının, onların yararına ve menfaatine böyle bir gazetenin kurulmasını da beraberinde getirdiği, Anglosakson girişimciliğin yayıldığı ve kendine yerel bir zemin kazandığı her yere, İngiliz bağımsız ve aydın ulusal basınının da insanlığın gelişim değerlerini ileriye taşıma yaklaşımıyla girme itiyadında olduğu, bu prensipler ve değerlerin İngiliz ulusunu dünya milletleri arasında birinci sıraya yükselttiği ifade edilmiştir. Yine aynı yazının devamında Türkiye'nin gazetecilik girişimi açısından daha az bir koloniyal geçmişi olduğu doğru olsa da bu ülkede yerleşik İngiliz vatandaşlarının kendi görüşlerini özgürce ifade edebilecekleri ve kendisini bu konuya adanmış, kendi dillerinde yayın yapan bir gazeteye sahip olmalarının doğru olacağı, bu ümit ve inançla Levant Herald gazetesinin kurulmasının teklif edildiği, ülkede yarım düzine Avrupalı dergi olsa da

¹⁰ **The Levant Herald**, Cilt:7, No:3, Wednesday (15.şubat) 1865 s.20.

¹¹ **BOA** Müfettişlikler ve Komiserlikler Tahrirâtı, Yıldız, Dosya: 1, Gömlek:11,29/Z/1295, (Hicrî).

¹² **BOA** Zaptiye, Dosya:367, Gömlek:95, 13.Eylül 1324 Hicri.

¹³ **BOA** Mektubi Kalemi, Dahiliye, Dosya :816, Gömlek:5, 12/Za/1321 Hicri.

¹⁴ **The Levant Herald**, Cilt 6, sayı :49, Wednesday (04.Ocak).1865 s.386.

hiçbir rekabetçi amaç güdülmeyeceğini, hiçbir şekilde tek birini bile haksız yere aşağılamak amacıyla olmadıklarını, kendi gazetelerinin dil ve ulusal durumları bir yana, plan ve karakter bakımından diğer ülke gazetelerinden farklılık gösterdiği ileri sürülmüştür.¹⁵ Gazetenin içeriği ve politik tarzı gazetede ilan edildiği şekilde aşağıdaki gibi özetlenebilir:

1- Galigment's Messenger gazetesinin planını geliştirerek kullanacağını ifade eden gazete, hafta içinde Avrupa'da gerçekleşen haberlerin tam bir özetini vermeyi, buna ilaveten kıta Avrupa'sının ve İngiltere'nin en önde gelen gazetelerinin editöryel sayfalarından alınan bazen tam kopyalanmış değerlendirme yazılarına yer vermeyi planlamıştır.

2-Çok sayıda çalışanı ve çeşitli bölgelerde bulunan muhabirleri aracılığıyla İmparatorluğun her tarafından bilgiler ve haberler sunmak, bu yolla en bakir alanlara bile ulaşarak nerelerin hem yerli hem de yabancı sermaye için imkanlar sunduklarını ortaya koymayı, sultanın egemenlik alanında bulunan değişik milletlerin yaşam koşulları, istekleri ve karakterleri hakkında daha önce elde edilmemiş bilgilerle kamuoyuna bir tür katkı sağlamayı amaçlamıştır.

3-Haftada bir veya iki liderle temel konuları –Türk veya yabancı siyasi meseleleri- tartışmayı, gerçek reformlar için hükümete her türlü desteği sağlamayı, bunu yaparken imkânlar elverdiği ölçüde suiistimallerin ortaya çıkarılmasında korkusuzca davranmayı deklare etmiştir.

4-Ülkede bulunan tacir ve konsolosluklara, ticaret yasaları ve uygulaması hakkında yasal bilgi, Yüksek Konsolosluk Mahkemesinin işlemlerine dair kısa fakat kafi derecede bilgi içeren raporlar sunmayı, bu hizmetle, tacirler ve resmi görevlilerin eksik ve pahalı bir şekilde elde ettiklerini ifade ettiği bilgiler yerine, günlük işlerinin gerektirdiği pratik bilgileri kolaylıkla elde etmelerini sağlamayı hedeflemiştir.

5-Ülkenin en büyük dış limanlarından elde edilmiş bilgilerden oluşan ve çok dikkatli hazırlanmış ticaret raporlarına ek olarak, yerel Galata ticareti ve bu ticarete dönük tutulan haftalık işlem kayıtları ile ülkenin iç ve dış ticareti ile alakalı tüm

¹⁵ **The Levant Herald**, Cilt No:1, Wednesday (5 Ocak)1859 s. 1.

konularda sağlam bilgiler derlemeyi, bu bilgileri hem bu ülkede yerleşik hem de İngiltere’de bulunan tüccarların hizmetine sunmayı amaçlamıştır.¹⁶

Yukarıda temel hatları çizilen hususlara ek olarak gazete, kendi ulusal vatanlarının (İngiltere’nin) tüm doğudaki yasal etkinliklerine destek vererek, imparatorluk çapındaki tüm İngilizleri, ulusal menfaatlerine etkisi ne olursa olsun fikirlerini açıkça ifade etmeye davet edeceğini, aynı duyarlılıkla Sultanın haklarına destek vereceğini, Türk halkının medenileşmesi ve kalkınması için gerekli tedbirlerin alınmasında elinden gelen katkıyı sağlayacağını ifade etmektedir.¹⁷

Gazete, yayın hayatına başlamadan önce bir broşür çıkararak bunu kamuoyunun görüşlerine sunmuş ve gelen olumlu tepkilerden ve böyle bir gazetenin çıkarılacak olmasından duyulan memnuniyetten bayağı müteessir olmuştur. Bundan dolayı ülkedeki her sınıftan vatandaşa cesaret ve desteklerini almak için çıkardığı tanıtıcı broşüre gösterdikleri büyük karşılık nedeniyle teşekkür edilmektedir. Teşebbüslerinin muhtemel başarısı hakkındaki tereddütleri ne olursa olsun, böyle yardıma hazır desteğin her şeyi geride bıraktığı ve girişimlerinin ticari başarısı ile ilgili her türlü şüphe zemininin ortadan kalktığı dile getirilmektedir. Bütün zamanlarda olduğu gibi yüksek görev ve bağlılıkla doğuda bulunan tüm vatandaşlarının çıkarlarını korumak için tüm enerjilerini buna adarken, duyduklarını ifade ettikleri iç güven, kararlılıkla yola devam etmelerinde iteleyici güç sayılmaktadır.¹⁸

Gazeteye göre, Osmanlı Devleti’nde parti kavramı, İngiltere’de anlaşıldığı gibi anlaşılmamaktadır. Bu anlamda yazıda;

“Biz ne bir liderin ne de bir sınıfın bayrağı altında mücadele edeceğiz. İngiltere’de parlamento fıraksasyonları var iken burada rakip uluslar var. Bunun için biz sadece Tory veya Whig gibi fikirlerden ziyade kapılarımızı daha geniş fikirlere açık tutacağız. Politik görüşümüz Londra’da liberal veya muhafazakar olabilirken burada İngiliz’dir. Orada taraftarlığımız partimizi büyütmek iken burada ülkemizin onur ve menfaatlerine destek vermektir. Bir parti organı kendi sınıfına ne yapabilirse biz Türkiye ve tüm Levanttaki İngiliz toplumuna aynı şeyi yapmaya inançlıyız.

¹⁶ **The Levant Herald**, Cilt/ No:1, Wednesday (5 Ocak)1859 s. 1.

¹⁷ **The Levant Herald**, Cilt/ No:1 Wednesday (5 Ocak)1859 s. 1.

¹⁸ **The Levant Herald**, Cilt/ No:1 Wednesday (5 Ocak)1859 s. 1.

İngiliz toplumunun ilerleme düşünce ve fikirlerinin dışarıdaki en büyük temsilcisi olarak onun etkisinin, bu büyük dominyonlarda sürmesini sağlayacağız. Böyle bir amaca adanmış olmak, ne yerel hükümete düşmanlığı ne de rakip ulusal grupların menfaatlerine dostça olmayan bir yaklaşımı gerektirir. Babı ali uzun zamandır İngiliz dostluğu ve dürüstlüğünün değerini anlamış durumdadır. Bunu sürdürmek için gazetemiz, hem ulusa hem de onun yöneticilerine gerçek hizmetlerini sunacaktır.” denilmektedir.¹⁹

Böyle dolaylı bir hizmetin yanında büyük ve gerçek reformların yapılmasında Hükümete sürekli olarak desteğini sunacağını söyleyen gazete, idari mekanizmanın işleyişine ilişkin olarak Türkiye’nin gerçek dostlarının istek ve arzularını da kendilerine iletmeye devam edeceğini, genel nüfusun göreceli olarak çok küçük bir kısmını oluştursalar da kamuoyunun oluşmasına daha fazla katkı sağlamayı umut ettiklerini ifade etmektedir. Yazıda son zamanlarda Avrupa’da duyulan kötü seslere karşın, kendilerinin Türkiye’nin rönasansı olarak kabul ettikleri reformlar için şafağın attığını düşündüklerini ve radikal değişimlerin başarılabileceğine ve suiistimallerin bertaraf edileceğine inandıklarını belirtmektedirler.²⁰

Gazete, diğer yabancı uluslarla içten ve samimi bir ilişkiye girmeyi, karşılıklı ilişkileri, saygı ve dostluk çerçevesinde sürdürmeyi, yerel basından meslektaşların görüşleri farklılık arz etse bile, kalemin onuruna nezaket gösterileceğini taahhüt etmektedir. Bu noktada çağdaş gazetelerden biri olan ve bir rakip olarak bu alanda haklı bir itibar ve saygınlık kazanmış olan Presse d’ Orient’e sıcak hoşgeldinleri nedeniyle minnettar olunmaktadır. Son olarak yeni çıkan gazetelerinin bu ilk sayısı için hem konu hem de şekil açısından kibar eleştirilerin beklendiği, İstanbul’da gazetecilik kaynaklarının zorluğundan haberdar olmayan kişilerin çekilen zorlukları anlamamalarının en büyük zorluk olduğu ifade edilmektedir.²¹

1.4.2. Muhtevası

The Levant Herald Gazetesi, siyasi, ekonomik ve sosyal bir gazetedir. Gazetede, dünya ölçeğinde meydana gelen tüm siyasi gelişmeler, savaş ve barış anlaşmaları, parlamentolarda tartışılan yerel veya uluslararası konular ele alındığı

¹⁹ The Levant Herald, Cilt/ No:1, Wednesday (5 Ocak)1859 s. 1.

²⁰ The Levant Herald, Cilt/ No:1, Wednesday (5 Ocak)1859 s. 1.

²¹ The Levant Herald, Cilt/ No:1, Wednesday (5 Ocak)1859 s. 1.

gibi doğal afetler, salgın hastalıklar, sosyal ve ticari gelişmeler de ele alınıp işlenmiştir. Gazete, sekiz sahifeden meydana gelmekte olup her sahifesi belli konu ve başlıklara hasredilmiştir. Gazetenin birinci sahifesi tamamen reklam ve ilanlara ayrılmıştır. Gazete, 1859 yılının ilk sayısında, gazetenin belirli sütunlarının özel olarak reklam ve ilanlara ayrıldığını, verilecek reklamların bu sütunlarda İngilizce, Fransızca ve İtalyanca olarak yayınlanabileceğini bildirerek, reklamcılara özel bir davet yapmış, bunun en açık avantajının bu sahifenin sadece İngiliz okuyucularına değil, levantin tüm sınıflarının bilgisine ulaştırılmakta olduğunu ifade etmiştir. Bu ise reklamcıların tanıtımlarına ülkenin hiçbir gazetesinin yapamayacağı derecede tanınma fırsatı sağlayacaktır. Reklam ücreti, gazetenin ilk sayılarının yayımlandığı 1859 yılında satır başına 3 penny olarak belirlenmiş iken,²² 1865 yılında satır başına 6 penny olarak belirlenmiştir. Reklam ve tanıtımların tekrarlanması durumunda %10 indirim uygulanmıştır. Yine reklam alanının belirli kısmının sürekli olarak kullanılması durumunda reklam ücretlerinde özel düzenleme yapılacağı taahhüt edilmiştir. Reklam ve üyelik talepleri, Londra’da Messrs, Smith, Elder and Co ve Cornhill, Liverpool’da Messrs, Lee ve Nightengale, Manchester’de Courier’in bürosunda Mr. Whecler, Royal Exchange Arcade, Malta’da; messrs., T.Flacket Co, 46. San Giovanni Sokak, İskenderiye’de; Messrs, Briggeet Co.’da , İzmir’de ise Barbary Han’da, Mr. Castellan tarafından alınmıştır.²³

Gazetenin ikinci sahifesi, “Basının Ruhı” (Spirit of Press) başlığı altında çıkmaktadır. Bu köşede dünyadaki çeşitli gelişmelere ilişkin yabancı basında çıkan haberlerden alıntılar yapılmaktadır. Örneğin; 04 Ocak 1865 tarihli 49. sayısında bu köşede yapılan alıntılarda; Times’tan alınan makalede Abraham Lincoln’un Amerikan Kongresine mesajı, Daily News Gazetesinden alınan makalede Yunanistan Krallığında yeni hükümetle birlikte gelişen mali ve idari gelişmelere, yine Times’tan alınan ikinci bir makalede kolonilerdeki kiliselerin statüsüne ve Mr. Colenso davasına, Debats ve Temps gibi çeşitli Paris gazetelerinden alınan alıntılarda Abraham Lincoln’un mesajının Fransa’da yankılanış biçimine, The Saturday Rewiev

²² **The Levant Herald**, Cilt/ No:1, Wednesday (5 Ocak)1859 s. 1.

²³ **The Levant Herald**, Cilt/6, No 49 Wednesday (04 Ocak) 1865, s.382.

Gazetesi'nden alınan makalede, İspanya'da basın durumuna ilişkin gelişmelere, Rusya'da geçen bir ay içinde meydana gelen olaylara ilişkin haberlerin Paris'teki Opinion of Nationale Gazetesi'ne yansıtış biçimine yer verilmektedir.

Gazetenin üçüncü sahifesinde yer alan “Çeşitli” (Varities) başlıklı bölümün herhangi bir konusu bulunmamakta olup, gazete tarafından ilginç bulunan ve çeşitli gazete, dergi ve kitaplardan alınan muhtelif bilgilere yer verilmektedir.

Gazetenin üçüncü sahifesinin son sütununda “Kısa Haberler” (News In Brief) başlığı altında Osmanlı coğrafyası dışında kalan yerlerdeki her türlü habere ilişkin kısa ve öz bilgilere yer verilmektedir.

Gazetenin dördüncü sahifesinin başında gazetenin aylık, yıllık abonelik ücretleri ve muhabir ve temsilcilere dönük çağrılar yer almaktadır. Dördüncü sahifenin geriye kalan kısmı, (Constantinople, Wednesday; Jan. 4.) başlığı altında editör değerlendirmelerinin yapıldığı alanı oluşturmaktadır. Editör isim belirtmeksizin geçen bir haftalık süre içinde meydana gelen ve belli bir değeri olan gelişmeler ile dünyada genel olarak tartışılıp konuşulan konuları başlık kullanmaksızın ele alarak işlemekte, hem genel hem de Osmanlı coğrafyasının siyasi ve ekonomik meselelerine dair değerlendirmelerde bulunmaktadır. The Levant Herald Gazetesinin politik ve ekonomik yaklaşımları en iyi bu sahifeden yansıtılmaktadır.

Gazetenin “Bu Hafta” (This Week) başlıklı beşinci sahifesinde, dış ülkelerde meydana gelen haftanın tüm gelişmelerinin yansımaları işlenmektedir. Yine aynı sahifenin dördüncü sütununda “Yerel” (Local) başlığı altında tamamen Osmanlı coğrafyasıyla ilgili Bab-ı Ali'den alınan haberler, ülkeye gelen ve gidenler, muhabirler tarafından gönderilen kısa haberler ve idare içerisindeki üst düzey atama ve görevden alma haberleri yer almaktadır. Sonraki altıncı sayfanın yine kısa olmayan ve bölge muhabirleri ve temsilcileri tarafından gönderilen ve kendi bölgelerinde öne çıkan konuların işlendiği haber – makale arası yazıları içerdiği görülmektedir. Gazetenin yedinci sahifesinde atılan ülke isim başlıkları altında uzak yakın dünyanın çok çeşitli ülkelerinden gelişmeler aktarılmaktadır. Gazetenin son sahifesi ise daha çok ekonomik gelişmelere ayrılmış görünmektedir. Bu sahifede “Para ve Ticaret” (Monetary ve Commercial) başlığı altında haftalık parasal ve ticari gelişmeler işlenmekte, salı günü itibariyle resmi fiyatlara dayalı olarak Galata

Borsasında oluşan verilere ilişkin istatistikler aktarılmaktadır. Söz konusu istatistikler kapsamında, Türk tahvil ve bonolarının Avrupa piyasalarındaki fiyatları, Türk parasının çeşitli paralar karşısındaki haftalık değişim rakamları, yine çeşitli adlar altındaki Türk tahvil ve bonolarının haftalık kapanış fiyatları verilmekte ve gelişmeler analize tabi tutulmaktadır. Aynı kapsamda çeşitli şirketlere ait hisselerin fiyatları ve bu fiyatları etkileyen ekonomik ve siyasi gelişmeler işlenmekte, İngiliz ve Fransız büyük bankalarında meydana gelen aktif-pasif bilanço değerleri takip edilerek okuyucuya bildirilmektedir. Parasal gelişmelerin dışında İskenderiye, İzmir, Odessa, İbrail ve Galatz gibi çeşitli limanlardan yapılan ithal ve ihraç mallarının tutarları ile ithal ve ihraç fiyatları ve miktarları verilmektedir. Son sahifenin son sütununda “Haftalık Fiyat Akışı” (The Weekly Price Current) başlığı altında salı günü akşamı itibariyle İstanbul piyasasında (Galata Borsası) oluşan ticari değeri olan tüm materyalin fiyatları verilmektedir.

1.5. The Levant Herald ve Bab-ı Ali ilişkileri

Levant Herald Gazetesinin Bab-ı Ali ile olan ilişkileri, 1864 yılında yayınlanarak 1909 yılına kadar yürürlükte kalan Matbuat Nizamnamesi hükümlerinin uygulanması çerçevesinde şekillenmiştir. Söz konusu Nizamname ile ön sansür kaldırılmış, basın davaları için özel bir mahkeme kurulmuş, gazete çıkarmak ise izne bağlanmıştır. Nizamnamenin üçüncü maddesinde, Levant Herald Gazetesinin de eleştirdiği gibi yabancıların basın yayın alanında kapitülasyonlardan yararlanmaları kısıtlanmıştır.²⁴ Bilahare çıkarılan 27 Mart 1867 tarihli “*Ali Kararnamesi*” ile İstanbul’da yayınlanan gazeteleri kontrol altına alan ve iktidara gazete kapatma yetkisi veren bir dönem başlamıştır.²⁵

The Levant Herald Gazetesi, Osmanlı topraklarında bulunan İngiliz toplumunun sözcülüğünü yapmak üzere kurulmuş olan bir gazetedir. Gazetenin genel politikası ise tüm parti fraksiyonlarından arındırılmış olarak İngiliz’dir. Kendi hitap

²⁴ Koloğlu, A.g.e, s.60.

²⁵“1961-1973 yılları arasında bakanlar kurulu kararı ile yasaklanan yayınlar” Mustafa Yılmaz - Yasemin Doğaner, Hacettepe Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, Atatürk Yolu Dergisi Sayı. 37-38, Mayıs-Kasım 2006, s. 247-299

ettiği toplum kesiminin menfaatlerini gözetmeyi, onlara Osmanlı coğrafyası ile ilgili bilgiler sağlamayı, tacirlerine yol göstermeyi temel amaç edinmiştir.²⁶

Tanzimat Dönemi sonrasında çıkan çok sayıda yabancı gazete için Orhan Koloğlu, “Osmanlı’dan 21. Yüzyıla Basın Tarihi” adlı kitabında şu tespitleri yapmaktadır;

“Bunlar Avrupa’da diplomasinin, basının ve ticaret çevrelerinin başlıca haber kaynağı idiler. Osmanlıyı hem toprak hem de ticaret ve sermaye açısından yağmalamakta yarış içinde olanlar, siyasi gelişmeleri, yeni istikraz, ihale (Demiryolu, telgraf, rıhtım vb.) imtiyaz gibi konuları bunlardan izliyorlardı. Bu gazeteler aynı zamanda her gün telgrafla Londra, Paris ve Frankfurt gibi önemli borsalardaki fiyat dalgalanmalarını yayınlayarak Galata Borsasını ve sarrafları yönlendiriyorlardı. Osmanlı ekonomik ve mali hayatı tamamen bunların kontrolündeydi. Maalesef bunu sık sık kötü kullandıkları da görülmüştür. Avrupalı banker ve sermaye sahipleriyle işbirliğine girerek vezirleri yedikleri nadir değildir.”²⁷ The Levant Herald Gazetesi tahlil edildiğinde yukarıda tespiti yapılan hususların The Levant Herald Gazetesi örneğinde birebir doğru olduğu görülmektedir.

Levant Herald Gazetesin de içinde bulunduğu bu tür gazetelerin, azınlıkların ve Avrupa siyaset ve sermaye çevrelerinin içerdeki sözcüsü durumunda olmaları, onları merkezi hükümetle çatışmaya itmiştir. Çatışmaların en hassas veçhesini ise siyasi meseleler ile yalan ve uydurma haberler oluşturmuştur.

The Levant Herald gazetesi, Bab-ı Aliye sosyal ve ekonomik meselelerde bir çok eleştiri yöneltmiştir. İncelenen 1865 yılında temel başlıklar halinde verilecek olursa;

Bütçe; Yılı bütçelerinde bütçe açıklarının fazla veren bütçelermiş gibi gösterilmesi ve yıllar içinde bütçe açıklarının kredi üstüne kredi alınmak suretiyle kapatılması nedeniyle Sadrazam ve Maliye Bakanı yaratıcılıklarının son noktasına geldikleri şeklinde eleştirilmiştir.²⁸

Ancak 1865 yılının en başlıca konularından olan iç borç çevrim planı, başta mütereddit olunmasına karşın gazete tarafından desteklenmiştir.

²⁶ The Levant Herald, Cilt No:1, (5 Ocak)1859, s. 1.

²⁷ Koloğlu, A.g.e, s. 38

²⁸ The Levant Herald, Cilt/7, No 1, Wednesday (01 Şubat) 1865, s 4.

Kapitülasyonlar; Osmanlı Devletinin batı ile olan en büyük sorunlarından biri olarak kabul edilen kapitülasyonlar meselesinde, kapitülasyonlar kaldırılmadan önce modern toplumların vazgeçilmez özelliği olan idari mekanizma ile adli mekanizmanın birbirinden tam olarak ayrılması, güvenilir ahlaki otorite, vergi yükünde değişmez düzenlemeler ve herkesin kanun önünde eşit olması gibi şartların sağlanmasının gerekliliği vurgulanmış, Hükümet, bu konunun hakimi olmamakla suçlanmıştır.²⁹

Yabancılar Toprak Satışı; Osmanlı topraklarının batı seviyesinde işlenmesinin mevcut şartlarda mümkün olmadığı, kısa zaman içerisinde de Avrupalılaştırmış paşaların teorik yalvar yakarlarının ve aldıkları derslerin hiç birinin halkı uykusundan uyandırmaya yetmeyeceği ve Avrupalıların izni ve teşviki olmadan kaynakların geliştirilmesinin umut dahi edilemeyeceği ileri sürülmüştür.³⁰

Tarım; Osmanlı Devleti'nde tarımın durumu, perişanlıkla tavsif edilmiş, tarım aletlerinin geri kalmışlığına dikkat çekilmiştir. Osmanlı Hükümeti, tarımın altyapısı için gerekli mevzuat düzenlemeleri yapmamakla suçlanmıştır.³¹

İmtiyazlar; Bab-ı Ali'den imtiyaz alanları, şıllık ve serseri tipler olarak tanımlayan gazete, Bab-ı Ali'deki bir takım paşalar üzerinden gerçekleşen imtiyaz kapma yarışında, görevde olan kişilerin dikkatsiz ve umursamaz davranışlarının ülkenin endüstriyel menfaatlerine çok büyük zarar verdiğini iddia etmiştir.

Yangınlar; İstanbul'da peş peşe yaşanan yangınlar dolayısıyla Bab-ı Ali vizyon eksikliği ile suçlanmış, tulumbacılar ise serserilere benzetilmiştir. Yine sürekli yaşanan yangınların kederi, ağır bir günahkar için verilen karara benzetilmiştir. Bab-ı Alinin yangınların sebep olduğu yıkımlara karşı çaba göstermeyi görmezden gelmesi, rezalet diye tanımlanmış ve bu durum utanç verici bulunmuştur.³²

Yukarıda sosyal ve ekonomik alanlarda yapılan tenkitlerin yanında, gazetenin siyasi alanda genelde Osmanlı Devleti'ne, özelde Bab-ı Ali'ye yönelttiği tenkitler daha fazla tepkiye neden olmuştur. Gazete ile Bab-ı Ali ilişkileri ilk olarak gazetenin Girit meselesinde devlet ricali hakkında iftiraya varan yayınları ve bu yayınlardaki

²⁹ **The Levant Herald**, Cilt/7, No:7, Wednesday (15 Mart)1865, s. 52.

³⁰ **The Levant Herald**, Cilt/7, No:7, Wednesday (1 Mart)1865, s. 52.

³¹ **The Levant Herald**, Cilt/7, No:42, Wednesday 15 Kasım)1865, s. 334.

³² **The Levant Herald**, Cilt/7, No: 4, Wednesday (22 Şubat)1865, s. 28.

yalan haberler nedeniyle bozulmaya başlamıştır.³³ Gazetenin Bakanlar Kurulunca kapatılmasına neden olay ise Ermeni meselesi nedeniyle yapılan yayın olmuştur. Londra'da yayınlanan ve Ermenilerin bağımsızlığa liyakatlarından bahseden ve bir takım eyaletlerden mürekkep bir Ermenistan teşekkülü lüzumunu beyan eden bir makalenin alıntı yapılmak suretiyle gazetede yayınlanmasıyla gazetenin yayın hayatı inkitaya uğramıştır. Aynı makalede, Saltanat-ı Seniyye'nin İstanbul olmasının, âlemin düzenine aykırı olduğu savunulmuş ve bu ifadeler altı çizilmek suretiyle halkın dikkatine sunulmuştur. Bu durum hükümet tarafından emniyet ve asayişin ihlali olarak görülmüştür.³⁴ Bilahare yapılan yayınlar ve neşredilen nüshalarda Sultan'ın hukuk ve menfaatlerine muğayir bir çizgi takip edilmiş, yayınlanan her mektupta mukaddes saltanatı seniyye'ye alenen taarruz edilmiş, Osmanlı askerlerinin kayıtsız oldukları, memleketin emniyetini sağlamaya muktedir olmadıkları, Avrupa'nın asayiş ve emniyetinin Osmanlı Devleti'nin yıkılmasına bağlı olduğu savunulmuştur.³⁵ Diğer yandan Van'da asayişin sağlanamadığı, bazı sergerde ve haydutların şekavette bulunduğu yönünde Levant Herald gazetesine yollanan İngilizce mektubun yayınlanması üzerine yapılan incelemede, haberi yayanların yolsuzluktan yargılanan kişiler oldukları, söz konusu itham ve suçlamaların asılsız olduğu tespit edilmiştir.³⁶ Benzer şekilde İzmit'te bir Ermeni'nin dağa kaldırıldığı ve İstanbul çevresinde asayişin olmadığı şeklindeki Times haberinin Levant Herald gazetesinden alındığı ve gerçek dışı olduğu anlaşılmıştır.³⁷ Yalan ve iftiraya dayalı bu ve buna benzer örnekler ile yabancı lisan üzerine basılıp yayınlanan gazetelerin hükümet aleyhindeki teşviş ve halkın efkârına zararlı olacak yayınlarının artması ve hatta bu yayınların Medine ve Mekke'ye kadar ulaşması³⁸ üzerine bir takım tedbirlerin alınması yoluna gidilmiştir. Bu tedbirler kapsamında Levant Herald Gazetesi de dâhil olmak üzere benzer muzır neşriyatta bulunan gazetelere para

³³ BOA, Muhimme Defteri Evrakı. Sadaret, Dosya No:370 Gömlek No:49, 10/Ş /1283 (Hicrî)

³⁴ BOA, Hususi Maruzat Evrakı. Yıldız Sadaret, Dosya No:164, Gömlek No:53 14/Ca/1297 (Hicrî)

³⁵ BOA, Hususi Maruzat Evrakı. Yıldız Sadaret, Dosya No:164, Gömlek No:71, 25/ Ce/ 1297Hicri

³⁶ BOA, Mektubi Kalemi. Dahiliye, Dosya No:1388, Gömlek No:42, 02/R /1304 Hicrî

³⁷ BOA, Mektubi Kalemi. Dahiliye, Dosya No:1536, Gömlek No:69, 19/Z /1305 (Hicrî)

³⁸ BOA, Mabeyb Başkitabeti. Yıldız Tasnifi Perakende Evrakı, Dosya No:2 Gömlek No:63 27/Rebiulevvel 1297.

cezası,³⁹ uyarı,⁴⁰ para yardımının kesilmesi⁴¹ ve gazetenin kapatılması da dahil olmak üzere çeşitli cezalar uygulanmıştır.

Yukarıda da bahsedildiği üzere gazete, Ermenilerin bağımsızlığına liyakatlerinden bahseden makale,⁴² Rusya ile Osmanlı Devleti ilişkilerini bozacak mahiyette Rusya aleyhine yaptığı yayınlar ve bu yayınlardan Rus Elçiliğinin rahatsız olması dolayısıyla bakanlar kurulu tarafından kapatılmıştır.⁴³ Kapatılan Levant Herald Gazetesinin yerine kurulan Costantinople Messenger Gazetesi ise bu defa Sultan Abdulaziz aleyhine yaptığı yayınlar dolayısıyla kapatılmıştır.⁴⁴ Kapatılan Costantinople Messenger gazetesi yerine yeniden Levant Herald adıyla kurulmasına izin verilen gazete için zararlı yayın yapmayacağına dair teminat alınmış, gazetenin imtiyaz sahibi Edgar Whitaker, Osmanlı Devletine karşı sadıkane bir yol izleyeceğine dair itimat mektubu sunmuştur.⁴⁵

Diğer yandan yabancı basın kendi maliyetlerini karşılayamadığından kendilerine ödenek tahsis edilmiş, bu yolla kendileri kontrol altında tutulmaya çalışılmıştır. Zararlı yayınların devam etmesi halinde son çare olarak tahsisatlarının kesilmesi yoluna gidilmiştir.⁴⁶ Bu durum özellikle Levant Herald Gazetesini ve imtiyaz sahiplerini zor durumda bırakmıştır. Gazetenin imtiyaz sahibi Edgar Whitaker tarafından çeşitli zamanlarda sunulan arzuhallerde, hükümetin en zor zamanlarında gazetenin hükümetin yanında ve hizmetinde olduğu, ancak bir defa bile mükâfata mazhar olamadığı iddia edilmiş, gazetesinin uzun süreli olarak kapatılması ve tahsisatının kesilmesi nedeniyle düçar olduğu durumdan kurtulması için zarar ve ziyanının karşılanması talep edilmiştir. Aksi takdirde Osmanlı ülkesinde elde ettiği birikimi ile başka bir ülkeye iltica etmek zorunda kalacağını bildirmiştir.⁴⁷ Bir ara gittiği Londra'dan Hükümete haber göndererek gazetesini Atina'ya taşıyacağını bildirmiş, Edgar Whitaker'in yaptığı bu hareketin devlet için faydalı olup olmayacağı, bir değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Whitaker'in Londra'ya da

³⁹ BOA, Muhimme Defteri Evrakı. Sadaret, Dosya No:370 Gömlek No:49

⁴⁰ BOA, Hususi Maruzat Evrakı. Yıldız Sadaret, Dosya No:226, Gömlek No:32, 09/L /1306 Hicrî

⁴¹ BOA, Hususi Maruzat Evrakı. Yıldız Sadaret, Dosya No:226, Gömlek No:19, 09/L /1306 Hicrî

⁴² BOA, Hususi Maruzat Evrakı. Yıldız Sadaret, Dosya No:164, Gömlek No:53, 14/Ca/1297 Hicrî

⁴³ BOA, Hususi Maruzat Evrakı. Yıldız Sadaret, Dosya No:218, Gömlek No:46, 11/Ş/1306 Hicrî

⁴⁴ BOA, Mütenevvi Maruzat, Yıldız, Dosya No:6, Gömlek No:71, 05/Ş /1298 (Hicrî)

⁴⁵ BOA, Müfettişlikler ve Komiserlikler Tahriratı. Yıldız, Dosya No:1, Gömlek No:49, 14/Ş /1298 Hicrî

⁴⁶ Koloğlu, A.g.e, s. 59

⁴⁷ BOA, Hususi Maruzat Evrakı, Yıldız Sadaret, Dosya No:241, Gömlek No:73, 23/R/1308 Hicrî

Atina'ya da gitse işlediği cürümlerin cezasını çekeceği, bir devletin müsaadesi ile çıkan gazetenin, yine o devlet aleyhinde yayın yapmasının, dahilen ve haricen kötü tesirâtı mucib olacağı, aslında mezkur şahsın Londra'ya ve Atina'ya gideceğini Mabeyn-i Hümayuna bildirmesinin dahi gördüğü baskıdan dolayı burada kalmağa bir yol bulmak arzusuna mebni olduğu ifade edilmiştir. Bununla beraber gittiği yerde devlet-i aliye aleyhine bulunur ise hükümet aleyhtarı olan gazetecilere bir kişinin daha katılmasından ibaret kalacağı fakat İstanbul'da kalır ise etkili olan çevresiyle bir gün ıslah-ı lisan eylese bile birkaç gün sonra yine mesleğine devam edeceği şüphesiz bulunmuştur.⁴⁸ Gazete İstanbul'da kalmış, Levant Herald –Bab-ı Ali ilişkileri gazetenin tam olarak kapandığı 1914 yılına kadar aynı mihval üzere devam etmiştir.

1.6. Levant Herald Ve Matbuat Nizamnamesi

Osmanlı topraklarında çıkan tüm yayınlar, Bab-ı Ali'nin iznine ve bir ön incelemeye tabiydi. Ancak bu izin ve kontrol konusunda ikili bir düzen oluşmuştu. Türkçe yayınlar, memurlar tarafından hazırlandığı için otomatikman devlet tarafından kontrol edilmiş oluyordu. Ancak Türkçe yayınlanmayan yabancı basın üzerinde kontrol sağlamak son derece zordu. Buna binaen ecnebi gazetelerden kaynak belirtmek suretiyle alıntı yapmak yabancı basın için sorun olmazken, Türkçe basının bu tür bir hakkı bulunmamaktaydı.⁴⁹

Yerli ve yabancı basın sayısının artışı eşliğinde izinsiz litoğraf matbaalarının da artışı, 1857 yılında bir Matbaa Nizamnamesinin yayınlanmasını gerektirmiş, 1864 yılında ise Fransız basın yasası örnek alınarak Matbuat Nizamnamesi hazırlanmıştır.⁵⁰

Sultan Abdülaziz tarafından 25 Kasım 1864'te ilan edilen ve 35 maddeden oluşan Matbuat Nizamnamesi ile hangi dilde olursa olsun siyasete ve yönetime yönelik yayın yapmak isteyenlerin önceden izin almaları, devletin güvenliğini tehlikeye atacak veya bozacak cinayet ve suçlardan birinin oluşmasına bir gazete aracılığıyla neden olanların yayını yapan gazeteci ile birlikte de suç ortağı sayılacağı, saltanata, genel adaba ve ahlaka aykırı yazılar yazan ve hanedana saldırıda bulunan, meclis-i vükeleya, üst düzey bürokratlara dokunacak söz yazan, devletin dost ve

⁴⁸ BOA, Hususi Maruzat Evrakı, Yıldız Sadaret, Dosya No:164, Gömlek No:71, 25 /Ce/1297 Hicri

⁴⁹ Koloğlu, A.g.e, s. 59.

⁵⁰ Koloğlu, A.g.e s.59.

müttefiki bulunanlara dokunacak yayın yapan, her gazetecinin çeşitli miktar altınla veya belli sürelerle hapis cezasına çarptırılması, gazete çıkarma isteğinin izne bağlanması hükümleri getirilmiştir.⁵¹

Matbuat Nizamnamesi ile getirilen hükümler yerli basın tarafından sevinçle karşılsa da kapitülasyon uygulamalarını kısıtlayıcı hükümleri nedeniyle yabancı basın tarafından hoş karşılanmamıştır.⁵²

Konuyla ilişkin “Yeni Basın Yasası” başlığı altında“ İmpartial de Smyrne Gazetesi”nde yayınlanan bir makale, alıntı yapılmak suretiyle The Levant Herald Gazetesinde yayınlanmıştır.

İmpartial de Smyrne Gazetesi, yayınladığı makalede, ilk olarak tartışma konusu yasanın daha fazla zaman ve imkânla tam bir incelemeyi gerektirdiğini ifade etmektedir. Yeni basın yasasının pek liberal olmayacağı beklentisinin yasanın yayınlanması ile doğrulandığını, fakat uygulamanın karşılaşıcağı engeller ve zorluklarla ilgili olarak ilk izlenimlerinin, yasanın özellikle eyaletlerde yaşayan insanları ilgilendiren idari sorunlar üzerindeki tartışma alanlarını genişletmek yerine aksine onları kısıtlama riski taşıdığı yönünde olduğunu dile getirmektedir. Üçüncü maddede yer alan ve Osmanlı mahkemeleri ve otoritelerinin yargı yetkisine giren bir suçun işlenmesi ve basın yasasının ihlali durumlarında izlenecek prosedürün tüm Osmanlı vatandaşlarına eşit uygulanacak olmasının, yabancıları yöneten kanunların sadece basın yasasını ilgilendiren meselelerde değil diğer meselelerde de Osmanlı yargı yetkisini kabul edip, etmeyeceğini soran gazete, böyle bir durumda tek alternatifin otoriteyi reddederek, yargısal işlem riski ile karşı karşıya kalmak ve Osmanlı tabiiyetinden feragat etmeleri olacaktır demektedir. Bu yolla hiçbir yabancı, bir süreli yayında ne bir gazeteci, ne bir gazete sahibi ne de bir yönetici olacak veya olabilecektir.⁵³

Mevcut gazetelerle ilgili olarak yasanın altıncı maddesinde “Şu an İmparatorlukta bulunan gazeteler ve süreli politik dergiler, şimdiki yasanın kendilerine verdiği yetkiden dolayı, yeniden izin almak zorunda değiller ve şimdiye

⁵¹ **Düstur, Tertibievvel**, cilt II, 2 Şaban 1281 (1864)-19 Kanunevvel 1280, s.220-226, Aktaran, Nurşen Mazıcı, “1930’a Kadar Basının Durumu ve 1931 Matbuat Kanunu”, **Atatürk Yolu Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Dergisi**, Yıl:9,Cilt:5,Sayı:18, Ankara 1998

⁵² Koloğlu **A.g.e**, s.59.

⁵³ **The Levant Herald**, Cilt/6, No:49, Wednesday (04.Ocak)1865, s.384.

dek almış olabilecekleri ihtar ve tembihattan da kurtulmuşlardır. Bütün bu yayınlar şimdiki yasanın düzenlemelerine uymak koşulu ile çıkmaya devam edeceklerdir”. denildiğini aktaran gazete, bu maddenin, eski yasaya göre alınan izinlerin devam ettiği fakat ona bağlı hakların iptal edildiği anlamına geldiğini, yine bu madde ile şimdiki yasanın geçmişe dönük bir hak sorunu doğurduğunu tespit etmektedir. Yeni yasanın bu gazeteleri altına soktuğu durum, onların bitmesini gerekli kılmaktadır. Böyle bir durumda onlar adaletle belirlenmiş bir tazminat talebi yolunu tutacaklardır.

54

İmperial de Smyrne Gazetesi, aynı zorlukların hükümete karşı olan yabancı gazetelerin Osmanlı topraklarına girişini ve yayınlanmasını yasaklayan 9. maddede de yaşanacağını, vaziyetin, ülkede merkezi bir posta ofisi bulunmadığından İstanbul’da temsilciliği bulunan güçlerin elçiliklerinin anlayışını gerekli kılacağını tahmin etmektedir.⁵⁵

Şimdiki yasanın cezai cümleleri hakkında söylenecek bir şey olmadığını dile getiren gazete, Bab-ı Alinin işlemlerine rehberlik eden adaletin, mahkemelerin, bu meselelerde de şimdiye dek takındıkları hoşgörü prensiplerinin bir kenara konulmayacağını kendilerinin umut kaynağı olarak gördüğüne değinmektedir. Yazıda, basın tartışmalarında müslüman mahkemelerin karşılaşacağı, hakaretle, yasal eleştiri arasındaki son sınır sorunu hakkında uygulamanın nasıl olacağının merakı değer olacağından bahisle şu soruları sormaktadır:

“Adaletle hükmetmek yerine keyfi olarak, eşitlikle hükmetmek yerine kinle hareket etmek riski doğmayacak mı? Şimdiye kadar imparatorluğa büyük hizmetler yaptığı, bundan sonra da yapacağı hiç kimse tarafından inkâr edilemeyecek olan gazetecilik, bireysel menfaatin darbelerine maruz kalıp ölmeyecek mi?”⁵⁶

Gazeteye göre yeni basın yasasının katılıkları üzüntüyle karşılanacaktır. Bab-ı alinin haberi olmaksızın sürekli olarak doğan suistimallere bir son vermenin ve belli gerçeklerin halkça bilinmesinin yegâne araçları olan özgür bir basının yerine, siyasi bir muhalefetin bulunmadığı ve idari hâkimiyetin temel esasının, hükümetin

⁵⁴ **The Levant Herald**, Cilt/6, No:49, Wednesday (04.Ocak)1865, s.384.

⁵⁵ **The Levant Herald**, Cilt/6, No:49, Wednesday (04.Ocak) 1865 s.384.

⁵⁶ **The Levant Herald**, Cilt/6, No:49, Wednesday (04.Ocak) 1865 s.384.

bir takım idari eylemlerini tartışmak ve takdir etmek olan bir basının bulunduğu bir ülkede bu sertlik normaldir.⁵⁷

Levant Herald Gazetesi, bu basın yasasıyla Türkiye’de basının, İngiltere ve Fransa’dan daha özgür olduğunu söyleyen Ceride-i Havadis Gazetesini eleştirmektedir.

Levant Herald Gazetesinin İmpartial de Smyrne Gazetesi’nden alıntı yaparak aktardığı söz konusu makale, yasanın gayri pratik ve illegal olarak gösterilmesi iddiasıyla Hükümet tarafından tepkiyle karşılanmıştır.

Hükümetin verdiği cevabın ayrıntılarını aktarmayan gazete, hükümet adına savunulamazı savunma görevinin, makalenin yazarından çok daha az yetkin bir kişiye tevdi edilmiş olduğunu, bu kişinin hem kendilerini anlamamış, hem argümanlarını yanlış ifade etmiş olduğunu, iyi niyetle yanlış anladığını varsayarak daha önce dile getirilen hususları tekrarlamının faydalı olacağını yazmaktadır. Gazeteye göre bu yasa, yabancılara kapitülasyonlarla korunan haklarda kısıtlamalar getirerek bir zıtlık oluşturmaktadır. Bir gazetenin kurulması, hem hükümetin onay vermesi hem de ticari garantilerle kurulan bir demiryolu işletmesinin kurulması gibi ticari bir girişimdir. Bir gazete, gazete tarafından şartlara uyulduğu takdirde keyfe keder olarak bir tazminat ödenmeden bastırılmaz.⁵⁸

Gazete, yazılanlardan kendilerinin bütün yasalardan istisna olmak istediklerini çıkarmanın en kötüsünden aylaklık olacağı düşüncesindedir. Kendilerinin bu mutlak yasaklayıcı reformu tercih etmeyeceklerini dile getirerek şu hususları deklare etmektedirler:

“Biz bu gazetenin sütunlarında çıkan hiçbir şeyin sorumluluğundan kaçmıyoruz. Fakat en azından idarenin keyfi yanlışlarından korunma hakkımız var. Siyaseti sorgularken biz kendi görüşümüzü legalite içinde ifade ettik ve halen duruşumuz bu mihval üzeredir. Bab-ı Alinin birincisini sarfi nazar etmeye hakkı var fakat sorunun refere ettiği hangi çözümün doğru olduğuna dair bir ses vermesi gerekir.”⁵⁹

Gazetede yer alan haberlere göre Matbuat Nizamnamesinin yayınlanması ile baskıya maruz kalan ilk gazete, Tasvir-i Efkâr Gazetesi olmuştur. Gazete, asıl

⁵⁷ **The Levant Herald**, Cilt/6, No:49, Wednesday (04.Ocak)1865 s.384.

⁵⁸ **The Levant Herald**, Cilt/6, No:51, Wednesday (18.Ocak)1865 s.399.

⁵⁹ **The Levant Herald**, Cilt/6, No:51, Wednesday (18.Ocak) 1865 s.399.

sebebin daha farklı bir şey olduğu yolundaki teyitlerine karşılık, Tasvir-i Efkâr Gazetesinin, matbuat nizamnamesine aykırı olduğu bahanesiyle baskıyla tehdit edildiğini aktarmaktadır.⁶⁰

Yeni basın yasası döneminde ilk dava ise, tarafları davacı olarak Posta Bakanı Ağa Efendi ve savunmacı olarak da Ceride-i Havadis Gazetesi editörü Mr. Churchill arasında açılmıştır. Davanın konusu Ceride-i Havadis Gazetesinde yayınlandığı iddia edilen yalan veya yalan haberler dizisidir. Yeni kanunun bu durumlarda dört yıla kadar hapis ve 100 liraya kadar para cezası öngördüğüne işaret eden gazete, dava konusu olayda, görünürdeki yalan haber iddiasının ötesinde taraflar arasında gazeteler aracılığıyla yaşanan kavgada Ceride-i Havadis Gazetesince kötü lakapların kullanılmasına kadar varan bir dilin kullanılması gerçeğinin yattığını bildirmektedir.⁶¹

⁶⁰ **The Levant Herald**, Cilt:7, No:12, Wednesday (19.Nisan)1865 s.93.

⁶¹ **The Levant Herald**, Cilt:7, No:17, Wednesday (24 Mayıs)1865 s.131.

II. BÖLÜM: GAZETEYE GÖRE OSMANLI DEVLETİNİN 1865 YILI EKONOMİK GÖRÜNÜMÜ

2-1 MALİ ALANDA YAŞANAN GELİŞMELER

2.1.1. 1864-1865 Yılı Bütçesi

Osmanlı Devletinde batılı anlamda ilk bütçe 1863-1864 mali yılı için hazırlanmış ve uygulanmıştır. Denk bütçe esasına göre hazırlanan 1863 yılı bütçesinde gelir ve giderlerin bütçe usullerine uygun olarak tutulması hedeflenmiş, mali işlemlerin sorumluluğu ise Maliye Nezaretine verilmiştir.⁶² Aynı esaslar üzerine hazırlanan 1864- 1865 yılı bütçesi ise batılı anlamda ikinci bütçe sayılmaktadır.

1861-1862 yılı bütçesinde öngörülen gelirlerin giderleri karşılayamaması ve alınan tedbirlerin de işe yaramaması üzerine, Sadrazam Fuad Paşa tarafından hazırlanan layiha, Sultan Abdulaziz’e sunulmuş, Osmanlı Devleti maliyesinin içinde bulunduğu acı durumdan kurtarılması için padişah tarafından verilen bir fermanla;

- Her yıl devlet bütçesi hazırlanıp yayımlanması,
- Kaimenin kaldırılması (Kâğıt Para)
- Harcamalarda tasarrufa gidilmesi
- Dalgalı borçların lağvedilmesi
- Gelir Kaynaklarının geliştirilmesi

için Sadrazama yetki verilmiş ve daha önce kurulan “Islahat-Maliye Komisyonu” nun yetkileri artırılmıştır.⁶³

The Levant Herald Gazetesi ilk sayısında, yukarıda açıklanan denk bütçe anlayışı çerçevesinde hazırlanan 1864-1865 yılı bütçesine dair Sadrazam tarafından hazırlanan sunumun kısa bir özetine yer vermektedir. Bütçe henüz resmi olarak

⁶² Özdemir Biltekin, *Osmanlı Devleti Dış Borçları, Maliye Bakanlığı SGB Yayınları*, İkinci Baskı, Ankara 2010, s.56.

⁶³ Biltekin, *A.g.e.*, s.56

yayımlanmamış olsa da gazete, nasıl elde ettiğini belirtmediği raporu, ilgiyle okunacağı beklentisiyle okuyucuya sunmuştur.

Gazete tarafından yapılan özete göre, rapor, gelirlerin toplanmasında yaşanan gecikmeler, yolların ve araçların durumu nedeniyle bütçenin zorunlu olarak Eylül ayına kadar geri bırakıldığını ifade ederek başlamaktadır. Bütçe, Divanı oluşturan bakanlar, idare amirleri ve Yüksek Adalet Divanı'nda tam anlamıyla tartışılmıştır. Ayrıca Maliye Bakanlığı raporundan, idari her türlü alanda yaşanan ilerlemeler nedeniyle, hazinenin hem hesaplarının hem de işlemlerinin düz ve düzenli olarak işlediği anlaşılmaktadır. Bu sonuç ancak dalgalı borçların ilgası ve kâğıt paranın iptali ile elde edilmiştir. Bu gelişmelerin doğal sonucu, konsolide borcun ve beraberinde itfa fonları ile faizlerin ödenmesi için gereken toplam paranın artışı olmuştur. Bununla birlikte bu artış, gelirlerdeki muadil bir artışla karşılanmıştır. Olağanüstü harcamaların miktarı 166.000 keseye çıkmış olmasına rağmen bütçe 46.500 kese fazla göstermektedir.⁶⁴

Maliye Nezaretinin raporuna göre artan harcamaların doğal sonucu olarak ödemeleri zamanında yapmak, mutlak anlamda ne kadar gerekli ise tahsilatlarda zamanlamayı garantiye almak da o kadar gerekliydi. Tarımın vergilendirmenin temel kaynağı olması, üreticilerin yükümlülüklerini ancak topraktan elde ettikleri ürünlerini satarak veya ihraç ederek karşılayabilmeleri ve gelirlerin toplanmasında doğal olarak yaşanacak gecikmelerin sonucu olarak, yıl içinde yapılacak tahsilat, harcama dengesini kurmaya yeterli gelmeyecek, her ne kadar tahmini gelir bakayaları iyi bir kaynak olarak görünse de hazine için sıkıntılar ve zorluklar doğacak, gereklilik, olağanüstü araçlara başvurulmasını, geçici açıkların, geçici kredilerle karşılanması gereğini doğuracaktır.

Rapora göre devletin gelirleri, tahsilatlar zamanında yapılmadığı sürece harcamalarını karşılayamayacağından, ara sıra hükümet bütçelerinde böyle açıklar gerçekleşecektir. İmparatorluk bütçesindeki açığın sebepleri hala geçicidir. Gelirlerin bir bölümü sancaklar, kazalar ve köyler arasında dağıtılan sabit vergilerden oluşmaktadır. Bu vergiler halka nüfusa oranla dağıtıldığından dolayı azalma riski olmaksızın devam etmektedir. Bu vergilerin tahmininde bir abartma ihtimali yok gibi

⁶⁴ **The Levant Herald**, Cilt/6, No 49, Wednesday (04 Ocak) 1865, s.383.

görülmektedir. Ancak eksiklik (ihtilas) olma ihtimali olabilir. Bu vergiler üzerinde yüzde 5, diğerleri üzerinde yüzde 3 ihtilas olabileceği değerlendirilmiştir. Bu yüzden 30.000 ile 40.000 arasında sabit bir açık tahmini yapmak mümkündür. Yıl içinde elde edilebilir gelirler divan tarafından dikkatli bir şekilde incelenmiştir. Kesin bir incelemeden sonra bütçedeki toplam 3.245.000 kesenin yıl içerisinde 2.500.000-2.550.000 kadarının toplanabileceği, 700.000-750.000 kese kadarının ise bakaya kalacağı anlaşılmıştır. Bu gelir, finansal yılı izleyen altı ayda hesaplanabilirse harcamaları karşılayacak, eğer hesaplanamazsa realize edilinceye kadar üzerinden yıllar geçecektir.⁶⁵

Rapora göre her bir yılın kaynakları ileriki yıllar için hesaplanırken yıllar itibariyle toplanan gelirlerin o yılın geliri hesabına alınması ve buna bakayadan alınan gelirin eklenmesi gerekecektir. Bu şekilde elde edilen toplam, her bir yılın tahsilatlarının hesabında temel teşkil edecektir.

Rapora göre gelirin toplanması üç kategoriye ayrılmaktadır. İlki yıl içinde tam olarak realize edilebilen kaynaklardan alınan vergiler, ikincisi kısmi realize edilen kaynaklardan elde edilenler ve üçüncüsü geçmiş yıllarda toplanamayan gelirlerden toplanabilenler. Yılı gelirleri, 1280 yılı baz alınacak olursa, şöyle olacaktır. İlk kategori gelirler; 1.060.000, ikinci kategori gelirler; 1.485.000, üçüncü kategori gelirler ise 395.000, toplam 2.931.000 kese olacaktır.⁶⁶

Rapora göre geleceğe dönük gelir toplama imkânlarını geliştirme araçları için adım atılmaktadır. Ancak mevcut şartlarda ve 3.205.008 keseye ulaşan harcamaların 270.000 kese kadarının toplanan gelirlerle karşılanamayacağı açık görünmektedir. 1280 yılı gelirleri, eğer tam olarak toplanırsa 3.245.000 keseye ulaşacak, gelirlerle tahsilatlar arasında 300.000 keselik bir fark çıkacaktır. Bu toplamın hepsinin canlandırılacağı varsayılsa bile, devletin yükümlülüklerinin hemen karşılanması gerektiğinden, bu gelirlerin toplanması en az üç yıl sürecektir. Bütün bunlar göz önüne alındığında, 1280 yılı gelir harcama dengesi için 270.000 keselik açık kadar harcamalardan kısıntı yapılması gerekliliği zorunlu olmaktadır. Her bir idarenin bütçesinde önemli ölçüde indirimler yapıldığından, kamu hizmetlerini iyi bir

⁶⁵ **The Levant Herald**, Cilt/6, No 49, Wednesday (04 Ocak) 1865, s.383.

⁶⁶ **The Levant Herald**, Cilt/6, No 49, Wednesday (04 Ocak) 1865, s.383.

incelemeye tabi tutmadan daha fazla indirim yapmak zor görünmektedir. Üstelik barış döneminin süresi ve imparatorluğun refahını göze alarak divan geçici indirim tekliflerini tartışmıştır. Kafkas göçmenlere harcanan para yarım, toplulukların vergiden muaf gelirleri çeyrek azaltılacak olsa bile, bu tutar gelecek yılın bütçesinde önemsiz bir yer tutacaktır. Bütçenin geçici harcamalarla ilgili ikinci kısmı, önemli ölçüde bir indirime tabi tutulacak, bu yolla 225.000 keselik bir indirime ulaşılabilecek, bu rakamın 212.000 kesesi şimdiden tasarruf edilmiş kabul edilirken, geriye kalan kısmı ise gelecek sene başı itibariyle tasarruf edilmiş olacaktır. 1281 yılına gelince toplanacak bakiyelerin miktarı yapılacak hesaplamanın temelini oluşturacak, geçici ve belli harcamaların azaltılması ile denge sağlanacaktır. Gelecek yıllarda da toplanmayan gelirler tam olarak hesaplandığında bütçe dengesinin sağlanması beklenebilir. Bu şekilde 1280 yılının toplam 3.205,000 kese olan giderlerinden 225.000 kese indirildiğinde, harcamalar 2.980.000 kese olacak, 2.931.000 kese olan gelir tahmini dolayısıyla 49.000 kese harcama fazlası oluşacaktır. Ancak daha fazla kesinti (indirim) ve daha aktif bir bakaya toplanması ile bu denge sağlanabilecektir.⁶⁷

Genel gelir-harcama dengesi bu şekilde sağlanırken, bağımsız birimler arasında istenmeyen dengesizlikler devam edebilir. Serbest borçlar 800.000 keseden 200.000 keseye düşürülmüş, 600.000 kesenin 400.000 kesesi bu amaç için ayrılan fonlardan kaynaklanmış, 200.000 kesesi hazine tarafından gelir dışı kaynaklardan karşılanmış olur. 250.000 kesesi ise bundan sonra karşılanmak zorundadır. Bu hesabı düzenleyebilmek için hazineye 500.000 kese gereklidir.⁶⁸

2.1.2. 1864-1865 Bütçe Raporunun Değerlendirilmesi

Bakanlık bütçe raporları, gazetenin 18 Ocak 1865 tarihli sayısında bu defa editör köşesinde tekrar ele alınarak değerlendirilmiş, değerlendirmede temelde üç nokta üzerinde durulmuştur.

Birincisi ülke maliyesinin genel olarak geliştirildiği iddiaları, ikincisi, henüz çözülmeyi bekleyen zorluklar, üçüncüsü ise bu zorlukların çözüleceğine dair yapılan tekliflerdir.

⁶⁷ **Bakanlık Bütçe Raporu**, The Levant Herald, Cilt/6, No. 49, Wednesday (04 Ocak) 1865, s.383.

⁶⁸ **Bakanlık Bütçe Raporu**, The Levant Herald, Cilt/6, No. 49, Wednesday (04 Ocak) 1865, s.383.

İlk noktanın hiçbir tartışmayı kabul etmeyecek şekilde dalgalı borçların kısa bir zaman içerisinde 14.400.000 Sterlinden 900.000 Sterline düşürülmesi, 2.700.000 sterlinin geçen yılda eritilmesi olduğu ifade edilerek, bu konuda Türkiye'nin tebrik edilmesi gerektiği belirtilmektedir. Sadrazam ve vezirlerin bu konuda gösterdikleri gayretlerle elde edilen bu başarı ile kısmen yeni vergilerden, kısmen eski kaynakların verimliliğinin artırılmasından, kısmen de harcamalarda yapılan kısıntılardan kaynaklanan büyük bir gelir artışı olmuştur.⁶⁹

İkinci olarak Türk maliyesinin sağlıklı olabilmesi için aşması gereken zorluklar konusu çok önemli bulunmaktadır. Gazeteye göre bütçelerde görünüşte bir fazla gösterilmekle beraber, hazine hemen hemen kronik bir sıkıntı içinde bulunmakta ve faizi yüksek geçici kredilere zorlanmaktadır. Bu gerçek, yayınlanan bütçeler üzerine düşmanca yorumlar yapılmasına imkân vermekte ve dikkati onlardaki iyi niyet üzerine çekmektedir.⁷⁰

Bu noktada gazete, bütçe raporları ve beraberlerinde sunulan ve çeşitli gelirlerin tahsil oranını gösteren ilginç tablolarla ilgili analizler yapmaktadır. İlk olarak 14.590.000 Sterlin toplam gelir ele alınmakta, bu toplamın 13.190.000 Sterlininin mali yıl içinde elde edilebilir olduğu, geriye kalan 1.400.000 Sterlinin bakaya olduğu, yine 13.190.000 Sterlinin 1.782.000 Sterlininin bir önceki yılın bakayas olduğu, bu gerçeklere binaen mali yıl için tahmini ve gerçekleşen gelir arasındaki farkın, 3.182.000 Sterlin olduğu değerlendirilmesi yapılmaktadır.⁷¹ Yıl içinde tam anlamıyla toplanan gelirlerin, toplamı 4.725.000 Sterline ulaşan gümrükler, tütün ve tuz vergileri, tapu ve posta gelirleri ile pul vergileri olduğunu belirten gazete, gelirin temel kaynakları olan vergi, mülkiyet gelirleri, on sentlerden elde edilen gelirlerin ancak üçte ikisinin içinde bulunulan yılda toplandığına işaret etmektedir. Benzer bir durumun diğer önemli birçok vergide de geçerli olduğunu yazmaktadır. Bakanlık raporunda yer alan ve vergi gelirlerinin büyük bir kısmının tarımsal üretimden toplandığı ve bunun için üreticiye vergisini ödeyecek pozisyona gelebilmesi için üretimini realize edecek kadar zaman tanımak gerektiğine dair vurgunun, gelirleri büyük oranda yükseltmede yaşanan eksikliğin kabulü olduğunu

⁶⁹ **The Levant Herald**, Cilt/6, No 51, Wednesday (18 Ocak) 1865, s.398.

⁷⁰ **The Levant Herald**, Cilt/6, No 51, Wednesday (18 Ocak) 1865, s.398.

⁷¹ **The Levant Herald**, Cilt/6, No 51, Wednesday (18 Ocak) 1865, s. 398.

iddia eden gazete, borcunu zamanında ödeyen vergi yükümlülerine adaletsizliğe varan boyutlarda haksızlık yapıldığına işaret etmektedir.⁷² Çünkü üreticilere peşin ödenen kar veya faiz oranının, yüzde 12'den daha fazla olduğu bir ülkede, onunla ilgili yükümlülüklerini ödemediği önce, üzümünü veya pamuğunu daha iyi bir pazarda satmak için onları aylar veya yıllarca bekleten bir adam, üretimini ve yükümlülüklerini hemen yerine getiren bir üreticiye göre malını daha ucuza satacaktır. Gelirlerin toplanması açısından bu sonuncusuna olan eğilim, suiistimal kapılarını daha fazla açacaktır. Fakat birçok örnekte bu yaratılan eşitsizlik üretici açısından önemli bir bahane olmaktadır.⁷³ Diğer yandan yazıda İmparatorluğun birçok bölgesindeki kötü ulaşım durumuna, ürünlerin pazara getirilmesinde yaşanan gecikmelere ve ürünlerin yolda bozulmasına dikkat çekilmektedir. Bu kapsamda:

“Mahsülü, hükümet adamlarının gelip onlara değer biçmesi için pazara getirip orada bekletmek zorunluluğu, ürünün geniş oranda zayi olmasına veya neredeyse kaybedilmesine neden olmaktadır. Bu tür durumlarda elinin uzanamadığı veya çiftçilikten elinde hiçbir sermaye kalmamış olan köylüden vergilerini zamanında ödemesi beklenemez.” denilmektedir. Fakat kısa süreli bir çözümün de olmadığı, reformun ise uzun zaman gerektiren bir iş olduğu eklenmektedir. Gazeteye göre yukarıda sayılanlara eşit derecede zor ve sıkıcı bir konu da vergilerin toplanması ile ilgili yönetsel detayların geliştirilmesidir. Maliye Bakanının listesinde yer alan bu tür detayların birçoğu, büyük bir hızla ve düzenlilikle paraya çevrilebilir. Çünkü bunlar diğer ülkelerde de olduğu gibi tek başlarına büyük engeller değildir.⁷⁴ Zorlukların çözümüne dair sunulan tekliflerle ilgili olarak gazete aşağıdaki ifadelerle yer vermektedir:

“Türkiye’de bazı değişiklikleri yapmanın ne kadar zor olduğunu bilenler, büyük bir değişikliği yürürlüğe koymadan önce vazgeçilmez olarak ne kadar çok zamanın geçmesi gerektiğini de kabul ederler. Normal bir durumla yüz yüze olsa idik, geçmiş yılların bakayalarının cari yıldaki açıkları kapatmaları beklenebilirdi. Fakat böyle olmaktan oldukça uzağız. Geçmiş yılların temizlenmesi gereken yükleri var. Hükümet geçici harcamaları düşürmeye devam ettiği müddetçe şu açık ki iki

⁷² **The Levant Herald**, Cilt/6, No 51, Wednesday (18 Ocak) 1865, s.398.

⁷³ **The Levant Herald**, Cilt/6 No 51, Wednesday (18 Ocak) 1865, s.398.

⁷⁴ **The Levant Herald**, Cilt/6 No 51, Wednesday (18 Ocak) 1865, s.398.

adım ileriye, bir adım geriye atacağız; o da bileşik faizden borç almak anlamına gelmektedir. Herhangi bir ağır ve öngörülemeyen harcama, onu içinden çıkmakta zorlandığı o zor durumlara tekrar sokacaktır.”⁷⁵ Bütçe raporlarında kalan borçları temizlemek ve hemen toplanamayan gelirlerin yerine bir fon oluşturmanın sıkıntıyı gidereceğine dair önerinin kendilerine daha sağlam görüldüğünü dile getiren gazete, bu sorunu ele alırken 1864-5 yılının başlangıç noktası olarak alınmasını önermektedir.⁷⁶

Dalgalı borçların 950.000 Sterline düşürülüyor olmasına karşılık, bunun içine seneliklere ödenecek bakaya faizlerinin (406.053 Sterlin) dâhil olmadığını, yıllık gelir tahmini ile mutlak tahsilatlar arasındaki farkın –önceki yıllardakiler de dâhil tahmini 1.233.000 Sterlin dolayında olduğunu, bu rakamın yukarıdaki 900.000 Sterline eklendiğinde toplamın 2.133.000 Sterline çıktığını, bu tutarın, hükümetin borçları temizlemesi ve bütçesel harcamalarını karşılayabilmesi için gelirler de artış yapması gereken tutarı gösterdiğini söyleyen gazete, Maliye Bakanının raporunda hazine bonolarına yapılan imanin etkinliğinden şüphe duyduğunu belirtmekte, ancak bundan sonra olabilecek muhtemel finansal rahatlık ve düzenlilik dönemlerinde, bu tedbirin faydalı ve pratik olabileceğine inanmaktadır. Hele kaimenin sorunlarının koskocaman olduğu zamanlardan geçilmektedir ve bu zamanlarda hükümet kâğıdına halkın güven duyması zordur. Zaten bugünkü bakanlar görevlerinde oldukları müddetçe halkın büyük çoğunluğu onlara karşı bu güveni duymayacaktır. Gazeteye göre İstanbul halkı ellerinde hala rüşvetçi görevlilerin, kaime yerine çıkararak verdikleri alındıları tutmaktadır ve her ne kadar miktarları küçük olsa da masum halk bu zararları üstlenmek zorunda bırakılmıştır. Çünkü onların kabahatli görevlileri bulmaları zordur. Yeni çıkarılanlarda da aynı yolun izlenmeyeceğinin garantisi bulunmamaktadır. O zaman şu hemen hemen kesindir ki belli faizli hazine bonoları çıkarılacaksa başta belli bir iskonto ile paraya çevrilebilir olmalıdır. Eğer faizleri yüksek olacaksa bütçenin bundan avantaj elde etmesi mümkün olmayacaktır.⁷⁷ Editöre göre raporlara bakıldığında paraya çevrilebilir dört veya beş milyonluk nominal sermaye ve toplamda 2.250.000 Sterlin bir kazanç sağlayacak bir krediye

⁷⁵ **The Levant Herald**, Cilt/6 No 51, Wednesday (18 Ocak) 1865, s.398.

⁷⁶ **The Levant Herald**, Cilt/6 No 51, Wednesday (18 Ocak) 1865, s.398.

⁷⁷ **The Levant Herald**, Cilt/6, No 51, Wednesday (18 Ocak) 1865, s.398.

ihtiyaç bulunmaktadır. Yani, borç yüküne yıllık 350-400 bin poundluk bir yük daha eklenecektir.⁷⁸ Editörün hesaplamalarına göre dalgalı borçların temizlenmesi ve geçici kredilerden vazgeçilmesi varsayımı, ekonomiye, yerel bankerlere ödenecek olan faizler de dâhil 157.000 Sterlin fazla sağlayacaktır. Bu ekstra yükü karşılamak için kaynaklar aşağıdaki gibi olacaktır;

Yukarıda bahsedilen toplam	157.500 Sterlin
Suriye sergislerine ayrılan gelirler.....	261.000 (1865 ten sonra)
Bütçedeki gelir fazlası.....	164.331
İstanbul'da üretilen emlak vergisi.....	<u>90.000</u>
	672.831 Sterlin ⁷⁹

Buna ek olarak 1865 yılı için harcamalarda indirim teklif edilmekte ve verilen ayrıntılarda bunun 954.000 Sterline ulaşacağı bilgisi verilmektedir. Bu rakamla birlikte, toplam, 1.626.831 Sterline ulaşacak, bu rakam, 400.000 Sterlin dış borç ve on seneliklerin bilinmeyen miktarda yükünü karşılamak için toplam rakam olacaktır. Yapılan her türlü hata için, ekstra harcamaları karşılayacak rezerv bir fon aracı oluşturmanın gerekliliğinin açık olduğu, bu gerekliliğin bütçenin bütünü açısından özellikle olağanüstü harcamaların 700.000 Sterlin dolaylarında olduğu barış zamanlarında gerekli olduğu değerlendirilmektedir.⁸⁰ Editör, bir savaş hazırlığının ülke maliyesini hızlıca o eski karışık dönemlerine geri götüreceği, ilerlemeyi durduracağı, gelirleri yok edeceği ve ona duyulan güveni eriteceği inancındadır. Hazineyi bu tür olağanüstü durumlara cevap vermeye muktedir kılacak bir bütçe, en sağlam çözümdür. Çünkü mevcut fazlanın büyük bir oranı, ulaşım imkânlarını artıracak, endüstriyi geliştirecek, doğrudan geliri artıracak ve fazlanın devletten ziyade onu daha verimli kullanabilecek olanların ellerinde bırakacak olan kamu hizmetlerinde kullanılmalıdır.

Sonuç olarak editör, bütçe ve raporlardan hareketle ülke maliyesinin daha iyi olacağına dair ümit beslenebilecek iyi bir zemin olduğuna inanmakta, fakat bugünkü Sultanın tahta çıkışından bu yana sergilenen enerji ve coşkunun, bir an bile terk

⁷⁸ **The Levant Herald**, Cilt/6, No 51, Wednesday (18 Ocak) 1865, s.398.

⁷⁹ **The Levant Herald**, Cilt/6, No 51, Wednesday (18 Ocak) 1865, s.398.

⁸⁰ **The Levant Herald**, Cilt/6, No 51, Wednesday (18 Ocak) 1865, s.398.

edilmemesini ve hiçbir güvenlik endişesinin bakanları beş yıl önceki, ülkeyi iflasın ve inkârın eşiğine getiren sisteme geri döndermesini şart koşturmaktadır.⁸¹

2.1.3. Tuz Vergileri Reformu

Mali Konularla ilgili diğer bir haberde ise tüm imparatorluk çapında tuz vergileri reformunun hükümetin incelemesinde olduğu ifade edilmektedir. Habere göre bu reformda, tartışmalı tuz vergilerinin kırsal kesimden tamamen kaldırılması ve şehirlerden alınması önerilmektedir. Bu değişimin son zamanlarda hem Avrupa hem de Anadolu'daki şehirlerde hayvanlara musallat olan hastalıklardan ve alınacak tedbirlerin büyük oranda tuz sağlayıcısına bağlı olmasından kaynaklandığı, bu hastalıkların, tarımda 200.000 den fazla öküzün kaybına yol açtığı, vergilerin kaldırılmasının çiftçilere yararının fazla olacağı ifade edilmektedir. Gazeteye göre bu vergi dolayısıyla yaşanacak gelir kaybı, hazineye sıkıntı vermeyeceği gibi sığır vergisinden rahatlıkla kazanılabilecektir.⁸²

2.1.4. Kadastro Çalışmaları ve Ev Vergisi

Vergilerle ilgili olarak The Levant Herald Gazetesi'nde yeni bir ev vergisi için başlatılan çalışmalara ilişkin bir haberle karşılaşılmaktadır. Yeni bir ev vergisine temel olacak kadastral çalışmaların, başkent için neredeyse tamamlanmak üzere olduğunu haber veren gazete, bu önemli gelişmenin birkaç hafta içinde boğazdaki köyler dâhil, tüm metropolitana uygulanacak hale geleceğini bildirmektedir. Verginin ağır olacağı ve hem yerli hem de yabancılara uygulanacak olmasından dolayı, oranı hakkında merak eden okuyuculara malumat olmak üzere aktarılan bilgilere göre, her türlü ev mülkiyeti dört kategoriye ayrılmaktadır;

İlk kategoriye; kuyumcu dükkânları, hanlar, mağazalar ve kiralık dükkânlar oluşturmaktadır. Bunlara uygulanacak vergi, kiranın üzerine %7 lik bir artışla sağlanmaktadır.

İkinci kategoriye; sahipleri tarafından kullanılan veya elde tutulan binalar oluşturmaktadır ve bunların vergisi %2 olacaktır.

⁸¹ **The Levant Herald**, Cilt/6, No 51, Wednesday (18 Ocak) 1865, s.398.

⁸² **Tuz Vergileri Reformu**, **The Levant Herald**, Cilt/7, No.27, Wednesday (02 Ağustos)1865, s. 214.

Üçüncü kategoriye; kira değeri yıllık 1.000 parayı geçmeyen ve sahiplerince oturulan evler oluşturmaktadır ki, bunlar herhangi bir vergiye tabi tutulmamaktadırlar.

Dördüncü kategoriye ise üçüncü kategorideki evlerden, kısmen ev sahipleri kısmen kiracılar tarafından kullanılan evler oluşturmaktadır ki alınan kiranın toplamı üzerine, %7 vergi yüklenmektedir.

Camiler, kiliseler, sinagoglar, okullar, kütüphaneler ve diğer kamu binaları vergiden istisna olmaktadır. Toplanacak vergi direk olarak gerçek veya hayali mülkiyet sahipleri üzerine konacağından, verginin tamamının veya büyük çoğunluğunun kira üzerine konduğu şüphesi pek muteber olmayacak ve yabancı aileler buna büyük bir katkı sağlayacaktır. Bu yöntemle kapitülasyonlar, vergi toplayıcılara karşı kullanılamayacaktır. Vergi işlemlerinin sadece İstanbul'da hazineye yıllık 10.000.000 para kazandıracağı tahmin edilmektedir. Bu, imparatorluk çapında evrensel bir uygulama olacak ve hazineye hatırı sayılır bir getir getirecektir. Bu vergi hali hazırda İzmir, Maraş, Halep, Kütahya, Urfa ve Kalessi' de toplanmakta olup, yılsonuna kadar tüm Rumeli'ye, berberi bölgesinde Tripoli'ye ve Asya'da Erzurum'a kadar genişletilmesi planlanmaktadır.⁸³

2.1.5. Türk -İngiliz Gümrük Tarifeleri

The Levant Herald Gazetesinde gümrüklerle ilgili olarak yer alan yazı ve haberlerde özellikle gümrük tarifeleri ve bu tarifler üzerinden ülke hükümetleri arasında yaşanan sorunlara değinilmiş, bazen de gümrüklerde yaşanan ve vatandaşların şikâyetlerine konu olan uygulamalara yer verilmiştir.

Gazetede yer alan ilk haber, İngiliz Ticaret Bakanlığı tarafından özel olarak yaptırılan ve İngiltere'nin ticaretindeki gelişmeleri ele alan bir istatistik çalışmasına ilişkindir. Söz konusu çalışma ile İngiltere'nin yürüttüğü serbest ticaret politikası dolayısıyla ticaretinde ne yönde bir gelişim olduğu ölçülmek istenmiştir. Bu anlamda İngiltere ile ticaret yapan tüm ülkelerin, İngiliz mamul mallarına uyguladıkları gümrük tarifeleri tek tek verilmiş, ülkeler arasında gümrük tarifelerinin yüksekliği veya düşüklüğü bakımından bir sıralama yapılmıştır. Türkiye tarafından İngiliz

⁸³ **The Levant Herald**, Cilt/7, No:45, Wednesday (06.Aralık) 1865 s. 357.

mallarına konan gümrük vergisi oranları, oldukça makul bulunmuştur. Verilen bilgilere göre, Türk gümrüklerinde İngiliz mamul mallarına uygulanan gümrük ücretleri aşağıdaki gibidir:

Mamul Mal	Ölçü	Vergi Oranı/Tutarı
Ağartılmamış pamuk ipliği	Parça başına	9s 4 d
Ağartılmamış pamuklu kumaş	Parça başına	8s 10d
Ağartılmamış keten kumaş	Değer üzerinden	%7.20
Boyanmamış yün ipliği	Değer üzerinden	%7.20
Ağartılmamış keten ve yün kumaş	Değer üzerinden	%7.20
Dokunmuş yün iplik	Parça başına	1s -2s 3 d
Pik demiri	Libre başına	4d
Çubuk demiri	Libre başına	8d
Her tür kâğıt	Değer üzerinden	%7.20

vergi uygulanmaktadır.⁸⁴

2.1.6. Türk-İran Gümrük Tarifesi Sorunu

Türk Hükümeti ile Şah Hükümeti arasında yürürlükteki gümrük tarifeleri konusunda büyük bir anlaşmazlık baş göstermiş ve sorun giderek diplomatik ilişkileri tehdit eder niteliğe bürünmüştür. Konuyla ilgili olarak bir yazıya yer veren gazete, devam eden eski gümrük anlaşmasının hükümlerine göre Türk Hazinesine olan zararın, kendi yaptıkları eski tahminlerin çok üzerine çıktığını, pratik dolandırıcılığın iki ülke arasında genel olarak ticari ilişkilerde ithalat ve ihracata uygulanan gümrük tarifeleri arasındaki farktan öteye ulaştığını yazmaktadır. İran'ın nargile tütünü için hazırlanmış olan tömbekisi örnek alınarak, sadece bu kalem üzerinden Türk hazinesine olan zararın göreceli olarak yüksek olduğu, bunun sadece tömbekiye uygulanan mevcut eski tarife ile diğer güçlerle yapılan yeni gümrük tarifelerine göre tütüne uygulanan gümrük vergisi arasındaki farktan değil, aynı zamanda yüksek vergili doğal yaprağın göreceli serbest ithalatından da

⁸⁴ **The Levant Herald**, Cilt/7, No 4, Wednesday (22 Şubat) 1865 s. 26.

kaynaklandığı ifade edilmektedir. Ağır vergiler konmadan önce 1861 yılının 12 aylık döneminde sadece 400.000 okka tömbeki ithal edildiği dikkate alındığında, geçen 11 aylık sürede, sadece İstanbul'a 1.500.000 okka tombeki ithal edilmesinin ne kadar yüksek olduğuna işaret edilmektedir. Yine diğer bir önemli mal olan tuzda da hem sınırda gerçekleşen kaçakçılıktan, hem de eski tarife üzerinden yapılan ithalattan kaynaklanan zararların, Bab-ı Aliye olan kaybının büyük olduğu hesap edilmektedir. Bu ağır yüklerin İran'dan ithal edilen diğer malların zararlarına eklendiğinde zararın boyutu yüksek rakamlara ulaşmaktadır. Verilen bilgilere göre Bab-ı Ali hâlihazırda İran vatandaşları adına yapılan ithalata yüzde 8 yerine yüzde 3, diğer yabancı ülke vatandaşları adına İran mallarını transit olarak Avrupa'ya geçirilenlere ise İran'la olan anlaşmaya göre yüzde 12 vergi uygulanması gerekirken yeni yapılan anlaşmalara göre ancak yüzde 5 gümrük vergisi uygulamaktadır. Yazıya göre, kanuni olarak yapılan ancak adil olmayan bu hilekârlıktan dolayı Bab-ı Ali, Tahran Hükümetine başvurmuş ancak başarısız olması üzerine, eski anlaşmanın hükümlerinin katı bir şekilde uygulanacağını, İran vatandaşlarının Türkiye'de her tür sanayi ve perakende ticaretle uğraşmalarının yasaklanacağını İran'a bildirmiştir. Buna dönük olarak eyaletlerdeki yetkililere talimatlar gönderilmiş, Başkent'te uygulamanın ise Polis Bakanlığınca yürütülmesine karar verilmiştir. Gazeteye göre Bab-ı Alinin kendini korumak için aldığı bu karar, İmparatorluktaki binlerce İran uyruklu için yıkım olacaktır. Çünkü başkent'te kurdukları büyük bir koloninin dışında, Anadolu ve Güneydoğu bölgesinde ki yerel perakende ve toptan ticaretin büyük bir oranının onların ellerinde olmadığı şehir söylemek zordur. Böyle bir tedbir baskısının katı bir şekilde uygulanması durumunda, İran Şahı'nın da buna, tartışmanın haklılığını kabul etmeyerek daha kötü bir karşılık verme ihtimalinden korku duyulması gerektiği dile getirilmektedir.⁸⁵

Son olarak Bab-ı Ali tarafından gümrük tarifelerindeki sıkıntıyı çözmek için İran Hükümetine verilen sürenin, İngiliz ve Fransız elçiliklerinin aracılığıyla altı ay kadar uzatıldığı haber verilmektedir.⁸⁶

⁸⁵ **The Levant Herald**, Cilt 7, No 4, Wednesday (22 Şubat)1865 s. 28.

⁸⁶ **The Levant Herald**, Cilt 7, No 6, Wednesday (08 Mart) 1865 s. 45.

2.1.7. Tütün Satışının Tezkereye Bağlanması

The Levant Herald Gazetesinin 24 Mayıs tarihli 17. sayısında Dolaylı Vergiler Genel İdaresi tarafından kamuoyunu bilgilendirme amaçlı olarak verilen bir ilanda, hem tütün patent vergilerinin ödenme süresine dair uyarıya yer verilmekte, hem de izinsiz tütün satıcılarına karşı yeni uygulamanın başlatılmaya çalışıldığı görülmektedir. İlanda, bütçe mali yılı için ödenmesi gereken tütün patent vergileri ödemelerinin gelecek Haziran ayının 1-13 arasında yapılacağı, bu konuda aşağıdaki bilgilere dikkat edilmesi gerektiği duyurulmaktadır:

“1-Tek başına tütün, -içmek veya çiğnemek için- sigara, enfiye, tömbeki veya diğer materyalla birlikte bunları da satan dükkân ve mağazaların kiracı ve malikleri, seyyar satıcılar ve aracılar dâhil vergilerin ödenmesi için bizzat tütün gümrük bürolarına başvuracaklar ve kendilerine 31 Ağustosa kadar, geçerli bir tezkere temin edeceklerdir.

2- Gümrük tütün büroları, 1/13 Eylülünden itibaren tezkerelerin tasdiki işlemini yapacaktır. Belirtilen üç aylık süre içinde tezkere almayanların dükkân ve satış yerleri kapatılacak, sayılan ürünleri satmaları yasak olacaktır. Ancak mevcut yürürlükte olan düzenlemelere göre patent vergisinin üç katı tutarın da para cezası ödeyenler satışı yapmaya devam edeceklerdir. Aynı para cezası şimdiki yasaklara uymayan seyyar satıcılar ve tüccarlara da uygulanacaktır.⁸⁷

Yapılan düzenlemenin uygulanması ile ilgili olarak başka bir yazıda, şöyle bir örnek de aktarılmaktadır; kaçak olarak Mısır’a gönderilmekte olan tütün dolu bir gemi, Mısır’da yakalanmış, yapılan kontrollerde tütün ihracı için kullanılan tezkerelerin hem sahte, hem de gümrük bürosunda kayıtlı olmayan izin belgeleri olduğu tespit edilmiştir. İskenderiye’ye gönderilen kaçak tütünün vergisinin tam olarak ödenmesine karşın, tütünün ticari olarak ucuza satılması, yolsuzluğun ortaya çıkarılmasına imkân vermiş, İstanbul otoritelerine sunulan özel bir raporda ise aynı gemiye 500 balya yabani otlarla birlikte bir ajan yerleştirildiği, gemi İskenderiye’ye ulaştığında, ajanın tütün yüküne ilişkin izin belgesinin doğru olup olmadığını kontrol

⁸⁷ The Levant Herald, Cilt/ 7, No.17, Wednesday (24 Mayıs) 1865, s. 131.

için tezkerenin ibrazını istediğini, belgenin geçersiz olduğu ortaya çıkınca da yükün tamamına el konulup yetkililere teslim edildiği belirtilmiştir.⁸⁸

2.2. FİNANSAL ALANDA YAŞANAN GELİŞMELER

2.2.1. Genel Olarak Galata Borsası

The Levant Herald Gazetesinin daha önce ifade edildiği gibi son sahifesi “Para ve Ticaret” (Monetary And Commercial) başlığı altında parasal ve ticari gelişmelere ayrılmıştır. Galata Borsasında hafta içinde oluşan parasal ve ticari fiyatlar, salı günü akşamı itibariyle yetkili makamlardan alınan raporlara binaen aktarılmakta ve yine hafta içinde borsayı etkileyebilecek tarzda önemli finansal ve ekonomik gelişmeler, bazen kısa haber niteliğinde bazen de değerlendirmeye tabi tutulmak suretiyle okuyucu ile paylaşılmıştır.

Galata Borsasında sürekli olarak izlenen konular arasında Türk Fonlarının hem Londra ve Paris’teki, hem de Galata borsasındaki fiyat durumları, diğer yabancı paraların Türk Parası karşısındaki değerleri, İngiliz Bankası ile Fransız Bankasının bilançolarındaki aktif ve pasif değişimleri ile sirkülasyonda bulunan kâğıt ve metalik para veya altın külçe rezerv durumları, yine Galata Borsasında ticarete konu olan emtia fiyatları, ticari malların stok durumları, borsaya nereden gelip nereye satıldıkları konuları yer almaktadır. Sahifede aynı zamanda İzmir ticaretine ilişkin gönderilen raporlara da verilmektedir. Gazetenin aynı sahifesinde takip edilen konulardan birisi de çeşitli şirketlere ilişkin haberler, toplantı tutanak bilgileri ve bilanço bilgileridir. Diğer yandan çeşitli yerel ve uluslararası mali ve finansal konulara ilişkin okuyucu mektupları ile diğer gazetelerden alıntılanan yazılara da yer verilmiştir.

1865 yılında Galata Borsasını genel olarak etkileyen iki olaydan bahsedilebilir. Bunlardan ilki, İç Borç Çevrim Planı ve bu planla ilgili gelişmeler ve tartışmalardır. 1865 yılı başı itibariyle başlayan iç borç çevrim planı tartışmaları, planın taraftar ve muhalifleri arasında spekülasyona konu edilmiş, tahvil ve bonoların fiyatları, bu spekülasyonlara bağlı olarak düşüş ve yükselişler yaşamıştır. Planın

⁸⁸ **The Levant Herald**, Cilt 7 No.39 Wednesday (25 Ekim)1865, s.309.

karşıtlarının yol açtığı bu spekülasyonlar, tahvil fiyatlarını düşüş yönünde etkilemiştir.⁸⁹ Diğeri ise Galata Borsasının tatil olmasına neden olan kolera salgını olmuştur. Kolera salgını dolayısıyla başlayan panik, Galata Borsası ve İstanbul'da ticaret yapılan tüm hanları etkilemiş, hanların kapanmasına ve ticaret hayatının uzun süreli olarak durmasına yol açmıştır. Borsada hiçbir işlem yapılmaması sonucunda, fiyatlar yatay bir seyir izlemiştir.⁹⁰

2.2.2. Türk Fonları

Gazetenin haberlerini aktardığı Türk tahvil ve bonoları, iki kısım da ele alınmaktadır. Birinci kısım Londra ve Paris borsalarında işlem gören Türk tahvil ve bonolarından, ikinci kısım ise Galata Borsasında işlem gören Türk tahvil ve bonolarından oluşmaktadır. Londra Borsasında işlem gören tahviller; konsolideler, 5 Per % Ottoman tahvilleri, 1858, 1862 ve 1865 yılları kredi senetlerinden, Paris Borsasında işlem gören kâğıtlar ise konsolideler, 1863 yılı kredi senetleri ve Osmanlı Bankası hisselerinden oluşmaktadır.⁹¹ Galata Borsasında işlem gören tahvil ve bonolar ise aziziyeler, konsolideler, mümtazeler ile Societe Generale hisseleridir.⁹²

Galata Borsası tahlil edildiğinde, borsada işlem gören Türk fon fiyatlarının birçok etkene bağlı olarak inişli çıkışlı bir seyir izlediği görülmektedir. Bu nedenler aşağıdaki gibi sıralanabilir;

- **Batılı Piyasaların Etkisi:** Batılı piyasalardan gelen olumlu veya olumsuz telgraf haberleri, içerde işlem gören tahvil ve senetlerin de fiyatlarını etkilemiştir. Bu piyasalar arasında en önde gelenler Londra ve Paris piyasalarıdır.⁹³ Söz konusu piyasalardan gelen telgraf haberlerinin kesilmesi borsada fiyatların yatay bir seyir izlemesine neden olmuştur.⁹⁴
- **Spekülasyonlar:** Fiyatların yükseleceği veya düşeceğine dair hem yerli, hem de yabancı piyasalarda ortaya çıkan spekülatif haberler, fiyatlar üzerinde etkili olmuş, bazen bu spekülasyonlar, haftalarca sürmüştür.⁹⁵

⁸⁹ **The Levant Herald**, Cilt/7, No.16, Wednesday (17 Mayıs) 1865, s.128.

⁹⁰ **The Levant Herald**, Cilt/7, No.27, Wednesday (09 Ağustos)1865, s.216.

⁹¹ **The Levant Herald**, Cilt/7, No.32, Wednesday (13 Eylül)1865, s.256.

⁹² **The Levant Herald**, Cilt/7, No.32, Wednesday (13 Eylül)1865, s.256.

⁹³ **The Levant Herald**, Cilt/6, No.51, Wednesday (18 Ocak)1865, s.402.

⁹⁴ **The Levant Herald**, Cilt/7, No.9, Wednesday (22.Mart)1865, s.64.

⁹⁵ **The Levant Herald**, Cilt/7, No. 6, Wednesday (08 Mart)1865, s.48.

- **İç Borç Çevrim Planı:**1865 yılı başı itibariyle başlayan Osmanlı borçlarının tek bir dış borca dönüştürülmesi planı, Galata Borsasında uzun süre konuşulmuş, plana ilişkin gelen haberler fiyatlara yansımıştır. Plana karşı olanların güçlü muhalefeti, borsadaki tahvillerin fiyatlarının hızla düşmesine neden olmuştur.⁹⁶
- **Tatil ve Bayramlar İle Kolera Nedeniyle Borsanın Kapanması:** Kolera nedeniyle Galata Borsasının da içinde bulunduğu Havyar Han dâhil bütün hanlar kapanmış, borsa da uzun süre işlem yapılamamıştır. Diğer yandan hem Müslümanların hem de yerli azınlıkların bayramları nedeniyle borsa zaman zaman tatil edilmiştir.⁹⁷

Yukarıda sayılan nedenler dolayısıyla bütün tahvillerde aynı oran ve yönde artış ve azalışlar olmasa da genel olarak fonların fiyatları, benzer nedenlerle artış ve azalışlar yaşamıştır. Örnek olarak Mümtazeleri aldığımızda başlangıçta 64.1 Lira ile başlayan fiyatlar, batılı piyasalardan gelen haberlerle yükselişe geçmiş, fiyatların hızla yükseleceğine dair Londra ve Paris kaynaklı haberler ve Mart ayında ortaya çıkan uzun süreli bir spekülasyonun etkisi ile 69,20 Liraya kadar çıkmıştır. Ancak İç borç çevrim planına olan muhalefetin plan sonrasında bile devam etmesi, Mümtaze fiyatlarının hızla düşeceği paniğini doğurmuş, fiyatlar 59.20 Liraya kadar düşmüştür.⁹⁸

İç borç çevrim planının başarı ile tamamlanması sonucunda tüm iç borçlar, Genel Borç (General Debt) adı altında tek bir dış borca dönüştürülmüş ve borsada “Genel Borç” adı altında fiyatlandırılmıştır.⁹⁹ (1865 yılı Türk Fonları fiyatları için bkz, Ek. 2)

2.2.3. Kurlar

Gazetede, Galata Borsasında işlem gören yabancı paraların Lira karşısındaki haftalık kapanış fiyatları tablolar halinde verilmiş ancak para değerlerindeki değişimlerin sebepleri açıklanmamıştır. Aktarılan verilere göre, yabancı paraların Lira karşısındaki değişim değerleri çok istikrarlı bir seyir izlemiştir. Borsada oluşan

⁹⁶ **The Levant Herald**, Cilt/7, No.16, Wednesday (17 Mayıs) 1865, s.128.

⁹⁷ **The Levant Herald**, Cilt/7, No.27, Wednesday (09 Ağustos)1865, s.216.

⁹⁸ **The Levant Herald**, Cilt/7, No.16, Wednesday (17 Mayıs)1865, s.128.

⁹⁹ **The Levant Herald**, Cilt/7, No.46, Wednesday (13 Aralık) 1865, s.367.

fiyatlara göre yabancı paraların 1 Lira (100 kuruş) karşısında aldığı alt ve üst değerler, aşağıdaki gibi olmuştur;

- **English Sovereign:** Birleşik Krallığın bir Sterlin değerindeki altın para birimidir. 1865 yılı içinde 1 Lira, en düşük; 109.35, en yüksek; 108.3 English Sovereign'i olmuştur.
- **Napoleon:** 20 Frank değerindeki Fransız altın parasıdır. 100 kuruş karşısında en düşük; 87.28, en yüksek; 86.16 değerlerini almış ve çok istikrarlı bir seyir izlemiştir.
- **½ Imperial:** 1 Lira karşısında en düşük; 89.10, en yüksek; 88.5 değerlerini almıştır.
- **Ducat:** Birinci Dünya Savaşından önce tüm Avrupa'da kullanılan bir altın para birimidir. 1 Lira karşısında 51.10-51.29 değerleri arasında bir seyir izlemiştir.
- **Carbovantz:** Yıl boyunca 1 Lira karşısında en düşük 19, en yüksek; 17 değerlerini almıştır.
- **Türk Lirası Metal:** Yıl boyunca 1 Lira karşısında en düşük; 103.35, en yüksek; 101.20 değerlerini almıştır. **(1865 Yılı Döviz Kurları İçin Bkz. Ek: 3)**

2.2.4. Emtia Fiyatları

Galata Borsasının para piyasaları dışındaki diğer en önemli ayaklarından biri de ticari gelişmelere ilişkin haber ve verilerdir. Bu kapsamda gazetede İstanbul Borsasında işlem gören ticari malların yanı sıra, İzmir'de oluşan ticari emtianın fiyatları da raporlar halinde aktarılacak suretiyle okuyucu ile paylaşılmıştır.

- Borsada işlem gören ticari ürünlerin fiyatları aktarılırken aynı zamanda o ürünün piyasadaki stok durumu, piyasaya nereden geldiği, satış miktarı ve satılan miktarların iç piyasaya mı yoksa dış piyasalara mı satıldığı bilgisi de verilmiştir.¹⁰⁰

¹⁰⁰ **The Levant Herald**, Cilt/7, No. 24, Wednesday (12 Temmuz)1865, s.192.

- Kimi haftalarda fiyatlar arz ve talebe göre hızlı bir şekilde değişirken, kimi haftalarda piyasada belli ürünlerde hiçbir işlem gerçekleşmemiş, bazen piyasa tümüyle durgun bir hafta geçirmiştir.¹⁰¹
- Piyasada fiyatlar bazen üreticiler bazen tüketiciler tarafından belirlenmiştir. Piyasada ürün stokunun azalması, üreticilerin piyasa şartlarından daha yüksek fiyatlar istemelerine neden olmuştur.¹⁰²
- Piyasada ileriye dönük sözleşmeler yapılmıştır.¹⁰³
- Bazı ürünlerin mevsimleri geçtiğinden fiyatları oluşmamıştır.¹⁰⁴
- Kolera dolayısıyla Ağustos ayı içerisinde hanlar kapanmış ve her tür ticaret tatil edilmiş, piyasada işlem yapılmadığı gibi fiyatlar da yatay bir seyir izlemiştir.¹⁰⁵

Gazetede yer alan bilgilere göre İstanbul Borsasında ticarete konu olan yerli ve yabancı ticari mallar ve fiyatları aşağıdaki gibi olmuştur:

Pamuk: Galata Borsasında ticarete konu ürünlerin başında gelen pamukta, Adana, Balıkhisar Geyve, Kutais, Harput, İran, Lazkiye ve Ankara pamuğu işlem görmüştür. En çok işlem görenler Adana ve Balıkhisar pamuğu, en az işlem gören ise Kutais ve Lazkiye pamuğu olmuştur. Pamuk fiyatları istikrarlı bir seyir takip etmemiş, mahsul dönemlerinde fiyatlar düşerken sonbahar ve kış aylarında fiyatlar yükselmiş, iki dönem arasındaki fiyat farkı yüzde elliye kadar yükselmiştir.

Kuş Yemi: Daha çok bahar aylarında satışı yapılan kuşyemi, kilogram bazında ortalama 26 pence satılmıştır.

Kenevir Tohumu: Sadece Mart ayında verilen fiyatlara göre kilogramı en yüksek 22, en düşük 18*1/4 pence olmuştur.

Tahıl: Borsada en çok işlem gören ticari ürünlerden biri olan tahıllar, beyaz sert ve beyaz soft olmak üzere iki ayrı kategoride ele alınmıştır. Beyaz sert tahıl kategorisinde; İsmail, İbraila, Rumeli, Taganrog, Besarabia, Azof, Varna, Balcık, Köstence, Galatz, Burgaz gibi tahıl çeşitleri yer alırken, beyaz soft kategorisinde; Galatz, İbraila, Burgaz, Varna, Besarabia, Tuna, Balcık, Taganrog, Rodos çeşitleri

¹⁰¹ **The Levant Herald**, Cilt/6, No.52, Wednesday (18 Ocak) 1865, s.402.

¹⁰² **The Levant Herald**, Cilt/7, No.25, Wednesday (19 Temmuz) 1865, s.200.

¹⁰³ **The Levant Herald**, Cilt/6, No.52, Wednesday (18 Ocak) 1865, s. 402.

¹⁰⁴ **The Levant Herald**, Cilt/7, No.24, Wednesday (12 Temmuz) 1865, s.192.

¹⁰⁵ **The Levant Herald**, Cilt/7, No.29, Wednesday (09 Ağustos) 1865, s.224.

yer almıştır. Tahıllar arasında ayrıca mısır ve Rumeli arpası da piyasada işlem görmektedir.

Kereste: Piyasada Abazya, Anadolu, Kafkas ve ismi belirtilmeyen dört tür kereste bulunmaktadır. En çok alımı satımı yapılan kereste, Abazya kerestesidir. Ayrıca keresteler kalın ve ince olmak üzere iki şekilde satılmıştır.

Yün: Koyunyünü ve keçi kılı olmak üzere iki tür ürün bulunmakla beraber bu ürünlerde kendi aralarında ürünün yeri, kalitesi ve yıkanmış olup olmamasına göre çeşitlere ayrılmaktadırlar. Koyunyünü; Gürcü yıkanmış, Gürcü yarı yıkanmış ve Ankara yıkanmış gibi çeşitler halinde satılırken, keçi kılının Ankara, Van, Beypazarı, Konya, Kastamonu çeşitleri bulunmakta ve ayrıca birinci ve ikinci kalite bazında satıldığı görülmektedir.

Deri: Keçi derisi, kuzu derisi, koyun derisi, Anadolu kurutulmuş ve Tiftik olmak üzere çeşitli türlerde adet olarak satışa konu olmuştur. Gazetede fiyatları, bazen çift, bazen tek deri bazında verilmiştir.

Afyon: Okka başına satılan afyonda Balıkhisar ve Ghiver çeşitleri bulunmakta, zaman zaman da afyon, çeşidi belirtilmeksizin satılmaktadır.

Keten Tohumu: Kilogram ölçüsüne göre satılan keten tohumunda; Kırım, Anadolu, Rus ve diğerleri olmak üzere dört çeşit ürün bulunmakta olup, sadece ilk üç ayda satışı yapılmıştır. Fiyatlar genellikle 28-36 pence arasında gerçekleşmiştir.

Kahve: Piyasada sadece Rio kahvesi satılmakta olup okkası 7,5 ile 11 pence arasında değişmekle birlikte ağırlıklı fiyat 8-10 arasında oluşmuştur.

Şeker: Çeşidi ve kalitesine göre genellikle 222-255 pence arasında satılmıştır.

Kömür: Kargo olarak satılan kömürde Cardiff, Newcastle ve Liverpool çeşitleri bulunmaktadır. Cardiff kömürünün fiyatı, 33-40, Newcastle kömürünün fiyatı, 35-40 arasında oluşmuştur. Piyasada kısa bir süreliğine satılan Liverpool kömürünün fiyatı ise 28-32 pence arasında gerçekleşmiştir.

Balmumu: Beyaz, sarı ve Mısır balmumu olmak üzere üç çeşidi bulunmaktadır. Piyasada en çok sarı balmumunun satıldığı görülmektedir.

Reçine: Piyasada tek çeşidi bulunmakta olup fiyat aralığı geniş bandta, 7-18 veya 8-22 aralığında oluşmuştur.

Un: Galata Borsasında tek bir defa satışa konu olmuş, 60 okkalık bir çuvalunun 1. kalitesi 130, 2. kalitesi 115, 3. kalitesi ise 95 paraya satılmıştır.

Zeytin Yağı: Borsada kısa süreli olarak satılan ürünlerden biri olan zeytinyağının en kaliteli olanları, okka başına 7,20 pence satılmıştır.

Boya Kökü: Piyasada Augora, Cesarea ve Amasya olmak üzere üç çeşidi bulunmakta olup birinci ve ikinci kalite olarak satılmaktadır. Fiyatlar arasında büyük değişkenlik söz konusudur.

Kalay Kurşun: Kental başına satılan kalay kurşun fiyatları arasında haftalık olarak 5 puanlık fark bulunsa da yıl boyunca en düşük 700, en yüksek 900 pence satılmıştır.

Çelik: Fiyatlar haftalık olarak kental başına en çok 10 pence'lik farklılık gösterse de yıl boyunca 140-195 pence arasında dalgalanmıştır.

Demir: Kental başına 64-70 pence arasında fiyatlandırılmıştır. Trieste demiri 142 pence satılmıştır.

Çay: Piyasada Hong Kong, Java, Siyah Kongo, İran ve Çay Çiçeği olmak üzere beş çeşidi bulunmaktadır. Okka başına satılan çay, fiyatları arasında Hong Kong çayı 20-30 arasında, Java çayı 45-60 veya 50-75 arasında, Çiçek çayı 30-50 arasında değişen fiyatlar arasında satılırken, Siyah Kongo çayının 21-22 pence olmak üzere tek bir fiyatlandırması söz konusu olmuştur.

Boya: Borsada İndigo Bengal, İngiliz Gümüş, İngiliz Siyah ve Madras çeşitleri satılmaktadır. İndigo Bengal boyası okka başına genellikle 110-120, İngiliz siyah boyası 58-65, İngiliz Gümüş boyası yine 58-60, Madras boyası ise haftalık fiyatları arasında 15 kuruşluk bir fark bulunsa da yıl boyunca 36-85, ikinci kalite boya ise 35-56 pence arasında değişen fiyatlardan satılmıştır.

Baharat: Piyasada biber ve kimyon satışa konu olmuştur. Okka başına 5*3/4 pence'den satılan biberde genel olarak pek bir değişiklik olmamış, kimyonda ise 14-15 kuruşluk bir fiyat oluşmuştur.

Pirinç: İngiliz, İtalyan ve Genoa olmak üzere üç tür ürün çeşidi işlem görmüştür. Genoa pirinci çuval başına ortalama 43-44 Frank'tan, İngiliz pirinci 160-185, İtalyan pirinci ise 160-210 Frank arasında değişen fiyatlardan alıcı bulmuştur.

Mazı: İran, Anadolu, Halep ve Erzurum olmak üzere dört çeşit ürün piyasada alım satımına konu olmuştur. Okka başına satılan mazıda en yüksek fiyat 25 pence

olarak İran mazısında, en düşük fiyat ise 11 pence olarak Anadolu mazısında oluşmuştur.

Bez: Kental başına 30-42 arasında değişen fiyatlardan satılmıştır.

Şap: Kental başına 55 pence satılmıştır.

Amonyak: Yıl boyunca 6*1/4 pence satılmış ve fiyatı değişmemiştir.(1865 Yılı Emtia Fiyatları İçin Bakınız Ek:4)

2.2.5. İç Borç Çevrim Planı

2.2.5.1. İç ve Dış Borçlar ile Laing Çevrim Planı Tartışmaları

1854 yılına kadar dış borcu olmayan Osmanlı Devleti, Kırım savaşının ortaya çıkardığı mali yetersizlikler dolayısıyla 1854 yılında ilk defa borç alma yoluna başvurmuş,¹⁰⁶ bu şekilde başlayan borçlanma, bilahare alınan ve koşulları gittikçe ağırlaşan borçlarla devam etmiş, 1854 yılını izleyen 20 yılda 15 kez borç alma yoluna gidilmiştir.¹⁰⁷ 1860 yılına gelindiğinde Osmanlı Devletinin iç ve dış borçlarının toplamı 34.056.000 Osmanlı Lirasına yükselmiştir.¹⁰⁸

1865 yılında Osmanlı Devleti, “Ağnam İstikrazı” ve “1. Tertip Genel Borçlanma” olmak üzere iki kez borçlanmaya gitmiştir. Hayvanlar vergisinin karşılık gösterilmesi nedeniyle “Koyun Borçlanması” (Ağnam İstikrazı) diye adlandırılan ilk borçlanmada, 6.600.000 liralık borç sözleşmesi düzenlenmiş, 1. Tertip Genel Borçlanma diye isimlendirilen ikinci borçlanmada ise daha önce alınan borçların ana para ve faizleri ile yılı bütçelerinde gelirlerle karşılanamayan bütçe açıklarının kapatılması hedeflenmiştir.¹⁰⁹

Borcun borçla kapatılması döneminin açılmasıyla birlikte 1865 yılında yapılan ve tutarı 40.000.000 liraya ulaşan 1. Tertip Genel Borçlanma ile daha önce ihraç edilmiş olan iç borç senetlerinin daha uzun süreli ve düşük faizli borç senetleri ile değiştirilmesi (Konversiyonu) amaçlanmıştır. Söz konusu konversiyon planına

¹⁰⁶ Özdemir, Biltekin, **Osmanlı Devleti Dış Borçları, Maliye Bakanlığı, SGB. Yayınları** İkinci Baskı, Ankara 2010, s.46.

¹⁰⁷ Biltekin **A.g.e**, s.52.

¹⁰⁸ Biltekin **A.g.e**, s.52.

¹⁰⁹ Biltekin **A.g.e**, s.57.

izin veren ve borçlanma eşliğinde çıkarılan bir kanunla da tüm borçların büyük bir defteri kebirde bir araya getirilmesi öngörülmüştür.¹¹⁰

Osmanlı Devleti'nin sürekli olarak borçlanması, The Levant Herald Gazetesinde yayımlanan çeşitli makale ve yazılarda ele alınarak işlenmiş, Laing Çevrim Planı olarak isimlendirilen 1.tertip Genel Borçlanmasına ilişkin çeşitli gazetelerde çıkan yazılar, alıntı yapılmak suretiyle gazetede yayınlanmıştır.

Bu makalelerden ilki, Times Dergisinin 1 Şubat tarihli sayısında çıkan ve “Türk Maliyesi” başlıklı alıntı yazıdır. Söz konusu yazıda Türk Hükümetinin iş durma noktasına gelinceye kadar yıllar itibariyle borç üstüne borç aldığı, alınan borçların Sultan'ın hazinesinin bütün sıkıntılarını gidereceği ve giderek (hiçbir şekilde gerçekleşmeyen) küçük de olsa bir artı doğuracağını sanıldığı, ancak istenen sonuç çıkmayınca kredi üstüne kredi almaya devam ettikleri ifade edilerek Sadrazamla Maliye Bakanının artık yaratıcılıklarının en son noktasına geldikleri dile getirilmektedir. Öncelikle ilk defa alınan borçlar, ilave yıllık yüklerin doğmasında etken olmuş, fakat bütçelerde öngörülen gelirler harcamalarla birlikte yürümemiştir. Gelir konusunda ilan edilmesi gereken elastikiyet yalnız iç borç konusunda gösterilmiş, anlamsız bir şekilde kredi alımı artırılarak, kâğıt para ve kaimelerin hızlı bir şekilde sirkülasyondan çekilmesi için konsolideler ihdas edilmiştir. Kaimelerin miktarı düşünce ise dengeyi korumak için kısa vadeli borç miktarı artırılmıştır. Kısa vadeli borçların hazine gelirlerinin arttığı ölçüde azaltılması yanında, sıkışılan ödemelerde zorunlu olarak Galata tacirlerine başvurulmuştur.¹¹¹

Times Gazetesi yazarı, konversiyon planı ile alınması düşünülen borçlarla elde edilecek paranın, Sultanın yeni saraylar yapmasına imkân vereceğini, ortaya çıkan krizin hükümete ve kredi şirketlerine duruma müdahale için yeni bir fırsat doğurduğunu, direktörlerin gözetimi altında, çeşitli adlar altında ki borçların birleştirilmesi büyük planının yakında ilan edilmesi ile Bab-ı Ali'nin rahatlayıp eski borçlularına borçlarını öderken, sermayedarlara da yeni yatırım alanları açılmasını sağlayacağını yazmaktadır. Hazırlanan borç planına zemin olmak üzere ilk adım olarak Sadrazam'ın Bütçe Raporu hazırladığı, bu raporda geçmiş ve geleceğin harmanlanarak, mevcut açıkların sevinç veren artılara dönüştürüldüğü görülmektedir.

¹¹⁰ Biltekin, A.g.e, s.58.

¹¹¹ **The Levant Herald**, Cilt/7, No.1, Wednesday (01 Şubat) 1865, s. 2.

Yazar burada okuyucuya bir uyarıda bulunarak, geçen yıl yapılan hazine işlemlerinin düzenli olduğu ve işleyişinde hiçbir şüphe bulunmadığı yolunda Sadrazamın raporunda ifade edilen hususun, hazinenin yaşadığı sıkıntıların geçici araçlarla giderilmesi ve geçici açıkları yine geçici kredilerle kapatma anlamına geldiğine işaret etmektedir.¹¹² Türk İmparatorluğunun iç borcunun ne kadar olabileceğini muhtemelen kimsenin bilmediğini, borcun miktarını bilen kimsenin de bunu açıklamamakta dikkatli olacağını yazan Times yazarı, Türk bütçesinin geçen yıl bir ile üç trilyon arasında açık verdiğini, Osmanlı İmparatorluğunun dış borcunun ise on yılda sıfırdan 24 milyon liraya yükseldiğini anlatmaktadır. Bununla birlikte planlanan Genel Kredi Şirketi operasyonunun Türkiye'ye başarılı veya avantajlı olmayacağını sanmak için bir sebep olmadığını beyan eden yazar Mr. Laing ve yoldaşlarının, hep gelecek olan ama asla gelmeyen bu bütçe fazlasını oluşturabileceklerini, kısa vadeli borçların konsolidasyonunun aynı sonucu sağlayıp sağlamayacağını ise şüpheli olduğunu dile getirmektedir. Ona göre bugünün dev şirketleri döneminde, konversiyon planı Osmanlının yeniden doğuşunu güvence altına almak bakımından güvenlikle uygulanabilir.¹¹³

Times yazarının bu görüşleri The Levant Herald Gazetesi editörü tarafından çoğunlukla doğru bulunsa da kısmen hatalı bulunmuştur.

Gazetelerinin bir köşesinde Times Dergisine ait bu makaleyi yayınlamalarının yazarın görüşlerine katıldıklarından dolayı değil, Türkiye'nin en önemli organının konu üzerindeki düşüncesinin nerden geldiğinin bilinmesi açısından yaptıklarını söyleyen editör, Times'ın bu makalesinin geçmişin Maliye idaresi tarafından temin edildiğini söylemekte ve yazının çoğunluğu itibarıyla doğru olsa da günün politik veya finansal uzmanlarının verdiği bilgiler bakımından açık bir takım hatalar içerdiğini tespit etmektedir. Times yazarının makalesinde ifade ettiği kredi alımlarının anlamsızca artırıldığı, kâğıt para ve kaimeleri, hızlı bir şekilde sirkülasyondan çekmek için konsolidelerin ihdas edildiği, kaimelerin miktarının düşmesiyle dengeyi korumak için, kısa vadeli borç miktarının artırıldığı yolundaki iddiaların hatalı olduğunun altını çizen editör, bütün olarak bakıldığında Times tarafından yayınlanan her şey gibi bu makalenin de yazarın görünür kılmak

¹¹² **The Levant Herald**, Cilt/7, No.1, Wednesday (01 Şubat) 1865, s. 2.

¹¹³ **The Levant Herald**, Cilt/7, No.1 Wednesday (01 Şubat) 1865, s. 2.

istedikleri ve konu hakkında bir fikir oluşturmak bakımından incelenmeye değer bulunmaktadır.¹¹⁴

Editör, yazısının bu kısmında, Laing Planı ile ilgili olarak satıcının mı müşteriye, yoksa müşterinin mi satıcıya gitmesi gerektiğine dair bir tartışma açarak, gerçekte gönüllü olarak teklifte bulunan kişilerin müşterilerinin çekingen olmalarını beklemeleri lazım geldiğini, herkesin kendi çerçesine, sattığı malların kalitesinden şüphe duymadan gideceğini, fakat seyyar satıcının bohçasından şüphelenmede tercihin kendisinde olduğunu, doğal olanın satıcının gelmesi değil, alıcının bizzat satıcıya gitmesi olduğu görüşlerini paylaşmaktadır. Ona göre Mr. Laing, değeri ne olursa olsun tarafsız bir inceleme için malını ortaya koyma hakkına sahiptir. Fakat Bab-ı Ali, bu malları isterse ışığa tutar, ardına önüne bakar ve nasıl kapı dışarı edeceğine karar verir. Belli bir kabul vadesiyle kalitesine de hürmet göstererek, bu mal iyi güzel fakat şimdi alma zamanı değil” diye bir sonuca da ulaşabilir. Editöre göre Times yazarı, Türkiye’nin daima beklentilerini karşılamada tatmin olmayacağı varsayımı ve para isteme de yaratıcılığının sonuna geldiği değerlendirmesinden hareket ederek, Türkiye’yi yarı batmış ve naif varlığını devam ettirmek için yeni tür borçlar almaya mecbur bir savurgan olarak değerlendirmektedir. Times yazarının bu değerlendirmesi Mr. Laing ve arkadaşlarını memnun etmeyecektir. Editör, “keşke örnekseme şimdiye kadar yanlış işlerde bulunan bir tacirin kendini kurtarmak için para istemesi şeklinde olsaydı daha doğru olurdu” düşüncesindedir. Çünkü Babı-ali şu anda finansal zorluklardan kurtulmak için çaba göstermekte olup, bu zorluklardan ne sultanı, ne de görev yapan bakanları sorumlu tutmak doğru değildir. Ancak Times’in bu ideal savurganın hem ihtiyaçlarını hem de parasal rahatlamasını sağlamak için, onun istediğinden daha fazlasını yapmak düşüncesi yerine, kabul edilebilir şartlar ve iyi bir şekilde uygulanması koşuluyla yeter derecede yardımın ülkenin küçük kronik sıkıntılarını gidermesi ve rakipsiz kaynaklarını sürekli zenginlik doğuran bir hesaba çevirmesi için yeterli olacaktır. Böyle bir yardım için Babı-ı Ali halen güven içinde yabancı tekliflere ağırlık verebilir. Mr. Laing’in yaptığı teklifin iyi de kötüde olabileceği, resmi çevrelerin dışında projenin şüpheyile karşılandığı, bunun ise Mr. Laing’in pek alışık olunmayan ketum diplomatlarının

¹¹⁴ **The Levant Herald**, Cilt 7, No 1, Wednesday (01 şubat) 1865, s. 4.

detaylarını saklamak suretiyle plana gizem katmalarından kaynaklandığı dile getirilmektedir. Editöre göre gizem birçok şeye güvensizlik doğurmakta ve muhalif eleştirmenlere göre bu durumda onun karşıt menfaatlara bir ıslık çalmak isteğinden daha fazla anlama gelmektedir.¹¹⁵

Editör, planın, yabancı bir kredide bulunan kötü bir kalıntı olarak büyük oranda altını ödemeler için yurt dışına çıkarmak gibi bir eksikliği olduğunu, Bab-ı Ali'nin verili şartları altında bunun kaçınılamayacak bir durum olabileceğini ifade etmekte, bir projenin karşı avantajlarını da ortaya koyması gerektiğinden hareketle Mr. Laing'in Sadrazam ile Kiani Paşa'yı o çok önemli iç borçlularından kurtaracak planına merak duyanların dikkat edecekleri noktanın tam da burası olduğuna dikkat çekmektedir.¹¹⁶

The Levant Herald Gazetesi, Laing Planı ve bu planın içeriğine dair ayrıntıları Daily News Gazetesinin 13. Sayısından alıntı yapmak suretiyle okuyucularına aktarmaktadır. Gazete alıntı yaptığı makalenin yazarının Türk Maliyesi üzerine olan deruni hâkimiyetinin konuyu genel olarak tartışmaya yol açtığını, değerlendirmelerine ağırlık kazandırdığını ifade etmektedir.¹¹⁷

Daily News Gazetesi yazarı yazısına ilk olarak iç borç çevrim planını hazırlayan Mr. Laing'in, zamanın zorluklarına karşı canlı biri olarak tavsiye ettiği tedbirlerin sonuçları üzerine her zaman yeterli dikkati gösterip göstermediğinin şüpheli olmasına karşın, büyük bir finansçı olmaktan ziyade, çalışkan ve zeki bir adam olmakla tanınmaya hak kazandığını ifade ederek başlamaktadır. Yazara göre onun Türk iç borcunu çevrim planı, Türklerin dünya milletleri arasında tavlınmaya en hevesli millet olmaları, görünürde projenin bir maliyeti olmaması ve aynı zamanda hazineye iyi ve güzel bir para getireceği için bilhassa İstanbul'da bayağı bir memnuniyetle karşılanmıştır. Ancak İngiliz Ulusunun da bu planda menfaati bulunduğundan gözden kaçırılmaması gerekmektedir. Bu yüzden mevcut Anglo-Türk borcunun üzerine büyük miktarda yeni bir borç eklemek anlamına gelen bu planın, Osmanlının lehine mi aleyhine mi olduğu konusunda beyan edilen fikirler üzerine doğru bir kanaate varmak için iç borcun mevcut durumunu ilk önce bir analiz

¹¹⁵ **The Levant Herald**, Cilt/7, No.1, Wednesday (01 şubat) 1865, s. 4.

¹¹⁶ **The Levant Herald**, Cilt/7, No.1, Wednesday (01 şubat) 1865, s. 4.

¹¹⁷ **The Levant Herald**, Cilt/7, No.9, Wednesday (29 Mart) 1865, s. 69.

etmek, sonra planlanan iç borç çevriminin mevcut güven durumunu nasıl etkileyeceğine bakmak gerektiği düşüncesindedir.¹¹⁸

Yazarın verdiği bilgilere göre Türk borçları iki ana gruba ayrılabilir. İç borçlar ve dış borçlar. Her ne kadar devletin bütün yükümlülüklerini eşit derecede görmeye alışkın olan insanlar için bu ikisi arasında ayırım yapma ihtiyacı yok gibi görünse de, yarı medeni milletlerde bu böyle değildir.¹¹⁹

Türkiye'nin dış borçları aşağıdaki gibidir.

Yılı	Temel Tutar	Faiz (%)	İtfa Fonu (%)	Yıllık Yük
1854	3.000.000	6	1	210.000
*1855	5.000.000	4	1	250.000
1858	5.000.000	6	2	400.000
1860	2.070.000	6	1	144.900
1862	8.000.000	6	2	640.000
1863-4	8.000.000	6	2	640.000
Toplam: 31.079.000 Sterlin				2.284.900 Sterlin

* İngiltere ve Fransa Hükümetleri tarafından garanti edilmiştir.

Daily News yazarı, itfa fonlarının yüzdesi, 1858 yılı kredisinin yıllık maliyeti veya batık toplam kredilerin tutarının ancak yaklaşık rakamlar olarak ifade edilebileceğini söylemektedir. Devam eden bütün borçlar, belirli gelirlerle garanti altına alınmış ve 1854 yılı borcu ise Mısır'ın katkıları üzerine konulmuştur. Bu kredilerin nominal miktarları, itfa fonları operasyonu ile alındıkları tarihten bu yana büyük oranda azaltılmışlardır. Fakat sonuncusu kümülatif olup, yıllık yük, borç sona erinceye kadar hep aynı kalmaktadır. Her yıl ödenecek toplam yük, aşağıdaki periyota kadar 2.284.900 Sterlin olmaya devam edecektir.¹²⁰

¹¹⁸ **The Levant Herald**, Cilt/7, No:9, Wednesday (29 Mart) 1865, s. 69.

¹¹⁹ **The Levant Herald**, Cilt/7, No:9, Wednesday (29 Mart) 1865, s. 69.

¹²⁰ **The Levant Herald**, Cilt/7, No:9, Wednesday (29 Mart) 1865, s. 69.

<u>Yılı</u>	<u>Borç Yüğü</u>
1883	1.884,900
1884	1.740.000
1887	1.100.000
1888	460.000
1889	250.000
1890	-

Türkiye'nin iç borçları ise yazarın verdiği bilgilere göre, aşağıdaki kalemlerden oluşmakta olup, bu borçlar Türk Lirası olarak sabitlenmiş durumdadır. Türk Lirasının değeri, İngiliz Sterlininden yaklaşık %10 daha düşüktür.

	<u>Temel Borç Tutarı(TL)</u>	<u>Faiz (%)</u>	<u>İtfa Fonu (%)</u>
Tahvilat-ı Mümtazeler	2.500.000	6	5
On-Senelikler	3.003.000	6	20
Haziran 1865 den sonra			
Konsolideler 1.Arz	2.500.000	6	2
2.Arz	1.875.000	6	2
3.Arz	625.000	6	2
4.Arz	12.500.000	6	2

Tahvilat-ı Mümtazeler, dört yıl önce fonlanan ve kapatılacak hazine tahvillerini temsil etmektedir. On-Senelikler, son sultanın eski saray borçlarıdır ve 2.5 yıl vadesi geçtiği halde bunlara herhangi bir faiz ödenmemiştir. Gerçekte bu borçlar eğer sahipleri pound cinsinden yüzde 5 kadar karşılık alırlarsa kendilerine fazlasıyla ödeme yapılmış borçlar olacaktır. Çünkü bunlar pek uzun olmayan bir zaman önce, nominal fiyatlar üzerindeki spekülasyon üzerine, Galata kapitalistleri tarafından satın alınmış ve Bab-ı Ali konseylerinde özel faizleri ile ünlenmişlerdir.¹²¹

Konsolideler ise çeşitli zamanlarda ve büyük oranda maliyetlerinden kurtulmak için çıkarılmışlardır. Özellikle dördüncü arz, değeri düşmüş kaimeleri veya kâğıt paraları toplamak, yaklaşık % 60 ı bu bonolarla ödenmek , % 40 ı nakit

¹²¹ **The Levant Herald**, Cilt/7, No:9, Wednesday (29 Mart) 1865, s. 69.

olarak ve karşılıkları, 1862 yılında alınan Anglo-Türk kredisinden gelen hasılatla karşılanmak üzere çıkarılmasına karar verilmiş olan kâğıtlardır. Konsolidelerde itfa fonlarının kümülatif olmaması ve yıllık olarak temel borcun sabit yüzde 2' si oranında bir yükle yüklü olmalarından dolayı, bu borçlar üzerindeki yıllık maliyet yıldan yıla düşmektedir.¹²²

Yazara göre yukarıdaki liste, Türk Hükümetinin yükümlülüklerini hiçbir şekilde bitiremeyeceğini göstermektedir. Örneğin 1860 yılındaki kargaşadan zarar görenlere ödeme yapmak için çıkarılan Suriye Sergiz Bonoları bulunmaktadır. Bu borç giderek azaltılmaktadır. Toplam 1.060.000 Liralık ana borçtan sadece 760.000 Lirası kalmıştır. Çünkü her yıl Suriye gümrüklerinden 240.000 Lira, bu borçların azaltılması için ayrılmaktadır. Diğer taraftan geçici kredilere işaret etmek çok önemlidir. Bu kredilerden en büyüğü ise son zamanlarda Societe Generale ile müzakere edilen 2.000.000 Sterlinlik borçtur.¹²³

Yazar makalesinin bu noktasında Mr. Laing'in projesinin amacının tüm iç borcu, yüzde 5 faizli, yüzde ½ itfa fonlu, 30.000.000 Sterlinlik büyük bir deftere dönüştürmek veya konsolide etmek olduğunu yazmaktadır.¹²⁴ Ona göre planda teklif edilen şartlar aşağıdaki gibidir:

Her 100 Liralık tahvil stoku için;

Tahvilat-ı Mümtazelerde	120 Sterlin
On-Seneliklerde	100 “
Konsolidelerde	110 “

Ki, itfa fonları işlemleri ile meydana gelecek azalmalar sonrasında, 30.000.000 Sterlinlik bu borç, absorbe edilecektir:

Tahvilat-ı Mümtazeler	2.344.000 Sterlin
On-Senelikler	3.003.000 “
Konsolideler	<u>18.371.000 “</u>
	23.718.000 Sterlin

¹²² **The Levant Herald**, Cilt/7, No:9, Wednesday (29 Mart) 1865, s. 69.

¹²³ **The Levant Herald**, Cilt/7, No:9, Wednesday (29 Mart) 1865, s. 69.

¹²⁴ **The Levant Herald**, Cilt/7, No:9, Wednesday (29 Mart) 1865, s. 69.

Denge : 6.282.000

30.000.000 Sterlin

Yazara göre, On-Seneliklerin parite üzerinden konsolidelere dönüştürüleceği varsayımı ile bu yıl, bu üç borcun üzerindeki yıllık yük, 1.870.000 Sterline çıkacaktır. Bu yeni 30.000.000 Sterlinlik miktar üzerinden yıllık yük ise 1.815.000 Sterlin olacaktır. Bu durumda bu artık 6.282.000 Sterlinlik tutarın, 45-50 arasında değişen fiyatlar üzerinden halka arz edilmesi durumunda, Türk Hükümeti 2.5 - 3 milyon Sterlin elde etmiş olacak ve bu tutar, bütçe üzerinde ilave yük olarak görünmeyecektir.¹²⁵

Bu projenin çok cazip olması nedeniyle İstanbul'da pek de küçümsenmeyecek bir memnuniyetle karşılandığını ifade eden yazar, aslında küçük bir testin, bu geçici avantajın hükümet tarafından nasıl ciddi bir fedakârlıkla elde edildiğini, diğer tarafta yani kreditorlerce de başarının unsuru olarak görülüp istendiğini göstereceğini dile getirmektedir.¹²⁶

Yazara göre ilk planda çevrim planını gerçekleştirmek için iç tahvil sahiplerinin onayı alınmalı ve onlara ilave getiriler şeklinde bazı teşvikler teklif edilmelidir. Örneğin Tahvilat-ı Mümtaze sahibi bir kişi, 5.8 Sterlin faiz ve yaklaşık 20 sterlin değerinde keşide kazancı şansı elde ederken, bunu değiştirmesi halinde yüzde 6 faiz alacak ve hiçbir şekilde keşideden bir getiri sağlayamayacaktır.¹²⁷

İkinci olarak, konsolide sahipleri 5.8 Sterlin faiz ve 52. 1/2 keşide etme imkanı ile birlikte bugünkü değeriyle 12 Sterlin kazanç elde etmektedirler. Yeni planda yeni konsolide sahipleri sadece 5.10 Sterlin faiz elde edecek ve keşideden herhangi bir kazanç sağlayamayacaktır.¹²⁸

On –senelikler söz konusu olduğunda ise her iki taraf için de söylenecek şeyler olduğu, iki buçuk yılını faiz almadan geçiren ve borçlarının itfa fonu ile azaltılması umudu azalan bir tahvil sahibinin önerilecek makul şartları kabul etmesinin doğal olduğu dile getirilmektedir. Çünkü planda senelik sahiplerine, ellerindeki tahvillerin piyasa fiyatının garanti ettiğiinden daha fazla şey teklif

¹²⁵ **The Levant Herald**, Cilt/7, No:9, Wednesday (29 Mart) 1865, s. 69.

¹²⁶ **The Levant Herald**, Cilt/7, No:9, Wednesday (29 Mart) 1865, s. 69.

¹²⁷ **The Levant Herald**, Cilt/7, No:9, Wednesday (29 Mart) 1865, s. 69.

¹²⁸ **The Levant Herald**, Cilt/7, No:9, Wednesday (29 Mart) 1865, s. 69.

edilmektedir. Konsolideler 52.1/2 Sterlinde, Senelikler 40.1/2 Sterlinde kote edilmekte ve aralarında ikincisi aleyhine yüzde on ikilik bir fark bulunmaktadır. Değişimde teklif edilen tahvil nominal olarak öncekinde 110, sonrakinde ise 100 olmaktadır.¹²⁹

Bono sahiplerine ellerindeki bonolarını yeni kredilere çevirtme yönünde yapılan teklifteki temel teşvikin, onları Avrupa'da ödenebilir karlar haline getirme öngörüsü olduğuna işaret eden yazar, fakat bu teşvikin, beşte dördü İngiltere'de, diğer kısmı da Paris ve Amsterdam'da tutulan 4. Arz'ın 10.000.000 TL lik konsolidelerine uygulanacağını, bu günkü sistemde yalnızca Türkiye'de ödenebilir olan kuponların, Londra'da ödenebilir hale getirildiğini, bu ülkede (İngiltere) mevzuata göre kuponlara uygulanacak gelir vergisi kesintisi ile ortaya çıkacak olan sıkıntının ise kesintilerin belirli bir oranda sabitlenmesi ile aşılabileceğini aktarmaktadır.

Geriye hükümet tarafından 2.5 - 3 milyonluk geçici nakit karşılığında ödediği fiyatın ne olduğu kalmaktadır. Yeni kredinin üzerindeki yük, şüphesiz 1865 yılı için var olan yükten daha az olacak, fakat belirsiz bir periyot için bu miktarda kalacaktır. Borçların olduğu gibi kaldığı varsayılırsa, seneliklerin konsolidelere dönüştürülmesi hariç, o yük bu sene için 1.875.000 Sterlin dolayında olacak ve yıllık olarak 25.000 ve 26.000 Sterlin arasında azalacaktır. 1875 yılında Tahvilatı Mümtaze'lerin tamamen devre dışı kalmasıyla yıllık iç borç yükü 1.415.000 Sterlin dolaylarına düşecektir.¹³⁰

Yazar, diğer bir önemli sorun olarak, ödemelerin gecikmesi durumunda yaşanacak olan sıkıntıları görmektedir. Ona göre Türkiye' de herhangi bir konsolide faizi veya yerel bir borcun vadesi geldiğinde karşılığı hazineye mevcut fonlardan karşılanmakta, fakat kolay kolay fon bulunamadığından, kreditör, beklemek zorunda kalmaktadır. Ancak zamanlamasını öngörememesine rağmen nihayetinde kendisine ödeme yapılacağından emin bulunmaktadır. İç borçların yabancı borçlara çevrilmesi ve bu kolaycı şarklı geciktirmenin başa gelmesi durumunda ise borç yükü giderek

¹²⁹ **The Levant Herald**, Cilt/7, No:9, Wednesday (29 Mart) 1865, s. 69.

¹³⁰ **The Levant Herald**, Cilt/7, No:9, Wednesday (29 Mart) 1865, s. 69.

artacak, yükümlülüklerin yerine getirilmemiş olması nedeniyle kaçınılmaz olarak Avrupa'daki Türk kredisine olan güvene büyük bir darbe vurulmuş olacaktır.¹³¹

Yazar son olarak, iç borcun dış borca çevrimi üzerinden uzun zaman geçmeden, Türk maliyesinin tekrar bir dizi iç borç taahhütlerine girişebileceğini bir tehlike olarak arz etmektedir.¹³²

2.2.5.2. Laing İç Borç Çevrim Planı

The Levant Herald Gazetesi daha önce çeşitli gazete ve yayınlarda tahmin ve tartışmaları yapılan Laing Mübadele Planının, Maliye Bakanının raporu eşliğinde yayımlandığını haber vermekte ve rapora ilişkin çeşitli değerlendirmelerde bulunmaktadır.

Gazeteye göre rapor, yeni Sultan'ın tahta çıkmasından sonra gerçekleştirilen doğru ve önemli finansal reformlara ilişkin ilk girişten sonra, Maliye Bakanının, iç borçların birleştirilmesi hedefinin uzun zamandır hükümetin öncelikleri arasında yer aldığına işaret ederek başlamaktadır. Maliye Bakanına göre birleştirme isteği, Osmanlı kamu fonlarının iyi bir şekilde yönetilmesinde temel olan düzen ve düzenlilikle ilgili tedbirlerin alınmasındaki en büyük engellerden birisinin ortadan kaldırılması isteğinden doğmuştur. Çünkü üç tür devlet borcu, kamuya hiçbir fayda sağlamadığı gibi hazine işlemlerini de karmaşık hale getirmekteydi. Herkesçe kabul edildiği gibi tahviller, içerde ve dışarıda güven sorunu yaşamakta, Mümtazeler ve 1.2.3. tahvil ihracı konsolideler, dış piyasalardan dışlanmakta, aziziyeler ise Avrupa'da yeterli derecede değişime girmekte ise de tam anlamıyla benimsenmemekteydi. Her ne kadar hükümet bu üzüntülü durumun farkında olsa da yabancı ortaklık isteği şimdiye kadar bunun icabına bakılmasını engellemiştir. Nihayetinde Hükümetin görüşlerine uygun ve şimdiye kadar bu projenin gerçekleştirilmesini engelleyen faktörleri ortadan kaldıracağı hesaplanan iyi bir plan sunulmuş, Sadrazam ve Maliye Bakanının başkanlığında oluşturulan bir komisyon tarafından incelenen teklifler prensip olarak kabul edilmiştir. Ancak yine aynı komisyona göre, tekliflerle ilgili olarak kanuni düzenleme ve dış yardımın şartlarında önemli değişiklikler yapılması gerekmektedir.¹³³

¹³¹ **The Levant Herald**, Cilt/7, No:9, Wednesday (29 Mart) 1865, s. 69.

¹³² **The Levant Herald**, Cilt/7, No:9, Wednesday (29 Mart) 1865, s. 69.

¹³³ **The Levant Herald**, Cilt/7, No:14, Wednesday (03 Mayıs) 1865 s. 110.

Gazeteye göre, raporda çözülmesi gereken sorunların ilki, gelirlerin ipotek edilmesi temelinde karşılık kredilerin bulunması gerekliliğinin azaltılması ve külfetli şartlara muttali olmadan, planlanan devlet işleri için zorunlu araçları bulmak olarak ifade edilmektedir. Bu ikili hedefi gerçekleştirmek için kamuoyunun menfaatleri veya devletin güven durumuna bakmaksızın önyargısız olarak hazinenin üzerindeki mevcut yüklerin aydınlatılması gerekmektedir. Bu zorluğun temel anahtarı, devlet borçlarının büyük bir defterde bir araya getirilmesi, yüzde 5 faizli, itfa fonsuz fakat yüzde 1 amortisman ödemeli yükümlülüklerin yaratılmasıdır. Hazine, operasyon için parite üzerinden fon sağlayacak, talep edilen alımın üzerinden gerçekleşeceği piyasa fiyatı ile parite fiyatı arasındaki fark, rezerv fon oluşturacaktır.¹³⁴

Gazetenin verdiği bilgilere göre Maliye Bakanlığı Raporunda yapılması öngörülen üç kanuni düzenlemeden;

- 1- Birinci Kanun ile Defter-i Kebir oluşturulacaktır.
- 2- İkinci kanun ile bu defterin 40.000.000 Lira tutarında (altın bazında)devlet borcu ile doldurulmasına imkân verilecektir. Bu rakamın 29.000.000 Lirası dönüştürülen hisse senedi ve tahvilleri temsil edecek, dönüştürülen itfa fonlarının toplanmasını temsil eden 4.000.000 Lirası, hazine geliri için çıkarılmış yeni tahviller olacak ve kalan 7.000.000 Liralık yeni tahvil, özel olarak kamu hizmetlerine hasredilecektir. Bunun 2.000.000 Lirası dört milyona talep geldikten sonra yıllık olarak çıkarılacak, 3.000.000 Lirası sonraki yıl, geriye kalan tutar, benzer bir müddet içinde çıkarılacaktır.
- 3- Üçüncü kanun ise mübadele operasyonunun fiili gerçekleşmesini düzenleyecek, mevcut üç tür tahvilatın %5 faizli yeni tahvillerle aşağıdaki oranlarda değiştirilmesini sağlayacaktır;

Her 100 liralık Tahvilatı Mümtaze için 143 Lira

Her 100 Liralık Esham-ı Cedide(Konsolide) için 121 Lira,

Ve her 100 liralık On Senelik için 100 Lira yeni hisse verilecektir.¹³⁵

¹³⁴ **The Levant Herald**, Cilt 7, No:14, Wednesday (03 Mayıs) 1865 s. 110.

¹³⁵ **The Levant Herald**, Cilt 7, No:14, Wednesday (03 Mayıs) 1865, s. 110.

Gazeteye göre rapor, değişken değerlerin sebeplerini ayrıntıları ile ele almakta, tahvil sahiplerinin zararlarını kendilerine makul bir sermaye artışı sağlamak suretiyle gidermeyi öngörmektedir. Plan, temelde faizleri indirmek üzerine çatı edilmiştir. Mümtazeler örneğinde Konsolidelere göre iki kat olan tazminatın, %5 lik itfa fonu kaybına karşı son tahvillerin piyasa değeri üzerinde %10 avantaj sağlayacağı tahmin edilmektedir. Senelikler konusunda amorti kayıpları hiçbir şekilde karşılanmamakta ve raporda muğlak ifadelerle, hükümetin bu tahvilleri hem iptal hem de dönüştürme hak ve yetkisine sahip olduğu ifade edilmektedir. Gazeteye göre bu istihfaf edilen bonoların sahipleri, alacaklarını, yeni kağıtlar üzerinde yazan parite üzerinden ve gelecek 13 Temmuzdan itibaren 3.5 yıla yayılmış bakiye alacakları ile birlikte alacakları için şanslı sayılırlar. Yüzde 2 ve 5 itfa fonlu tahvillerin %1 rachatlı olanlarla değiştirilmesi, ikinci derece önemde bir şekil değişikliği olarak, rezerv fonlarının yaratılması ve genel borç defterine eklenen bir takım avantajlarla aklandırılmak istenmektedir. Yeni bonolar Türkçe, İngilizce ve Fransızca etiketlenecek ve faizleri İstanbul, Londra, Paris, Frankfurt ve Amsterdam'da, Lira, Sterlin, Pound ve Frank olarak ödenebilecektir.¹³⁶

2.2.5.3. Plan Sonrası Tartışmalar ve Planın Uygulanması

Laing İç Borç Çevrim Planına ilişkin tartışmalar, planın yayınlanmasından sonra da devam etmiştir. The Levant Herald Gazetesinin 17 Mayıs tarihli 16. sayısında yayınlanan bir yazıda, Paris'te yayımlanan ve elden ele dolaştırılan Fransızca "Türk Fonlarının Hakikati" başlıklı ve gazete tarafından Osmanlı Bankası'na çıkarıldığı düşünülen bir kitapçıkta yer verilen hususlara ilişkin sert değerlendirmelerde bulunmaktadır. Laing Çevrim Planı dolayısıyla ortaya çıkan tartışmaların artık bir kavgaya dönüştüğü dile getirilen makaleye göre, bu kitapçığın yayınlanması ile mesele kuru bir finans meselesi olmaktan çıkarılmış ve neredeyse kompas derecesinde sansasyonel bir eğlence meselesi haline getirilmiştir.¹³⁷

Gazete, yayımlanan kitapçığın arkasında Osmanlı Bankasının bulunduğu inanmaktadır. Gerçekte kitapçıkta Osmanlı Bankasının ne ismi yer almakta ne de kitapçığın yazarlarının Banka ile ilişkisine dair bir işaret vardır. Buna rağmen gazete,

¹³⁶ **The Levant Herald**, Cilt 7, No:14, Wednesday (03 Mayıs) 1865, s. 110.

¹³⁷ **The Levant Herald**, Cilt:7, No:16, Wednesday (17 Mayıs) 1865, s.126.

iç kanıtları bakımından broşürün Osmanlı Bankası tarafından çıkarıldığının açık olarak görüldüğünü, bu anlamda Hükümeti ilk bakanı üzerinden itham eden Devlet Bankasının mahkûmiyetten kurtulmasının mümkün olmadığına vurgu yapmaktadır.¹³⁸

Kitapçığın uzun giriş sayfalarında oklar ve tablolarla desteklenmiş açıklamalar ve tespitler yapılmakta, Bab-ı Aliye ve Türk İmparatorluğuna, onun iç ve dış finans kaynaklarına karşı bir araya gelerek hile kuran Bab-ı Ali, Messers, Wolfs, Merton dörtlüsüne ithamlarda bulunmaktadır. Bu tartışmanın bir tarafında Osmanlı Bankası ve onun bağlantıları, diğer tarafında ise Sadrazam, Messers, Laining, Wolfs ve Merton bulunmaktadır.¹³⁹

Gazete, kitapçıkta iç konsolide sahiplerine çevrim planına karşı enerjik bir pasif direniş göstermeleri, dış kredi sahiplerine ise bir taraftan onların güvenliklerini aldatmalar ve esrar perdeleriyle, diğer taraftan onların bir gün talan edilmesi için kullanılacak ön şartlar taşıyan bu anlaşmayı toptan veya kısmen protesto etmeleri çağrısı yapıldığını tespit etmektedir.¹⁴⁰

Gazeteye göre kitapçık yazarı, çevrime tabi tutulacak iç borç miktarının yalnızca 22.185.675 Lira, her üç tahvil kategorisinde indirilecek faiz miktarlarına karşılık olarak verilecek sermaye artışlarını da katarsak toplam rakamın 26.426.367 Lira olduğunu iddia etmektedir. Bu tutar yeni yasalarda bahsi geçen 29.000.000 Lira nominal miktara karşılık gelmektedir. Bu iki toplam arasındaki 2.523.623 Liranın ise Sadrazamca suistimal edilecek miktar olduğunu iddia etmektedir. Kitapçık yazarı bu noktada resmi kayıtları görmezden gelmek suretiyle kendi doğrularını dayatmak istemektedir. Bu 2.523.633.Lira yeni tahvilin borç tutarına fazladan eklenerek planla mübadele edildiğini göstermek muhaliflerini karalamak ve okuyucularını kaçamak ifadelerle yanlış yönlendirmektir. Çünkü Mart ayında çıkan kanunun 30.maddesi toplam 29.000.000 Liranın kullanılacağı iç borç birleştirmesinden bahsederken, aynı kanunun 31. maddesi üç borç kategorisini ortak olarak belirtirken yanlış olarak hepsini ihtiva ediyor şeklinde ifade etmektedir. Son bütçede yer alan 1.000.000 Lira (200.000 kese) serbest borcun, mümtazeler, konsolideler ve on-seneliklerle ilgili

¹³⁸ **The Levant Herald**, Cilt:7, No:16, Wednesday (17 Mayıs) 1865, s.126.

¹³⁹ **The Levant Herald**, Cilt:7, No:16, Wednesday (17 Mayıs) 1865, s.126.

¹⁴⁰ **The Levant Herald**, Cilt:7, No:16, Wednesday (17 Mayıs) 1865, s.126.

olmadığını kimse bilmemektedir. Gazeteye göre yine yazar, giriştiği “baskın veri, yanlış öneri” teşebbüsü ile planda belirli kamu harcamaları için ayrılan 7.000.000 Lira ile ilgili yanlış sonuçlara varmaktadır ve bu rakamın hemen anlamına geldiğini sanmaktadır. Fakat konu ile ilgili bu yorumun Maliye Bakanının raporu veya çıkarılan kanunların içeriğinden hareketle en ufak bir haklılığı bulunmamaktadır. Aksine ikisinde de bu rezervin bir, iki, üç yıldan aşağı olmayan bir zaman müddetinde çıkarılacağı ve sadece kendi amacı için kullanılacağı ifade edilmektedir.¹⁴¹

Gazete, planda en zayıf nokta olarak konsolidelerde %2 faizli itfa fonlarının, %1 amortili rachet ile yer değiştirmesinde yattığını düşünerek kitapçık yazarının azami yararlanma noktasının da burası olduğunu ifade etmektedir. Mümtazelerde kâfi sermaye artışı yazarın itirazlarına yer bırakmamakta veya çok istemesine rağmen yazar On senelik sahiplerine verilenlerde çok hata bulamamaktadır. Bakanlık raporundaki “bu son ihraçlardaki itfa fonlarının işlemeyeceği biliniyor ve hükümet onları değiştirme veya hepten iptal etme hakkına sahiptir” şeklindeki dikkatsiz ifadenin kitapçık yazarınca gözden kaçılmadığını, fakat bu garantisiz bonoların Avrupa garantili yeni tahvillerle değişiminde iyi bir kazanç olduğu da yazar tarafından kabul edilmektedir.¹⁴²

The Levant Herald Gazetesinin yukarıda bahsi geçen kitapçığının Osmanlı Bankasınca çıkarıldığı yolundaki iddiasının daha sonra yalanlandığı görülmektedir. Gazetede yayımlanan özür yazısında şu ifadeler yer verilmektedir.¹⁴³

“Levant Herald Gazetesinin 17 Mayıs tarihli sayısında “Osmanlı Fonlarının Hakikati” başlıklı broşürde yer alan tenkit mahiyetindeki referans yazıda, yazarın söz konusu broşürün gerçek editörlüğünün, Osmanlı Bankası olduğu yönündeki suçlama, Londra’daki genel direktörlüğünce kesinlikle temelsiz bulunmuştur. Bankaya olan güven açısından biz bu tekzibi kabul ediyor, içeriğine saygı gösteriyor ve hâlihazırda broşürdeki bilgilerin doğru olmadığını kabul ediyoruz. Direktörlerin yaptığı tashihi destekliyor ve şayi olan bu yayından dolayı üzüntülerimizi ifade ediyoruz.”¹⁴⁴

¹⁴¹ **The Levant Herald**, Cilt:7, No:16, Wednesday (17 Mayıs) 1865, s.126.

¹⁴² **The Levant Herald**, Cilt:7, No:16, Wednesday (17 Mayıs) 1865, s.126.

¹⁴³ **The Levant Herald**, Cilt:7, No:16, Wednesday (17 Mayıs) 1865, s.126.

¹⁴⁴ **The Levant Herald**, Cilt:7, No:24, Wednesday (12 Temmuz)1865, s.180.

Osmanlı iç borçlarının birleştirilerek tek bir dış borca dönüştürülmesine ilişkin hazırlanan Laing İç Borç Çevrim Planı, plan üzerine yapılan tartışmalardan sonra uygulama aşamasına getirilmiş görünmektedir. Planın uygulanmasına dair ilk gelişme The Levant Herald Gazetesinin 12 Mayıs tarihli 24.sayısında yayımlanan ve haftalık parasal ve ticari gelişmelerin değerlendirildiği “Para ve Ticaret” başlıklı yazıda yer verilen Genel Kredi ve Finans Şirketinin ilanıya başlamıştır. Söz konusu şirketin konuya ilişkin olarak kamuoyuna duyurduğu ilanda; şirketin yıllık yüzde beş faizli genel borç tahvillerine çevrilen Osmanlı iç borçlarının birleştirilmesi ve çevrimine ilişkin detaylı bilginin birkaç gün içinde bono sahiplerinin bilgisine sunacağı, çevrim planı uygulamasında orjinal bonoları onay için İstanbul’a gönderilmesi gerekliliği dolayısıyla bir gecikme yaşandığı, fakat uygulama için alınması gereken tüm tedbirlerin tamamlandığı ve 1 Ağustos itibariyle planın eş zamanlı olarak Londra, Paris ve İstanbul’da başlayacağı bilgisi yer almaktadır.¹⁴⁵

Çevrim planının uygulanmasına ilişkin, gazetenin 19 Mayıs tarihli 25. sayısının editör köşesinde yayınlanan değerlendirme yazısında, çevrim planının, olabildiğince ilkesiz bir muhalefetten sonra artık başarı ile uygulanması aşamasına geldiği, bir komplo grubunca muhalefet edilse de Genel Kredi Şirketinin geçen haftaki kısa ilanının planın durumu ile ilgili kamuoyunca kesin sonuç olarak kabul edildiğini ve yetkili makamlarımızca doğrulanan bu ilanın artık şüpheye yer bırakmadığına işaret edilmektedir. Ağustos ayının başı itibariyle ilk uygulamanın eşzamanlı olarak İstanbul, Londra ve Paris’te başlayacağı ve önde gelen dört Avrupa borsasında bu yeni tahvillere verilen garantiler kote edildikten sonra artık bu kâğıtların başarısının problem olmayacağı haber verilmektedir. Sözleşme taraflarının güçlü ortaklığının kar açısından herkesi ikna edeceğini ifade eden editör, Londra’da yanlış yönlendirmelere rağmen hem spekülâtörlerin hem de yatırımcıların bu yeni tahvillerin getireceği avantajlara karşı istekli olduklarını belirtmektedir. Fransa’da da rakip riskli Meksika Bonolarından çok ötede çeşitli cazibeler sunan bu tahvillerin küçük rantiyeler tarafından tutulmasının muhtemel olduğu, ne Londra ne de Paris’te kesin bonolar arz edilmeden tahvillerin seviyesini bulamayacağı, bunun için gelecek

¹⁴⁵ **The Levant Herald**, Cilt:7, No.24, Wednesday (12 Temmuz)1865, s. 192.

on beş gün içinde hiçbir piyasadaki spekülasyonun nihai tahvil değeri olarak kabul edilemeyeceği değerlendirilmektedir.¹⁴⁶

Editör, planın düşmanları tarafından yeni tahvillere güvensizlik doğurmak için halen her türlü gayretin sarfedildiğini, fakat son konsolide arzının hızlı ve devamlı yükseliş hatıratının hafızalarda halen canlı olduğundan, uzun süreli yanlış yönlendirmenin başarı şansının muhtemel olamayacağını, bu plana hararetle karşı çıkanların muhalefetlerinin ne hükümete ne de onun kreditorlerinin menfaatlarına saygı duymamaları olmadığı, sadece kreditorlerin bu ortaklığa değerinden daha fazla ödeme yapmalarını reddetmeden kaynaklandığı, dolayısıyla bu muhalefetin ahlaki değerinin kamuoyu tarafından hak ettiği şekilde değerlendirileceğini yazmaktadır. Editör değerlendirmesinin sonunda, operasyonun her açıdan başarılı olacağına inandığını ifade ederek, sonucun hem hükümet hem de kreditorler açısından aynı öneme sahip olduğunu dile getirmektedir.¹⁴⁷

Çevrim planının uygulaması kapsamında taraflardan biri olan Mr. Merton'un ve Genel Kredi ve Finans Şirketi temsilci Mr. Rose'un iç borç planının yerel bir takım işlemlerinin tamamlanması için Londra'dan İstanbul'a geldikleri aktarıldıktan sonra, okuyuculara hiç kimseye "geçici sertifika" verilmeyeceği, bonoların 1 Eylül'e kadar gelişi süresince eski bonoların sunum üzerine tasdik edileceği ve hükümet komiseri tarafından imzalanacağını bildirmektedir. Bu bonoların tasdik edilmesiyle her zaman değişime sokulabilecek tarzda, üzerlerine yeni bonoların getiri etiketi yapıştırılacaktır. Yeni bonoların eskimez kâğıtlara basılacağı, İmparatorluk tuğrasıyla filigramlanacağı, üç renkte ve her bononun Türkçe, İngilizce ve Fransızca basılacağı ve üzerlerine 57 yıllık kuponların ilştirileceği aktarılmaktadır. Planın gerçekleştirilmesinde aracı kurumlar ise Londra'da Genel Kredi ve Finans Şirketi; Paris'te, Societe Generale; Amsterdam'da, Banque de Credit des Pay-Bas; Frankfurt'ta Messrs Von Erlanger&Co; Viyana'da, the Credit Anstalt Of Austria; Brüksel'de Messrs. Ch. Matthieu & Co., Turin'de, the Credit Mobilier Italien; Genova'da the Banque de Credit Genevois; ve İskenderiye'de Anglo- Egyptian Bank olarak verilmektedir.¹⁴⁸

¹⁴⁶ **The Levant Herald**, Cilt/7, No.25, Wednesday (19 Temmuz)1865, s. 196.

¹⁴⁷ **The Levant Herald**, Cilt/7, No:25, Wednesday (19 Temmuz)1865, s. 196.

¹⁴⁸ **The Levant Herald**, Cilt/7, No:25, Wednesday (19 Temmuz)1865, s. 196.

2.3. OSMANLI'NIN BATI İLE SORUNU: TOPRAK VE KAPİTÜLASYONLAR

Osmanlı İmparatorluğunun 16.yüzyıldan Lozan Anlaşmasıyla tam anlamıyla kaldırılmasına kadar ki en önemli meselelerinden biri olan kapitülasyonlar meselesi, gazetede toprakların kiralanması ve kullanımı bağlamında ele alınarak değerlendirilmektedir. Meselenin o günlerde tartışılan yönüne ilişkin bilgiler ise The Levant Herald gazetesi tarafından Paris Moniteur Gazetesi'nden alınan bir yazıda özetlenmektedir. Söz konusu gazete, 1862 ve sonraki iki yılda büyük devletlerin temsilcilerinin Bab-ı Ali'yi Türkiye'de gayrimenkul sahibi olan veya gayrimenkul alan yabancıların ilişkilerini düzenlemede alınacak tedbirler konusunda kendileri ile anlaşmaya davet ettikleri, düzenlenecek konular arasında vergilerin ödenmesi, kanunların uygulanması, polis düzenlemesi ve ayrıca gayrimenkul satın alımı ile bunun transmisyonunun özel şekillerinin ne olması gerektiği yolundaki konuları içerdiği haberini vermektedir. Paris Moniteur Gazetesi, Türk devlet adamlarının, bu reformları son üç yüz yıldır yabancılarla Bab-ı Ali arasındaki ilişkilerin temelini oluşturan kapitülasyonlar konusunda yapılacak bir takım değişikliklere bağlama arzusunda olduklarını fakat Türk idaresinin bugünkü haliyle bu değişiklikleri yapmasının kendilerince pek mümkün görünmediğini dile getirmektedir. Gazeteye göre Türk Hükümeti tarafından yabancılar için eşit derecede avantajlı bir takım değişiklikler denenebilir fakat sistem tam olarak kaldırılmadan önce Türkiye'de yerleşik Avrupalılar, kendi ülkelerinde olduğu gibi, modern toplumların vazgeçilmez özelliği olan idari mekanizma ile adli mekanizmanın birbirinden tam olarak ayrılması, güvenilir ahlaki otorite, vergi yükünde değişmez düzenlemeler ve herkesin kanun önünde eşit olması gibi şartları görmek istemektedirler.¹⁴⁹

The Levant Herald Gazetesinde "Osmanlının Batı ile Sorunu; Toprak ve Kapitülasyonlar" başlıklı yazıda, olayların gidişatının Osmanlı İmparatorluğunu batıyla olan iki sorunuyla yüz yüze getirdiği ifade edilmekte, bu iki sorunun ise yabancılarca toprak kiralanması ve kapitülasyonlar olduğu belirtilmektedir. Yazıya göre, bugünkü hükümet bu iki sorunun da hâkimi değildir. Tüm zamanların en hassas

¹⁴⁹ The Levant Herald, Cilt/7, No:7, Wednesday (15 Mart)1865 s. 52.

sorunu olan ikincisine yani kapitülasyonlara batının muvafakati olmadan dokunulamaz. Birincisi idarenin güç alanı içinde gibi görünmekle birlikte gerçekte kapitülasyonlardan daha ulaşılabilir durumdadır. Bunun nedeni olarak Osmanlıların topraklarının kendi insanlarıncı sürüldüğünü, pamuğunun yetiştirildiğini, madenlerinin çalıştırıldığını görmek istemelerini göstermektedir. Hâlbuki bunu Avrupa seviyesinde ve onların standartlarında yapmak merkezi Osmanlı idaresinin ortadaki makine gücünün çok ötesinde bulunmaktadır. Onun hemen ne endüstriyel bir halk yaratma imkânları var, ne de üreticilerini yüksek tarım yapmaya ve tarım makinelerinin ithalcisi olmaya zorlama araçları var. Yine de ülkeye politik ekonomistleri tatmin edecek hızda ve doğanın Osmanlı coğrafyasına bolca bağışladığı o muhteşem madenlerin halkça işletilmesine meydan verecek bir girişim ruhu sokabilir. Yazı, avrupalılaştırmış paşaların teorik yalvar yakarlarının ve aldıkları derslerin hiç birinin, halkı uykusundan uyandırmaya yetmeyeceği ve yeni nesil Osmanlı kaynaklarının çöllere kadar varan ölçüde geliştirilmesinin, Avrupalıların izni ve teşviki olmadan umut dahi edilemeyeceğini ileri sürmektedir.¹⁵⁰

Konunun Babı-ı Ali ile yabancı elçilikler arasında daha önce tartışıldığı ve bunun üzerinden 18 ay geçtiği ve bu süreçte Bab-ı Ali'nin Türkiye'de toprak sahibi olan ve aynı zamanda hukuktan istisna olmak isteyen yabancıların bu durumunun politik açıdan anormallik olacağı ve böyle bir sistemin yürürlüğe konmasının yerel hükümetle çatışmaya ve yabancıların yerlilerle kavga etmesine sebep olacağı gibi oldukça doğru nedenlere vurgu yaptığı, yine gerekli bir başlangıç olarak Türkiye'de toprak almasına müsaade edilen yabancıların kapitülasyonların korumasından feragat etmesi gerektiğini söylediğine vurgu yapılmaktadır. Elçiliklerin buna itiraz ederek zaman kazandıkları ve şu anda konunun dinlenmeye bırakıldığı, Belçika gazetelerinde abartılmış yayınlarla sorunun çözüldüğüne dair verilen haberlerin yalan olduğu ve sorunun çözümünde henüz ilerleme sağlanamadığı haberi verilmektedir.¹⁵¹

Yazının devamında “Yabancıların kendi legal durumları ile bu ülkede toprak sahibi olmalarında şüphesiz büyük zorlukları olduğu, bu ülkede iş yapmak isteyen iş adamlarının ticaretin genel ve kabul edilmiş kuralları olsa da o ülkenin gelenekleri ve ön yargılarını bilmeleri ve kendilerini buna göre hazırlamaları gerektiği, toprak

¹⁵⁰ **The Levant Herald**, Cilt/7, No:7, Wednesday (15 Mart)1865 s. 52.

¹⁵¹ **The Levant Herald**, Cilt/7, No:7, Wednesday (15 Mart)1865 s. 52.

sahibi olmanın o ülkenin yabancıları tanımayan insanlarını tanımak kadar, o ülkenin hukuku ve tarzı ile de mücadele edilmesini gerektirdiğine dikkat çekilmektedir.

“Gerçekte uluslararası bir şifre yoktur. Eski sahip yeni geleni bir müşteri olarak görüp hoş geldin demek yerine davetsiz misafir olarak görür. İçerde biz yüzyıllar içinde tecrübe edilerek kutsallık kazanmış örf ve adetlere bakarız” denilerek toprak sahibi olmanın yerel vergilerin ödenmesini, tüm düzenlemelere uyulmasını ve çıkan sorunlara uyum sağlanmasını gerektireceği, bu şartlar altında eski insanların büyük çoğunluğunu yabancılarla uğraşmamaya ikna etmenin kolay olmayacağı, bu kişilerin mahkemelerde zorluklarla karşılaşacakları, kendilerine karşı bir önyargı oluşacağını bilmeleri gerektiği, ancak kırsal halkların farklı dil ve ırktan gelen yabancılarla karşı olağan işlemlerine Avrupa’nın adalet nosyonunu sokmak mümkün olsa bile akıllıca olmayacağı yorumunda bulunmaktadır.¹⁵² Son olarak değerlendirme aşağıdaki ifadelerle bitirilmektedir:

“Diğer taraftan yabancıların doğu ülkelerin kendilerine özgü kişisel kısıtlılık ve ortak ceza anlayışlarına teslim olmaları da imkânsızdır. Zaten doğu ile batı adalet prensipleri arasında temel ayrılığın işaret ettiği nokta da işte burasıdır. Bu gerçek kendi başına bir uzlaşma temelini işaret ediyor. Kapitülasyonlar yabancıların kişisel bir ceza mücadelesi olduğu müddetçe tehlike var demektir. Sorun sadece bir mülkiyet, bir hak veya bu haktan doğan para sorunu olduğunda da yerel hukuka saygı gösterilmelidir. Bu yasa Avrupalılar açısından yeterli ve tatmin edici olmayabilir fakat eğer yabancı hükümetler ona meydan okuma hakkına sahipseler sadece bir sorun olabilir. Avrupa etkisinin ve ülkede yükselen kamuoyunun devamını sağlamak o ülkede büyük suistimallere karşı korunmak ve idarede yapılan mantıksız işleri azaltmak için bir temel olacaktır. İki sınıf birbiriyle yakından bağlı olunca önyargılar da yumuşayacak, karşılıklı menfaatler tanınacak, sonunda sadece Avrupa sermaye ve girişimi değil batının katı adalet anlayışı ve büyük fikirleri giderek toplumların alışkanlıklarına yerleşecek ve Osmanlı düşüncesini kendiliğinden medenileştirmek gibi büyük bir işlev sergileyecektir.”¹⁵³

¹⁵² **The Levant Herald**, Cilt/7, No:7, Wednesday (15 Mart)1865 s. 52.

¹⁵³ **The Levant Herald**, Cilt/7, No:7, Wednesday (15 Mart)1865 s. 52.

2.4. TİCARET ALANINDAKİ GELİŞMELER

2.4.1. İmtiyazlar

The Levant Herald Gazetesinin en sert şekilde eleştirdiği konulardan birisi de Bab- Ali tarafından verilen imtiyazlar ve bunların veriliş biçimidir. İmtiyazların veriliş biçiminin artık bir skandala dönüştüğü ve bunun da kötü bir tüccarlığı doğurduğu sonucuna varan gazete, Bab-ı Ali'nin koridorlarının, artık bu tür adamlardan kurtarılması gerektiğini ifade etmektedir. Bab-Ali tarafından imtiyazların verilişinde bir takım değişikliklerin yapıldığına dair yine The Levant Herald'ta yayınlanan resmi ilanla, aynı sayıda yayınlanan değerlendirme yazısında, aşağıdaki ifadelerle yer verilmektedir;

“İmtiyazların veriliş şekli, doğudan, batıdan, kuzeyden, güneyden çektiği avare ve serserilerle bir işi gerçekleştirmesi imkânı olmayan adamların, o planlara talip olarak koridorları doldurmasına sebep olmaktadır. Bu durum kötü bir firma tüccarlığı sistemini yaratarak Avrupa borsalarında ülkenin kredibilitésinin düşmesine ve ülkede yine sağlam ve faydalı girişimciliğin ilerlemesini engellemektedir. Yirmi bir yaşında servete kavuşmuş acemi murislerle, çok az şansları olan maceracılar haklı olarak Osmanlı Yönetimini her şeye ikna edeceklerine inanıyorlar. Her türlü hile ve madrabaz avukatlarla ilgili servise baskı yapılmakta (bu denemeler çoğu zaman başarılı oluyor) ve böylelikle imtiyazlar elde edilmektedir”.¹⁵⁴ Yazının devamında, devletten imtiyaz kapan bu kişilerin ellerinde bulunan garantilerin Avrupa'ya getirilerek işportaya çıkartıldığı açıklanarak, ancak bayağı ve şıllıkların hünerleri ile elde edebileceği o kadar çok kirli paranın sızdırıldıktan sonra bu kişilerin sessizce ortadan kayboldukları, resmi dünyanın bazı bahanelerle oyalandırıldığı ve bir süre içinde üzerlerindeki projeleri gerçekleştirmelerinin imkânsızlaştığı dile getiriliyor. Bu durum doğal olarak bu gürüha karışmaktan uzak duran servet sahipleri ile para ve kredisi olanların Türkiye için zorunlu bir çok endüstriyel projenin yerine getirilmesi konusunda imtina etmelerine sebep olmaktadır.¹⁵⁵

Gazeteye göre bu durum son yıllarda artık hafif araçlarla tedavi edilemeyecek hale gelmiştir. Onun için odalara dadanmış ve Bab-ı Alinin ileri gelenleri üzerinde hayli etkili olan ve serseri çevresi olan paşaların ihlal edecek

¹⁵⁴ **The Levant Herald**, Cilt /7, No:31, Wednesday (30 Ağustos)1865 s. 244

¹⁵⁵ **The Levant Herald**, Cilt /7, No:31, Wednesday (30 Ağustos)1865 s. 244

araçları bulabileceği kurallar koymak fayda vermeyecektir. Yerleşik hale gelmiş bir alışkanlık hafif tedbirlerle ancak bir ay kontrol edilebilecek, sonra artan bir enerjiyle geri gelecektir. İngiltere Londra’da bu spekülâtif güruhun piyasadan temizlenmeleri, hiçbir şekilde servet ve araç sahiplerine engel olmamalarına ve hiçbir kamu hizmeti taahhüdünün prosedürlerinden sapmamasına rağmen yirmi yıl kadar sürmüştür.¹⁵⁶

Gazete Türkiye’de kamu işletmelerinin basit bir sayımının, örneğin yüksek getirili demir yolları, ülkenin ticareti için temel olan iskele inşaatları ve zaman zaman onları gerçekleştirecek araçları olmayan kişilere bırakılan benzer türdeki diğer projelerin, görevde olan kişilerin ne kadar dikkatsiz ve umursamaz olduklarını ve ülkenin endüstriyel menfaatlerine ne kadar büyük zarar verdiklerini göstereceğini söylemektedir.

Gelecekte ülkenin karlı ve gelecek vaat eden alanlarında macera arayacak servet sahiplerinin bu kılıksız güruhtan sakınmaları gerekeceğini ifade eden gazete, yeni imtiyaz düzenlemelerinin, imtiyaz isteyen kişilerin hem kendilerinden hem de ortak hareket ettikleri kişilerden hatırı sayılır zengin ve servet sahibi olduklarına dair kanıtlar istemeyi zorunlu kılmasını olumlu karşılamaktadır. Bab-ı Ali’nin koridorlarına rahatça ve korkusuzca girecek bu sınıfın, işlerin yönünü değiştireceğini iddia eden gazete, “Türk girişimciler” sözünün Avrupa piyasalarında biteceğini ve ticari dünyanın önüne, geçmişte kendilerine atfedilen sıfatlara bakılmaksızın sorgulanamaz başarı şansları ile çıkacaklarına inanmaktadır. İmtiyazların verilmesine dair yapılan politik, zorunlu ve geniş düzenlemelerin, bireysel menfaat ve görevlilerin cahillikleri ile bozulması, tek endişe kaynağı olarak görülmektedir.¹⁵⁷

Yine aynı sayıda “Yeni İmtiyaz Düzenlemeleri” başlığı altında bayındırlık ve diğer imtiyaz garantilerinin verilmesi ile ilgili olarak hükümet tarafından yapılan yeni düzenlemelerin ilanına yer verildiği görülmektedir. Bab-ı Ali tarafından yapılan yeni düzenlemeler aşağıdaki hususları içermektedir;

“Madde 1- Bu düzenlemeden sonra hiçbir imtiyaz ve ruhsatname dilekçesi, imtiyazın gerekli olduğu girişimler de dâhil olmak üzere, dilekçe sahibi tüm şartları ve bundan

¹⁵⁶ **The Levant Herald**, Cilt/7, No:31, Wednesday (30 Ağustos)1865 s. 244

¹⁵⁷ **The Levant Herald**, Cilt/7, No:31, Wednesday (30 Ağustos)1865 s. 244

sonraki maddelerde tanımı yapılan formaliteleri yerine getirmediği müddetçe Hükümet tarafından kabul edilmeyecektir.

Madde 2- Bu tür dilekçeleri yazanların kendi veya ajansları adına, imtiyaz veya ruhsatnamenin şartlarının uygulanması bakımından İstanbul'da bir ikametgâhları bulunmalıdır.

Madde 3- Bu dilekçeleri yazanların, ruhsatname ve imtiyaza bağlı şartlar ve koşulların tam olarak yerine getirilmesini garanti edecek yeterli imkânâ sahip olduğunu kanıtlayamamaları durumunda, dilekçe sahipleri dilekçelerine sermayedarlardan girişime dâhil olacak ve işin başarılmamasını garanti edecek finansal araçlara sahip olduklarına dair bir avukatın yasal bir selahiyatını (vekaletini) ekleyeceklerdir.

Madde 4- Eğer bu sermayedarlar İmparatorluk sınırları dışında oturan yabancı kişiler ise yukarıda bahsedilen avukatlık selahiyetine Babı ali temsilciliklerinden alınan ve o sermayedarların kendilerini finansal garantör olarak gösterdikleri ve imtiyazın içinde mündemiç işlerden sorumlu olduklarını gösteren bir sertifika ekleyeceklerdir.

Madde 5- Yukarıdaki maddelerde yer alan şartları taşımayan dilekçeler hükümsüz ve hiç verilmemiş sayılacaktır. Yukarıdaki şartlara uygun olan dilekçeler incelendikten sonra tümüyle ya açıkça kabul edilecek veya reddedilecektir.”¹⁵⁸

2.4.2. İstanbul Hanları

Osmanlı Devletinde 1865 yılında patlak vererek bütün vilayetleri etkileyen ve yüzbinlerce insanın ölümüne yol açan kolera salgını, dikkatleri İstanbul'da bulunan ve bekâr hanları olarak adlandırılan hanlara çevirmiştir. İstanbul ticaret hayatının en önemli unsurlarından biri olan bu hanlardaki kötü yaşam şartları ve sağlık koşulları, gazetenin İstanbul muhabirlerinden birinin dikkatini çekmiş, konu iki ayrı yazıda işlenerek ortaya çıkan öneriler kolera ile mücadele eden Sağlık Komisyonunun dikkatine sunulmuştur.

Muhabir, birinci yazıda Sağlık Komisyonunun İstanbul'daki hanlarda hüküm süren kolera salgınının bertaraf edilmesi için elinden gelen her türlü gayreti sarfettiğini, ancak ne kadar başarılı olunursa olsun koleranın yayılmaya devam ettiğinin altını çizerek özellikle bekârların kaldıkları hanlardaki yoğunluk ve bunun

¹⁵⁸ **The Levant Herald**, Cilt /7, No: 31 Wednesday (30 Ağustos)1865 s. 246.

doğurduğu kirlilikten kaynaklanan pis şartların, salgına davetiye çıkarttığını, hanın avlularına dökülen lağım pisliğinin aylarca temizlenmemesi nedeniyle ortaya çıkan pis kokunun tüm çevre cadde ve sokakları zehirlediğini ifade etmektedir.

Diğer taraftan örnek olarak verdiği bir hanın yüzün üzerindeki odasının her birinde aynı anda birçok kişinin kaldığını, bu kişilerin hanın badanası için dahi bir ücret ödemedikleri, lağımın tamir edilemediğini, mülk sahiplerinin kiralari toplayıp gittiklerini ve odabaşları düzeni korumakla parasızlık arasında ikilemde bıraktıklarını yazmaktadır.¹⁵⁹

Muhabir tarafından gazeteye gönderilen “İstanbul Hanları” başlıklı ikinci yazıda ise bu büyük yapıların başkent için son derece önemli ve onun ticari endüstrisinin büyük bölümü ile yakından bağlantılı oldukları, kemik ve kas gücünün bu hanlarda bulunduğu, dolayısıyla şimdiye kadar bu hanların bazı etkili sıhhi denetime girmiş olmaları gerekliliği üzerinde durulmaktadır. Bazı büyük hanların iki veya üç bin kişiyi istihdam ettiğini söyleyen muhabir, bu hanlarda kalanların, başkent in her tür endüstrisinin sanatkârları, her tür sınıf ve mesleğin ortak işçileri, yurtiçi ve başkent in her yanına mal götürüp getiren tacirler, acentalar olduklarını, kısaca onların ülkenin girişim ve enerjisinin büyük kısmını oluşturdıklarına vurgu yapmaktadır. Dolayısıyla bu büyük kurumların sürekli olarak hastalıklarla anılması aydın bir yönetim için kayıtsızlık meselesi olmamalıdır. Muhabir, hanların salgınlara maruz kalmasının genel sebepleri olarak şunları sıralamaktadır;

- 1- “Odaların uykucular ile dolu olması ki dört veya beş kişi bir odayı tutarak kirasını ortak olarak ödemektedirler. Bu odalar ancak iki veya üç kişinin sağlığına hâlel gelmeden uyuyabileceği odalardır. Fakat arkasından eski arkadaşları gelmekte ve her yeni gelen kişi, kişi başına düşen kirayı azaltmaktadır. Böylece iki, üç derken yataklar arasındaki mesafe ancak iki ayağa kadar düşmektedir. Zehirli havada uyumalarından dolayı ölümcül tifo ateşi hâsıl olmaktadır. Bu ateş bazılarınca dışarı taşınmakta, böylece kurumun sağlığı diğerlerince zayıflatılmaktadır. Dış atmosfer ne olursa olsun, sağlık düzenlemeleri ne kadar kati olursa olsun, bu aşırı kalabalık onları faydasız kılmaktadır.

¹⁵⁹The Levant Herald, Cilt/7, No: 31, Wednesday (30 Ağustos)1865 s. 245.

- 2- Bu aşırı kalabalık han odalarının zeminleri, aslında hiç kimsenin uyumasına müsait değildir. Bu odalar rutubetli olup, havalandırma ve gün ışığından mahrumdur. Herhangi bir sağlık komisyonu, onları insan yerleşimi için uygun bulmayacaktır.
- 3- Odaların kirliliği, sağlığa zararlı olacak kadar berbat durumdadır. Tesadüfen bir oda, temizlik koşullarına uygun bulunabilir, fakat bu bir istisnadır ve kural değildir. En kötü sınıf odalarda yataklar ve yatak örtüleri, hiçbir zaman yıkanmamaktadır. Bu yatakların öncekilerden kaldığı açıktır ve herkes bunlara kendi hissesini eklemektedir. Yine bu odalar hiçbir zaman yıkanmamaktadır. Ve gün ortasında dahi o kadar karanlıktır ki kir kendini ancak bir ışık tutulursa belli eder. Bu bedbaht misafirler kendilerine temizlik desteği verecek evlerinden de uzaktadırlar. Borçlarını veya vergilerini ödemek için para kazanmak zorundadırlar. Bu durumda tüm temizlik anlayışları kaybolmaktadır. Hanlar kalabalıklaştıkça pislik de arttığından, daha bilgili kontroller gerekmektedir. Hanların kolera yüzünden korkunç derecede tükendiği bu günler, idarenin yeni düzenlemeler yapması ve en verimli binlerce insanını kurban olmaktan kurtarması için iyi fırsatlar sunmaktadır.”¹⁶⁰

2.4.3. Kaçakçılık

Tuz ve tütün kaçakçılığı ve bunların önlenmesine ilişkin alınan tedbirlerin duyurulmasına dair The Levant Herald Gazetesinde çeşitli resmi ilanlara rastlanılmaktadır. Bu ilanlardan ilki Tuna civarındaki tuz ve tütün kaçakçılığının önlenmesi için alınan tedbirlere ilişkin olup, yayınlanan resmi ilanda;

“Yabancı tuz ve tütünün İmparatorluk topraklarına sokulması yasak olmasına rağmen, bu ürünlerden belirli miktarların kaçak olarak Pod-Pachi ile Sulina arasındaki Tuna’nın sağ taraflarında bulunan bölgelere sokulduğu anlaşılmıştır. Bu kaçakçılığı etkili şekilde önlemek amacıyla Dolaylı Vergiler İdaresi Rusçuk’taki sahil güvenlik botlarını techiz ederek, kumandanlarına, adı geçen noktaları dolaşmaları ve yabancı gizli tuz ve tütün kaçakçılığını önlemeleri talimatı verdi. Ayrıca onlara, daha önce yapılmış düzenlemelere aykırı olarak Tuna’nın Eflak

¹⁶⁰ İstanbul Hanları, The Levant Herald, Cilt/7, No: 32, Wednesday, (06.Eylül) 1865 s. 254.

tarafına kaçak olarak sokulan ateşlik odun, yapı odunu ve çalılık odun ihracatının yasaklanması emri verildi.” denilmektedir.¹⁶¹

The Levant Herald Gazetesinde yer alan ikinci haberde, gümrüklerdeki yaşanan yoğun suistimaller üzerine, Bab-ı Ali tarafından mevcut tütün uygulama yasasının 12. maddesinde yapılan değişikliklere yer verilmektedir:

“ Herhangi bir yerden ödenmesi gereken geçiş ücreti ve 14. maddeye uygun olarak alınması gereken ruhsat alınmadan yapılan ithal ve ihraç tütünlere hemen el konulacak ve konu yerel idarenin bilgisine sunulacaktır. Yerel idare tütünün sahibini, onu ele geçirenleri, kaçakçılığı ihbar edenleri ayrıca ona şahitlik edenleri ve gerekli diğer tüm kişileri gecikmeksizin davet edecek, tütünün sahibinin yokluğunda diğer sayılanlar ile tütün rejisi direktörü veya temsilcisi yerel meclisin (konseyin) huzuruna çıkacaklardır. Mesele tütün sahibinin bir bahane üretemeyeceği kadar yeterince açığa çıkarıldığında konsey bir tutanak düzenleyerek regi müdürüne veya temsilcisine verecektir. Ele geçirilen tütünün üzerinde olması gereken geçiş ücreti kadar bir ücret tazminat olarak kaçakçı tarafından ödendikten sonra tütün, düzenlemenin 11. maddesine göre konseyin gözetimi altında açık artırma yöntemiyle satılacaktır. Bahsi geçen tazminat kaçakçılığı ele geçirenlere ve onu ihbar edenlere makbuz karşılığı verilecektir. Tütün satış işlemleri ve alıcı tarafından ödenen meblağın tutarı Regi İdaresinin hesabına geçirilecek, buna dair regi tarafından bir tutanak düzenlenecek, bu tutanağın bir örneği Dolaylı Vergiler İdaresine gönderilecektir.

Aksine eğer ele geçirilen tütünlerin Komisyonun incelemesi sonucunda kaçak olmadığı, yakalayanlarla onu ihbar edenlerin beyanlarının yalan olduğu ortaya çıkarsa, düzenlenecek tutanak yine regi müdürü veya temsilcisine gönderilecek ve bu tutanakta ele geçirilen tütünün sahibine iade edilmesi ve Ceza Kanunu hükümlerine göre ihbarcıların cezalandırılması istenecektir. Bu kusurlu kişiler Regi İdaresinin çalışanları olabilir, eğer taraflar özel hukuk bireyleri ise tutanakta uygulamanın Konsey tarafından normal ceza yasasına göre yapılması ifade edilecektir. Bu tutanağın bir örneği Dolaylı Vergiler İdaresine gönderilecektir.

Her halukarda inceleme tam bir tarafsızlıkla yapılacaktır. Kaçakçılık yapmakla suçlanan kişilerin yanlış suçlamalar hariç kendilerini temize çıkarmalarına

¹⁶¹ Tuz ve Tütün Kaçakçılığı, The Levant Herald, Cilt/7, No: 34, Wednesday (20 Eylül) 1865 s. 269.

izin verilmeyecektir. Bu kişilerin düzenlemeleri bilmedikleri bahanesi ile bir avantajdan yararlanmalarına, kaçakçılığın kendilerinin haberi olmaksızın hizmetlerindeki kişiler tarafından yapıldığı, eğer haberleri olsaydı buna müsaade etmeyecekleri yolundaki bahaneleri kullanmalarına müsaade edilmeyecektir. Bu ve buna benzer bahaneler ortaya konarsa Konsey sorumluluğu üzerine almayı kabul etmekle o kişileri olaydan doğan yüklerden kurtarabilir. ”¹⁶²

Gazetede yer alan diğer bir haberde ise Bab-ı Ali’nin İstanbul’da posta ofisi olan elçiliklere bir nota gönderdiği, bu notada yabancı postalar dolayısıyla alınan ve gönderilen mektup ve paketler yoluyla kaçakçılık yapılmasının koordineli bir şekilde önlenmesi bakımından elçiliklerde gümrük bürosu kurulmasını salık verdiği duyurulmaktadır. Gazeteye göre bu tek taraflı nota, bu tür kanallar üzerinden yapılan yoğun mücevherat kaçakçılığı dolayısıyla verilmiştir. Ancak Avrupa ülkeleri uzun zamandır bu tür kaçakçılık kontrollerini yapmayı bıraktığından ve böyle bir uygulamanın hiç kaçakçılık yapmayan halkın büyük çoğunluğunu sıkıntıya sokacağından, Bab-Ali’nin bu talebi söz konusu ülkelerce olumsuz karşılanacaktır.

163

2.4.4. Tuz Tekeli

Ayvalı’dan The Levant Herald Gazetesine gönderilen T. P. Marato imzalı bir mektupta, Hükümet tarafından kurulan tuz tekelinin zeytinyağı üretiminde yol açtığı zararlar anlatılmaktadır. Mektuba göre geçen yıl bu gazetede tuz tekelinin olumsuz sonuçları olacağına dair yapılan tahminler tamamen gerçekleşmiş, bu bölgede temel ticaret kaynağı olan zeytinyağı mahsulatı yetersiz tuz yüzünden tamamen erimiştir. Geçen hafta alınan ilk sonuçlara bakılırsa çarklardan elde edilen şey, yağ diye adlandırılabilir bir şey değil sadece parife edildikten sonra sabun üreticilerine verilecek çamurdan bir maddedir. Belki tolera edilebilen bir miktar ise fahiş fiyatlar verilerek satın alınabilen tuz sayesinde elde edilebilmiştir.

Mektupta, Edremit Körfezinde çarkların henüz çalışmaya başlamadığı için üretilen yağın miktarının henüz bilinmemekle beraber, hükümetin gecikmesi durumunda zeytin mahsulatının zarar görebileceği korkusu yaşandığı bildirilmektedir. Ayrıca zeytin üreticilerinin bu kadar umutsuz ve karışık durumun

¹⁶² Tütün Kaçakçılığı, The Levant Herald, Cilt/7, No:40, Wednesday (01 Kasım) 1865 s. 317.

¹⁶³ The Levant Herald, Cilt /7, No: 42, Wednesday (15.Kasım) 1865 s. 333.

içine düşmüş olmalarının acı verici olduğuna vurgu yapılmakta, daha iki yıl önce hükümetin tekel kurup da her şeyi kendi yönlendirmesine almadan önce, bu insanların tuz madeni sahibi oldukları dile getirilmektedir. Hükümet, ellerinden mülklerini alarak ve onlara hiçbir şey garanti etmeden bu insanları mülklerinden sürmüş, bütün hakları onların ellerinden alarak tekel kurmuştur. Dolayısıyla üreticiler, bu sene bu zararlı girişimin acı sonuçları ile karşılaşmışlardır.¹⁶⁴

2.4.5. Tahıl İhraç ve Diğer Yasak Haberleri

Gazetede, Bab-ı Ali tarafından yabancı elçiliklere ikinci bir emre kadar Kıbrıs'tan hububat ihracının yasaklandığının bildirildiği haber verilmektedir. Bab-ı Ali, ayrıca iki ayrı memorantla kumar yasaklamalarının halen geçerli olduğunu ve ilerde daha da kuvvetlendirileceğini, Gelibolu ve Teselya üzerinden ispiro ticareti yapan yabancı kişilerin, Sultanın, içerde benzer ticareti yapan vatandaşlarının üzerine yüklediği şekilde lisans ve resimleri ödemek zorunda olacaklarını işaret etmiştir. Gazeteye göre bunların kapitülasyonlara karşı ince bir takoz olmasına karşın, Bab-ı Ali'nin de atacağı adımlarda diğerleri kadar eşit hakka sahip olduğu kabul edilmelidir. Zaten yabancı otoritelerin bu yasaklara muhalif teklifler ileri sürmeleri de ihtimal dâhilinde bulunmamaktadır.¹⁶⁵

2. 5. TARIM

2. 5.1. Türkiye’de Tarımın Genel Durumu

The Levant Herald Gazetesinde Türkiye’de tarımın genel durumuna veya tarımın diğer pek çok alanında yaşanan gelişmelere dair pek yoğun haber veya değerlendirme yer almamaktadır. Tarımla ilgili konular daha çok İmparatorluk ve onun uzak yakın çeşitli coğrafyalarında üretilen veya üretilecek olan pamukla sınırlı görünmektedir. Türkiye’de tarımın genel durumu, gazetenin 42. sayısında Dailiy Telgrafh Gazetesinin 2 Kasım tarihli sayısından alınan ve İstanbul temsilcisinin konuyla ilgili açıklamalarından oluşmaktadır.¹⁶⁶

¹⁶⁴ Tuz Tekeli, *The Levant Herald*, Cilt/7, No:6, Wednesday (08 Mart) 1865 s.46.

¹⁶⁵ *The Levant Herald*, Cilt /7, No: 34, Wednesday (20.Eylül) 1865 s. 269.

¹⁶⁶ *The Levant Herald*, Cilt:7, No:42, Wednesday (15 Kasım)1865 s.334.

Daily Telgraph temsilcisi, “Her zaman ‘İngiliz tarımcıları nasıl olurda dikkatlerini Türk tarımına yönlendirmezler’ sorusu sorulur da buna pek bir cevap verilmez” diyerek sözlerine başlarken, üreticilerinin hemen kazanç sağladığı sığır yetiştiriciliğinin bile güçlü bir çekici yanı olsa da gerçeklerin öyle olmadığını söylemektedir. Ona göre bunun cevabı Türkiye topraklarının verimliliği ve diğer imkânların varlığı kabul edilse de, mevzuatın karşı durulmaz engellerinde, can ve mal güvenliği talebi ve bağlı olumsuzluklarda yatmaktadır. Bu ülkede son yıllarda tarım yapmaya çalışan birkaç İngiliz örnek olarak verilerek “Başkentin yanı başında yaşanan dört örnek biliyorum ki belki her şeyin ne kadar iyi durumda olduğu görüntüsünü verir ama hepsi kötü bir şekilde sonuçlandı. Biri hala dezavantajlı şartlarda çalışmaya devam ediyor, ikisi bütün araçlarını kaybettikten sonra vazgeçmek zorunda kaldılar, sonuncusu ise çok talihsiz bir örnek konumunda. Bu kötü şeyler hem kanunlarda hem de onun idaresinde etkili değişiklikler yapıncaya kadar devam edecek” denilmektedir.¹⁶⁷

Yazının devamında; “Ülke tarımı şu anki haliyle çok geri bir durumda bulunmaktadır. 1863 yılı Fuarının Türkiye’nin zengin sınıf vatandaşlarının önde gelen İngiliz ve Fransız araç yapımcılarının gönderdiği araçlar ve makinalardan yararlanmasını motive edeceği umut ediliyordu. Fakat bugüne kadar sonuç düşünülenenden bile uzak ara eksik oldu” denilerek şöyle bir olay da hikâye edilmektedir: Majestelerinin Küçükçekmece’de bir çiftliği vardır. Sultan bu çiftliğin bir model olmasına, bunun için Türkiye’de şimdiye kadar görülmemiş sekiz toprak altı pulluk satın alınmasına karar verir. Bu portabl makinaların performanslarına çok güvenilmektedir. Saray çiftlikleri Müdürü eski polis memuru Sefer Paşa, bu çiftliğin model olup olamayacağını görmesi için görevlendirilir. Ayrıca kendisinden birinci sınıf bir hara hazırlaması istenir. Sefer Paşa gerekli olan şeyleri Rusya’da bir arkadaşının tesisinde bulur ve 150 civarında at satın alınarak getirilir. Sefer Paşanın düşmanları, Sefer Paşa’nın bu atlar için ödediği gerçek ödeme tutarı ile borçlandığı tutar arasındaki çelişkileri ortaya koyarlar. Konuyu incelemek üzere komisyon kurulur. Hiçbir rapor yazılmaz, yazıldı ise de duyurulmaz. Sefer Paşa rezil duruma düşer. Paris’e taşınarak uzun bir süre orada kalır. Hara kapatılarak atlar çeşitli süvari

¹⁶⁷ **The Levant Herald**, Cilt:7, No:42 Wednesday (15 Kasım)1865 s.334.

birlikleri arasında dağıtılır. Sultan atlar konusunda hayal ettikleri ve öğrendiklerinden bizar olur. Yazara göre bu örnek olay ülkenin tarım uygulamalarının kaderinin ne durumda olduğunu ortaya koymaktadır. Benzer durum çiftlikler konusunda da yaşanmaktadır.¹⁶⁸

Bu noktada konu ülke basınının tarım konusuna ne katkı yaptığına getirilerek The Levant Herald ve Fransız Courrier d'Orient gazeteleri -sayıca yetersiz, yabancı dilli ve tam özgür olmamalarına rağmen- ülkenin her tarafına yayılan muhabirleri ve bilgilerinin doğruluğu ile ülke vatandaşlarını bile kendi ülkelerinin durumu hakkında eğitmede aracı oldukları, dikkatleri ülke tarımına ve onun perişanlıktan kurtarılması gerekliliğine çektikleri için övülürken, diğer yandan Bab-ı Ali görülmemiş şekilde basından korku duyduğu ve başta Fransız ve İngiliz gazetecilere mecidiye verilmesi olmak üzere, basın üyelerine hediyeler vererek onları susturmakla itham edilmektedir. Yapılan bu itham, hükümetin finansal pozisyonu ve alınan değişiklik kararlarına dair belirli incelemeler yapmak üzere şehre ziyarette bulunan bir Alman gazeteciye gösterilen ilgi ile teşahhüs edilmektedir. Habere göre Alman gazeteci çok iyi bir şekilde karşılanır, ödül verilir ve mesleğinin onuruna daha fazla şeyler vaat edilir. Bütün bunlar onun iyi bir görüntü vermesi için yapılır. Bu çabalara rağmen yine de gazeteci ayrılırken pek iyi görüşlerle ayrılmaz.¹⁶⁹

Temsilciye göre tarımda geri kalmışlığı gündeme getirmenin en iyi aracı basındır. Mr Alfred Churcill tarafından yönetilen yarı resmi gazete Ceride-i Havadis, iyi bir gazete olsa da, Bab-ı Ali üzerindeki etkisi daha azdır. Tarımı geliştirmek, eğitici okulların ve model çiftliklerin kurulması, onaylı yabancı çalışmaların çevrilmesi ve yerli üretime dönük özel hazırlıkların yapılması ile mümkündür.¹⁷⁰

2.5.2. İngiliz Konsolosluk Raporlarına göre Türkiye'de Pamuk Üretimi

The Levant Herald Gazetesinin 1865 yılında çıkan sayılarında işlenen en önemli konulardan biri şüphesiz 1860-1865 yıllarında dokuma sanayinde yaşanan gelişmeleri yansıtacak şekilde Türkiye de pamuk üretimi ve beklentileri olmuştur. Konu ile ilgili olarak biri rapor olmak üzere üç makale, birçok da kısa haber yayınlanmıştır.

¹⁶⁸ The Levant Herald, Cilt:7, No:42 Wednesday (15 Kasım)1865 s.334.

¹⁶⁹ The Levant Herald, Cilt:7, No:42 Wednesday (15 Kasım)1865 s.334.

¹⁷⁰ The Levant Herald, Cilt:7, No:42 Wednesday (15 Kasım)1865 s.334.

Daha önceki yüzyıllarda Osmanlı coğrafyasında üretimi yapılan pamuğun dünya piyasalarında hâkimiyet kazanıp, dünya ticaretinde önemli bir seviyeye ulaşması, İngiltere’ de başlayan Sanayi Devrimi’yle birlikte gerçekleşmiştir. Fakat başarılı bir şekilde gelişen ve sürekli büyüyen pamuk sanayi, 1861 Amerikan İç Savaşı’nın başlamasıyla büyük bir krize girmiş, savaş İngiliz pamuklu dokuma sanayisine yeni kaynaklar bulma zorunluluğu getirmiştir. Onlar da bu gayeyle pamuk üretimini kısa sürede arttırabilecekleri yerler aramaya başlamışlardır. Pamuk üretiminde geçmişi olması, iklim şartlarının pamuk üretimine uygun olması ve tarım alanlarının genişliği ile beraber bu alanları kullanabilecek işgücünün bulunması dolayısıyla Osmanlı Devleti, bu konuda ilk akla gelen ülkelerden biri olmuştur.¹⁷¹

Bu amaçla 1864 yılında İngiltere Dışişleri Bakanlığı tarafından bölgedeki mevcut tüm konsolosluklara bir dizi sorudan oluşan bir anket gönderilerek Türkiye topraklarında pamuk üretimi potansiyelinin araştırılması istenmiştir.¹⁷²

İzmir ve çevresindeki durumu aktaran İzmir Konsolosu Mr. Cumberbatch, Menemen ve Cassaba gibi bazı yerlerde toprağın çok iyi olmasından dolayı rekoltenin de çok iyi olduğu, Menemen’de çokca Amerikan tohumu ekildiği, fakat genel rekoltenin ortalamanın altında olduğunun sanıldığı, buna birçok yerel bölgede ekim alanlarının küçük bir kılkatlı böcek saldırısına maruz kalmasının sebep olduğu, fakat yine de rekoltenin iyi olacağının ve ekim alanlarının gelecek bahar büyük oranda artırılacağının tahmin edildiğini bildirmektedir. Bazı bölgelerde çiftçilerin serserilerce kendilerine haraç kesilmesinden ve koruma sağlanmamasından dolayı çok kızgın oldukları, kırsal polisin çok gerekli olduğu ve yine düşük sınıf çiftçilerinin başarılı ekim dikim yapmaları için uygun faizli küçük krediler verilmesinin sağlanması gerektiği dile getirilmektedir. Bölgede pamuk fiyatı kental başına 1,010 pence’dir. Pamuğa uygun olmayan birçok alanda ekim yapıldığı, Adalı, Adana, Tarsus vb. yerler İzmir Paşalığı içinde bulunmamasına rağmen, hem havanın çok sıcak, hem de daha önce tanımlanan böcek saldırısı nedeniyle sözkonusu

¹⁷¹ Fatih Damlıbağ, “Batı Anadolu’da İhracat İçin Pamuk Üretimi (1860-1870)” Sosyal Siyaset Konferansları, Sayı: 60, 2011/1 s. 435.

¹⁷² Türkiye’de Pamuk Ekimi, The Levant Herald, Cilt:7, No:19, Wednesday (07 Haziran)1865 s.150.

yerlerden beklenen 120.000 balya üretime karşılık ancak dörtte biri oranında yani 30.000 balya ürün elde edilebilecektir.¹⁷³

Selanik'ten yazan Konsolos Mr. Wilkinson raporunda şunları yazmaktadır:

“Baharın geç gelmesine bağlı olarak rekolte bu sene oldukça geri görünse de, geçmişle karşılaştırıldığı zaman bu senenin ileriye dönük oldukça ümit verici görüntü sergilediğinde şüphe yok. Vardar sularıyla sulanan Aurret, Hisar ve Strumniza gibi bölgelerde pamuk üretimi on kat artırılabilir. 1861 yılına göre pamuk alanlarının on beş kat daha büyütüldüğü Drama, Serres gibi eski pamuk ekim alanlarında iş gücü kıtlığı o kadar büyük ki bu bütün üretim artışı ümitlerine engel oluyor. Gelişkin tarım aletlerinin devreye sokulması, belki bu işgücü kıtlığını tolere edebilir. Pamuk üretimine bir diğer engel, pulluk ve diğer tarımsal amaçlar için kullanılan boynuzlu sığırların kıtlığıdır. 1862 ve 1863 yıllarında burada yaşanan ve halende tam olarak geçmeyen sığır hastalığı binlerce sığırı yok etti. Buradan 18 mil uzaklıktaki Yaniş arazi ve çiftliklerinde, biri demir renginde diğeri asitli iki su kaynağı bulunmakta ve bunlar muhtemelen karbonik asit içeriyorlar. (Bu arada hiç kimse bunları analiz etmeyi düşünmemektedir). Bu kuyular çevrede acı su olarak biliniyorlar. Yaniş'in 500 baş kadar ineği, hastalığın yayıldığı zamanlarda bu iki kaynaktan içiyorlar ve hastalıktan bağışıklık kazanıyorlar. Bu bağışıklık muhtemelen suların özelliklerine bağlı ve hiçbir yerdeki sığır ölüm miktarları Yaniş'in çevresindeki çiftlik ve arazilerdeki ölümlerden daha fazla değil.”¹⁷⁴

Larnaka'daki durumu aktaran Konsolos Mr. Lang'a göre, o güne kadar havanın iyi olması, rekoltenin hem bol hem de kaliteli olması beklentisini doğurmuş, yüksek fiyatların hayaliyle üreticiler bu yıl ekili alanları büyük oranda artırmışlardır. Bununla birlikte ekime zorlanan alanların kısmisi başarılı olacaktır. Kaliteli ürün artışı, artan sulama imkânlarına bağlı bulunmaktadır. Adada sadece birkaç çay varken hiç nehir bulunmamaktadır. Ancak kuyu kazılması yoluyla bol miktarda su çıkarma imkânı bulunmaktadır. Yapılan bilimsel araştırmalara göre artezyen kuyuları yoluyla başarılı olmak muhtemel görünmektedir. Yerli su çıkarma sistemlerinin yerini alacak yeni pompalar alınmalıdır. Hem artezyen kuyuları açısından hem

¹⁷³ **Türkiye’de Pamuk Ekimi, The Levant Herald**, Cilt:7, No:19, Wednesday (07 Haziran)1865, s.150.

¹⁷⁴ **Türkiye’de Pamuk Ekimi, The Levant Herald**, Cilt:7, No:19, Wednesday (07 Haziran)1865, s.150.

pompaların devreye sokulması açısından ilk teşebbüs devletten gelmelidir. Çünkü çiftçilerin bu teşebbüsü yapacak ne bilgileri ne de araçları mevcuttur. Yerel yönetimin bu meselelerde rehberlik edecek kabiliyetli mühendisleri bulunmamaktadır. Türk İmparatorluğunun bu ve diğer kısımlarına bu tür istekleri alıp değerlendirecek ve hükümet ve kamuoyuna rapor edecek becerikli ve kapasiteli mühendisler gönderilmesi gerekliliği bir teklif olarak dikkate alınmalıdır. Bu yol pamuk ekimi kadar kaliteli pamuk üretiminin de en önemli yoludur. Bu tür bir danışmanlık üzerine yerel idareler araştırmacıların karlı olduğunu söyledikleri sulama işlerinde belki daha güven ve rahatlıkla harekete geçebilirler.¹⁷⁵

Hayfa ve Akra'dan beklentileri rapor eden Konsolos Yardımcısı Mr. Sanwith, raporunda, rekoltenin durumunun Carmel Burnundan güneye denize doğru 10-15 mil kadar alan hariç, istenildiği şekilde olduğunu ancak bahsi geçen alanda şimdiye kadar ekim yapılmadığı gibi bu toprakların pamuğa müsait olmadığı yolunda bir inanç olduğunu haber vermekte, şimdiki yüksek pamuk fiyatlarının inadın kırılması için bir yem olduğunu ve bunun köylüyü 2000 dönümlük bir alanı ekmesi için teşvik ettiğini yazmaktadır. Ekim yapılan 2000 dönümlük alan, Temmuz ayının sonundaki olgunlaşma dönemine kadar herkese başarı ümidi verdiği fakat bu dönemde çiçeklerin mevsimsiz dökülmeye başlamasıyla bu ümidin kırıldığı, hem gözlemlerinden, hem de çiftçilerden aldığı bilgilere göre ürünün ancak üçte birinin kemal dönemine ulaşacağını, toplamda 16.000 dönümlük üretim alanından 400.000 balya ürün elde edileceğini düşündüğünü yazmaktadır. Çiftçilere göre bu başarısızlık, kendi ifadeleriyle sert toprağa bağlıdır. Çünkü onun yapısı buğday gibi ağır ekim sırasında kırılğan ve çürük tinli (balçıklı) hale gelmektedir. Konsolos yardımcısına göre eğer bugünkü yüksek fiyatlar düşerse, herkesin katıldığı gibi ileriki yıllarda herhangi bir üretim artışı olması muhtemel değildir. Gerçekten bu durumda üretimin düşmesi olasıdır. Pamuk üretiminin önündeki engeller ise Mr. Sanwith'e göre aşağıdaki sebeplerden ileri gelmektedir;

- a- Tarımın ilkel durumu
- b- Yerel kötü yönetim

¹⁷⁵Türkiye'de Pamuk Ekimi, *The Levant Herald*, Cilt:7, No:19, Wednesday (07 Haziran)1865 s.150.

c- Avrupalıların toprak mülkiyeti edinmesini engelleyen yasalar¹⁷⁶

Kudüs Konsolosu Mr. Moore ise raporunda, Kudüs'te çok az miktarda pamuk ekimi yapıldığını ve yerli tohumdan yapılan ekimin kalitesinin ise düşük olduğunu ifade etmektedir. Mr. Moore'göre kudüs halkı bu bölgede başarılı bir şekilde pamuk ekimi yapılabilineceğine inanmakta, ancak devletten istenenin, bedevi kabilelerin soygunlarına karşı güvenliğin sağlanması, şimdiki bozuk yollarda yük hayvanları ile yapılan yük taşıma yerine, daha iyi ve daha ucuz ulaşım araçlarının ikamesi, yabancı tohum ve köylüye talimat verilmesidir.¹⁷⁷

Son olarak Albay Kemball tarafından Bağdat'taki pamuk üretim imkanlarına dair verilen raporda, o güne kadar Bağdat Paşalığındaki pamuk ekiminin yerel taleplerle sınırlı olarak yapıldığı ve bazı yıllarda pamuk ekiminin yerel tüketimi bile karşılayamayacak şekilde düştüğü, toprağın element bakımından zengin, iklimi en değerli tropikal ürünlerin yetiştirilmesine uygun olduğu bildirilerek, ekilebilir topraklarının bol ve sınırsız derecede sulama imkanlarına sahip böyle bir bölgenin sadece pamuk üretiminden mahrum bırakılmaması, aynı zamanda herhangi bir ihraç ürününe de hasredilmesi gerekliliğinin açık olduğu beyan edilmektedir. Bölgenin bu şekilde bırakılmasının sebepleri ise Türk hükümetine hâkim olan güvensizlik, mali yönetim eksiklikleri, kaynakları geliştirmek için masraf giderlerini artırma korkusu, dış limanlarla olan iletişimin engellenmesi olarak sıralanmaktadır. Albay Kemball'a göre burada pamuk üretimini artırmak veya desteklemek ve piyasaya hazır hale gelecek şekle sokmak, yönetimde radikal değişiklikler yapmadan ve Türk- Arab bölgesine uygulanacak bir çözüm bulmadan mümkün değildir.¹⁷⁸

Gazetede, yukarıda özetleri verilen konsolos raporlarıyla ilgili olarak Manchester Examiner Gazetesinden alınan "Türkiye'de Artan Pamuk Üretimi" başlıklı değerlendirmeye yer verilmektedir.¹⁷⁹

¹⁷⁶ **Türkiye'de Pamuk Ekimi, The Levant Herald**, Cilt:7, No:19 Wednesday (07 Haziran)1865 s.150.

¹⁷⁷ **Türkiye'de Pamuk Ekimi, The Levant Herald**, Cilt:7, No:19 Wednesday (07 Haziran)1865 s.150.

¹⁷⁸ **Türkiye'de Pamuk Ekimi, The Levant Herald**, Cilt:7, No:19 Wednesday (07 Haziran)1865 s.150.

¹⁷⁹ **Türkiye'de Artan Pamuk Üretimi, The Levant Herald**, Cilt /7, No:31, Wednesday (30.Ağustos)1865 s. 242.

Değerlendirmede, İngiliz Dışişleri Bakanlığı tarafından Haziran 1864 yılında Osmanlıdaki İngiliz konsolosluklarına gönderilen sirkülerin on dört kadar soruyu kapsadığı, cevaben gönderilen raporların ise çok değerli bilgileri içerdiği ve pamukla ilgilenen herkesin bu raporları okuması gerektiği tavsiye edilmektedir. Gönderilen sorular sadece dünyanın bu bölgesinde yıllık olarak pamuk üretiminin ulaşabileceği muhtemel miktarlar konusunda değil aynı zamanda onun ekimini engelleyen sosyal, ekonomik ve finansal engeller konusunda da ilgilileri aydınlatacak niteliktedir.¹⁸⁰

Gazeteye göre İngiltere’de pamuk alıcılarının soracağı en muhtemel sorular, pamuğun üretim maliyeti ve ilerleme durumu ile ilgili sorulardır. Fiyat açısından geçen dört yılda fiyatların yüksek olması, pamuk üretimine ayrılan toprakların miktarını hızlıca artırmıştır. Bu dürtü en azından toprağın özelliğinin ve sulama imkânlarının geniş olduğu Fırat çevresinin yer aldığı doğu bölgelerinde daha fazla hissedilmiştir. Akdeniz bölgesinde Avrupa piyasalarının etkisi daha görünür olmaktadır. Örneğin Hayfa bölgesinde pamuk ekilen dönüm sayısı 1863 yılında 5.290 iken, 1864 yılında 31.700 dönüm olmuştur ki bu artış eskinin beş katından fazla bir artış demektir. Aynı yıllarda Hayfa ve Akka bölgelerinde artış, dönüm olarak 4.100 -16.000, Çanakkale çevresinde 2.800- 14.000, Bursa’da 15.000-37.000, İzmir’de ise 29.000- 53.700 olmuştur. En büyük artış Adana, Antep ve Maraş bölgelerinde olmuştur ki 1863 yılında 310.000 dönüm olan pamuk ekim alanı, 1864 yılında 745.000 dönüme çıkmıştır. Bu bilgiler belirtilen iki yılda pamuğa ayrılan toprakların dönüm olarak ne kadar arttığını göstermektedir. Yazıya göre bu artışlar aynı zamanda bölgedeki girişim ve nüfusun bilgisi hakkında tam bir izlenim sağlamaktadır. Doğal olarak bu miktarlara, bir daha teklif edilmesi muhtemel olmayan yüksek fiyatların sayesinde ulaşılmıştır.¹⁸¹

Olağan şartlarda pamuğun balya başına istihkakı ne olmalıdır sorusuna, değer olabilecek bir dönüş fiyatının zorluğu nedeniyle birçok konsolosça cevap verilmemiştir. Fakat verilen fiyatlara bakıldığında balya başına 5 - 8 penny’e kadar

¹⁸⁰ **Türkiye’de Artan Pamuk Üretimi, The Levant Herald**, Cilt /7, No:31, Wednesday (30.Ağustos)1865 s. 242.

¹⁸¹ **Türkiye’de Artan Pamuk Üretimi, The Levant Herald**, Cilt /7, No:31, Wednesday (30.Ağustos)1865 s. 242.

değiştigi görülmektedir. Bundan dolayı pound başına on pence veya bir şilinin, bu ülkede pamuk üreticisine iyi bir teşvik olacağı değerlendirilmektedir.¹⁸²

Konsoloslarca tarımsal araçların türü ve kullanılan temizleme makinalarına dair sorulan sorulara verilen cevapların, Türkiye’de tarımın düşük seviyesinin canlı bir fotoğrafını verdiği ifade edilen değerlendirmede, özellikle Bağdat bölgesinde kullanılan tarımsal araçların yerli ve ilkel araçlar olduğu, dışarıdan daha iyi araçlar sokma girişiminde bulunan yabancı girişimin kesinlikle dışlandığı iddia edilmektedir. Konsolos bu bölgelerde kullanılan makineleri tek bir kelimeyle özetlemektedir: “ öküz veya bufalo ile çekilen araçlar”. Bursa’da antik dönemden kalmış nobranlar, Halep’te toprağı ancak üç inç eşeleyebilen ağaç pullukları ve pamuğı temizlemek için kullanılan büyük yarıksazlı çemberler ise diğer kullanılan tarım araçları arasında yer almaktadır.¹⁸³

Yazıya göre, bütün bu araç kısıtlılığı, hükümetin yüklediğı ağır vergilerden kaynaklanmaktadır. Çünkü normal vergi, üretimin onda biri civarında olmasına rağmen, bazı bölgelerde aşar ürünün parasal değerinin beşte birine gelmektedir. İhracat vergisinin üzerine bu vergi de eklenince taşıma maliyeti büyük bir rakama ulaşmaktadır. Örneğın Bağdat’tan katırlar ve develer üzerine yüklenen pamuklar, balya başına 2 veya 3 peniye İskenderun’a yollanmaktadır. Eğer su yoluyla Bombay’a ihraç edilecek olursa Basra’ya yukarıdaki maliyetin yarısı tutacaktır. Bu Türkiye açısından bir teşviktir.

Bu raporları değerlendirirken İran Körfezinden Viyana’ya uzanan bu devasa topraklarda hareketsiz yatan kaynakların büyüklüğüne şaşırmamak elde değil denilmektedir. Kudüs konusunda raporda yer alan hususlar aynen tekrarlanmaktadır. Türkiye’nin Avrupa yakasında Epirus, Teselya, Makedonya ve adalarda bu işe uygun büyük topraklar olduğuna vurgu yapılırken, tarımsal büyüklüğün ham maddesi bakımından Bağdat, Musul ve Basra’nın, diğer hepsini geride bırakacağı anlatılmaktadır: “Büyük Kral Hind’ten Etiyopya’ya kadar 120 kadar ülkeyi yönettiğinde Babil İmparatorluğun gelirinin üçte birini tek başına Bağdat karşılıyordu. Abbasi halifeleri de Şam ve Semerkant arasında Bağdat’ı başkent

¹⁸² **Türkiye’de Artan Pamuk Üretimi, The Levant Herald**, Cilt /7, No:31, Wednesday (30.Ağustos)1865 s. 242.

¹⁸³ **Türkiye’de Artan Pamuk Üretimi, The Levant Herald**, Cilt /7, No:31, Wednesday (30.Ağustos)1865 s. 243.

olarak seçmişlerdi. Bugün de Bağdat aynı verimlilikte, aynı tropikal iklime ve yine bol miktarda su kaynağına sahip bulunmaktadır. Bütün bunlar bölgeyi eski zenginliğine döndürmek için gerekli olan şeylerdir. Bağdat şu anda uluyan bir vahşi gibi. Onu zengin bir yere dönüştürmek lazım. Sadece Dicle ile Fırat arasındaki kanalları açmanın birkaç yılda yıllık 200.000 veya 300.000 Sterlin gelir getireceği hesaplanmaktadır.” denilmektedir.¹⁸⁴

2.6. BAYINDIRLIK ALANINDAKİ GELİŞMELER

2.6.1. Demiryolları Yapım Çalışmaları

The Levant Herald Gazetesi verdiği haberlerde, devam eden birçok demir ve karayolu yapımı çalışmaları ile henüz proje aşamasında olan yollara ilişkin gelişmelere yer vermektedir. Haberi verilen demiryolu projeleri bazen kısa haberlerle ele alınarak okuyucuya ulaştırılmakta, bazen muhabirlerin gönderdikleri kısa haberi aşan uzunlukta yazılarla değerlendirmeye tabi tutulmaktadırlar. Demiryolu yapım ve projelerine dair haberlerde en önemli vurguyu ise imtiyazların kimlere verildiği ve yapılması düşünülen hattın hem imtiyazı alan kişi, hem de sağlayacağı fayda açısından ele alınması oluşturmaktadır.

2.6.1.1. İzmir Aydın Demiryolu

Gazetede ele alınan ve yapımı devam eden demiryolu projelerin en önemlisi İzmir -Aydın Demiryolu yapımıdır. İzmir Muhabiri tarafından gazeteye gönderilen bilgilere göre, İzmir Aydın arasındaki hattın tüm uzunluğu 82 mil olup, bunun 52 mili tamamlanmış bulunmaktadır. Efes’e kadar olan kısmının açık olduğu bildirilen haberde, geriye kalan bölümlerdeki çalışmaların üç ayrı noktada devam ettiği belirtilmektedir.

Habere göre bunlardan birinci nokta, yedi mil uzunluğunda olan Efes’ten Geçit’in tepesine kadar olan kısımdır. Bu kısımda en büyüğü 50 feet derinliğinde en az 21 tünel bulunmaktadır. Yükseklikleri 30-50 feet olan toplam 19 toprak bent(set), 600.000 yard hafriyat içermekte olup, toplamda 390.000 küp hafriyat

¹⁸⁴Türkiye’de Artan Pamuk Üretimi, The Levant Herald, Cilt /7, No:31, Wednesday (30.Ağustos)1865 s. 243.

tamamlanmıştır. Bu bölüm ayrıca, ikisi 17 feet, biri 12 feet uzunlukta 3 kemerli köprü, 17 menfez içermektedir. Bu kısım tamamlandığında 8600 metre duvar inşa edilmiş olacaktır. Bu bölümde tüm inşaatın en ağır işini, biri 3200 feet, diğeri 800 feet uzunluğunda olan iki adet tünel oluşturmaktadır. Tünellerdeki gecikmelerden kaçınmak için Efes'ten süre gelen yolu, Aydın Platosuna bağlamak amacıyla dik eğilimli bir geçici tramvay inşa edilmekte ve bunun Kasım ayı itibariyle bitirilmesi planlanmaktadır. Buhar gücüyle çalışacak olan bu tramvay, çalışmaların hızını iki katına çıkaracak ve gelecek mart ayında hattın açılması beklentisine de cevap verecektir.¹⁸⁵

İkinci nokta, 8 mil uzunluğundaki Geçit'in tepeden Balacık'a kadar olan kısmıdır ki bu bölümde birinci bölüme nazaran daha hafif çalışmalar bulunmaktadır. Bu kısmın büyük bir bölümü, Magnezya ırmağı boyunca uzanmaktadır. Yine bu kısımda 205.000 küp hafriyat içeren 26 tünel ile 246.000 küp hafriyat içeren 27 toprak bendi yer almaktadır. Bu hafriyatın üçte ikisi tamamlanmış olup geriye kalanlar ise kısa sürede tamamlanabilecektir. Yine 6700 yarda uzunluğundaki duvarın 3600 yarı tamamlanmış bulunmaktadır. Bu kısmın ocak ayı itibariyle İzmir - Balacık arasındaki ulaşım imkân verecek şekilde hazır hale gelmesi beklenmektedir.¹⁸⁶

Üçüncü nokta ise Balacık' tan Aydın'a olan 13 mil uzunluğundaki yoldur. Bu kısım tamamen kırsaldan oluşmakta olup, hiçbir inşai zorluk içermemektedir. Diğer iki kısım bitirilmeden bu kısma başlanması gereksizdir. Yine bu son bölüm, 220.000 bin toprak hafriyatı, 48.000 tünel hafriyatı içermektedir. Bu bölümün toprak yapısından dolayı çalışmalar tez zamanda bitirilebilir. Çalışmaların en büyük kısmını yedi küçük viyadük oluşturmaktadır.¹⁸⁷

Sonuç olarak projenin çalışanlarının gayretiyle hızla ilerlediğini ileten muhabir, yeni şefin iş başı yapmasıyla trafik yönetiminde de büyük bir ilerleme kaydedildiğini, trafiğe açık olan kısımda haftalık gelirin 600 Liraya ulaştığını,

¹⁸⁵ İzmir –Aydın Demiryolu, *The Levant Herald*, Cilt /7, No: 24, Wednesday, (12 Temmuz)1865 s. 189.

¹⁸⁶ İzmir –Aydın Demiryolu, *The Levant Herald*, Cilt/7, No: 24, Wednesday, (12 Temmuz)1865 s. 189.

¹⁸⁷ İzmir–Aydın Demiryolu, *The Levant Herald*, Cilt/7,No:24, Wednesday, (12 Temmuz)1865 s.189.

trafiğin tam anlamıyla açılmasıyla bu rakamın ikiye katlanacağında hiçbir şüphe olmadığını kaydetmektedir.¹⁸⁸

2.6.1.2. İzmit-Sapanca Demiryolu

Gazetenin haberini verdiği projelerden ilki, Hükümet tarafından Sakarya Irmağı yakınında İzmit- Sapanca arasında kendi imkânları ile inşa etmeye karar verdiği tren yolu inşasıdır. Bu yol Sapanca’ya yakın olan bölgede bulunan Karamanlı ormanlarından özellikle tersanelerde kullanılan kerestelerin nakli gibi özel hizmetlerde kullanılacak, ileride ise demiryolu ulaşım araçlarının kısmen yetersiz olduğu Anadolu’daki ticarete açık hale gelecektir. Haberde hattın beş fersahtan uzun olmaması ve inşaatçıların hükümetçe daha önce satın alınan Balıklıva Demiryolundan kalma malzemeyi kullanacak olmaları nedeniyle yolun pek pahalı olmayacağı tahmin edilmektedir.¹⁸⁹

2.6.1.3. Bükreş-Geurgivo Demiryolu

Gazetede yer alan ikinci demiryolu projesi haberi ise Bükreş’ten gelen bir mektupta bildirildiği üzere Prens Couza tarafından Tuna Vilayetinde Bükreş ile Geurgivo Kasabası arasında yapılma hazırlıkları devam eden bir demir yolu inşasına ilişkindir. Mektuba göre proje, Mr. Barkley’e verilmiş olup, proje çalışmaları fiili olarak baharda başlayacaktır. Haberde, bu yolun Türk Hükümeti tarafından Varna ile Georgevo arasında inşa edilen ve 1866 yılında bitmesi beklenen yolla birleşeceği beklentisi aktarılmaktadır.¹⁹⁰

2.6.1.4 Halep- Seluce Demiryolu

Gazetede yer alan üçüncü demiryolu projesi haberi, Halep’le Suriye sahili arasında planlanan bir demir yolu projesinde imtiyaz aşamasının tamamlandığına dairdir. Habere göre Merkezi Hükümet “İngiliz Company”ye, Orontes ağzına yakın sahildeki Suveyde’de bir ticari liman yapılması için imtiyaz vermiştir. Bu anlaşmanın tutarı 350.000 Sterline ulaşmaktadır. Babı Ali aynı zamanda Halep’ten Seluice’ye inşa edilecek demiryolu için tahsis edilecek 1.300.000 Sterlinlik maliyetin yüzde

¹⁸⁸ **İzmir–Aydın Demiryolu, The Levant Herald, Cilt/7, No:24, Wednesday, (12 Temmuz)1865s.**

¹⁸⁹

¹⁸⁹ **The Levant Herald, Cilt/.6, No:49, Wednesday (04 Ocak) 1865 s. 384.**

¹⁹⁰ **The Levant Herald, Cilt/6 No: 52, Wednesday (25 Ocak)1865 s. 407.**

sekizini daha garanti etmiş bulunmaktadır. Bu inşaat, yapılacak olan limana bağlı olacaktır. Liman düzenlemelerinin tamamlanması imtiyaz sahiplerince demiryolu çalışmalarının hemen başlatılmasını zorunlu hale getirmektedir. Bu hattın Fırat vadisi demiryolu projesinin bidayeti olması düşünülmektedir.¹⁹¹

2.6.1.5.- Edirne- Enos - Avlona Demiryolu

Gazetede yer alan bilgilere göre Edirne - Avlona arasında ve Edirne'den Enos'a ve Varna'ya kadar uzanacak alt kollarıyla bir tren yolu yapımına ilişkin ilk imtiyaz başvurusu yapılmış bulunmaktadır. Bab-ı Ali'den alınan istihbarata dayanılarak bu kişinin Mr. Antonio Alleon olduğu ifade edilmektedir.¹⁹² Haberde bir Fransız Şirketi adına yapılan imtiyaz başvurusunun, önce Bab-ı Ali tarafından prensipte kabul edildiği ifade edilmekte, ancak şirket tarafından istenen garanti miktarı ile hükümetin verdiği garanti tutarı arasında fark olması nedeniyle imtiyazın tehlikeye girdiği dile getirilmektedir. Şirket, 965 kilometrelik uzunluğundaki bu hatta kilometre başına 290.000 frank, toplamda 11.150.000 Sterlin sermaye garantisi isterken, Bakanlık azami yüzde sekiz garanti vermekte ve bunu imtiyaz sahiplerince belirlenmiş hayali bir sermaye yerine, gerçekleşmiş masraflarla sınırlamakta ısrar etmektedir. Bu yüzde sekizlik garanti, hattın bonafide maliyetinin yüzde 14-15 ine tekabül etmektedir. Dolayısıyla Bab-ı Alinin bu olağanüstü pazarlığa kendini bağlaması pek muhtemel görünmemektedir. Gazete bu hattın, sadece Adriyatik, Selanik Körfezi ve Karadeniz arasında değil, planlanan Moldo- Eflak hattı arasında da ulaşım sağlayarak Trakya bölgesine büyük fayda sağlayacağı inancındadır. Bu hatlarla tüm Prenslikler, Güney ve Batı Rumeli'nin tren ağına bağlanmış olacağı aktarılmaktadır.¹⁹³

2.6.1.6. Galata-Büyükdere Demiryolu

Burgaz'a kadar uzatılması hakkıyla birlikte Galata- Büyükdere arasında planlanan demiryolu imtiyaz hakkının Mr. E. Durad'a verildiği haberini paylaşan gazete, onaylanmış bu projeyi ticari olarak pek değerli bulmamaktadır. Gazeteye göre bu proje, bu hat için hükümete sunulmuş olan diğer projelerden halkın faydasına

¹⁹¹ **The Levant Herald**, Cilt/7 No: 21, Wednesday (21 Haziran) 1865 s. 165.

¹⁹² **The Levant Herald**, Cilt/7 No: 1, Wednesday (01 Şubat)1865, s. 5.

¹⁹³ **The Levant Herald**, Cilt/7, No: 7, Wednesday (15 Mart)1865, s. 53.

en az olanıdır. Bu yöndeki gerçek hat talebi, Tophane'den Büyükdere'ye uzanan kalabalık nüfuslara sahip bir dizi köylerin bulunduğu boğaz boyunca olacak hat olmalıydı ve bu hat, Şirketi Hayriye'nin botlarına büyük miktarda yolcu da sağlayacaktı. Yetki alan hat ise Galata'nın içinden başlayarak hiçbir boğaz köyüne uğramadan, önce Pangalti'ye, oradan Maslağın yamaçlarının altından veya üstünden geçerek Büyükdere'ye ulaşmaktadır.

Haberde imtiyazın süresinin sadece 23 yıl olacağı ve bu sürenin bitiminde devletin bunu devralma hakkına sahip olacağı bilgisi verilmekte, proje için herhangi bir sermaye garantisi verilmediği kaydedilmektedir. Hattın geçtiği yerlerde kamulaştırılacak olan özel alanların ödemelerinin istimlak kanunu gereği imtiyazcı tarafından karşılanma mecburiyeti, imtiyazın karlılığı konusunda gazeteyi şüpheyeye düşürmüş görünmektedir. Hele çalışmaların altı ay gibi kısa sürede başlatılma mecburiyeti, imtiyazcının bu kısa süre içinde girişim için şart koşulan sermayeyi İngiliz piyasalarında bulma ihtimalini iyice güçleştirmektedir.¹⁹⁴

2.6.2. Karayolları Yapım Çalışmaları

2.6.2.1. Tuna'da Şose Yollar İnşası

The Levant Herald'ta karayolları yapım çalışmalarına dair verilen haberlerin ilki, Tuna Vilayetinde yeni ve tam şose yollar sistemi inşa edildiğine ilişkin verilen kısa haberle başlamaktadır. Bu kısa haberde, Tuna Vilayetinde inşa edilen yolların Rusçuk, zara, Tenibazar, Şumla, Pravady, Denne ve Varna'yı birbirine bağlayacağı, bu yola bağlı tali yolların Rusçuk'tan Turnova, Lodja, Widdin, Lom ve Sofya'ya ulaşacağı bildirilmektedir. Yerli bir şirket tarafından yapılan yollarda çalışmalar henüz başlamış olup bu yolların, yolcuların kullanmak yerine onlardan uzak durmaya çalıştığı Selanik- Vodina arasındaki yollardan daha iyi inşa edileceği umut edilmektedir.¹⁹⁵

2.6.2.2. Trabzon- Erzurum Yolu Çalışmaları

Trabzon muhabiri tarafından bölgeden bildirilen haberlerde Trabzon - Erzurum arasında planlanan yol için yapılan teknik çalışmalara yer verilmektedir.

¹⁹⁴ The Levant Herald, Cilt/7, No: 1, Wednesday (01 Şubat) 1865 s. 5.

¹⁹⁵ The Levant Herald, Cilt/6 No. 51, Wednesday (18 Ocak) 1865 s. 399.

Hat üzerinde gezerek durum araştırması yapan Fransız mühendisler yaptıkları çalışmalarda ortaya koydukları planlar ve tahminler dolayısıyla övgüler yağdırılmaktadır. Araştırmanın yapıldığı zaman aralığının kısa olması, araştırma alanının doğası ve karşılaşılan zorluklar bu övgünün kaynağını teşkil etmektedir. Habere göre Mr. Thavenin ve Feyzi Paşa (Collman) tarafından hazırlanan rapor, Bab-ı Ali'ye sunulacak ve yolun tam anlamıyla bitirilmesi üç dört yıl sürecektir.¹⁹⁶

Konu ile ilgili diğer bir haberde, yol yapım çalışmalarının aynı anda 2000 kişinin çalıştığı dört bölüme ayrılacağı, Trabzon ve Erzurum Paşalıklarının on sekiz yaş ile altmış yaş arasındaki tüm erkeklerin yılda dört gün bu çalışmalara katılmaları için çağrı yaparak kendilerine verilmiş sınır içinde gerekli katkıyı yapmak zorunda oldukları ifade edilmekte, çalışma için seçilen insanların çalışmak yerine karşılık olarak belli bir ücret ödeyebileceği, yapılan kaba bir hesaba göre havaların iyi olduğu beş aylık sürede çalışan 2000 kişinin işin ancak on dört fersahını yaptığına göre işin tam olarak bitirilmesinin sekiz yılı alacağı kaydedilmektedir. Diğer yandan hükümetin 4. Jandarma Bölüğünden ilave 2000 kişiyi işe almaya karar vermesi durumunda, bunun işin dört yılda bitirilmesi anlamına geleceği ifade edilmektedir.¹⁹⁷

Trabzon Erzurum yolu için verilen son haberde ise projenin nihayet uygulama aşamasına geldiğine dair inandırıcı sebepler olduğu beyan edilerek proje için 4.000.000 p. tutarında kredi siparişi verildiği bildirilmektedir.¹⁹⁸

2.6.2.3. Larnaka- Nikosa Yük Taşıma Yolu

The Levant Herald Gazetesi, daha önce okuyucularına verdiği, hükümetin Larnaka'dan Nikosa'ya yük taşıma yolu yapımına başladığına dair haberle ilgili olarak son gelişmelere yer vermektedir. Yol yapımına başlandığının ilan edildiği tarihten itibaren üç ay geçmesine rağmen yol ile ilgili hiçbir gelişmenin olmadığını bildiren gazete, sebep olarak gösterilen kaynak yetersizliğinin tek başına sebep olamayacağını, bu üşengeçliğin başka sebepleri olması gerektiğine inanmaktadır. Gazeteye göre, köylerden işçi toplanması için İstanbul'dan gönderilen emirler yerine getirilmemekte, eğer yerine getirilseydi 300 kişinin çalışması gereken yollarda hâlihazırda hapisanelerden getirilen sadece 60-70 zincirli mahkûm çalıştırılmamış

¹⁹⁶ **The Levant Herald**, Cilt/6 No. 52, Wednesday (25 Ocak)1865 s. 410.

¹⁹⁷ **The Levant Herald**, Cilt/7 No. 4, Wednesday (22 Şubat)1865 s. 29.

¹⁹⁸ **The Levant Herald**, Cilt/7 No. 13, Wednesday (26 Nisan) 1865 s. 101.

olacaktı. Gerçek sebepler, aslında eski “ çok aşçı çorbayı bozar” öz deyişine bağlanarak, İstanbul hükümetinin verdiği talimatların yerel yetkililer tarafından yerine getirilmemesinde, hiçbir şey yapılmadığı halde işlerin yapılyormuş gibi gösterilmesinde aranmaktadır:

“60 veya 70 zincirli mahkûm, sabah onda çalışmak için dışarı çıkarlar ve işte kendilerini biraz oyaladıktan sonra öğleden sonra saat üç gibi tekrar hücrelerine dönerler.” denilen haberde, yerel meclislerde işlerin yürütülüş biçimine dair şu ifadeler yer verilmektedir:

“Gerekli araçlara ve işin durumuna dair yapılan uzun açıklamalardan sonra meclis, 40-50 kadar kazma ve el arabası talimatı vermeye sevk edilir. Bunlar halkın morali için açıkça gösterilerek yüce imtiyaz sahibi mühendise teslim edilirler. Bu işler böyle olunca sorunlar devam edip gider ve üç aylık çalışma sonunda işin sadece 500 yardlık kısmının bitirilmesi de sürpriz olmaz. İstanbul’dan gönderilen mühendis detaylı bir incelemeden sonra kış dönemi çalışma programını, en uygun ve en avantajlı yolu belirler ancak ondan sonra meclisin Türk üyeleri, Valiye bu profesyonel görüşün bir kenara konulmasını ve eski tutulmuş yolun takip edilmesini önerirler.”¹⁹⁹

Vatandaşların merkezi hükümeti suçlamasının doğru olmadığını söyleyen gazete, bu olayda merkezi hükümetin elinden geleni yaptığını, yetenekli bir mühendis gönderdiğini ve işçi bulunması için talimat verdiğini, ancak talimatların okunsa bile gereklerinin yerine getirilmediğini kaydetmekte ve bunun çözüm yolunun, hükümetin kendi atadığı görevliye tam ve bağımsız bir yetki vermesinde olduğuna inanmaktadır.²⁰⁰

2.6.2.4. İnebolu –Kastamonu Yolu İnşaat Çalışmaları

Gazete tarafından haberi verilen diğer bir çalışma ise İnebolu –Kastamonu arasındaki yol yapım çalışmasıdır. Projeden sorumlu başmühendis, muhalifleri tarafından önüne konulan bütün zorlukların üstesinden gelmeyi başarır ve yolun her iki tarafında çalışmalar yapmak üzere işçi göndermeye muvaffak olur. Bu çalışma ile şehri korumaya dönük olarak üzerine yolların inşa edileceği taştan ve topraktan setler

¹⁹⁹ **The Levant Herald**, Cilt/7, No.18, Wednesday (31 Mayıs)1865 s. 143.

²⁰⁰ **The Levant Herald**, Cilt/7, No.18, Wednesday (31 Mayıs)1865 s. 143.

yapılmakta, nehirlerden kaynaklanan su taşkınlıklarının önlenmesi amaçlanmaktadır. Habere göre başlangıçta bu projeye inanmaz gözükenler bile sonuçlar yavaş yavaş ortaya çıkmaya başlayınca projenin memlekete ne kadar faydalı olduğuna inanmaya başlamışlardır. Ancak engellemelerde yok değildir. Yol Komisyonu, yolun rotasını değiştirmek gibi her türlü zorluğu çıkarmaktadır. Bu engellemelere karşı Baş Mühendis Mr. Vidalnaquet, İstanbul'a gitmek ve Bayındırlık Bakanlığı'ndan yardım istemek zorunda kalmıştır.

Diğer bir haberde ise başmühendisin yardım talebinin Bayındırlık Bakanlığınca olumlu karşılandığı bildirilmektedir. İnebolu-Kastamonu yolu inşaat çalışmalarında başmühendis ile yerel otoriteler arasındaki anlaşmazlıkları çözmek için Kastamonu'ya giden Bayındırlık Bakanı Aziz Paşa, görevini yaparak ve sorunları çözerek İstanbul'a döner. İlk yol çalışmaları İnebolu, Küre ve Kastamonu olmak üzere üç noktada yeniden başlatılır. Yol yapım çalışmalarında 2000 işçi çalıştırılmaktadır.²⁰¹

2.6.3. Yol Kurulu, Kuruluş ve Görevleri

The Levant Herald Gazete'sinin 01.02.1865 tarihli 7. cilt birinci sayısında Yol Kurulunun kuruluşu ve görevlerine dair resmi bir ilanla karşılaşılmaktadır. Gazete tarafından, "Tüm İmparatorluk çapında şimdiye kadar hep düzensiz bir şekilde tek tek çeşitli memurluklar tarafından yapılan yol yapımının daha organizeli yürütülmesi için önerilen reformların uygulamaya konulması" şeklinde olumlu karşılanan bu reform, Yol Kurulunun kurulmasını ve yapacağı görevleri içermektedir.

İlanda yer verilen bilgilere göre "Yol Kurulu" adındaki bu yeni birim, Bayındırlık Bakanlığına bağlı olarak ve Bakanın gözetimi altında çalışacaktır. Kurul aşağıdaki bölümlere ayrılmaktadır;

- 1- Genel Müdür ve Genel Hizmetler Sekreterlik Bürosu
- 2- Çalışmalar Bürosu
- 3- Muhasebe ve Materyal Bürosu
- 4- Çalışmalar ve Komisyon Bürosu

²⁰¹ **The Levant Herald**, Cilt/7, No:22, Wednesday (28 Haziran) 1865, s. 173.

Her bir birimin çalışma esasları ise özel düzenlemelerle belirlenecektir. Kurulun personelinin bir kısmı kendisine sürekli bağlı, ücretleri ile sayıları bu amaçla çıkarılacak yasa ile belirlenecek olan memurlar, bir kısmı ise sayısı belli olmayan ve görevleri ait oldukları bölümün çalışmalarında yardımcı olmak olan geçici ve ek görevlilerden oluşacaktır.²⁰²

Her bir bölümde personele geometri ve trigonometri öğretecek tecrübeli bir uzman çalıştırılabilecektir.

Geçici olarak çalıştırılacaklar için uygun bir zamanda yapılacak sınavlar öngörülmektedir. Sınavları geçenler kanunun belirlediği şartlarda kendi yeteneklerine göre müfettiş, müdür veya mühendis olarak çalıştırılacaklardır.

Rekabet halinde, fazladan çalıştırılanlar, şartlar eşit olsa bile İstanbul Köprü ve Yollar Okuluna kabul için başvuran adaylara nazaran tercih edileceklerdir. Bu şekilde kabul edilen çalışanlar kurulda bulunan diğer tüm çalışanlara karşı tercih edilecekler.

Hem memurların hem geçici çalışanların ücretleri, Genel Müdür tarafından hazırlanan ve Bayındırlık Bakanlığı tarafından onaylanan bütçeye uygun olarak hükümetçe bu iş için ayrılmış olan araçlardan ödenecektir. Fakat hem bürolarda çalışan hem de taşraya özel görevle gönderilen çalışanlar bu görevleri sırasında görevlerinin işaret ettiği hizmetlere ilişkin ödemeleri tahsis edilmiş olan fonlardan alacaklardır.

Kurulun görevleri arasında, alanıyla ilgili inşaatlar, kavşaklar, yollarla bağlantılı köprüler yapmak, döşemeli olsun olmasın ana yol bakımı, taahhütler, kendisine sürekli veya geçici olarak verilen diğer tüm denetim ve gözetim görevleri bulunmaktadır.

Diğer taraftan Genel Müdürün belli konularla ilgili bakanlığa sunacağı raporlar dışında her yıl yolların durumu ve pozisyonu hakkında hazırlayacağı genel raporu Bakanlığa sunması öngörülmektedir. Bu Genel Raporun arkasına eklenecek haritalarla bölgelerde yapılan çalışmaların boyutu ve büyüklüğü, çalışan personelin kompozisyonu, çalışılan gün sayısı ve çalışmalarda kullanılan ve idareye ait olan

²⁰² **The Levant Herald**, Cilt/7, No.1, Wednesday (01 şubat)1865 s. 5.

materyallerin miktarı gösterilecektir. Bu rapor yine her bir birimin harcadığı miktarları ve harcamaların yapıldığı fonları kapsayacaktır.²⁰³

2.6.4. Telgraf Hatları

The Levant Herald Gazetesi tarafından bayındırlık alanında ele alınan konulardan bir diğeri ise Avrupa ile Hindistan arasında kurulma çalışmaları devam eden telgraf hatları ile ilgili gelişmelerdir. Avrupa ile Hindistan arasındaki iletişim hattının İstanbul'dan dolayısı ile Osmanlı topraklarından geçecek olması dolayısıyla ülke içinde yapılan çalışmaların son durumları, yapımı tamamlanan veya devam eden hatlarla ilgili ayrıntılı olmayan kısa haberler verilmektedir.

İstanbul –Tahran arasında iletişim hattının tamamlanmak üzere olduğuna dair verilen ilk haberde Tahran-Bushire ve Karaçi üzerinden Hindistan ile mesajlaşmanın başlayabilmesi için gerekli çalışmaların tamamlandığı, geriye İran tarafındaki hattın körfeze kadar olan kısmının açılmasının kaldığı, bir hafta içinde İstanbul ile Hoogly arasında mesajlaşmanın başlamasının beklendiği bildirilmektedir.²⁰⁴

Gazetede yer alan ve “Avrupa nihayetinde Hindistan ile konuşuyor”. diye başlayan ikinci haberde, Bağdat Valisi Namık Paşa'nın Hind Valisine ilk tebrik mesajlarını gönderdiği müjdelenmektedir. Hattın açılışını haber veren ve Bağdat'tan İstanbul'a gönderilen mesaj ise İzmit ve Ankara civarındaki hatların düzensizliğinden dolayı ancak 36 saatte Pera'ya ulaşmıştır.²⁰⁵

Haftanın en önemli olayı olarak sunulan haberde ise Hindistan ile telgrafik iletişim hattının fiili olarak açıldığı bildirilmekte, Bombay ve Calcuta'dan gönderilen mesajların yirmi saatten az bir zaman içinde Pera'ya ulaştığı kaydedilmektedir. Hattın idari ve ticari girişimlere açılabilceği düşüncesini taşıyan gazete, hattın etkin olarak ne kadar çalışabileceğinin bilinmediğini, bu etkinliğin kısmen de Osmanlı'nın hem Asya hem de Avrupa'da bulunan hat inşaatlarındaki kötü durum ve organizasyonun giderilmesine bağlı olduğunu ifade etmektedir.²⁰⁶

²⁰³ The Levant Herald, Cilt/7, No.1, Wednesday (01 Şubat)1865 s. 5

²⁰⁴ The Levant Herald, Cilt/6, No: 51,Wednesday (18 Ocak) 1865 s. 399

²⁰⁵ The Levant Herald, Cilt/7, No: 1, Wednesday (01 Şubat) 1865 s. 5

²⁰⁶ The Levant Herald, Cilt/7, No: 5, Wednesday (01 Mart)1865 s. 37.

Diğer yandan gazete, Paris'te toplanan Uluslararası Telgraf Konferansında üzerinde mutabık kalınan noktalara ilişkin yayınlanan kararları ele alarak çeşitli değerlendirmelerde bulunmaktadır.

Sürekli olarak gelişen telgraf iletişiminin Paris'te uluslararası bir konferansın toplanmasına yol açtığını belirten gazete konferansın hedefini şu sözlerle dile getirmektedir:

“Konferansın hedefi, prensipte üzerinde anlaşılan tek tip ve genel düzenlemeler getirmek ve bir çok ülkede gönderiler üzerine konan ek oranlarda indirimler yaparak iletişimde genel olarak indirim yapmaktır. Sürekli olarak gelişen telgraf iletişimi uluslararası iletişimi düzenleyen eski uluslararası düzenlemelerin revize edilmesini gerekli kıldı. Alan sistemi üzerine bina edilen tarifeler ve hesaplar, hizmete gerçekte engel oluşturan terör ihtimallerine ve komplikasyonlara imkân verir vaziyetteydi. Ayrıca sürdürülmesi imkânsız iç tarife orantısızlıkları vardı. Cari para farklılıkları ve onların değişik değerleri, düzenlemeyi mecburi hale getiren zorluklar yaratıyordu. İletişim ağının bu veya şu parçasına uygulanan dil farklılıkları da kamuoyuna rahatsızlık veriyordu”.²⁰⁷

Genel prensipler üzerinde anlaşma ve çoğunluğun kararına uyma isteğinin delegelerin anlaşma şartları hususunda daha kolay sonuca gitmelerine sebep olduğunu ifade eden gazeteye göre konferansın sonunda uluslararası ağ, iletişim, oranlar, muhasebe ve genel düzenlemeler başlıkları altında 20 bölüm, 63 maddeden oluşan bir anlaşmaya varılmıştır. Uluslararası ağa saygıdan bütün ülkeler, uzun mesafeler arasındaki gönderimlere güç katmak üzere büyük merkezleri birbirine bağlayan ikincil hatlardan vazgeçmeyi kabul etmişlerdir. İletişim başlığı altında konvensiyon anlaşmaya imza atan ülkelerde özel iletişim hatlarının kullanımı yasaklanmıştır. Hatlar, üye ülkelerdeki dillerde yazılmış gönderilere açılmış, gönderilerin saklanması, aktarılması ve kontrol edilmesi aynı şekil şartlarına tabi tutulmuştur. Anlaşma daha ileri giderek, göndericiye, gönderdiği mesajın gidiş ve gönderildiği yeri gösteren bir fotokopisini alabilme hakkı tanımıştır. Alan sistemini değiştirirken tarifeleri hem indirmiş hem basitleştirmiştir. Mesela Fransa'nın hangi noktasından gönderilirse gönderilsin fiyat aynı olacaktır. Örnek olarak şu anda

²⁰⁷ **Paris Uluslararası Telgraf Konferansı**, The Levant Herald, Cilt/7, No: 14, Wednesday (03 Mayıs) 1865 s. 106.

Paris'ten Petersburg'a bir gönderinin 22 Frank 50 sent olan fiyatı bu anlaşmayla sadece 10 frank 50 sent olacaktır. Aynı fiyat Beyonna'den Archangal'e 20 franka gönderilen bir gönderi içinde geçerli olacaktır.²⁰⁸

Paris Uluslararası Telgraf Konferansına dair gazetede yer alan diğer bir haberde ise telgraf hatları yoluyla gönderilen mesajların belirli maliyeti üzerine alternatif projeler geliştirmek amacıyla toplanan konferansın, tek bir maliyet üzerinde anlaşarak mesaj maliyetlerinin aşağıda yer aldığı şekilde olmasına karar verdiği bilgisi verilmektedir. Buna göre tek bir kerede gönderilen 20 kelimelik mesaj nerden gelirse gelsin, Prusya için 3 Frank, Avusturya için 5 frank, İspanya için 4 frank, İsviçre için 3 frank, İtalya için 4 frank, Rusya ve Türkiye için 11 frank, İskandinav ülkeleri için 3 frank 50 sent veya 4 frank olacaktır.²⁰⁹

Son olarak gazetede İzmir'in Başkent ve Batı Avrupa ile olan iletişimini de sağlayan Çanakkale ile İzmir arasındaki telgraf hattının tamamlandığı ve Hattın Türkçe ve Fransızca olmak üzere 20 kelimesi 50 paraya halkın hizmetine açıldığı bildirilmektedir.²¹⁰

2.6.5. Telgraf Ücret Tarifeleri

The Levant Herald Gazetesi Paris Uluslararası Telgraf Konferansına ilişkin olarak aktardığı bilgilere ilaveten, yine aynı konferansta kararlaştırılan ve 1866 yılı başı itibariyle tüm kıtada yürürlüğe gireceğini bildirdiği telgraf ücretlerini, İstanbul bazlı olarak ele alarak, İstanbul ile diğer istasyonlar arasında gönderilecek 20 kelimelik bir mesajın maliyetini, aşağıdaki şekilde vermektedir:²¹¹

İstanbul-	Belçika	8	Frank
	Danimarka	8.50	"
	Mısır (Suriye ve El -Arish üzerinden)	30	"
	Fransa	10	"
	Almanya	7	"
	Yunanistan	4	"

²⁰⁸ **Paris Uluslararası Telgraf Konferansı**, The Levant Herald, Cilt /7 No:14, Wednesday(03 Mayıs) 1865 s.106.

²⁰⁹ **The Levant Herald**, Cilt/7, No: 13, Wednesday (26 Nisan)1865 s. 100.

²¹⁰ **The Levant Herald**, Cilt/7, No: 26, Wednesday (26 Temmuz) 1865 s. 205.

²¹¹ **The Levant Herald**, Cilt/7, No. 47, Wednesday (20 Aralık)1865 s. 374

İtalya			
	Avlona üzerinden	7	“
	Nissa üzerinden	10	“
Moldo-Eflak		5	“
Norveç		13.50	“
Portekiz		13.50	“
Rusya			
	Avrupa üzerinden	9	“
	Asya üzerinden	12	“
Sırbistan		4	“
İsveç		11.50	“
İsviçre		8	“

Gazetede verilen bilgilere göre hatların özel firma mülkiyetinde olması dolayısıyla İngiltere bu düzenlemenin bir parçası olmayacak, oraya veya oradan alınıp gönderilen mesajlar eski tarifeye tabi olacaktır. Aynı şekilde yeni tarifenin uygulanmayacağı Korfı, Malta, Cezayir, Tunus ve Malta üzerinden Mısır’a gönderilen ve alınan mesajlar da yine eski tarifeye tabi olacaktır. Söz konusu yerlere gönderilecek mesajların fiyatı ise aşağıdaki şekilde olacaktır:

İstanbul’dan- İngiltere’ye			
	Londra	23	Frank
	Diğer yerler	24.50	“
“	Malta’ya		
	Avlona üzerinden	22	“
	Castilla üzerinden	30	“
“	Belgrat’a	31.50	“
“	Korfı’ya		
	Avlona üzerinden	16.50	“
	Castilla üzerinden	27	“
	Belgrat üzerinden	28.50	“
“	İskenderiye’ye		
	Malta-Belgrat üzerinden	9	“
	Avlona üzerinden	60	“
	Castilla üzerinden	66.50	“
“	Kahire’ye		
	Malta ve Belgrat üzerinden	74.25	“
	Avlona üzerinden	66.25	“
	Castilla üzerinden	75.75	“

“	Tunus ve Cezayir’e		
	Avlona ve Marsala üzerinden	19	“
	Castilla üzerinden	25	“
	Bükreş üzerinden	26	“
	Belgrat üzerinden	26.50	“

Yeni düzenlemeye göre mesajlar İngilizce, Fransızca, Almanca veya İtalyanca olarak gönderilebilecek, şifreli olarak gönderilecekler iki kat vergiye tabi olacaklardır.²¹²

Gazete, yürürlüğe girecek olan bu tarife değişiklikleri ile ilgili olarak zamanın resmi gazetesi statüsünde olan Ceride-i Havadis gazetesince uyarı mahiyetinde olmak üzere yayımlanan ve Türkiye’nin hali hazırda kullandığı hatlarla ilgili verilen bilgileri sayfalarına taşımaktadır. Ceride-i Havadis Gazetesine göre,

Türkiye direkt olarak;

- Avusturya ile Cattaro ve Mostar hattı üzerinden, (Yakında Gradiska hattı üzerinden olacak)
- İtalya ile Avlona üzerinden
- Yunanistan ile Yole hattı üzerinden, (Yakın bir zamanda Previsa üzerinden olacak)
- Moldo-Eflak ile çeşitli yollar üzerinden: Rusçuk, Galatz,
- Sırbistan ile Widdin ve Nissa üzerinden,
- İran ile Haggi Cara üzerinden,
- Mısır ile Suriye üzerinden,
- Hind telgraf sistemi ile Bağdat ve Basra üzerinden haberleşmektedir.²¹³

The Levant Herald, tüm telgraf sisteminin 1862 yılında 6.499 km yol, 13.821 km tel ve 52 istasyondan oluşurken, 1865 yılı itibariyle bunun 13.752 km yol, 28.115 km tel ve 135 istasyona ulaştığına, büyümenin üç yıldan daha kısa bir zamanda iki kat arttığına dikkat çekmektedir.²¹⁴

Geçen bu üç yıllık dönemde telgraf hatlarının idaresinde yapılan değişikliklere de değinen Gazete, aynı zaman diliminde yeni yönetimlerin oluşturulduğunu ve çeşitli hatlara yeni atamalar yapıldığını, bu kapsamda kendi bölgelerinin tüm

²¹² **The Levant Herald**, Cilt/7, No. 47, Wednesday (20 Aralık)1865 s. 374.

²¹³ **The Levant Herald**, Cilt/7, No. 47, Wednesday (20 Aralık)1865 s. 374.

²¹⁴ **The Levant Herald**, Cilt/7, No. 47, Wednesday (20 Aralık)1865 s. 374.

idaresinden sorumlu olmak üzere İstanbul - Avlona - Skoutari hattının iki uzmana, Toulcha-İstanbul, Rusçuk- Widin ve Rodos- Missa hatlarının özel bir uzmana, Büyük Asya hattının altı uzman yöneticiye, Suriye hattının ise üç uzmana emanet edildiğini yazmaktadır. Bu uzmanlar hizmetlerin devamı için her türlü hizmet ve düzenlemelerden sorumlu olacaklardır. Onlar servis raporlarını genel ve alt direktörlere gönderecekler, bu raporlar ancak kendi alanlarında uzman direktörlerin talimatıyla işleme konulacaklardır. Uzmanlık alanına göre oluşturulan alt bölümler aşağıdaki gibi örgütlendirilmiştir:

Genel Müdürlük Sekreterliği

Ücret ve Personel

Alt -Direktör Türk Sekreterliği

Uluslararası Talep ve Hesaplar Bölümü

Muhasebe Bölümü

Levazım Bölümü

Mühendislik Bölümü ²¹⁵

The Levant Herald, yazının son bölümünde, yıl içinde alınıp gönderilen mesaj sayısının hızla artarak 120.000' e ulaştığını aktarmakta, mesajların yerine ulaşmaması nedeniyle gelen şikayetlerin çeşitli tedbirler alınarak giderilmeye çalışıldığını yazmakta, bu tedbirlerden biri olarak, hata yapan memurlara para cezası getirildiğini bildirmektedir. Diğer yandan, yapılan hataların çoğunun yabancı ofislerce yapıldığını ve bunun Osmanlıya mal edilmesinin doğru olmadığını savunmaktadır. Hâlihazırda İngiltere'den veya Fransa'dan İstanbul'a gelen bir mesajın en az on istasyondan geçmek zorunda olduğundan, bu süreçte sadece Türk ofislerin değil diğerlerinin de hatalar yaptığına işaret etmektedir. Demiryollarına, yolların tamirine ve yolculuk imkânlarına bağlı olarak yaşanan uzun süreli aksaklıkların yol durumuna bakıldığında, bu ülkede yaşanmasının sürpriz olmadığını ifade eden gazete, en uzun hatların kurulması gereken ülkenin Türkiye olduğunu, hem Avrupa dillerinde hem de Türkçe hizmet etme hususiyetinin burada ikili

²¹⁵ **The Levant Herald**, Cilt/7, No. 47, Wednesday (20 Aralık)1865 s. 374.

idarelerin ve hizmetlerin kurulmasını zorunlu kıldığını, bu bölünmenin hizmetlerin düzenlenmesinde bazı zorluklara yol açtığını dile getirmektedir.²¹⁶

2.6.6. Türk- İran Telgraf Tarifesi

Gazetede yer alan diğer bir ücret tarifesi haberi ise İstanbul ile aşağıda yer alan İran şehirleri arasında sabit 20 kelimelik mesaj ücretlerine ilişkindir. Piastre cinsinden verilen İstanbul ile sözkonusu şehirlerarasındaki telgraf ücretleri normal şartlar altında aşağıdaki şekilde verilmiştir:

İstanbul-	Astrabad	370	Keçhan	351
	Bushire	454	Kum	341
	Cazbin	342 20	Minah	371
	Şiraz	426 20	Recht	360
	Djolfı	408	Sari	349 20
	Hamadan	273 30	Tebriz	390
	İsfahan	378 10	Tahran	321
	Kirmanşah	258	Zinghian	365 ²¹⁷

²¹⁶ **The Levant Herald**, Cilt/7, No. 4,7 Wednesday (20 Aralık)1865 s. 374.

²¹⁷ **The Levant Herald**, Cilt/7, No.6, Wednesday (08 Mart) 1865 s. 46.

III- GAZETEYE GÖRE OSMANLI DEVLETİ'NİN 1865 YILI SOSYAL GÖRÜNÜMÜ

3.1. VAKIF SORUNU

3.1.1. Vakıflar ve Yabancı Basın

The Levant Herald gazetesinde dönemin tartışmaları arasında bulunması hasebiyle yer alan meselelerden birisi de vakıf sorunudur. İlk olarak Avrupa gazetelerinde yer alan ve kilise mallarının istimlak edileceği haberleriyle gündeme gelen vakıf meselesi, bazı Paris gazetelerinde Osmanlı'daki vakıfların da devletçe istimlak edileceği haberleriyle gazetenin gündemine girmiş görünmektedir. Gazeteye göre Türkiye'de büyük ölçekli finansal operasyonlar ne zaman başarılırsa başarılısın ve onun başarısı ne olursa olsun, vakıf sorununun bir yönüyle büyütülüp gündeme getirilmesi sürpriz değildir. Açtığı kazanç imkânlarının genişliği ve kamuoyu refahı üzerinde sağlayacağı avantajlar, her yoğun değişiklik beklenti dönemlerinde bu konuyu canlı olarak tekrardan politikacıların ve iktisatçıların zihnine getirmektedir. Sonuçta sorunun kesifleşmesi, konunun kesin çözüm dedikodularının dışarıya kadar ulaşmasına yol açmıştır. Dünya dedikoduların önü arkasının kesilmemesinden, artık bu meselenin çok bayatlamasından şikâyet etmekte, imparatorlukta serveti olanlarsa bu konunun gündeme getirilmesinden pek haz etmemektedirler. Gazete bu meselenin bir süredir Bakanlığın önünde olduğunun farkındadır ve aslında meselenin çözümünün, doğurduğu tartışmaların epey önünde bulunduğu ve yarı dini muhalefetin erime sürecinde olduğuna dair haklı sebeplerin olduğuna inanmaktadır. Avrupa basınında çıkan haberler ise absürt olup sadece dedikoduları yansıtmaktadır. Bundan dolayı doğru gazeteler için bu günkü belirsiz koşullarda bile sessizliği bozmanın zamanı gelmiştir.²¹⁸

Bazı Paris gazeteleri, özellikle de Presse Gazete'sinin Türkiye'nin İtalya ve Prens Couza örneklerini takip ederek, vakıf olarak bilinen dini mülkiyetleri temellük etmek üzere olduğunu deklare etmesi, The Levant Herald Gazetesini söz konusu gazetelerin yazarlarını konu hakkında cahil olmakla suçlamaya itmiştir. Gazeteye göre, dünya son zamanlarda yalnız İtalya ve Prenslüklerde değil, İspanya ve başka

²¹⁸ **The Levant Herald**, Cilt/7, No:5, Wednesday (1 Mart) 1865 s.36.

yerlerde de devletin dini mülkiyeti istimlaki ile ilgili varsayımları çokca duymuştur. Fakat bu noktada gazetelerin yanılığısı kilise malları ile manastır malları arasında ayırım yapamamalarıdır. Manastırların mülkleri özel menfaate hasredilmiş bir kamu mülküdür, manastırlar tarafından bu şekilde elde tutulan mülklerin büyük kısmı ise ne şimdi, ne de gelecekte kamunun kullanımına sunulamayacak ve ancak manastır hayatının teşviki için kullanılabilecektir. Kilise malvarlığı sorunu başka tür bir sorundur ve sadece yukarıda adı geçen ülkelerde işleyen prosedürler açısından değil, devrim dönemi Fransa'sı ve kilise mülklerinin sekülerizasyonunu açıkça benimseyen komisyon kurulduğundan beri geçen birkaç yılda, İngiltere'deki durum açısından karşılaştırmayı gerektirmektedir.²¹⁹

Gazete karşılaştırma yaparken Türkiye'deki kilise mülklerinin durumunu akılda tutmak gerektiğini düşünmektedir. Devletin tamahına karşı varlıkları kilisenin koruması altına almak anlamına vakıfların büyük bir kısmının batıda bir örneği bulunmamaktadır.

Yazıda, mücadele edilmesi önerilen iki grup vakıf olduğu, bunlardan ilkinin fetih sırasında dini destek için ayrılan, öşür teamülüne uygun, imparatorluk mülkünün yaklaşık sekizde birini oluşturan orijinal vakıf, ikincisini ise özel kişiler tarafından sadece camilerin dini hizmetleri için değil onlarla bağlantılı eğitim ve hayır kurumları için vasiyetle bırakılan özel mülklerden meydana gelen vakıflar oluşturmaktadır. İmparatorlukta, batının hastaneleri, çalışma evleri ve okullarına benzeyen ne varsa hepsi, İngiltere'de bir okulun bir kilise ile bağlantılı olması gibi sadece basit bir moral bağlantı ile değil, camilere bitişik, onların çevresinde veya onlarla iletişim halinde yakın bir pozisyon içindedirler. Onun için bu iki kurum kutsallaşmış ve onlara İngiltere'de olduğu gibi ayrı muamele etmek imkânsızdır.²²⁰

Gazeteye göre orijinal vakıflar imparatorlukta en iyi şekilde yönetilen vakıflar arasında yer almaktadır ve bu vakıflardan elde edilen gelirler hiçbir ekstra yardıma gerek göstermeksizin tahsis edildiği amaca yeter derecededir. Bu vakıflar, temsilcilerine de yeterli ödeme yapılmasına imkân vermektedir. Ancak bütün dini holdinglerde olduğu gibi bu vakıflar da zamanla suistimal edilir olmuştur. Toprakların, özel kazanç ve ulemanın yakın bağlantılı olduğu kişilerce daha ucuz

²¹⁹ **The Levant Herald**, Cilt/7, No:5, Wednesday (1 Mart) 1865 s.36.

²²⁰ **The Levant Herald**, Cilt/7, No:5, Wednesday (1 Mart) 1865 s.36.

şartlarda kullanımına izin verilmiştir. Onaltıncı yüzyılda paranın satın alım gücü üçte iki oranında düşmesine karşılık, vakıfların kullanım şartları da zamanla kötüleşmiş, bu şekilde orjinal vakıflar hedeflerini gerçekleştirmede yetersiz kalmıştır. Devlet, yardım için doğrudan ülke topraklarının dörtte biri, dolaylı olarak dörtte üçüne sahip dini yapının yardımına zorlanmış, ulema kötü ödeme koşullarından şikâyet eder olmuştur. Camiler sadece eski ihtişamları değil düşen saygınlıkları dolayısıyla harabeye dönmeye, hizmetleri kısılmaya başlamıştır. Konu ne zaman tartışmaya açılrsa ulemanın teklifi mülklerin şimdiki sahiplerince camilere ödedikleri meblağları artırmak olmaktadır. Devlet doğal olarak gelecekteki eylemini kısıtlayacak ve toprakların büyük bir kısmında devletin kazanç sağlama şansını önleyecek düzenlemelerden imtina etmektedir.²²¹

Yazı aşağıdaki ifadelerle bitirilmektedir; “Bundan daha fazlası, tartışma konusu toprakların büyük çoğunluğu ekim biçimden el çektirilmiş, bir kısmı hiçbir şekilde ekilip biçilmiyor, toprağın altında büyük mineral zenginlik yatıyor, bu topraklar eğer kayıtsız şartsız işgalcilerinin ellerinde bırakılırsa ebediyen tarımdan el çektirilmiş olacaklardır. Bu toprakların devlet tarafından geri alınması dini hizmetlere olan tahsisatı ve dini amaçlı vakıfların giderlerine katkı zorunluluğundaki fazlayı artıracak, sıkıntıları dolayısıyla başvurduğu kreditörlere de güvence sağlayacaktır.”²²²

3.1.2. Vakıf Reformu

Gazetede yayımlanan “Vakıf Reformu” başlıklı değerlendirmede, Divanda Sadrazam ve onun liberal destekçilerinin ulemaya karşı sağlam duruşu ile büyük vakıf sorununun çözüldüğüne dair rapor verilebileceğini, bunu kendi kaynaklarının verdiği bilgiye dayandırdıkları ve yakında çıkarılacak bir Hattı Hümayunla bunun ilan edileceğini ve böylelikle Tanzimattan bu yana ki en önemli reformun gerçekleştirileceği ilanına yer vermektedir.

Habere göre İmparatorluğun gayrimenkulünün dörtte üçünü içeren bu azat etme teklifi, halen kendi amaçları için ayrılmış toprakların sadece üzerindeki vergi

²²¹ **The Levant Herald**, Cilt/7, No:5, Wednesday (1 Mart) 1865 s.36.

²²² **The Levant Herald**, Cilt/7, No:5, Wednesday (1 Mart) 1865 s.36.

yükünün paranın değerinin düşmeden önceki değerine yükseltilerek yine camilere bırakılması, fakat iltizamların direkt olarak sahiplerine miras yoluyla aktarılma haklarını genişleterek mülke çevrilmesi şeklinde olmuştur. Buna rağmen şeyhulislam ve konseyde desteklediği küçük azınlık, hem mutlak sekülerleşmeye, hem de bunun şeriata aykırı olduğunda ısrar etmektedirler. Bu direnişle ülke görünür zenginliği içinde iflasa sürüklenebilir, fakat ne vatanseverliğin ne de mantığın harekete geçiremediği bir inatla hazine ile onun kurtuluşu arasında sabit bir doğma durmaya devam eder.²²³

Bu noktada gazete “ İmparatorluğun her bir dostu, İmparator ve onun önde gelen bakanlarının böyle bir mantıkla hak ettiği şekilde mücadele edecek cesaretleri olduğundan memnuniyet duyacaklardır” demek suretiyle idareyi mücadeleye teşvik etmektedir. Şeriatın dışında diğer bir kanunun, -şeriattan daha az kutsal ve modası geçmiş olsa da – halen pratikte uygulama alanı bulan örfün güçlü olmasının söz konusu reformun başarılmasında idareye yardım edebileceği umudu beslenmektedir.

Bilgi kaynaklarına dayanılarak verilen haberde, vakıf planının detaylarında, İmparatorluğun bütün vakıf varlıklarının, mirasla aktarılamaması halinde devletçe müsadere edilmesi şartıyla mülke dönüştürülmesi, mülklere uygulanan vergi tarifesine tabi tutulması, diğer tüm bağışların yerine geçmek üzere toplanan gelirin % 25- 30 unun camilere ödenmesinin yer aldığı tahmin edilmekte, finansal olarak planın bu temelde gerçekleştirilmesinin, camilerin bugünkü gelirini üçe katlayacağı, hazineyi yıllık 30.000.000 p. ek ödmeden kurtarmasının yanı sıra, ona, yıllık 2-2.5 milyon lira yıllık net gelir getirmesinin beklendiği kaydedilmektedir.²²⁴

Değerlendirme yazısına göre, bu planın değerli olabilecek mali sonuçları, onun en az önemdeki avantajlarından. Bu planla kaldırılan iltizam, şimdiye kadar ülkenin maddi gelişmesinin önündeki belki de en önemli engel idi. Bu ülkenin mineral, tarımsal ve diğer toprağa bağlı tüm kaynakları, çok küçük miktarlar hariç yabancı girişim ve sermayeye kapalıdır. İmparatorluğun hemen hemen her bölgesi iltizam uygulaması nedeniyle üzerinde yabancı kapitalist ve kolonistlerin tek bir piastre yatırım yapmalarına müsaade edilmemesi nedeniyle beyhude öylece durmaktadır. Hâlbuki yabancılara mülk edinme hakkı tanınması, ülkeye önemli

²²³ **The Levant Herald**, Cilt/7, No. 38, (18 Ekim) 1865 s. 300.

²²⁴ **The Levant Herald**, Cilt/7 No. 38, (18 Ekim) 1865 s. 300.

ölçüde sermaye akışını sağlayacaktır. İstanbul'da yatırım yapılacak alanların çokluğuna dikkat çekilen yazıda aşağıdaki ifadelere yer verilmektedir:

“Yalnızca İstanbul'da bir milyon sterlinlik bir ev yapım alanı var fakat Haliç'in kenarlarında vakıfların sahip olduğu arsalara, Floransa ve Milan'ı genişletip güzelleştiren spekülâtif sermayenin şimdiki belirsiz kazançlar yüzünden yatırım yapması imkansızdır. Tek düze ve güvenli bir iltizamın yaratılmasıyla, medeni gelişmelere engel olan sebeplerin dörtte üçü ortadan kaldırılabilir. Bu, sadece yabancılara eşit mali ve güvenlik şartlarında mülk edinme hakkı verilmesi ve onların sermaye konusunda cesaretlendirilmesini gerektirir. Bu durum yatırımcılara kar sağlarken, tüm şehrin yüzünü değiştirecek bir durum doğuracaktır.”²²⁵

Gazetenin yine “Vakıf Dönüşümü” başlığı altında yayımladığı diğer bir değerlendirmede, Türkiye'de sekülerizasyon sorununun yavaş fakat belli bir ilerlemeyle devam ediyor olmasından memnuniyet duyulduğu, tehlike içindeki menfaatlerin çapı ve özelliğinin, vakıf gibi büyük bir reformun en şumullü şekilde yapılmasına imkân vermediği dile getirilmektedir. Vakıf ve camilerin ellerindeki toprakları devletin serbestçe kullanabildiği topraklara çevirme projesinin çerçeve edildiği, ulemanın muhalefetine bastırıldığına dair haberler geldiği dile getirilerek, özellikle İstanbul'un üzerinde oturduğu toprağın tamamıyla vakıf imtiyazlarının dışına çıkarıldığı haberi okuyucularla paylaşılmaktadır. Bu reformların tam anlamıyla gerçekleştirilmesi, hem tarım, hem de mineralce zengin büyük doğal kaynaklara sahip bir ülkede, evkafta bulunan toprakların, camilerin imtiyazından çıkartılmasına bağlanmaktadır.²²⁶

Yazıya göre, bir sekülerizasyon politikasının başarısı, İspanya ve İtalya'da uygulandığı gibi sonuçları açısından güven vermelidir. Hristiyan ülkelerdeki dini mülkiyetlerin azlığı sivil ve dini otoriteler arasındaki mücadeleyi Türkiye'dekinden daha az keskin kılmaktadır. Türk Hükümeti de Avrupa'daki en mutlak hükümetlerden biri belki de en mutlakıdır. Bunun için ulemanın hükümete galip geleceğine inanmada acele edilmemelidir. Ancak bu mücadele verilirken Hükümetle ülkenin dini örgütü arasında bir kopuş, kendileri açısından istenmeyen sonuçlara yol açacaktır. Hele sivil ve dini kurumların büyük çoğunluğunun, kadılar tarafından

²²⁵ **The Levant Herald**, Cilt/7 No 38, (18 Ekim) 1865 s. 300.

²²⁶ **Vakıf dönüşümü**, **The Levant Herald**, Cilt/7, No 42, Wednesday (15 Kasım) 1865 s. 330.

doldurulmuş olduğu göz önüne alındığında, bu sonuç çok dezavantajlı olacaktır. Öte yandan doğuda eğitimin baş eğitici kaynağı müftüler olduğundan, Bab-ı Ali reformlarını ulema ile uzlaşma içinde oluşturacaktır.²²⁷

Vakıfların ellerindeki toprak mülklere ilişkin tartışma, bu noktada manastırların ellerindeki mülklere getirilerek, Hristiyan güçlerin Osmanlı Hükümeti üzerinde belirli derecede gözetimi varken ve Türkiye’de camilere ait mülkler ulemanın elinde durmaya devam ederken, Moldova ve Eflak gibi yerlerde manastırların ellerindeki mülklerin sivil amaçlar için devredilmeleri anormal derecede absurt olacağı değerlendirilmesi yapılmaktadır. Yazının devamında şöyle bir karşılaştırma yapılmaktadır:

“Cami mülkleri büyüklük ve nüfus açısından manastırların elindekinden karşılaştırılamayacak kadar büyüktür. Ayrıca manastır mülkleri iyi kullanılırken, cami mülklerinden doğan gelirlerin büyük çoğunluğunun iyi şekilde kullanıldığı söylenemez. Camilere ait mülklerin, uygulandığı her yerde toprak gelişiminin üzerinde bir kâbus olduğu gerçeği de vardır. Türklerin olduğu yerlerde yasal veya işgal yoluyla ele geçirilen toprakların üçte birinin camilere ayrılması yolunda eski bir toprak oranı prensibi var. Türkiye’de camilerin sahip oldukları mülklerin detaylı olarak ifade edilen bir açıklamasını bulmak zor olduğundan, iltizamlı toprakların miktarının eski Türk toprak dağıtım uygulamasından pek az olmaması mümkündür.”

228

Yazıda, gerçeklerin bu şekilde olduğunun kabul edilmesi durumunda arazisel ve tarımsal bir reform planında yer alan ve vakıf iltizamı dışına çıkarılıp sekülerize edilen toprakların, hem gayri mahdut mülkiyet hakkıyla işgalcilerine satılması ve işgalcilerin kiralayan olarak ona sahip olmaya devam etmeleri, hem de hükümete bir toprak geliri kaynağı yaratılmış olması önerisinin Türk Hükümetine olan kazancının büyük olacağı iddia edilmektedir. Çünkü toprakların bir bölümünü rezerve ederek, ulema kurumunun devamı açısından kullanımlarına bırakmak, ayrıca bu kurum lehine sekülerize edilmiş sivil toprak gelirleri üzerine sabit ücret vergisi yüklemek gereklidir. Camilerin mevcut mülklerinin küçük bir kısmının camilere ve ulemaya

²²⁷ **Vakıf dönüşümü**, The Levant Herald, Cilt/7, No 42, Wednesday (15 Kasım) 1865 s. 330.

²²⁸ **Vakıf dönüşümü**, The Levant Herald, Cilt/7, No.42, Wednesday (15 Kasım) 1865 s. 330.

ödeme yapmaya yeterli olacağının düşünülmesi mümkündür. Bunun Türk Hükümetine kazanç dengesi çok büyük olacaktır.²²⁹

Son olarak Bab-ı Ali'nin bu büyük plan üzerinde inatla çalışmayı sürdürmesinin, Sultanın eski şevkinden hiçbir şey kaybetmediğini gösterdiğini ve bu planın başarılmasının, hem yönetimin başarısına, hem tüm ülkenin zenginliğine katkı sağlayacağı yorumunda bulunulmuştur.²³⁰

3.2. BELEDİYECİLİK

3.2.1. Türkiye’de Belediyeler Ve İdari Sistem

The Levant Herald Gazetesinde beledi hizmetler ve belediyecilik, hem idari organizasyon bakımından, hem de henüz gelişmekte olan belediyelerin görevlerinin ne olması gerektiğine dair yayınlanan birkaç yazı ve makale ile ele alınarak işlenmiştir. İdari yapı açısından beledi hizmetler konusu işlenirken hâlihazırdaki idari yapı bir analize tabi tutulmuş ve beledi hizmetlerin, vilayet yönetim sistemi ile olan iç içe geçmişliğinin, durumu içinden çıkılmaz hale soktuğu ifade edilmiştir.

Bilindiği üzere Tanzimat’tan önce Türkiye’de modern anlamda belediyecilikten bahsetmek mümkün değildir. Belki idari yapılanma içerisinde taşra diye isimlendirilen kent, kasaba ve köylerde atama ile gelen görevlilerin yaptıkları şehir hizmetlerinden “beledi hizmetler” olarak bahsetmek mümkün olabilir. Tanzimat’tan sonra modern anlamda belediye teşkilatlarının kurulmasına yönelik önemli adımlar atılmıştır. Bu açıdan somut anlamda batıda benzerlerine rastlanan belediye teşkilatlarının kurulmasına yönelik ciddi bir gayret olduğu söylenebilir. 1854 yılında kurulan İstanbul Şehremaneti, batılı anlamda ilk belediyeye giden yolda bir başlangıç olmuştur.²³¹ Bilahare azınlıkların çoğunlukta bulunduğu bir semt olan Galata ve Beyoğlu’nda 1858 yılında Altıncı Daire-i Belediye oluşturulmuştur.²³²

Gazete, nitelik bakımından Türkiye’deki belediye sistemini, Fransız ve İngiliz belediye sistemi ile karşılaştırmakta, Türkiye’deki sistemin teorik olarak

²²⁹ **Vakıf dönüşümü**, The Levant Herald, Cilt/7, No. 42, Wednesday (15 Kasım) 1865 s. 330

²³⁰ **Vakıf dönüşümü**, The Levant Herald, Cilt/7, No. 42, Wednesday (15 Kasım) 1865 s. 330

²³¹ Ortaylı, İlber, **Tanzimat Devrinde Osmanlı Mahalli İdareleri 1840-1880**, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara. 2000, s.133

²³² Ortaylı, **A.g.e**, s.143

Fransız Komünlerindeki sisteme benzediğini, ancak fiili olarak İngiliz sistemi gibi işlediğini iddia etmektedir. Bölgelerin düz ve dakik bölünmesi, simetri ve hassasiyet bakımından Fransız sistemine benzerken, ataerkillik bakımından İngiliz sistemine benzemektedir. Bu ataerkillik, her ne kadar belediyenin görevleri tanımlansa da Doğunun evrensel geleneğini yansıtırçasına düzensizlik, belirsizlik ve sertlikten yumuşaklığa geçişi ile pratikte bir aile babasının tonu ve durumuna benzemesinden ileri gelmektedir. İngiliz sisteminde de geçerli olan şey de budur.

Kişisel ihtiraslar üzerindeki kontroller olmadığında, Türk sisteminin işleyişini suistimallere açık bulan gazete, yönetenle yönetilen arasındaki münasebetlerde temelde bir hoşgörü ve cömertlik söz konusu olduğunu, eğer düzenlenir ve uygun bir düzene kavuşturulursa ataerkil prensibin, çeşitli sınıflar arasında eğilmesi imkânsız ilişkiler kurma ve sempati oluşturma bakımından güçlü yanları olduğunu ifade etmektedir.²³³ Gazete, idari organizasyon açısından Türkiye’de belediyeler ile vilayet sisteminin çok iç içe olması dolayısıyla, onları ayırt etmenin zor olduğunu söylemektedir. Bir yanda kazalar bölge kurulunun yardımıyla Müdür tarafından yönetilmekte, o şehrin yönetimi merkezi şehirde bulunan bu kurulun selahiyat alanında bulunmakta, fakat onun gücü bazı açılardan bölgenin üzerine çıkmaktadır. Yine vilayetler meclisler tarafından düzenlenlenmekte ki kaymakam sadece ana şehrin işlerini düzenlemekle kalmamakta tüm vilayet yönetimini de denetlemektedir. Aynı zamanda taşra belediyelerince seçilen gelir toplama komisyonlarına başkanlık etmektedir. Diğer yanda şehirler, bir belediyeye sahipler fakat onun yetkileri oldukça sınırlıdır. Reaya toplulukları mahallelere ayrılmakta ve her birinin üç kişiden – kadı-sekreter- kasiyer veya vezneci- oluşan bir kurulu bulunmaktadır. Sekreterin küçük bir alanda aynen bir İngiliz şehrindeki barış kâtibinin yetkisi kadar görevleri bulunmaktadır. Bu üç memurluk onamaya tabi olarak yıllık genel oyla seçilmektedirler.²³⁴

Yerel yönetimin diğer unsuru olarak zanaatkârlar, meşguliyet alanlarına göre sınıflara ayrılmakta ve seçimle gelen kâhyalar, Fransız şehirlerindeki Prud’homme benzeri görevler yapmaktadırlar. Kâhya, mesleğin menfaatlerini gözetlemekte, ücretleri düzenlemekte, sorunları çözmekte ve idare önünde kendi

²³³ **The Levant Herald**, Cilt /6 No: 52, Wednesday (25 Ocak) 1865 s. 406.

²³⁴ **The Levant Herald**, Cilt/6, No: 52, Wednesday (25 Ocak) 1865 s. 409.

mesleğinin temsilciliğini yapmaktadır. Mesleğin özel kurallarını ihlal eden üyelere para cezası vermektedir. Kâhya, benzer şekilde çalışma saatleri içinde meslek üyeleri üzerinde polis görevleri yapmaktadır. Bu meslekleşme, hem müslümanlar arasında, hem de zimniler arasında mevcuttur. Bir zamanlar bu ofisin çok önemli olması dolayısıyla üyeleri seremonilerde özel koltuklara oturuyorlardı, hatta Başkentte yapılan devlet seremonilerinde bile bu kurumdan birisi, temsilci olarak yer almaktaydı.²³⁵

Gazete, ilk bakışta iki dinin bulunduğu bir şehirde, tek bir başkanla ahengi sağlamanın zor olacağını düşünenlere ise sistemin nasıl işlediğini açıklamaktadır. İfade edildiğine bu farklı mesleklerden her biri kendi ırki grubuna bağlı bulunmaktadır. Bu şekilde ayakkabı yapımcıları, fırıncılar, bakkal dükkânı sahipleri, terziler, kumaş ve ipek tüccarları, kürk ve mumcular genellikle Rum, odun ve kömür tacirleri, taş oymacıları, şekerçiler, zırhçılar ve kâğıtçılar genellikle Türk olmaktadır. Gözlükçüler, kuyumcular, çarıkçılar, iplik tüccarları, doğramacılar, halıcılar ise dünyada olduğu gibi Türkiye’de de Ermenilerdir. Toptancılar, seyyar satıcılar, broker ve tamirciler ise Yahudi’dir. Bazı açılardan bu ayrım çeşitli ulusların doğal temayüllerine bağlı bulunmaktadır. Bu yüzden bir Yahudi, temayül olarak toptancı ve broker, bir Türk, şekeri sevmesi dolayısıyla şekerci veya zırha özel bir tutkusu olduğundan, doğal olarak zırhçı olmaktadır. Yine hattatlığa olan şevk ve kabiliyeti, onu oymacılığa sevk etmektedir. Küçük kazançlara olan yeteneği bir Ermeni’yi iyi bir tüccar, bir Rum’un rum kıyafetlerine olan beceri ve yatkınlığı, onu, terzi, kürkçü ve ipekçi yapmaktadır. Bazı mesleklerde ise ulusun belirlenmesi tamamen tesadüfen oluşmaktadır. Ulusu olmayan limancı, sucu, botçu ve su taşımacısı gibi mesleklerde ise çalışanlar çoğunlukla Türklerden oluşmaktadır.²³⁶

Yukarıda sayılan kurullar içinde en çok iş yükü gazeteye göre vilayet meclislerine düşmektedir. Vergilerin yönetimi ve kendi gözetimi altında bir komisyon tarafından yapılan toplama işi de bu meclisin görevleri arasında bulunmaktadır. Bu kurul, kazaların temsilcileri olarak kadı başlarından oluşmaktadır. Gelirlerin toplanmasından şehir kurullarının sorumlu tutulmasından dolayı bu kurulların yetkileri de artmıştır. Kadı başları yolsuzluk yapma tercihleri ile baş başa

²³⁵ **The Levant Herald**, Cilt/6, No: 52, Wednesday (25 Ocak) 1865 s. 409.

²³⁶ **The Levant Herald**, Cilt /6, No: 52, Wednesday (25 Ocak) 1865 s. 409.

bırakılmışlardır. Eyaletlerdeki rüşvet ve yolsuzluğun büyük kısmı bu adamların el altından yaptığı işlemler dolayısıyla yaşanmıştır. Sonuç olarak belediyelerin görevleri çok değişik olup, batıda beledi görev olarak bilinen şeyler Türkiye’de kazai alana düşmektedir.²³⁷

3.2.2. Belediyelerin Görevleri ve Pera Belediyesi

The Levant Herald Gazetesinin editör köşesinde yayımlanan diğer bir yazıda ise yaklaşan yaz nedeniyle ortaya çıkabilecek hijyen sorunlarına dikkat çekilmiş, bu bağlamda genelde belediyelerin görevleri özelde ise Pera Belediyesinin alması gereken tedbirlere vurgu yapılmıştır. Pera Belediyesince alınması gereken tedbirlere ilişkin uyarılar gazete tarafından bir görev olarak addedilmiştir. Ancak yetkililere böyle uyarılarda bulunmanın geçmişte pek mümkün olmadığı, halkın da kendi sağlığı konusunda hiçbir kontrol yetkisinin bulunmadığı ifade edilmiştir. Belediyenin kurulmuş olması, kısmen de olsa halkı kendi meseleleriyle ilgili hususları kontrol etme imkânına kavuşturmuştur.²³⁸

Yazı Pera Belediyesinin kurulmasıyla ortaya çıkan olumlu gelişmelere yer verirken aynı zamanda yapılması gerekirken henüz yapılamayan hususları da irdelemiştir. Pera’da belediye kurulması, bu bölgeyi kamuoyunu ilgilendiren meselelerde İstanbul’un diğer bölgelerine kıyasla en azından bir tür organize kontrol altına sokmuştur. Hâlbuki İstanbul’un Eyüp’ten Yedikule’ye kadar tüm semtlerinin hava ve çevre temizliği, tamamen tesadüflere bırakılmıştır. Diğer yandan kaldırım düzenlemeleri ve kanalizasyon konularında az da olsa bir takım olumlu gelişmeler gösterilmiştir. Yani hiçbir şey yapılmadığı söylenememektedir.²³⁹

Ancak Pera’yı Avrupa’nın şehirleri düzeyinde nezh bir duruma getirmek için yapılacak çok şey vardır. Cadde kenarlarının döşenmesi göz ardı edilmemelidir. Kaldırımların durumları bazen geçiş esnasında rahatsızlık doğurmakta veya bazen geçişe izin vermemektedir. Güneş karşısında fermente olan ve çürümeye başlayan birikmiş pislikler, yabancılara karşı bir utanç sebebi olmaya devam etmektedir. Bu konuda okuyuculardan bir çok şikâyet mektubu alındığı, ancak gözleri bozan bu tür pisliklerin ortadan kaldırılması için en küçük bir umut görünmemektedir. Yaşanan

²³⁷ The Levant Herald, Cilt/6 No: 52, Wednesday (25 Ocak) 1865 s. 409.

²³⁸ The Levant Herald, Cilt/7 No: 10, Wednesday (05 Nisan) 1865 s. 76.

²³⁹ The Levant Herald, Cilt/7, No: 10, Wednesday (05 Nisan) 1865 s. 76.

sıkıntılar yetkililerce küçük özörlölerle geiştirilmektedir. İnsanların pislige mecbur edilmesi onların haysiyetlerini de kırmaktadır. Bu durumda yetkililerin sergiledikleri kötü örnekler yüzünden halkın ayıplanması haksızlık olacaktır. Bundan dolayı dış gelişmelerle meşgul olan ve hatta büyük kamu alanlarında yeni düzenlemeler önerisinde bulunan belediyeye, sağlığın ve ahlakın ilk telakkiler olduğunu unutmaması çağrısı yapılmaktadır.²⁴⁰

Gazete belediyenin sunacağı hizmetlerden dolayı içten bir memnuniyet duymakla beraber, organizasyon olarak hizmetlerine başladığı düşük bir noktadan dolayı karşılaştırıldığında himaye altındaki birçok kuruluştan daha fazla şey yapmış olduğunu takdir etmektedir. Fakat yolun ortasında durmanın dünyanın bu yarısının bir özelliğı olduğu uyarısı da yapılmaktadır. Makale;

“Salgından kurtulduğumuz için orta halli bir tifodan memnunuz. Caddelerde yürüyebildiğimiz için rahatsızca yürümeye istekliyiz. Anayollar temizlendiğı için cadde ve sokak kenarlarının sıcak hastalık yuvası olmasına izin veriyoruz. Hastalık ve enfeksiyon imkanını görünürden kaldırmadığımız müddetçe onlar buldukları yerde pusuya yatacaklardır. Görünümü yüksek tutmak sadece bir şehrin yönetici biriminin görevi değildir. En iyi odalarını yenileyen ama apartmanın bir pas ve kir yuvası olmasına izin veren vatandaş tipi, seçip de İstanbul’un kamu sağlığının koruyucusu yapacağımız insan değildir. İlerleyen şehirleşme günlük olarak gittikçe herkesin evine girmekte ve bir zamanlar kayda değer olarak görölmeyen şeyler şimdi rezalet kabul edilmektedir. Tarih son yüzyılda bile salgın ve veba hikâyeleri ile doludur. Bu eziyetlerin günümüzde de yaşanmasına izin veren yönetim, haritadan silinme riski ile yaşıyor demektir.” ifadeleriyle bitirilmektedir.

3. 2. 3. Galatada Belediye Kurulması

Osmanlı Devletinde Tanzimat’tan sonra başlayan belediyecilik çalışmaları ve bu kapsamda Beyoğlu’nda kurulan “Altıncı Daire” ve bu dairenin yaptığı çalışmaların İstanbul geneline teşmil edilmesi düşüncesi, The Levant Herald Gazetesini bu konuda fikirlerini ortaya koymaya teşvik etmiştir.

²⁴⁰ The Levant Herald, Cilt /7, No: 10, Wednesday (05 Nisan) 1865 s. 76.

Gazetede daha önce yayınlanan makalelerde belediyeler ve bunların ifa etmesi gereken görevler analiz edilmiş, gazetenin 31. sayısında editör köşesinde yayınlanan bir makale ile de Galata'da kurulan belediyenin Fransız ve İngiliz örnekleri ile bir karşılaştırılması yapılarak avantaj ve dezavantajları bir tahlile tabi tutulmuştur.

Doğuda böyle bir organizasyon denemesi yapıyor olmanın bir karşılaştırma ve üzerinde yorum yapmaya ittiğini ifade eden gazete, Avrupa tarzında ve belirli hedefleri olan bir belediye meclisi kurmak için seçilen Galata ve Pera'nın ekonomik açıdan İmparatorluk şehirleri arasında en müsait yer olduğunu teyit etmektedir. Ancak kurulan bu organizasyon henüz felaketler karşısında test edilmemiştir. Eğer benzer kuruluş ve aynı önceliğe sahip olmayan komşu kentlere iyi bir başarı ve fayda örneği gösteremezse, itibarını ve pratikte faydalı olma inancını kaybetme riski ile karşı karşıya kalacaktır. Hatta kendisine bir takım avantajlar tevcih edilirken, eğer kendisinden bekleneni veremez ve açıkça ne yapabileceğini gösteremezse, vazgeçilmez olarak kamuoyunun eleştirilerine maruz kalacaktır. Bu durumda belediye olmanın kabul edilen iyi tarafları ile birlikte suiistimal ve yolsuzluk gibi kendi kötülüğünü yaratması da muhtemeldir. Hele vatandaşların zihinleri son zamanlardaki olaylarla kışkırtılmış olduğundan kederli zamanlarda yönetsel kurumlar üzerinde yapılan serbest tartışmalardan kaçamayacaktır.²⁴¹

Bu noktada uluslararası örneklerle karşılaştırılan Pera belediyesinin, şimdiye kadar politik bir araç olmaması, bir avantaj olarak kabul edilmiştir. O, basitçe ve sadece modern anlamda bir belediyenin hedefleri olan emniyet ve kent temizliği için örgütlenmiştir. Örneğin Fransız belediye kurumlarına eşlik eden politik prensipler, söz konusu kurumların olumlu fonksiyonlarına engel teşkil etmektedir. Yine İngiltere'de de siyasi faktör, iki yüz yıldır bu kurumların olumlu işlerine engel olmakta ve hatta orada siyasi prangadan daha yeni kurtuluş bugünkü neslin hafızasındadır. Onların bugünkü özgürlük ve etkinliği, Türkiye'deki benzer kurumlar için kendilerini bir model olarak ortaya koymaktadır. İstanbul'un bugünkü aktual sisteminin defoları her açıdan İngiltere'nin eski korporatlerine benzemektedir.²⁴²

²⁴¹ **The Levant Herald**, Cilt/7, No: 31, Wednesday (30 Ağustos) 1865 s. 244.

²⁴² **The Levant Herald**, Cilt /7, No: 31, Wednesday (30 Ağustos) 1865 s. 244.

Yazıya göre, İngiltere örneğinde vilayet-belediye işbirliğinin tarihi eskilere kadar gitse de, temelde özgür ve seçilmiş ilk İngiliz kralları, belediyelerin özgürlüğüne müdahale etme ayartmasıyla karşı karşıya değillerdi.²⁴³

“Fakat ne zaman devlet (eyalet) sisteminde şehirlerin parlamenter temsiliyeti temel element oldu, işte o zaman belediyelerin oluşumları temsiliyeti elinde bulunanların elinde keyfi olarak değişti ve prensipte Türk Başkent’inin hristiyan yarısına benzer oldular. Üyeler seçimle değil, ilk aşamada kral tarafından atanır oldular, münhal yerleri bizzat kendi kontrolleri altında doldurdular; eylemlerinden sorumsuz, yaptıkları işlemlerin kamuyla ilgisi yok, büyük gelirlerin yönetiminden hesap vermez oldular. Böyle bir sistem, kendi popüler gücünü artırma hayalleri gören kişiler için uygundu ve bu sebepten bu reform, bir yüzyıl, savaş gerekleri ve modern zamanların aydınlanmacı düşünceleri, bu günkü sistemin adapte edilmesini mecbur hale getirinceye kadar ertelendi.”²⁴⁴denilmektedir.

Gazetenin sunduğu belediye modeli, Pera’daki gibi politik etkilerden uzak bir şehir modelidir. Çünkü Pera Belediyesinde halka dönüklük ve seçim istekleri Birleşik Krallığın şehirlerindeki kadar fazladır. İngiltere’de belediyeler kendi gelirlerini elde ettikleri gayrimenkullere sahipken ve yolsuzluklar kimsenin cebine dokunmazken burada aksine belediye gelirlerinin büyük kaynağını dolaylı veya dolaysız yani hem toprak sahibinin hem kiracının yani tüm halkın ödediği vergiler oluşturmakta ve ödeyenler bu vergi üzerinde zerre kontrol sahibi bulunmamaktadırlar.²⁴⁵

Gazete konulan vergilerin adil olduğu, vergi yükününün paylaşımı konusunda önde gelen meclis üyeleri ve onların bağlantılı oldukları kişiler hakkında dolaşan dedikoduların yalan olduğunu araştırabileceği bir takım araçların halka verilmesi düşüncesindedir. Yine mahalleleri henüz temizlenmemiş, caddeleri yenilenemiş olan ve daha birçok gelişmeye ihtiyacı olan bir şehrin, halkın rahatını, menfaatlerini ve sağlığı gibi kaderini yakından etkileyen konular üzerinde kendi adına denetim yapacak adamlarını seçmesini bir gereklilik olarak görmektedir. Hâlbuki Pera Belediyesinin tüm işlemleri, kenar mahalle vergi mükellefinin üzerinde hiçbir

²⁴³ **The Levant Herald**, Cilt /7, No: 31, Wednesday (30 Ağustos) 1865 s. 244.

²⁴⁴ **The Levant Herald**, Cilt /7, No: 31, Wednesday (30 Ağustos) 1865 s. 244.

²⁴⁵ **The Levant Herald**, Cilt /7, No: 31, Wednesday (30 Ağustos) 1865 s. 244.

kontrol yetkisinin olmadığı, hükümetçe seçilmiş adaylar tarafından yapılmaktadır. O zaman kurumlarda içkin bulunan şahsi menfaate, vazgeçilmez olarak tembellik de eklenmektedir. Bu durumda Pera Belediyesi, görevlerinin üçte birini yapamamış ve kamuoyunun etkisiyle seçilmiş bir organ tarafından bir ayda reforme edilecek sayısız yolsuzluk, çözüme kavuşturulamamış olmaktadır. Bugünkü görünümüyle meclisin eylemsizliği, birden fazla skandala ve eksikliklerin kabulüne sebep olmaktadır. Kendi layihasına göre hiçbir şekilde ne bir sağlık, ne de diğer bir reform gerçekleştirebilmiştir. Ambulans hizmetleri, Zaptiye Komisyonunun önerisine bağlı bulunmaktadır. Bununla beraber bunlar, yalnızca tüm sistemin temel bozukluğunun arizi ve geçici görünümleridir. Meclisin oluşumu, en azından eyalet meclisi düzeyine kadar reforme edilinceye ve bununla seçim prensibi ve onun seçmene verdiği uygulama sorumluluğu normal olarak kabul edilinceye kadar bir hükümet bürosu yerine ondan Pera Meclisi olarak bahsetmek gülünç olacaktır. O belediyenin gelirlerini toplamaya, giderlerini ödemeye, kaldırımları döşemeye devam etse de bir dereceye kadar halka karşı sorumlu kabul edilmediği müddetçe, ondan Avrupalı anlamda bir belediye diye bahsetmek pek mümkün olmayacaktır.²⁴⁶

3.3. YANGINLAR VE KOLERA SALGINI

3.3.1. Yangınlar

3.3.1.1. Aynalı Çeşme Yangını

İstanbul, tarihten günümüze Avrupa başkentleri arasında belki en çok ve en büyük yangınların çıktığı başkentlerden biri olmuştur. Binaların ahşap oluşu ve dar sokaklar, çıkan yangınların söndürülmesini güçleştirmiş, aynı sebepler bazen aynı mekânların yedi sekiz kez yanmasına, bu yangınlarda onlarca mahallenin yanıp kül olmasına sebep olmuştur. 1865 yılı ise aynı yıl içinde peş peşe çıkan yangınlar sebebiyle ön plana çıkan yıllardan biri olmuştur.

The Levant Herald Gazetesi tetkik edildiğinde, hem çıkan yangınların ayrıntılarına, hem de yangınlar sırasında ortaya çıkan itfaiye hizmetlerinin yetersizliğine dair birçok değerlendirme yazısına yer verildiği görülmektedir. Bu

²⁴⁶The Levant Herald, Cilt /7, No: 31, Wednesday (30 Ağustos) 1865 s. 244.

yazılarda, yangınların asıl sebepleri olan yapı malzemesi, cadde genişlikleri vb. sebepler irdelenirken, batılı anlamda örneğin İngiltere ve Fransa’da olan itfaiye hizmetlerine benzer teşkilatların İstanbul’da da kurulmasını içeren önerilere yer verilmiştir.

İstanbul’daki yangın haberlerinden ilki 1865 yılının ikinci sayısında yer verilen İngiliz Elçiliğinin hemen arkasında çıkan “Aynalı Çeşme Yangını”dır. İngiliz elçiliğinin arkasındaki aynalı çeşmede patlak veren yangın, kalabalık tulumbacı ekibinin tüm çabalarına karşın bitişik evlere sıçramıştır. Tehlikenin büyük olduğunun fark edilmesiyle adet olduğu üzere Bab-ı Ali’nin çeşitli bakanları, sadrazam – kaymakam serasker, polis ve diğer bakanlar alana koşarak yangını kontrol altına almaya çalışan asker, polis, itfaiyeci ve diğer kişileri yönlendirmeye çalışmışlardır. Yangında üç ev yanmış, hasar beklenenden daha düşük olmuştur. Olayda bacanın çökmesi sonucu iki kişi ölmüş, bir kişide yaralanmıştır.²⁴⁷

3.3.1.2. St. Benoit Yangını

Gazetede yer alan ikinci yangın haberi, Galata’nın ondan önceki yıllarda pek şahit olmadığı ve çok büyük bir yıkıma yol açan ‘Roman Katolik St. Benoit Manastırı Yangını’dır. Çok sayıda rahibe ve öğrencinin kaldığı manastırda gece saatlerinde başlayan yangın, rüzgârın olmamasına karşın kısa sürede yayılarak bitişikte bulunan binalara, daha sonra da manastır duvarlarını aşarak dışarıya yayılır. Yangın haberi üzerine çok sayıda itfaiye arabası, polis, savaş botları ve tulumbacı olay yerine ulaşır. Binaların karmaşık düzeni ve acil su ihtiyacı hızla yayılan alevlere kısa zamanda müdahale edilmesini engeller. Önü alınamayan yangın, manastırın tüm kuzey doğu tarafını çökertir ve birbirine yakın sokaklarda bir anda yüz metrelik bir alanı kaplar. İlk kurtarma çabaları manastırın avlusunda bulunan ve öğrencilerin yatakhane olarak kullandıkları bölümlerin kurtarılmasına hasredilir. Bu kısımlar güvenli hale getirilirken manastır duvarının dışında bulunan ahşap binalarda yangın ilerlemeye devam eder. Yangın, bir tarafta Ermeni Kilisesinin taş binalarına ulaştığında, diğer tarafta ise Tophaneye yakın kulübelerin yanması ve aranın açılmasıyla ancak durur. Bu arada gecenin en büyük yıkımı gerçekleşir; altmış kadar tulumbacı, manastır duvarının yanında bulunan yüksek bir taş binanın duvarlarını

²⁴⁷ **The Levant Herald**, Cilt /6, No: 50, Wednesday (11 Ocak) 1865 s. 392.

kendilerine siper edinerek itfaiye araçlarıyla bu duvarın tam dibine konuşlanırlar. Bu arada çok sayıda Galata ve Peralı kalabalık da yangını izlemek için toplanır. Bu sırada taş binanın duvarının doğu ve güney tarafı hiçbir işaret vermeksizin aniden dışa doğru yıkılır. Burada bulunan hiç kimse kurtulamayarak enkazın altında kalır. Eş zamanlı olarak duvarın batı tarafı, kalabalık nüfusa sahip bir ahşap binanın üzerine yıkılarak sekiz kişinin ölümüne yol açar. Bir müddet yangın söndürme çabaları inkitaya uğrar. Ancak yıkılan duvarın kalan kısmının yıkılma ihtimali ezilen ve ölenlere bir müdahalede bulunulmasını engeller. Kömür haline gelmiş pirket ve odun yığınları arasından cılız kendini kurtarma çabaları ile ortaya çıkan acı manzara ise gazeteye göre her türlü tanımın ötesinde bulunmaktadır.

Manastırın avlusunda bulunan itfaiye araçlarının yangının binanın batı tarafına sıçramasını önleme çalışmalarına rağmen yine de şapel'in bacası ve damı ile kız öğrencilerin dolapları ile ardiyeleri büyük zarar görür. Dışarda ise karşı konulamaz yangın ile yıkılan duvarın altında kalan itfaiyeci arkadaşlarının acısı nedeniyle tulumbacılar, hareket edemez hale gelir. Mutlak su ihtiyacı karşılanacak gibi değildir ve bunun için alevler yol bulduğu yere kadar gider ve sabah yedi civarında ancak kontrol altına alınabilir.²⁴⁸

Bu yangında manastırın yanında toplamda kırk iki ev ve dört dükkan zarar görür. Talihten rüzgârın hiç olmaması yıkımın büyük olmasını engeller. Aksi takdirde alevler tek yönde bir tarafta Tophane'ye veya diğer tarafta eski bentte ilerlese idi alevler bir tarafta Yeniçarşı'ya diğer tarafta Teke'yi geçerek Rus Sarayına ulaşabilirdi.

Yangında ölenlerin sayısının yüzü geçeceği tahmin edilmektedir. Enkazın altından hali hazırda kırk iki kişi ölü olarak çıkarılmış ve hemen bir yardım kampanyası başlatılmıştır.²⁴⁹

3.3.1.3. İstanbul Yangını

1865 yılında İstanbul'da çıkan yangınlardan en büyüğü ise tarihte "Kumkapı Yangını" olarak bilinen yangındır. Demirkapı'daki bir kahvehanede başlayan yangın, yarım saatten az bir sürede önce tüm binayı, sonrada kahvehaneye bitişik

²⁴⁸ **The Levant Herald**, Cilt /7, No: 4, Wednasday (22 Şubat) 1865 s. 29.

²⁴⁹ **The Levant Herald**, Cilt /7, No: 4, (22 Şubat) 1865 s. 30.

durumdaki tüm ahşap evleri de içine alarak poyrazın etkisiyle hızlı bir şekilde yayılır. Gece yarısına doğru İstanbul'un tüm itfaiye araçlarının olay yerine gelmelerine rağmen itfaiye araçlarının kötü olması nedeniyle yangının komşu mahallelere sıçramasının önlenemeyeceği açıkça ortaya çıkar. Tek tek evleri yutan alev akını gittikçe büyür, sisten bulutlar oluşturarak onu kontrol altına alma çabalarını boşa çıkarır. Tüm mahalleleri yutarak ilerleyen yangın Zaptiye'nin dış duvarından bükülerek Bab-ı Ali'nin ofislerine doğru yönelir. Rüzgârın etkisinin zayıflamasıyla hızı düşen ve yönü değişen yangın seli, önündeki tüm han, cami ve konakları peş peşe yakarak tarihi servete doğru akmaya başlar. Yangın burada İran Elçiliğine ulaşır ve hemen arkasındaki Mr. Churchill tarafından çıkarılan Ceride-i Havadis Gazetesinin makine, kâğıt ve baskı araçlarını tahrip eder. Ondan sonra yangın ticaret ve pazarlara döner. Bab-ı Ali ve Zaptiye oradaki küçük Pazar sayesinde kurtulur. Bilahare Hipodrom ve Kumkapı'ya doğru giden alevler bir taraftan Marmara'ya dönerek Ermeni Patrikliği kapısına doğru, diğer taraftan Kadırga Limanının doğu bölümüne yönelir ki burada deniz önünde ve artık aşamayacağı kalın duvarlarca durdurulur.

Yangının sonucu olarak alevlerin harlanmasından sonra geçen yirmi saatte, Haliç'ten Marmara'ya kadar, 8.000 ev, yirmi cami, üç kilise, neredeyse elli han-hamam ve kamu binası olmak üzere 4.000.000 Sterlin tutarında bir zarara sebep olacak şekilde bir buçuk mil uzunluğunda ve bir mil genişliğinde bir alan tahrip olur.

Yangınzedelerin bazıları paşa ve beyler olsa da çoğunluğu fakirlerdir. Binler, bu felaketle mutlak yardıma muhtaç olurlar. Bab-ı Ali her zamanki gibi ihtiyaç sahiplerine yiyecek ve barınma sağlamak için hemen harekete geçer. Yangından sonra yüzlerce aile seferber olur. İstanbul'daki boş evlere masrafi hükümet üzerine olmak üzere başka türlü konaklama imkânı kalmayanlar yerleştirilir. Yangınzedelerin sürekli bakımı için Bab-Ali'de bir komisyon oluşturularak yardım kampanyası başlatılır.²⁵⁰

3.3.1.4. Büyük Kasaba Yangını

The Levant Herald'ta yer alan dördüncü yangın ise İzmir Muhabiri tarafından haberi ulaştırılan Büyük Kasaba Yangını'dır. Muhabir Kasaba'da bir handa başlayan

²⁵⁰ **The Levant Herald**, Cilt /7, No: 33, Wednesday (13 Eylül) 1865 s. 261.

yangın nedeniyle şehrin neredeyse üçte ikisinin yıkıldığını ve kalan kısmın ise ağırca tahrip olduğunu yazmaktadır. Yangın, şehirde itfaiye ve onu kontrol edecek bir araç bulunmadığından ev ev, sokak sokak tüm alanı tahrib ederek yayılır. Alev tufanı kendisini besleyecek bir şey bulunmayan münhal alanlarda ancak durur. Ertesi sabah kalkıldığında geriye şehrin üçte birinin kaldığı görülür. Çoğunluğu, çevre yerlerde çalıştıkları için evde bulunmayan ebeveynlerin çocuklarından oluşan 10’dan 30’a kadar değişik rakamlarda can kaybı olur. Felaket Hristiyanlara ait mahallelerden ziyade daha çok müslüman mahallelerinde yaşanır. Yangında 1500’ den fazla ev, han hamam ve dükkân bir av gibi alevlere düşüverir. Muhabirin tahminine göre zarar yaklaşık 20.000.000 p. dir. Her ne kadar yardım kampanyaları başlatılsa da Babı Alinin maddi yardımı olmadan yangınzadelerin durumlarının düzeltilmesi çok zordur. Eğer bu gerçekleşmezse şehir uzun zaman virane halde kalacaktır.²⁵¹

3.3.2. İtfaiye Hizmetlerinin Yetersizliği

Yıl içinde İstanbul’da peş peşe gelen yangınlar ve bu yangınlarda binlerce ev ve binanın tahrip olması, The Levant Herald Gazetesinde sert tenkitlerle ele alınarak işlenmiştir. Neredeyse her yangının ardından yangının sebepleri ve alınması gereken tedbirlere ilişkin bir değerlendirme yazısı yayımlanmıştır.

St. Benoit yangınından sonra “Kışın Bastırması ve İstanbul’da İtfaiye Hizmetlerinin Yetersizliği” başlığı altında yapılan değerlendirmede Bab-ı Ali’nin vizyon eksikliğinden bahsedilmekte ve manastırda çıkan yangının kederi, ağır bir günahkar için verilen karara benzetilmektedir;²⁵²

“Avrupa Başkentlerinin bu en çok yanan başkentinde, mevcut vizyonun –eğer vizyon denebilirse- skandal derecede yetersiz olduğuna tekrar tekrar dikkat çekip durduk. Fakat boşuna bağırıyoruz. Dostça önerilerimiz resmi bir ilgisizlikle karşılanmıştır. Avare tulumbacı serserilerce kullanılan, yanlışlıkla yangın motoru olarak isimlendirilip çalıştırılan eski bahçe şırıngaları – ki Beyazıt döneminden bu yana ne organizasyon, ne de yapısal olarak bir gelişme göstermiştir- gece boyu Pera ve İstanbul’un o dar sokaklarını silip süpürmekte fakat ne yangını söndürebilmekte ne de kontrol altına alabilmektedir.” denilen değerlendirmede, bu durumun

²⁵¹ The Levant Herald, Cilt /7, No: 25, Wednesday (19 Temmuz) 1865 s. 199.

²⁵² The Levant Herald, Cilt /7, No: 4, Wednesday (22 Şubat) 1865 s. 28.

medeniyete karşı bu skandal olduğu ve duruma bir çözüm için hiçbir şey yapılmadığı iddia edilmektedir. Yaşanan felaketlerin, kısmet köleliğini, her bir bireyin kendi yaşam ve mal mülkü üzerindeki mebzul tehlikelerin farkına vardığı bir hassasiyete dönüştürmesi umut edilmektedir.²⁵³

Gazeteye göre bugünkü sistemin -sistemsizliğin- defoları açıkça ortaya çıkmıştır. Bunun çözümü, tamamen hükümetin yetki alanında bulunmaktadır. İlk önce yapılacak iş, yeterli ve hazır su kaynağı temin etmek, ikinci olarak kayda değer yangın araçlarının teminini sağlamak, üçüncü olarak ise onları kullanacak iyi organize edilmiş itfaiye çalışanları istihdam etmektir. Hâlbuki İstanbul bu gerekliliklerden henüz hiç birine sahip bulunmamaktadır.

İyi bir itfaiye teşkilatı kurmak için ortaya çıkacak maliyet az bir tasarrufla karşılanabilir bulunurken, bunun için bir aşar vergisi önerilmektedir. Bilinçle ve dürüstçe kullanılacak bu ılımlı özel vergiye, toplumun ne bir kesimi, ne de ailesinin itiraz etmeyeceği düşünülmektedir.

Değerlendirmenin sonunda çözüm önerisi olarak tüm Avrupa çapında bilinen güvenli binalar inşa etmenin kurallarının İstanbul'da yaşamın mecburiyetleri arasına katılması, ister mutad olduğu üzere eski temelleri üzerine yükseltilsin, ister yeniden yapılsın, duvar kalınlığı ve temeli sağlam ve yeterli desteği olmayan hiçbir binaya izin verilmemesi, son olarak ahşap bina inşaatının yasaklanması gerekliliğinin altı çizilmektedir.²⁵⁴

Söz konusu yangın üzerine yayımlanan ikinci bir değerlendirme yazısında ise yangınlara karşı hazırlık yapmanın, hükümetlerin görevleri arasında bulunduğu, yangının sebep olduğu bu ani yıkımlara karşı çaba göstermeyi görmezden gelme rezaletinin utanç verici olduğu vurgulanmakta, her türlü kayba karşı -ister can ister mülk olsun-temel sigorta prensibinin artık ekonomistlerce izin verilen ve kanunlarca da teşvik edilip desteklenen bir uygulama olduğu ifade edilmektedir.²⁵⁵

Bu noktada İngiltere'de yangın sigortasının gelişimi anlatılarak, Avrupa'da doğum aşamasında olan bu uygulamanın başarısının sermaye birikimine ve alışkanlıklara bağlı olduğu, bu konuda Londra merkezli Sun ve Phonex gibi

²⁵³ **The Levant Herald**, Cilt /7, No: 4, Wednesday (22 Şubat) 1865 s. 28.

²⁵⁴ **The Levant Herald**, Cilt /7, No: 4, Wednesday (22 Şubat) 1865 s. 28.

²⁵⁵ **The Levant Herald**, Cilt /7, No: 6, Wednesday (08 Mart)1865 s. 44.

firmaların önde gelen sigorta kuruluşları olduğu bildirilmektedir. Bu büyük İngiliz ofislerinden ikisi Sun ve Royal, İstanbul'da da ofisler açmışlar ve İskoç The North British acentasının yardımıyla tüm şehre sigorta imkânları sunmuşlardır.²⁵⁶

Gazeteye göre her şeyden önce, risklere karşı çok açık olan bu şehrin yerleşiklerinin görevi, hükümete, önlemenin yapmaktan daha iyi olduğunu hatırlatmalarıdır. Bu anlamda kıtanın büyük şehirlerinde olduğu gibi ucuz ve iyi bir su sistemi kurulması, Avrupa'nın her tarafında olduğu gibi ahşap evlerin kesinlikle yasaklanması bir mecburiyettir. Bu önleyici tedbirler eğer gerekli malzemeye desteklenirse on yılda İstanbul'un tüm yüzünü değiştirecek ve Haliç'in kenarındaki evlerin değerini ikiye katlayacaktır. O kadarki bu değişim, saray gibi mansiyon binalarından, fakir sınıfının mütevazı bakkal dükkânlarına kadar her türde güzel binaların yapılmasına vesile olacaktır. Uygulama büyük kurumları ve kuruluşlarıyla sürekli bir riske tabi olan ve devletin bir yıllık gelirini toplayan hükümete, mülk sahiplerine, mallarını güvenli şekilde depolamış olsa da bir hamalın dikkatsizce attığı bir sigara veya kibrit çöpüyle yanabilecek tacire, malzemeleri her saat bu ve buna benzer yüzlerce tasadüfi kazaya bağlı dükkan işleticisine bağlıdır. Paşasından bakkalına bu büyük ekonomik önlemler herkes için avantajlıdır, fakat bir tek İstanbul'da değeri yeterince hesaplanamamaktadır.²⁵⁷

The Levant Herald, yangın konusu üzerine Gazette Medicale d'Orient'te çıkan ve Dr. Tiam imzasıyla yayınlanan makaleyi iktibas ederek sayfelerinde yer vermiştir.

Dr. Tiam yazısında özellikle baca ve ocaklarda kullanılan yanıcı maddelere dikkat çekmekte, bu tür kazaların ileride gerçekleşmemesi için alınması gereken tedbirleri sıralamaktadır. Dr. Tiam'a göre tüm bacalar rahatlıkla temizlenebilecek şekilde ve yanıcı olmayan materyallerden inşa edilmeli, briket ve yanıcı olmayan duvarlar üzerine kurulmalı, polis zaman zaman kontrol yetkisine sahip olmalıdır. Soba boruları belirli kalınlık ve çapta yanıcı olmayan materyallerden oluşturulmuş zemin üzerine kurulmalı, taşınır sobalar yine belli çap ve kalınlıkta yanıcı olmayan platformlar üzerine oturtulmalı, soba boruları içlerinden geçtikleri duvarlardan izole edilmelidir. Yetimlerin veya öksüzlerin yetimhanelerinin çevrelerinde birikmiş

²⁵⁶ **The Levant Herald**, Cilt /7, No: 6, Wednesday (08 Mart)1865 s. 44.

²⁵⁷ **The Levant Herald**, Cilt /7, No: 6, Wednesday (08 Mart)1865 s. 44.

tutuşabilir çöplerin ihmal edilmemesi yanında briket ve taş evlerden başka evlerin inşa edilmesi kesinlikle yasaklanmalıdır.²⁵⁸

İstanbul Kumkapı’da çıkan ve şehrin dörtte birini kül ederek büyük tahribata sebep olan yangından sonra yayımlanan yazıda ise facianın büyüklüğü Moskova Holokastı ile karşılaştırılmakta ve Avrupa’da bu kadar yanan hiçbir şehrin bulunmadığı söylenmektedir. Yazıda “felaketler en dikkatli tedbirlere rağmen gerçekleşir, fakat bu büyük şehir modern yerel ekonominin iki temel düsturunun ihmal edilmesiyle harabeye dönmüştür: etkin bir itfaiyenin gerekliliği ve ahşap evlerin doğurduğu tehlike” denilmektedir. Birincisi ile ilgili meselelerin çokça dile getirilmesinin artık klişe haline geldiği, ancak yine de perişan haldeki yangın tedbirlerinin verimsizliğini gösteren bu kötü sahnenin, resmi dikkati konuya çekeceği ve reform argümanına bir şans verilmesi çağrısına kulak verilmesini sağlayacağı umuduyla konuyla ilgili müşterek basiret önerilerini tekrar ifade etmenin yararlı olabileceği mülahaza edilmektedir. Mülahazaya göre İstanbul, Londra’ya kıyasla yapılan şehir düzenlemeleri ve metropolitan şehirlere referansla ikame edilen zorunlu bir takım semt itfaiyeleri açısından, yüzyıldan daha fazla geride bulunmaktadır. Hâlbuki İstanbul’un itfaiye hizmetlerinin ifasında bir model eksikliği bulunmamaktadır. İstanbul, itfaiye personelini İngilizlerinkine benzer şekilde organize edebilir, Fransız sistemini taklit edip, askeri süper pompacılar çalıştırabilir veya alman modelini izleyip ona halkın arasından güçlü elleri seçme yetkisini verebilir. İstanbullular belki İngilizlerden bile daha iyi ve daha etkili bir gönüllü teşkilat kuran New Yorklular gibi bir gönüllü teşkilat kurabilirler. Eğer bu sağlanırsa geriye su kaynağı sağlama sıkıntısı kalır ki bu da mevcut ev vergisinin üzerine önemsiz bir vergi eklemesiyle karşılanabilir. Bu plan, Haliç’in kenarlarında çeşitli seviyelerde su depoları kurulması ile başarılabılır.²⁵⁹

Diğer yandan en etkili itfaiye ve yeterli derecede su miktarı, asıl tehlike olan ve Avrupa’nın her yerinde yasak olan ahşap binaların yapımına izin verildiği müddetçe gazeteye göre pek yeterli olmayacaktır. Yangın tehlikesi riskinin onda dokuzu bunda yatmaktadır. Eğer İstanbul, yeni yerleşim yerlerinde sadece sokakları genişletmek yerine, ahşap evlerin yapımını da yasaklarsa Avrupa’da birçok şehri

²⁵⁸ **The Levant Herald**, Cilt /7, No: 13, Wednesday (26 Nisan)1865 s. 101.

²⁵⁹ **The Levant Herald**, Cilt/7, No: 33, Wednesday (13 Eylül) 1865 s. 260.

geride bırakabilir. Belki bundan bir kesim zarar edebilir ama binler kazanır. Gazete böyle bir reformun hem sultana, hem de bakanlarına yüzlerce saray yapmış olmaktan daha fazla itibar sağlayacağı, yirmi yıl içinde başkentin yeniden inşasını uzak ara etkileyeceği ve Sultan Abdulaziz'e haklı bir övünme kaynağı olacağı düşüncesindedir.²⁶⁰

3.3.3. Kolera Salgını

3.3.3.1 İstanbul'da Kolera

The Levant Herald Gazetesinde işlenen konular arasında en önde geleni, 1865 yılının ikinci yarısından sonra Mekke ve Medine'de başlayarak, Avrupa'ya kadar sirayet eden kolera salgınıdır. Konuyla ilgili olarak gazete onlarca haber, makale, yazı ve okuyucu mektubuna yer vermiştir. Bu haber ve yazılarda özellikle çeşitli bölgelerde yaşanan kolera salgınının boyutu, resmi ve gayri resmi ölüm vakalarının sayısı, halkların salgın karşısındaki tutum ve davranışları, salgına karşı otoritelerce alınan veya alınması gereken tedbirler ele alınarak işlenmiş, salgın nedeniyle çeşitli toplum kesimlerinin tepkileri analiz edilmeye çalışılmıştır.

Kolera, tifoyla birlikte ilk olarak Mekke ve Medine'de bulunan hacılar arasında patlak vermiş, Kurban Bayramı ve sonrasında en az 46.000 kişi hayatını kaybetmiş, halkın bir kısmı şehir dışına kaçmaya çalışırken, şehirlerin cadde ve sokakları cesetlerle dolmuştur.²⁶¹

Mekke ve Medine'den sonra İskenderiye, hacıların geçiş yeri olması dolayısıyla salgına yakalanan ikinci şehir olmuştur. İskenderiye'den gelen haberlerde salgın nedeniyle halkı göç telaşının sardığı ve gemilerin canlı kargolarla dolu olduğu bildirilmiştir. Salgın daha çok fakir halk sınıfları arasında görülmüştür. Gazete bu noktada bu sınıfların yaşam tarzlarına dikkat çekmekte, salgının Avrupalılara değil de daha çok fakir Araplar arasında yayıldığına işaret etmektedir. Bu ise onların sağlıksız yaşam tarzlarından kaynaklanmaktadır. Koleranın Çanakkale'ye ulaştığına dair haber ise temkinle karşılanmıştır.²⁶²

²⁶⁰ **The Levant Herald**, Cilt/7, No: 33, Wednesday (13 Eylül) 1865 s. 260.

²⁶¹ **The Levant Herald**, Cilt/7, No. 19, Wednesday (07 Haziran) s.149.

²⁶² **The Levant Herald**, Cilt/7, No. 22, Wednesday (29 Haziran) 1865 s.173.

Doğuda çeşitli şekillerde peş peşe gerçekleşen bulaşıcı salgın hastalıklar nedeniyle gazete hemen harekete geçilmesi gerektiği düşüncesindedir. Bunun için Hicaz ve İskenderiye’de yaşanan salgının varlığı, alarma geçmek için yeterlidir. Daha önce St. Petersburg’ta yaşanan salgının acı hatıralarından hareketle hastalığın doğduğu yer ve geliştiği şartlar tetkik edilmeli, alarm düzeyi insanların sağlıklarını koruyacak şekilde her türlü tedbirin alınmasına yönlendirilmelidir. Bu da ancak bu tür alarmlarla belediyelerin pis kokulu ve enfekte geçitlere daha duyarlı olmaları ile sağlanabilir. Hasar olasılıklarına karşı acil tedbirler alınmalıdır. Eğer harekete geçilmezse yılın başından beri dünyanın bazı bölümlerini biçen salgınlar, İstanbul’u da harap edecek, bu durumda yıkımlar, insan yapımı olacaktır. Bu arada ekonominin ilk prensiplerini bilmeyen kişiler tarafından çıkarılan dedikodulardan da iş dünyasına olası etkileri nedeniyle uzak durulmalıdır.²⁶³

Hicazda ve İskenderiye’de görülen kolera salgını, Bab-ı Ali’nin Süveyş Kanalı Komiseri Osman Paşa’nın da içinde bulunduğu Moubir Sourour adlı firkateynin İskenderiye’den İstanbul’a gelmesiyle İstanbul’a ulaşmıştır. Firkateyn İstanbul’da hemen Pratika uygulamasına tabi tutulmuş, firkateyn içinde bulunan sekiz kişilik grup deniz hastanesine sevk edilmiştir. Hastanenin doktorları yaptıkları muayeneler sonucu bu kişilerde kolera olduğunu ilan etmişler, bilahare bu gruptan üç kişi ölmüştür. Ancak etrafta koleranın yayıldığına dair henüz bir emare bulunmamıştır. Firkateyndeki bu hafif hastalık olayından dolayı görevlilerin askeri mahkemeye çıkarıldıkları ve Osman paşa’nın da bu görevlileri yalan beyanda bulunmaya zorladığı yolunda dedikodular nedeniyle hakkında inceleme başlatılmıştır.

Haliç’te görülen bu tesadüfi hastalıktan sonra Galata Sağlık Kurulu, Karadeniz ile Güneye doğru kliring yapan gemilere “şüpheli” raporları vermeye başlamış, gelecek sekiz gün içinde yeni bir vaka görülmemesi durumunda temiz raporu verileceğini salık vermiştir.²⁶⁴

Kasımpaşa’da salgının görüldüğü haberi ile alarma geçen halka, almaları gereken tedbirlere ilişkin olarak, İngiliz Elçiliğinin bu konulardaki tecrübeli doktoru Dr. Dickson tarafından aşağıdaki öneriler yayınlanmıştır;

²⁶³ **The Levant Herald**, Cilt/7, No. 23, Wednesday (5 Temmuz) 1865 s.180.

²⁶⁴ **The Levant Herald**, Cilt/ 7, No.23, Wednesday (05 Temmuz)1865 s 181.

- 1- İmkânı olanlar, kalabalıklardan ve iyi havalandırılmamış yerlerden uzak durmalılar.
- 2- Vucudu zayıflatan veya onu şoke edecek olan şeylerden dikkatlice kaçınılmalıdır. Aşırı içmekten, sağlığa zararlı yiyeceklerden, güçlü müshillerden, vücut sıcakken soğuk içeceklerden uzak durulmalıdır.
- 3- Koleranın yayılması durumunda hiçbir şey kalabalık kadar ölümcül değildir. Dolayısıyla iki kişi bir odada yaşamamalıdır. Bu odalar iyi havalandırılmış ve temizlenmiş olmalıdır. Bir kişiye en az 900 Kubik alan düşmelidir.
- 4- İnsanlar uykuda iken hava sıcaklığı değişimlerinden arı olmak için geceleri percereler kapalı olmalıdır. Cildin üstüne fanilalar giyilmiş olmalıdır.
- 5- Kirli sular, ham meyveler, salatalıklar, pişirilmemiş sebzeler, turşular, her tür kabuklu deniz hayvanlarından sakınılmalıdır.
- 6- Güneş ışığında vazgeçilmez olarak ani kolera salgınlarına karşı parasol kullanılmalıdır. Ayrıca kişilerin yanlarında vapurlarda ara sıra içlerine çekmeleri için bir miktar kâfur taşımaları faydalıdır.²⁶⁵

Deniz Hastanesi içinde yaşanan salgın bir haftalık süre içerisinde Deniz Hastanesi duvarlarının dışında da yayılmaya başlamıştır. Fırkateynin Mısır'dan gelişinden itibaren bir hafta içinde 31 salgın vakası görüldüğü açıklanmıştır. Cephaneliğe yakın yerlerdeki deniz piyadesi, cephaneliğin arka taraflarındaki barakalara nakledilmiştir. Dışarda ise Kasımpaşa'da on bir, Fener'de bir vaka görülmüştür. Ancak salgının ne kadar öldürücü olduğu henüz bilinmemektedir.²⁶⁶

Koleranın asya tipi olup olmadığı sorgulanırken resmi kayıtların açıklanmasıyla koleranın artık şehrin her tarafına yayıldığı tescil edilmiş olur. Resmi kayıtlara bakılırsa son rapordan bu yana salgın bayağı yayılmış, İstanbul'da ve boğaza uzanan köylerde Moubir Sourour Fırkateyni'nin gelişinden bu yana 277 kolera vakası görülmüş ve bunların 155 tanesi ölümle sonuçlanmıştır. Deniz hastanesi raporuna göre ise hastanede 21 yeni vaka yaşanmış ve 7 kişi ölmüştür. Bu sonuçlar otoritelerin yeni tedbirler almaları için hemen harekete geçmesini sağlamış, Sadrazam Sağlık Kurulu ile alınacak tedbirleri müzakere etmek için özel bir toplantı yapmıştır. Toplantıda alınacak hijyen tedbirlerinin ne olacağı, koleranın yayıldığı Akdeniz

²⁶⁵ **The Levant Herald**, Cilt/ 7, No.23, Wednesday (05 Temmuz)1865 s 181.

²⁶⁶ **The Levant Herald**, Cilt/ 7, No. 24, Wednesday (12 Temmuz)1865 s. 189.

bölgesinden gelen gemilere ekstra garantina tedbirleri konulup konulmayacağı konuşulmuştur. Toplantı sonucunda Polis Bakanının başkanlığında altı doktordan oluşan bir komite kurulması ve şehrin birçok bölgeye ayrılarak halkın tam anlamıyla izlenmesi ve denetlenmesi, kolera hastanelerinin organize edilmesi ve şartların gerektirdiği çözümlerin hemen alınması kararları alınmıştır.²⁶⁷

Kolera vakasının ilk görüldüğü yer olan Cephanelikte ise Kaptan Paşa çevreyi de kapsayacak şekilde birçok etkin tedbirler almış, Mahmudiye ve İmparatorluk yatı yerlerinden alınarak Boğaza ve başka bölgelere gönderilmiştir. Ayrıca Kasımpaşa'nın tam bir sağlık taramasından geçirilmesi, havayı zehirleyen lağım deliklerinin kapatılması ve tabakhanelerin ortadan kaldırılması emri çıkarılmıştır. Gazete alınan bu tedbirlerin, oluşturulan sağlık komitesinden daha etkili olacağı düşüncesindedir.²⁶⁸

Dünya çapında panik yaşanmaması için gösterilen duyarlılıkla beraber salgının artık en kötü şekliyle şehrin üzerinde olduğu inkâr edilemez hale gelmiştir. Resmi raporlarda beyan edilen vakaların birçoğundaki salgın tipi, öldürücü olan kolera tipidir. En öldürücü tipinin bulunduğu Kasımpaşa'dan Fener'e ve Kurtuluş'a, oradan da Boğaziçi'ne ve Üsküdar'a doğru yayılan kolera, her tarafta bir panik doğmasına sebep olmuştur.²⁶⁹

Gazete salgının önlenemez artışı karşısında otoritelerin ortaya koydukları çabaları takdire şayan bulmaktadır. Gazeteye göre alınan tedbirler kapsamında Haliçin kenarlarındaki tonlarca meyve sebze ve hayvan pisliği ortadan kaldırılmış, aşırı kalabalık hanlar fazlalıklarından arındırılarak dezenfekte edilmiş, açık lağım lar kapatılmıştır. Sağlıksız sebze meyve, bayat balık, kokmuş koyun ve sığır etinin satışına engel olunmuştur. Özellikle salgın için tehlikeli bir sebze olan salatalıklar yasaklanarak nerede bulunurlarsa bulunsunlar müsadere edilmiştir.²⁷⁰ Tıbbi hazırlık kapsamında geçici hastaneler ve eczahaneler açılmış, doktorlar ve tıp öğrencilerinin hizmetleri organize hale getirilmeye çalışılmıştır. Alınan bu tedbirler özellikle fakir sınıflar açısından pratik açıdan çok değerlidir. Çünkü hastalık en fazla ve hızlı bu sınıflar arasında yayılmaktadır. Gazeteye göre bu tedbirlerin etkinliği resmi

²⁶⁷ **The Levant Herald**, Cilt/7, No.25, Wednesday (19.Temmuz) 1865, s. 197.

²⁶⁸ **The Levant Herald**, Cilt/7, No.25, Wednesday (19.Temmuz) 1865, s. 197.

²⁶⁹ **The Levant Herald**, Cilt/7, No.26, Wednesday (26.Temmuz) 1865, s. 205.

²⁷⁰ **The Levant Herald**, Cilt/7, No.26, Wednesday (26.Temmuz) 1865, s. 205.

raporlarca belirlenen ölümlerin karşılaştırmalı hafifliğine rağmen az şeyler değillerdir. Resmi raporlara göre son olarak İstanbul ve Boğaz köylerinde 177 ölüm vakası yaşandığı açıklanmış, bu haliyle toplam ölü sayısı haftalık olarak 723'e yükselmiştir. Bu sayı, kolera vakalarında çok hızlı bir artış olduğunu göstermekle birlikte, bir milyonluk bir nüfusa sahip bir kent için paniğin son haddine gelmesini haklı kılacak derecede yeterli değildir.²⁷¹

Salgının temel kaynağı olan cephanelikteki tüm askerler, marineler ve iş gücünün oradan kaldırılmasıyla hastalık kontrol altına alınmış, aynı kapsamda çeşitli tersanelerin çalışmaları durdurularak çalışanlar, Eyüb'ün yukarı tarafında bulunan Rami barakalarına taşınmıştır. 1200 civarındaki mahpusu korumak için çeşitli hijyenik tedbirler alınmıştır.²⁷²

Kasımpaşa'da tıbbi komisyonun çabaları, hastalığı kontrol altına almaya yetmemiş, bu bölge bütünüyle salgına yakalanmıştır. Bu bölgedeki ölüm oranı İstanbul'un diğer bölgelerinden çok daha fazla olmuştur. Zaten salgın bu bölgeden yayılarak Pankaltı'ya ve Kurtuluş'a sıçramıştır. Bu bölgeden bazı işçilerin taşınmasıyla salgının Yeniköy'e ulaştığı iddia edilmiştir. Bebekte bulunan bir Fransız kolejinde beş öğrenci salgına yakalanmış ve ikisi hayatlarını kaybetmişlerdir. Asya tarafından Kulelide birkaç kişinin ölmesi, Üsküdar Selimiye kışlasında birkaç vaka görülmesi ile Marmara ve Başkent'in iki yakası da tam anlamıyla enfeksiyona yakalanmıştır.²⁷³ Salgının bu hızlı yayılışı ile oluşan panik, Galata'da tüm işlerin durmasına neden olmuş, Havyar Han terkedilmiştir. Yasal ticaret büyük bir tehlike ile karşı karşıya kalmıştır. İstanbul'da Bab-ı Ali dâhil tüm resmi daireler çalışmalarını durdurmuşlardır. Tıp Komisyonu başkent kamuoyuna aşağıdaki sirküleri yayınlamıştır;

- 1- Geçici hastanelerin kurulması ve tıbbi hizmetlerin organizasyonu kapsamında Komisyon şu ana kadar çeşitli bölgelerde geçici hastaneler kurmuştur. Bu hastanelere bir tıbbi uzman, bir doktor ve tıbbiyeden yeterli kadar öğrenci atamıştır. Bu doktorlar sürekli olarak görevde olacaklardır. Yine bu doktorlar

²⁷¹ **The Levant Herald**, Cilt/7, No.26, Wednesday (26.Temmuz) 1865, s. 205.

²⁷² **The Levant Herald**, Cilt/7, No.26, Wednesday (26.Temmuz) 1865, s. 205.

²⁷³ **The Levant Herald**, Cilt/7, No.26, Wednesday (26.Temmuz) 1865, s. 205.

tarafından yazılan ilaçları fakirlere ulaştırmak üzere çeşitli bölgelerde eczacılar tayin edilmiştir.

- 2- Komisyon şehrin en fakir insanlarına erzak götürmek üzere birçok özel görevli tayin etmiştir. Doktorların tavsiyesi ve kontrolü altında bu özel görevlilerin ellerine fakir insanlara dağıtmaları amacıyla pirinç, yağ vs. erzak verilmiştir.
- 3- Önleyici olması bakımından kafa rahatlığı, cesaret ve güven hastalıktan uzak kalmak için moral değerlerdir. Vucut ılık tutulacak şekilde giyinilmelidir. İ amaşırlar sıkça değiştirilmelidir. Fanila cildi sarmalı ve karın etrafında bir kemer olmalıdır. Sadece şahıslara değil apartmanlara da yeterli dikkat gösterilmelidir. Gün doğuşundan gün batımına kadar odalar havalandırılmalıdır. Aynı odada bir den fazla kişi yaşamamalıdır. Havalandırmanın faydalı olduğu unutulmamalı iken hava akımlarının da zarar verici olmaması, gelen havanın ştc olması ile hastalık getirmemesine de dikkat edilmelidir. Hastalığa yakalananların yüzlerine serpmek üzere bir miktar toz kömürü ve kireç veya ihlamur tozu hazır bulundurmak faydalı olacaktır. Bütün evlere ışık ve hava sokulmalı, eğer rutubetli iseler kurutulmalı, kirli iseler temizlenmelidirler. Geitlere ve dar yerlerin iyice temiz olup olmadıklarına çok dikkat edilmelidir. Mahrem yerlere ve ortak tuvaletlere güçlü bir demir sülfat ve klorür hidrik asit enjekte edilmelidir. Bu zntler şehrin her tarafındaki kimyacılarda satılmaktadır. Yemek pişirme kapları her zamankinden daha fazla temiz olmalıdır. Genel sağlığa zarar verecek hiçbir aşırılığa izin verilmemelidir. Türk hamamlarının kullanım sıklığı azaltılmalı veya çok kısa bir süreliğine gidilmelidir. Diyetlerde düzensizlik veya düzenli perhizlerin ihlalinden ve mide hazımsızlığından kaçınılmalıdır. Yiyecekler kızarmış et, sığır, koyun ve tavuk etinin uygun oranlarından oluşmalı, sebzeler yeşillerin, barbunyanın, enginarın ve patatesin karışımından olmalıdır. Domuz eti salatalık, yoğurt, kaymaktan uzak durulmalıdır. Vucut terli iken soğuk su içilmemelidir.
- 4- Tıbbi olarak mide veya karında bir karışıklık varsa evden dışarı çıkılmamalı ve diyet gözetilmelidir. Doktora danışmak için zaman kaybedilmemelidir. Doktor gelene kadar naneli, toz şekerli ve papatya zl çok sıcak bir içecek

içilmelidir. Her bir kolera vakasının özel bir karakteri olduğundan takip edilmesi zor olacak kesin kurallar vermek tehlikeli olacaktır. Onun için halkı hemen doktora başvurmak konusunda zaman kaybetmemek açısından uyarıyoruz.²⁷⁴

Alınan tedbirlere rağmen koleranın hızla yayılması ile İstanbul'da günlük ortalama ölü sayısı 200' lere ulaşmıştır. 26 Temmuz 1865 tarihinden sonra geçen bir haftalık sürede açıklanan resmi rakamlara göre İstanbul'da;

Temmuz	26	145 kişi
	27	138
	28	179
	29	183
	30	186
	31	291
Ağustos	01	320

kişi hayatını kaybetmiştir. Haftalık toplam ölü sayısı ise askeri hastaneler ve boğaz köyleri dâhil 1442 kişi olmuştur.

Gazeteye göre verilen bu rakamlar salgının ne kadar hızlı yayıldığını gösterse de bir milyon nüfuslu bir şehir için yine de düşük olarak kabul edilmiştir. Kolera son bir ay içinde zirve noktasına ulaşmış bulunduğundan bundan sonra artık yavaş yavaş düşmesi umut edilmeye başlamıştır.²⁷⁵

Bir zamandır koleranın biteceğine dair beslenen umutlar gerçekleşmese de en azından en kötüsünün geride kaldığına dair umutlar artmıştır. Cephanelik dolayısıyla ilk olarak enfekte olan Kasımpaşa'da salgın tam olarak geçerken Galata'da yayılmaya devam etmiştir. Doktorların raporlarına göre Peralıların çoğunluğu Boğaz köyleri ile Prens adalarına sığınmışlar, oralarda kendilerine sağlık komiteleri oluşturmuşlar ve köylerini dışarıya karşı korumaya almışlardır.

Salgın Kasımpaşa'dan Hasköy'e, burada da Hasköy'ün yamaçlarına ve sadece Yahudilerin değil aynı zamanda daha iyi durumda bulunan İngiliz kolonisinin

²⁷⁴ **The Levant Herald**, Cilt/7, No.26, Wednesday (26Temmuz) 1865, s. 205.

²⁷⁵ **The Levant Herald**, Cilt/ 7, No. 27, Wednesday (02 Ağustos) 1865 s.213.

de arasında görülmeye başlamıştır. Haliç boyunca salgın Balat ve Fener'den Merkezi İstanbul'a, Sultan Beyazıt'tan Yedikule'ye kadar İstanbul'un her tarafını sarmıştır. Boğazda Tarabya ve Büyükdere'de alarm derecesinde yükselmiştir. Tarabya'da günlük ölü sayısı 40 ve üzerinde gerçekleşmiştir. Köy tam anlamıyla abandone olmuş ve sakinleri ve misafirler kalabalıklar halinde yukarıdaki tepelere doğru kaçmışlardır. Son raporlara göre İstanbul'da 362 kişi ölmüştür.²⁷⁶

Salgından kaçış çabaları sürerken bazı nahoş olaylar da yaşanmıştır. Köylerde fakir insanlar hastalığa ve ölüme terkedilirlerken zenginler kendilerine sağlık komiteleri kurarak çevrelerinden izole olmaya çalışmışlardır. İşte bu nahoş teşebbüslerden biri de Büyükdere'de yaşanmıştır. Büyükdere köyünde bölgenin genel temizliğini sağlamak üzere kurulan sağlık komitesi, bölgenin aşırı kalabalıklaşmasını engellemek için hangi amaçla olursa olsun köye hiçbir kimsenin alınmayacağı yönünde karar aldığını bütün İstanbul ve çevresinde yaşayan vatandaşlara bildirmiştir. Polis Bakanlığı hiç zaman kaybetmeden bu teşebbüsü boşa çıkararak halka bunun asla kabul edilmeyeceğini ilan etmiştir. Benzer bir çete Büyükdere'de daha ileri giderek aşırı kalabalık bahanesiyle çeşitli aileleri adadan atmaya teşebbüs etmiştir. Bu saygısızlık bazı İngiliz ailelere kadar ulaşınca İngiliz Elçisi Sir Henry Bulver'in aracılığı ve bunun padişaha iletilmesi ile bu tür kişilere karşı güç kullanılması talimatı verilmiştir.²⁷⁷ Kolera salgınının Temmuz ayının sonunda zirve yapması ile artık yavaş yavaş kaybolacağı beklentileri artmış, Ağustos ayının sonu itibarıyla günlük ortalama ölüm sayıları düşmüş, belli bölgelerde görülmeye devam eden kolera Eylül ayının birinci haftasından sonra etkisini yitirmiştir.²⁷⁸ Kolera salgını ile mücadelede görev yapan başarılı doktorların çeşitli nişanlarla ödüllendirilmesi kararlaştırılmıştır.²⁷⁹

Koleranın can kayıpları yanında insanların ekonomik yaşamlarına dönük birçok etkileri de olmuştur. Kolera salgını dolayısıyla Galata ve İstanbul'da tüm işler iptal edilmiş, yine Galata'da her türlü han, işyeri, dükkân ve muhasebe büroları kapanmıştır. İstanbul'da ise tüm kamu daireleri ve pazarlar normalde açık olmasına karşın hiçbir işlem gerçekleşmemiştir. Fener'de korku yüzünden açlık baş

²⁷⁶ **Kolera**, The Levant Herald, Cilt/ 7, No. 28, Wednesday (09 Ağustos) 1865 s.221.

²⁷⁷ **Kolera**, The Levant Herald, Cilt/7, No. 28, Wednesday (09 Ağustos) 1865 s.221.

²⁷⁸ **The Levant Herald**, cilt 7, No. 32, 06.09.1865 s.253.

²⁷⁹ **The Levant Herald**, Cilt/ 7, No.33, Wednesday (13 Eylül) 1865 s.261.

göstermeye başlamış; fırıncılar ekmek pişirmeyi, kasaplar hayvan kesmeyi, bakkallar satış yapmayı reddetmişlerdir.²⁸⁰

Koleranın izi en çok İstanbul'da bulunan hanlarda yaşanmıştır. Başkentin ticari hayatının temel unsurlarından olan hanların yeterince temizlenememesi koleraya adeta davetiye çıkarmıştır. Hanlarda yer alan odaların aşırı kalabalık oluşu, lağım sularının havayı zehirlemesi ve bakımsızlık hanlarda çalışan iş gücünü kolera riski ile karşı karşıya bırakmıştır.²⁸¹

Salgınla mücadele etmek için oluşturulan sağlık komisyonları ile fakir halka erzak ve ecza yardımı götürülmeye çalışılmış, bu anlamda 500.000 para harcama yapılmıştır.²⁸²

Salgın nedeniyle pratika uygulamasına tabi tutulan gemiler dolayısıyla sahiller arasında deniz iletişimi bozulmuş, Avusturyan Lloyd'un botları İstanbul'a yolcu ve kargo almayı reddetmişlerdir. Bu tür gemiler üzerinden işleyen postalar zamanında yerine ulaşamaz olmuşlardır.²⁸³

Salgından en çok etkilenen yerlerden biri de Galata Borsası olmuştur. Hızlı bir şekilde yayılan kolera nedeniyle borsa defalarca tatil edilmek zorunda kalmıştır. Borsada işlem gören hem parasal hem tüm diğer ticari işlemler durma noktasına gelmişlerdir. Kapanmadığı dönemlerde ise borsada hiçbir işlem gerçekleşmemiş, fiyatlar yatay bir seyir izlemiştir.²⁸⁴

Salgın dolayısıyla tavsiye edilen beslenme düzeni nedeniyle et tüketimi artmış ve fiyatlar oransal olarak yükselmiştir. Hem fakir sınıfların et tüketim ihtiyacını karşılamak hem de piyasadaki zorluğu aşmak için Merkezi Hükümet, Edirne ve Tuna Valiliklerine bir talimat göndererek büyük miktarda koyun satın alınmasını emretmiştir.²⁸⁵

3.3.3.2. İzmir'de Kolera

Mekke ve Medine'de başlayan ve İskenderiye'ye yayılan kolera salgını haberleri İzmir'de de büyük bir paniğe sebep olmuştur. Avusturya Uyruklu Lloyd's

²⁸⁰ **Kolera**, The Levant Herald, Cilt/7, No.28, Wednesday (09 Ağustos) 1865 s.221.

²⁸¹ **The Levant Herald**, Cilt 7, No. 31, Wednesday (30 Ağustos)1865 s.245.

²⁸² **The Levant Herald**, Cilt/7, No. 27, Wednesday (02 Ağustos) 1865 s.213.

²⁸³ **The Levant Herald**, Cilt 7, No. 26, Wednesday (26 Temmuz)1865 s 206.

²⁸⁴ **The Levant Herald**, Cilt/ 7, No. 26, Wednesday (26 Temmuz)1865 s. 206.

²⁸⁵ **The Levant Herald**, Cilt/ 7, No.29, Wednesday (16 Ağustos)1865 s.230.

gemisinin Mısır'dan İzmir'e gelmesi ve geminin pratika uygulamasını reddetmesi üzerine içerde inceleme yapılarak yolculardan 300 kadarı lazarettoya (Karantina yeri) sevk edilmişlerdir. Yapılan karantina sonucunda hepsinin koleraya yakalandıkları tespit edilmiştir.²⁸⁶

İzmir'de koleranın varlığı artık inkâr edilemez hale gelmiştir. Yayınlanan resmi raporlarda salgının ilerleyişinin ilan edilmesi halk arasında alarma sebep olmuştur. Kolera en çok beklendiği gibi şehrin en pis ve fakir sınıf insanların oturduğu mahallelerde ortaya çıkmıştır. Bu mahalleler daha çok Yahudilerin oturduğu ve genel itibariyle diğer mahallerden daha yoksul ve kalabalıkların yaşadığı mahallelerdir. İlk raporlara göre görülen 46 ölüm vakasından 30' u Yahudi, 3'ü Türk, 2'si Katolik ve 11' i Rum'dur. Bölge muhabirinin daha sonraki raporlarında artık tüm şehrin kolera salgınına maruz kaldığı ve yaşanan 43 ölüm vakasının çoğunluğunun yine Yahudi mahallelerinde yaşandığı bildirilmektedir. Hergün yaşanan 19- 20 kadar ölüm vakasının şehrin günlük ortalaması haline geldiği aktarılmaktadır. Salgının tohumu şehir sokaklarına serpilmiş ve onu temizlemek için hiçbir şey yapılmamaktadır. İskenderiye'de halkın yaşadığı acı aynısıyla İzmir de yaşanmaktadır. Doktorlar hastanelerini, tacirler iş yerlerini, din adamları mescitlerini, memurlar dairelerini terkedip mümkün mertebe kendilerini şehir dışına köylere atma peşinde koşmaktadırlar. Bu arada uygun vesait bulamadıkları için panik içinde şehirde kalanların tahliyelerine yardımcı olmak üzere Kasaba ve Bornabat Demiryolunun en erken sürede yolcu trafiğine açılacağı ilan edilmiştir.²⁸⁷

Muhabirlerin devam ede gelen raporlarında günlük ölüm oranlarının 25-35 arasında değiştiği bildirilmekte, ancak haftalık ortalamalar alındığında ölümlerin azaldığına dair en küçük bir işaret bulunmadığı ifade edilmektedir. Genel panik havası devam etmektedir. Zengin fakir ayırmaksızın hepsi işlerini tatil etmişlerdir. Bu arada çeşitli ortak çabaları yönlendirmek üzere çeşitli hastanelerin doktorları ve konsolosların katılımıyla Konak'ta bir toplantı yapılmış, toplantıya İngiliz, Fransız, Avusturya, Belçika, Yunan ve İran konsolosları katılarak, ayırım yapılmaksızın tüm fakirlere yardım götürülmesi için Yardım Fonu kurulması kararlaştırılmıştır. Yahudiler halkın en fakir kesimi olduklarından onlara özel olarak itina gösterilmiştir.

²⁸⁶ **The Levant Herald**, Cilt/ 7, No.23, Wednesday (05 Temmuz)1865 s 182.

²⁸⁷ **The Levant Herald**, Cilt 7, No. 26, Wednesday (26 Temmuz)1865 s 206.

Kurulan Komisyona şehri temizlemek ve halkın sağlığına yararlı olabilecek tüm tedbirleri alma yetkisi verilmiştir.²⁸⁸

Diğer yandan Mısır ve İstanbul'dan gelen tüm gemiler on günlük katı bir karantinaya tabi tutulmuşlardır. Bu durum aslında İzmir'in de İstanbul ve Mısır kadar kötü olduğunun kabulü anlamına gelmektedir. Karantina uygulamasının pratik sonucu sahiller arasındaki deniz iletişiminin bozulması olmuştur. Çünkü bu yüzden Avusturyan Lloyd'un botları İstanbul'a yolcu ve kargo almayı reddetmişler, postalar bir hafta içinde yerine ulaşmaz olmuşlardır.²⁸⁹

Alınan tedbirlerle İzmir'de koleranın yavaşlayacağı ümidi gerçekleşmediği gibi aksine salgın daha da hızlanmıştır. İzmir ve çevre şehir ve kasabalar tam bir terör ortamına bürünmüş, tek hâkim ses yardım çığlıkları olmuştur. Resmi raporlara göre 29 Temmuzda 42, 30 Temmuzda 56, 31 Temmuzda 52, 1 Ağustosta 37, 2 Ağustosta 26, 3 Ağustosta 33 ve sonraki günde de 38 ölüm vakası yaşanmıştır. Ölen toplam 284 kişiden 111 kişi Rum, 63 kişi Yahudi, sonra sırasıyla Türkler, Katolikler ve 17 kişi ile Ermeniler gelmektedir. Kurulan Rehabilitasyon Komitesinin çalışmaları takdire şayan ve çok faydalıdır. Komite şehrin meydanında öğlenleri ekmek ve çorba dağıtmakta, fakir olanlara ise evlerine giderek para yardımında bulunmaktadır. Ancak yaptıkları tıbbi yardımların yetersiz olduğuna dair çeşitli şikâyetler de bulunmaktadır. Komite doktorlarının kolera gibi hastalıklara karşı tecrübeli olmamaları ve pratikerlerden oluşmaları halk tarafından bir eksiklik olarak değerlendirilmektedir.²⁹⁰

İzmirde yaşanan kolera salgını İzmir'e komşu olan Kasaba, Manisa ve Sokin gibi şehirlerde azalan ölçüde varlığını devam ettirse de Eylül ayı yarısından itibaren izlerini yavaş yavaş kaybettirmiştir. Yine salgın iş gücünde büyük bir yıkıma yol açmış olmasına rağmen Kasaba Demiryolu hattı çalışmaları bütün hızıyla devam etmiştir. Koleranın kaybolmasıyla birlikte Rehabilitasyon Komitesinin olağanüstü yetkileri de geri alınarak normal bir yardım komitesine dönüştürülmüştür. Komite, geçen süre içinde yaklaşık nüfusu 45.000 olan müslüman nüfusa ki 10.000 i fakir kabul edilmektedir- kişi başına 2 p. olmak üzere toplam 20.000p, dörtte üçü fakir

²⁸⁸ **The Levant Herald**, Cilt 7, No. 26, Wednesday (26 Temmuz)1865 s 206.

²⁸⁹ **The Levant Herald**, Cilt 7, No. 26, Wednesday (26 Temmuz)1865 s 206.

²⁹⁰ **The Levant Herald**, Cilt/7, No. 26, Wednesday (26 Temmuz)1865 s. 206.

olarak kabul edilen 12.000 dolayındaki Yahudi nüfusa 10.000p, Bornova'nın köylerinde bulunan nüfusa 34.000 p. dağıtmıştır. Küçük bir miktar yardım da Ermenilere dağıtılmıştır. Yine 30.000 p. tutarında bir yardım, hayırda dağıtmak üzere Ladies' Commite'ye verilmiştir.

3.3.3.3. Çanakkale'de Kolera

Transit yük ve yolcu taşımacılığının geçiş yolu üzerinde bulunan Çanakkale kolera tehdidi altında bulunan diğer bir bölgedir. Sağlık İdaresinin aldığı tüm tedbirlere rağmen koleranın bu şehire ulaşması engellenememiştir. Özürlü sağlık patentası ile Çanakkale Boğazına gelen tüm gemiler sağlık otoritelerinin emriyle şehirden iki mil uzaklıkta bulunan Abidos'ta on günlük bir karantina uygulamasına tabi tutulmuşlardır. En az yedi veya sekiz kadar şüpheli vapur yine aynı noktada inceleme ve gözetimden geçirilmişlerdir. İskenderiye'den kaçmaya çalışan kalabalıklar, pek havalandırılmamış karantina yerindeki kulübelerin pis havası, aşırı kalabalık yapısı ve yetersiz tıbbi yardımlar dolayısıyla kaçmak istedikleri kolera ile kendilerini yüz yüze bulmuşlardır. Karantina merkezinde altı ölüm vakası yaşanmıştır. Deniz üzerinde çok sıkı bir şekilde yürütülen sağlık düzenlemelerinin karada gevşetilmesi ve şehirden tam anlamıyla izole edilen ve koleranın yayılmasını engelleyen karantina merkezinin tecridinin sürdürülememesi, koleranın kendi yolunu bulmasına yol açmıştır. Ancak asıl enfeksiyon, gazeteye göre *Allah Kerim! düşüncesidir*. Denizin boğaz kenarlarını temizliyor olması ve temiz havanın varlığı salgının yedi bin civarındaki nüfusun büyük bir kısmına henüz yıkım getirmemiş olması şans sayılmaktadır.²⁹¹

Başlangıçta ölüm vakalarının azlığı hastalığın henüz salgın özelliği kazanmamış olması ümitlerini doğursa da bu ümitler kısa zamanda yok olmuştur. Resmi raporlara göre Ağustos ayının birine kadar toplam 60 vaka görülürken elli tanesi ölümcüldür. Salgının ilk kurbanları Yahudiler ve Türklerdir. Yahudiler zamanında alarına geçerek topluca Kilid Bahar boğazlarına doğru kaçarlar. Türkler o kismet prensiplerine bağlı ve her türlü uyarıya kayıtsız olarak kendilerini kaderin ellerine teslim etmişlerdir. Akıl devre dışı kalınca yerine bir takım köpek havlatma ve öküz kurban etme gibi batıl inançlar devreye girmiştir. Koleranın

²⁹¹ **The Levant Herald**, Cilt/ 7, No.26, Wednesday (26 Temmuz)1865 s. 206.

yayılması engellenemeyince fakir Türkler Paşa'ya başvurmuşlar, paşa İstanbul'a telgraf çekerek Yunanlıların yaptığı gibi açık havada kapılar kurmak üzere çadır talebinde bulunmuştur. Kurulan açık hava çadırlarının kısa zaman içinde ölüm oranlarının düşmesine katkısı olmuştur. Ancak günlük olarak 8-14 kişi arasında ölüm gerçekleşmektedir. Bu ölüm oranı, genel nüfus dikkate alındığında hem İskenderiye'den, hem İstanbul'dan hem de İzmir'den daha fazladır. Şehirde tüm işler tatil edilmiş, hayatın gereklilikleri yerine getirilememektedir. Karantina uygulaması için Limana gelen "H.P Assurance" adlı gemi Tuna'ya gitmek üzere ferman beklemektedir. Yine İskenderiyeden gelen "İsla" isimli İngiliz yelkenli gemisi, Tenedos yakınlarında sulara gömülmüştür.²⁹²

Altı hafta süren kolera salgını nihayet kaybolmaya yüz tutmuştur. Sağlık otoritelerinden İstanbul'da alınan tedbirlerin bir benzerinin Çanakkale'de alınması beklenmiş, fakat salgının ilerlemesini durdurmak için hiçbir tedbir alınamamıştır. Bu arada kişisel insiyatiflerle şehrin temizlenmesi ve sağlık hizmetlerinin organize edilmesi için organizasyonlar oluşturularak yerel yetkililerin buna destek sağlaması veya bizzat katılması istenmiştir. Ancak buna da yaklaşılmamıştır. Özellikle Türklerin ön yargıları dolayısıyla boş vermişlik havası içinde halkın yüzde 6'sının koleraya yakalanması engellenememiştir.²⁹³

3.3.3.4. Suriye'de Kolera

Suriye'de Ağustos ayı ortası itibariyle görülen kolera, özellikle Lübnan tepelerine doğru kaçmayı başaramayan halk arasında büyük yıkıma yol açmıştır. Salgın genellikle fakir sınıfların çocukları ve kadınları arasında etkili olmuştur. Lübnan dağlarına kaçmayı başarabilen halk salgından bütünüyle kurtulurken yine bu bölge köylerinde sağlıklı bir karantina uygulaması yapılmıştır. Sağlık Komisyonu şehirden uzaklaşılan bölgelerde kolera riskinin pek olmadığı tespiti üzerine bu karara uyan bilinçli Müslümanlarla tavsiye kararlarına uymayanlar arasında hastalığın görülme riskinin bayağı olduğu görülmüştür. Eylül ayı başı itibariyle 1200 kişinin öldüğü tahmin edilmiştir.²⁹⁴

²⁹² **The Levant Herald**, Cilt/ 7, No:29, Wednesday (16 Ağustos) 1865 s. 230.

²⁹³ **The Levant Herald**, Cilt/ 7, No:31, Wednesday (30 Ağustos) 1865 s. 246.

²⁹⁴ **The Levant Herald**, Cilt/ 7, No.36, Wednesday (04.Ekim) 1865 s. 286.

Müslüman mezarlıklarının şehrin meydanına yakın oluşu ve birkaç ölünün birlikte her zamankinden daha düzensiz bir şekilde aynı mezara gömülüyor olması ve oluşan kötü koku nedeniyle hastalığın daha da artması korkusunu doğurmuştur. Bu endişeyi gidermek için Ethem Paşa, tüm toplum kesimlerinin liderlerine bir zaman için defin işlerini şehrin dışına yapılması çağrısında bulunmuştur. Ancak onun bu çağrısı toplumlar tarafından kabul edilmediği gibi polis uygulamasına karşı da çeteler oluşturulmuştur.²⁹⁵

Diğer yandan hapishanelerde bulunan bir kısım mahpuslar serbest bırakılmıştır. Ancak bazı kişilerin evlerin boşaltılmış olduğundan yararlanarak hırsızlıklara başlamaları nedeniyle yeniden yakalanarak hapishaneye gönderilmişlerdir. Bu arada şehirde tüm ticari işlemler sekteye uğramıştır.²⁹⁶

Suriye’de en ağır sıkıntıların yaşandığı diğer bir şehir ise Şam’dır. Ağustos ayı itibariyle başlayan koleranın şehre mayıs ayı gibi denizden ve karadan gelen hacılar nedeniyle ulaştığı sanılır. Ancak gazetenin Suriye muhabiri bu kanaatte değildir. Çünkü hacıların Hicazdan döndükleri tarih olan Mayıs ayında hiçbir kolera vakası görülmemiştir. Ayrıca ilk kolera vakasının bir Yahudide görülmüş olması da bunu desteklemektedir. Ona göre salgın atmosfer dolayısıyla şehre ulaşmıştır. Muhabir resmi olarak kaydı tutulan ölüm sayısını ise şöyle vermektedir;

	<u>Tarih</u>	<u>Ölüm Sayısı</u>	<u>Koleradan Ölüm</u>
Ağustos	14	20	15
“	15	32	25
“	16	47	41
“	17	27	23
“	18	44	34
“	19	41	30
“	20	46	33
“	21	63	40
“	22	66	48

²⁹⁵ **The Levant Herald**, Cilt/ 7, No.36 Wednesday (04 Ekim)1865 s. 286.

²⁹⁶ **The Levant Herald**, Cilt/ 7, No. 36 Wednesday (04 Ekim)1865 s. 286.

“	23	53	40
“	24	59	49
“	25	68	62
“	26	65	63
“	27	69	63
“	28	75	71
“	29	76	68
“	30	62	57
“	31	96	88

Yukarıda listede gösterilen ölüm sayıları artan oranla eylül ayında da devam etmiştir. Muhabir, şehirde birçok hekim, hemşire, pratisyen ve eczacı bulunsa da koleradan tedavi edilen kimseye rastlamadığını bildirmektedir.²⁹⁷

Kırsal alanlarda durum oldukça sakindir. Tahıl mahsulatı dağlık bölgelere göre pek iç açıcı değildir. Buğday geçen yıla oranla yüzde 17 daha pahalı satılmaktadır.²⁹⁸

3.3.3.5. Kolera Konferansı Önerisi

Osmanlı coğrafyasında büyük felaket ve ölümlere yol açan kolera salgını, sadece bu coğrafya ile sınırlı kalmamış, Avrupa'nın önemli şehirlerine özellikle Ancona, Marsilya, Tolon ve hatta Paris'e kadar uzanmıştır. Söz konusu şehirlerin salgından etkilenmeye başlaması, Uluslararası bir Kolera Konferansının düzenlenmesi fikrini doğurmuştur. Söz konusu fikir Moniteur Gazetesinde yayınlanan ve Fransız Dış İşleri Bakanı M. Drouyn de Lhuys ve Bayındırlık Bakanı Mc Behiç'in kolera ile ilgili olarak İmparatora sunmuş oldukları bir raporda dile getirilmiştir. Bakanlar sundukları raporda, çeşitli güçlerin temsil edilecekleri bir konferansla salgının kaynağı olarak görülen Cidde ve Suveyş'te hacıların taşınması ve hacılar dolayısıyla sürekli olarak yayılan salgından korunma tedbirlerinin konuşulacağı bir uluslararası konferans toplanmasını önermişlerdir. Yine konferansın ana konularından olarak sağlık hizmetlerinin organizasyonu ile Cidde ve Suveyş'te uluslararası sağlık kurumlarının kurulmasının istenip istenmeyeceğinin müzakere

²⁹⁷ **The Levant Herald**, Cilt/ 7, No. 36, Wednesday (04 Ekim)1865 s. 286.

²⁹⁸ **The Levant Herald**, Cilt/ 7, No. 33, Wednesday (13 Eylül)1865, s. 263.

edilmesini istemişlerdir. Bakanlar raporlarını hazırlarken yaptıkları çalışmada, batılı ülkelerin doğulu hükümetlerle ekonomik ilişkilerin kesilmemesi ve salgından dolayı sürekli sıkıntı içinde bulunan ülkelere yardım kapsamında aktif bir işbirliğine hazır olduklarının teyit edildiğini belirtmişlerdir.²⁹⁹

The Levant Herald Gazetesi, haftalık değerlendirmelerin yapıldığı editör köşesinde Fransız Bakanlar tarafından ortaya atılan bu konferans fikrine ilişkin destek mahiyetinde bir yazıya yer vermiştir. Gazetede yapılan değerlendirmede, Fransız Bakanlar tarafından sunulan önerinin kendilerince hafife alınmasının mümkün olmadığı, yer olarak seçilen Fransa'nın salgın bakımından Osmanlı Devletinden, Marsilya'nın İzmir'den ve Paris'in ise İstanbul'dan daha iyi durumda olduğunu dile getirerek konferansın Fransa'da düzenlenmesine destek vermiştir.³⁰⁰

Daha önce ifade edildiği gibi hem Fransız Bakanlarının raporunda hem de Levant Herald Gazetesindeki yazıda, Hicaz kolera salgınının temel kaynağı olarak gösterilmektedir. Bu fikri gazete okuyucularından bir kısmı düşmanca bir düşünce olarak görse de gazete, salgın dolayısıyla ortaya çıkan yıkım ve tahribatın zihinlere otomatik olarak Hicaz'ı ve hacıları getirdiği düşüncesindedir. Geçmişte yaşanan salgınlara dair hatıraların halen canlı olduğu, 1832 salgınının Bengal'de başlayıp Tartari'ye ve Kuzey Avrupa'ya, 1848 salgınının Kabil'de başlayıp diğer bölgelere yayıldığı, Hicazın ise hacılar dolayısıyla koleranın en kolay yayıldığı bir örneği teşkil ettiğini, buna hacıların gemilerle taşınmasının yardım ettiğini hatırlatmaktadır. Batının artık bu salgınlara sessiz kalmayarak ileriki yılları kurtarmak adına hemen harekete geçmesi gereği değerlendirilmektedir.³⁰¹

Gazete, konferans fikrini, Türk ve Mısır Hükümetlerinin mantıklı bulduğu ve bu hükümetlerin konferansa diplomat olmasa da sağlık ekibi göndermeyi planladıkları, yine batı tarafından yapılacak girişimleri kabul edecekleri, fakat alınacak tavsiye kararları ve buna dönük uygulamaların her hükümetin kendine bırakılmasında ısrar ettikleri, hele kutsal şehirlerin istisnai durumu söz konusu olduğunda bunun bir gereklilik olduğunu düşündüklerini bildirmektedir.³⁰²

²⁹⁹ **The Levant Herald**, Cilt/ 7, No. 39, Wednesday (25 Ekim)1865 s.306.

³⁰⁰ **The Levant Herald**, Cilt/ 7, No.40 Wednesday (01 Kasım) 865 s. 316.

³⁰¹ **The Levant Herald**, Cilt/ 7, No.40,Wednesday, (01 Kasım) 865, s. 316.

³⁰² **The Levant Herald**, Cilt/ 7. No.40, Wednesday, (01 Kasım) 1865, s. 316.

Levant Herald sınırlar dâhilinde yapılacak olan bir konferansın sadece faydalı değil aynı zamanda acil ve gereklilik olduğunu düşünmektedir. Türk ve Mısır Hükümetleri tarafından limanlarda yapılan karantina uygulamalarının tek bir elden yönetilmediği için bir birlik sağlanamadığı ve çoğunlukla da kaprislere kurban giderek acziyet doğurduğu göz önüne alındığında, bu durumun kendi haline bırakılması durumunda en yakın zamanda tüm dünyanın tehlike altına gireceğine işaret etmektedir. Bunun için düzenlenecek olan konferansın öncelikleri arasında, yerel otoritelerin tüm kaprislerinden, cehalet ve bilgisizliklerinden kurtulunması, tüm sistemin aydın avrupalı delegelerin denetim ve gözetimi altına sokulma çalışması olması gerektiği düşüncesi paylaşılmaktadır.³⁰³

Bilahare Cidde ve Süveyş'te uluslararası sağlık kurumlarının kurulması meselesini çözmek için Osmanlı Devleti'nin Fransa'nın konferans teklifini kabul ettiği yolunda Paris gazetelerinde çıkan haberlerin doğru olmadığı, Osmanlı Devletinin hiçbir siyasi karakteri olmaması şartıyla söz konusu konferansa sadece sağlık delegesi göndermeyi kabul ettiği belirtilmektedir.³⁰⁴

Ancak daha önce Fransa olarak düşünülen konferans yerinin daha sonra değiştiği anlaşılmaktadır. Gazetede yer alan haberlerde söz konusu konferansın 1866 yılı Ocak ayının ilk veya ikinci haftasında İstanbul'da düzenleneceğini duyurulmakta,³⁰⁵ yine Bab-ı Ali tarafından İstanbul'daki elçiliklere gönderilen notada ise yaklaşan konferans için elçiliklerden kendi delegelerini belirlemelerinin talep edildiği aktarılmaktadır.³⁰⁶

3.4 - GÖÇ VE İSKÂN

3.4.1 Çerkez Göçü ve Yol Açtığı Sıkıntılar

The Levant Herald Gazetesinde işlenen ve en çok haberi yapılan konulardan biri de göç ve iskân meseleleri olmuştur. Gazetede konu ile ilgili olarak hem göç haberleri verilmiş, hem de göçlerin yol açtıkları sorunlar ve yaşanan kargaşa işlenmiştir. Yaşanan bu kargaşa, XIX. yüzyılın ikinci yarısında Osmanlı Devleti ile

³⁰³ **The Levant Herald**, Cilt/ 7. No.40, Wednesday, (01 Kasım) 1865, s. 316.

³⁰⁴ **The Levant Herald**, Cilt/ 7. No.40, Wednesday, (01 Kasım) 1865, s. 317.

³⁰⁵ **The Levant Herald**, Cilt/ 7. No.44, Wednesday, (01 Kasım) 1865, s. 349.

³⁰⁶ **The Levant Herald**, Cilt/ 7, No.46. Wednesday (27 Aralık) 1865 s. 381.

Rusya arasında meydana gelen Kırım Savaşının yol açtığı Kafkasya'dan Anadolu'ya olan yoğun göçten kaynaklanmıştır. Yoğunluklu olarak 1861 yılında başlayıp 1865 yılına kadar süren bu kitlesel göç sırasında yüz binlerce kişi göçmen durumuna düşerek çoğunlukla Osmanlı memleketinin nispeten güvenli yerlerine yerleştirilmeye çalışılırken yine yüz binlercesi de ya hayatlarını kaybetmiş, ya da yaralanmışlardır.³⁰⁷

Kafkasya'dan Anadolu'ya yapılan bu yoğun göçler sırasında 16 Ocak 1860 yılında Osmanlı hükümetinin girişiyle özel bir göç komisyonu, Muhacir Komisyonu kurulmuştur. Komisyon, gelen göçmenleri misafir etmek, iskân yerlerini tespit etmek, onları bu yerlere nakletmek ve gerekirse kendilerine kalacakları ev temin etmek, hayvan ve tohum vermek, misafir olarak bulundukları veya yerleştirildikleri halde kendilerine yetecek tarımsal ürün sağlayamayan göçmenlere yevmiye bağlayıp diğer bir çok yardımda bulunmak, kışlık yakacak vermek, halkın yapacağı yardımları ve hazineden onlar için verilecek yardımları kendileri için sarf etmek şeklinde görevler üstlenmiştir. Bunun yanında komisyonun, göçmenlerin yerleştikleri mahallin sosyal yapısına uyum sağlamalarını sağlamak gibi önemli bir görevi daha vardı.³⁰⁸

Gazetede 1865 yılı, göç haberlerine yer verilmesi yanında daha önceki yıllarda yaşanan göç olaylarının yol açtığı sıkıntılar ile ön plana çıkarılmaktadır. Kafkasya'dan hareketle başlayan göçler Trabzon- Kars ve Batum üzerinden çok çeşitli yerlere yapılan nakillerle tamamlanmaya çalışılmış, ancak göçmenlerin yerleştirildikleri yerlerde hem önceki yaşayış tarzlarından kaynaklanan hem de nakil edildikleri yerlerdeki geçim şartlarından kaynaklanan sorunlar yaşanmıştır.

Gazetede yer alan kısa haberlerden birinde doğu sahillerinden yeniden bir Çerkez göçünün başladığı, Babı-ı aliye gelen haberlere göre 8.000 kadar göçmenin

³⁰⁷ Mehmet, DEMİRTAŞ.: "Kırım Savaşı ve 93 Harbi Sürecinde Osmanlı Memleketine Gelen Göçmenlerin Sevk ve İskânları", A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, Sayı 41 s. 217, .Erzurum 2009

³⁰⁸ A.g.m, s.217,

transfer için beklediği ve onlara Trabzon'a kadar refakat etmek için iki feribotun gönderildiği bildirilmektedir.³⁰⁹

Diğer kısa haberde ise önceki hafta içinde 200 kadar kişinin Kazan'dan Trabzon yoluyla İstanbul'a geldikleri, gelenlerin Çerkez Komisyonu Başkanı Osman Paşa tarafından geçici olarak Sultanahmet yakınında bir misafirhaneye yerleştirildikleri, bunun yanında 2000 kişinin Ahbazy'a'dan sahil yoluyla Trabzon'a ulaştıkları, sekiz gemi dolusu insanın daha beklediği haber verilmektedir.³¹⁰

Çerkez göçünün başarılı olup olmadığı ile ilgili gazetede birkaç değerlendirmeye yer verilmektedir. Değerlendirmelerde genel olarak ise Çerkez göçünün başarılı olmadığı, devletin bu göçten beklediği sonuçların gerçekleşmediği ifade edilmektedir.

“Çerkez Göçünün Başarı ve Sıkıntıları” başlığı altında yapılan değerlendirmede daha başında bu hareketin hükümete geçici bir sıkıntı vereceğinin, bu kadar büyük bir nüfusun ülkeye akmasıyla elde edilecek sonucun onun idari ve mali sıkıntılarından fazla olacağının öngörüldüğü, fakat göçün başlamasından bu yana iki yıl geçmesine rağmen bu beklentilerin pek gerçekleşmediği, sıkıntı ve maliyetin hala karşı getirisini beklediği dile getirilmektedir.³¹¹

Yazıya göre Bab-ı Ali doğal olarak bu büyüklükte bir nüfusun gelmesinden ve onları, güçlü kuvvetli olmaları ve çiftçilik yapacak materyallere sahip olmalarından dolayı kullanacak olmasından heyecan duymaktaydı. Ve onları eğer mümkünse halkın zenginliğine bir faydalarının olmayacağı kıraç dağ bölgelerine göndermekten kaçınmak istedi. Bunun için ileriye dönük beklentileri karşılayacakmış gibi göründükleri yakın medeni bölgelerin tarım yapılmayan alanları kendilerine tahsis edildi. Tarımsal araçlar ve tohum verildi. Mersin, Sivas, Samsun ve Çanakkale'nin çevre bölgeleri art arda paylaştırıldı. Bu uygulama başarılı olsaydı göç sonuna kadar başarılı olacak hem ülke hem de yeni yerleşimciler kazançlı çıkacaktı.

Ancak göçün ilk aşamasında gelenler, otoritelerin fena halde sabrını deneyen bir derecede itaatsizlik sergilediler. Sabır sonuna kadar taşındı ve çatışmalardan uzak duruldu. Yazıda “Ancak ne yazık ki yüzyılların insiyak ve alışkanlıkları öyle

³⁰⁹ **The Levant Herald**, Cilt/7, No. 19, Wednesday (04 Aralık) 1865, s. 93.

³¹⁰ **The Levant Herald**, Cilt/ 7, No. 42, Wednesday (15 Kasım)1865 s. 333.

³¹¹ **The Levant Herald**, Cilt/7, No. 35, Wednesday (27 Eylül)1865 s. 278.

kolayca eritilemiyor ve hatta Türk medeniyeti bile bu Elburuz ve Koban'ın vahşi vatandaşları için çok katı" ifadelerine yer verilmektedir.³¹²

Gazetede yer alan haberlerde göçmenler tarafından çıkarılan çeşitli hoş olmayan olaylara da yer verilmektedir. Özellikle Mersin'de dağlıların kendilerine tahsis edilen yerlerde çiftçilik yapmaya pek istek duymadıkları, şehir kapılarına kadar yağma yapmayı tercih ettikleri, otoritelerin en çok sıkıntı veren çeteleri ortadan kaldırmaya, geriye kalanları ise kendi halindeki çiftçiler arasına katmaya çalıştığı, yine bölge muhabirinin verdiği bilgilere göre az bir çabayla emeklerinin karşılığını alacakları ve istasyon açısından da birçok avantaja sahip ENOS'un tarım yapılmayan alanlarına yerleştirilen bir kısım göçmenlerin zor kullanmak suretiyle şehir yakınındaki ağaçlık alanları sahiplendikleri, yerel otoritelerin protestoları ve Çanakkale Paşasının öğütlerinin kendilerine bir fayda vermediği, onları bulundukları yerden atmak için bir askeri birlik oluşturulmak zorunda kalındığı anlatılarak yönetimin bu aktif ve merhametli davranışıyla sadece yeni vatandaşlarına tarafsızlığını öğretmediği aynı zamanda tüm ülke çapında barışçıl bir ders verdiği de anlatılmaktadır.³¹³

"Çerkez Göçmenler Sorunu" başlığı altında Erzurum muhabiri tarafından gönderilen diğer bir haberde ise Hasankale ve Muş civarına gönderilen göçmenlerin zamanında dağıtılmamaları ve kendilerine yeterli derecede misafirperverlik ve dikkat gösterilmediği için çeşitli yağma ve çapulculuk hareketlerine giriştikleri, özellikle Muş'ta bulunan 15.000 göçmenin her gün hırsızlık ve adam öldürme dâhil her türlü cinayeti işledikleri, bunların daha da ileri giderek Ermeni Madenevak Manastırını yağma edip, Manastırın başı Vartabet Boghos dâhil herkesi katlettileri, Manastırın eski bir yer olması dolayısıyla mevcut çok değerli kâğıt ve yazılı eserlerin ya atıldığı veya yakıldığını haber vermektedir. Son çare olarak Vali, Kars Kaymakamı ve Liva kumandasındaki bir müfrezece etrafları sarılmış ve göçmenler teslim olmak zorunda kalmışlardır.³¹⁴

Benzer olaylar Çanakkale civarında ve İnebolu'da yaşanır. Bölgede konuk olarak kalan Çerkezler halkın sağlığı için tehdit olmaya başlarlar. Çerkezler

³¹² **The Levant Herald**, Cilt,7, No. 35, Wednesday (27 Eylül)1865 s. 278.

³¹³ **The Levant Herald**, Cilt,7, No. 35, Wednesday (27 Eylül)1865 s. 278.

³¹⁴ **The Levant Herald** Cilt,7, No. 45, Wednesday (06 Aralık) 1865 s. 358.

gelmeden önce pek görülmeyen ateş hastalığı onların gelişiyile bilinmeye başlar. Tifo ile de birleşen hastalık, büyük yıkımlara yol açar. Başkentle olan ilişki ve iletişimlerinin o ana kadar onları medenileştirmiş olması beklenen Çerkezler hiçbir argümanla sağlık ve ilaç desteği almaya yanaşmazlar. Onların kullandığı çözümler daha çok harici uygulamalardan, bir imam çağırarak yatakları başında dua ettirmeleri, hastaya sürekli olarak eza verdiğini düşündükleri şeytanı kovmak için kitaplardan dualar okumaları, ateş bastığı zamanlarda küçük kâğıt parçaları üzerine gizemli kelimeler yazarak, bu kâğıt parçalarını top gibi yuvarlayıp hap gibi yutmalarından oluşmaktadır.³¹⁵

Hem Çerkez göçünü yönetmek hem de göç sonrası yaşanan yerleşim ve iâşe sorunlarını halletmek üzere Çerkez Göçü Komisyonu kurulur ve başına da Osman Paşa getirilir. Sadrazamın emri üzerine Osman Paşa'ya göç hareketinin başlamasından bu yana yapılan Tatar, Nogay ve Çerkez göçlerinin tam bir hesabının çıkarılması görevi verilir. Bu görev, Rumeli'de 36 eyalet ve sancağa, Anadolu'da ise 43 eyalete yayılan üç tür göçmenin orijinal toplamını, sonraki doğum, evlilik ve ölümleri ve onların o anki sayılarını içerecek olması nedeniyle sosyal ve idari anlamda çok önemlidir.³¹⁶

Gazetede Çerkez Komisyonu Başkanı Osman Paşa hakkında övgüyle bahsedilmektedir. Osman Paşa bir taraftan gelen göçmenleri yerleştirmeye çalışırken diğer taraftan bitmez tükenmez gayretle tüm memlekette gizli köle ticareti yapan çetelere karşı tedbirler almaya devam etmektedir. Artık çeteler için İstanbul'da o kötü trafiklerini götürecekleri bir yer kalmadığından kendilerini Batum, Trabzon ve Erzurum gibi şehirlerde bulmuşlardır.³¹⁷

Çerkez Komisyonu Başkanı Osman Paşa sebepsiz, izinsiz ve mazeretsiz uzun süre şehirde kalan Çerkez ve Tatar çetelerini temizlemek için uğraş verirken,³¹⁸ İstanbul'da bulunan göçmen şeflerini Kılıçhanede kendisi ile buluşmaya çağırarak, göçmenlerin şehir içinden kendilerine ait yerlere giderken silah taşımamaları konusunda tembihlerde bulunur. Muzır sonuçların birkaçı aştığını ve bunun yanlış alışkanlıktan kaynaklandığını ifade eden Osman Paşa artık hiçbir toplum kesiminin

³¹⁵ **The Levant Herald**, Cilt/7, No:9, Wednesday (29 Mart) 1865 s. 70.

³¹⁶ **The Levant Herald**, Cilt .7, No.15, Wednesday (10 Mayıs)1865 s. 117.

³¹⁷ **The Levant Herald**, Cilt/ 7, No. 36, Wednesday (04 Ekim)1865 s. 285.

³¹⁸ **The Levant Herald**, Cilt 7, No 25 Wednesday (19 Temmuz)1865 s. 197.

yapmadığı uygulamalardan göçmenlerin de kaçınmasını isteyerek onları kanun ve düzene saygı göstermeye çağırır. Osman Paşanın bu nutku o kadar başarılı olur ki bunu duyanlar hemen silahlarını atarak önderlerinin yoluna uyacaklarına söz verirler.³¹⁹

Gazete, yılsonuna doğru Çerkez Komisyonunun lağvedileceği ile ilgili Bab-ı Ali'den gelen haberlerden rahatsızlık duymakta ve bu lağvın nerdeyse bitme noktasına gelen çete ve köle tacirlerini sevindireceğini ve milleti rahatsız edeceğini dile getirmektedir.³²⁰

Bab-ı Ali'den gelen haberler doğru çıkar ve Göç Komisyonu Başkanı Osman Paşa Meclis-i Vükeleya üye olarak atanarak komisyon lağvedilir.³²¹

3.4.2. Bosna Hersek Göçü

Göç ve iskân sorunlarının bir diğer ayağı ise Bosna ve Sırbistan arasında yaşanmıştır. Sırbistan'dan sürülen müslümanlara verilecek olan tazminatlar ile Bosna'dan Sırbistan'a göç etmek isteyip de geri dönmek zorunda kalan Hristiyanların yaşadıkları zorluklar gazetede işlenen göç sorunlarının diğer bir vechesini oluşturmaktadır.

Sırbistan'dan sürülen müslümanlara ilişkin gelişmeler gazetede kısa haberlerle işlenmekte, Belgrat'tan gelen mektuplara binaen, Belgrat ve çevresindeki Müslüman göçmenlerin mülkleri karşılığında kendilerine ödenecek tazminat konusunda anlaşmaya varılarak Sırp Hükümetince ödenecek olan meblağın 8.000.000 Pence olarak belirlendiği bildirilmektedir. Aynı mektup yağmalanan ve kargaşa sırasında tahrip edilen müslüman mallarının hesabı konusundaki hak iddiaları sorununun ise devam ettiğini kaydetmektedir.³²²

Gazete daha sonra verdiği diğer bir kısa haberde ise daha önce verdiği ve müslüman göçmenlere ödenmesi düşünülen 8.000.000p. tutarındaki tazminat miktarını revize etmekte, Sırp Hükümeti tarafından müslüman sürgünlere ödenecek tazminat konusunda kalan son güçlüğü de aşıldığı belirtilerek, teklif edilen toplam 9.000.000 p. tutarındaki tazminatın Bab-ı Ali tarafından kabul edildiğini, ancak

³¹⁹ **The Levant Herald**, Cilt 7, No 19, Wednesday (05 Temmuz) 1865 s. 180.

³²⁰ **The Levant Herald**, Cilt 7, No 45, Wednesday (06 Aralık) 1865 s. 357.

³²¹ **The Levant Herald**, cilt 7, No 46, Wednesday (13 Aralık) 1865 s. 365.

³²² **The Levant Herald**, Cilt /7, No 1, Wednesday (01 Şubat) 1865 s. 5.

ödemenin üç yılda yapılması önerisinin henüz kabul edilmediğini bildirmektedir.³²³ Sırp Hükümeti tarafından Prenslikten sürülen müslümanlara ödenecek tazminat sorununun nihayet çözüldüğü, geriye Belgrat Kaleleri ile Prenslüğün askeri organizasyonu meselelerinin kaldığını bilgisi verilen son haberde ise tazminat meselesinin nasıl çözüldüğüne dair ayrıntıya girilmemektedir.³²⁴

“Göçmenlerin Sorunları” başlığı altında Bosna Muhabiri tarafından gönderilen yazıda Bosna’dan Sırbistan’a göç eden, fakat Sırbistan’a alınmadıkları için geriye dönmek zorunda kalan Hristiyan göçmenlerin sorunlarına değinilmekte, büyük bir açlık ve sefalet içinde bulunan bu insanların yaşadıkları elem ve acılar ele alınmaktadır. Muhabirin bildirdiklerine göre Bosna’da bulunan fakir köylü halk, Sırbistan Hükümeti tarafından korkutulmuş, Türklerden ve Bosna’ya yeni gelmiş yüzbinlerce Çerkezden oluşan bir Muhammedi kordon tarafından etraflarının sarılacağı söylenmiş, Sırbistan ve Avusturya ile olan iletişimin tamamen kesilmesi halinde ise bütün hristiyanların katledileceği şayiası yayılarak kendilerine, kaçmaları ve Sırbistan’ın vaat ettiği lütufların bir parçası olmaları çağrısı yapılmıştır. Hristiyan köylü göçünce içinden süt ve balın aktığı, domuz eti ve rakının eksik olmadığı topraklara kavuşacaklardı. Hersek’teki savaş, sığır kıran hastalığı ve yıllar süren kıtlığın sonucu yaşanan yoksulluk, onları, Prens Michel’in ajanlarının vaatlerine inanmaya itmiş ve sonuç olarak büyük acılar yaşanmıştır.³²⁵

Bu arada göç muhasebesini çıkarmakta olan Osman Bey’in bölgeye bir ziyarette bulunarak göçmenlerle ilgilendiği, sınırda bekleyen göçmenlere evlerine dönecekleri araçlar temin ettiği ve ucuza sattıkları ev eşyalarını aldıkları paralar karşılığında geri alabileceklerini söylediği haber verilmektedir.³²⁶

Yine Bosna Muhabiri tarafından gazeteye gönderilen ikinci bir yazıda, Bosna’dan Sırbistan’a hristiyan göçünün tamamen dindiği, göçmenlerin büyük bir kısmının sefil, huzursuz ve hemen hemen yoksulluk içinde geri döndüğü dile getirilerek göç olayının iç ve dış yönlerine değinilmekte, ülkede yoksulluğun yıldan yıla arttığı ve tüm ırkı bir yıkımdan kurtarmak için sözlerden daha fazla şey yapılması gerektiği aktarılmaktadır. Hükümete verilen vergiler, mülk sahiplerinin

³²³ **The Levant Herald**, Cilt/7, No:41, Wednesday (08 Kasım)1865 s. 325.

³²⁴ **The Levant Herald**, Cilt/7, No 43, Wednesday (22 Kasım)1865 s. 342.

³²⁵ **The Levant Herald**, Cilt 7, No 19, Wednesday (05 Temmuz)1865 s. 183.

³²⁶ **The Levant Herald**, Cilt 7, No 19, Wednesday (05 Temmuz)1865 s. 183.

toprağın ekip biçimi konusundaki anormal ve yasal olmayan talepleri, nüfusu son azalma noktasına getirmiştir. Toprak sahipleri ile çiftçiler arasında sabit kurallara dayalı bir ilişki olduğunu söylemenin faydasız olduğunu dile getiren muhabir yazısında şu ifadelere yer vermektedir:

“Hiç bir kural yok. Her şey keyfi. Ne ağa ne de çiftçi Cevdet Paşa’nın düzenlemelerini tanıyor ve biliyor. Bu habisleri düzeltmek çok zor ancak bunlar Slav entrikaları ve Avusturya’nın gizli, gizemli ve alttan işleyen politikaları için faydalı şeyler. Küçük ulusal zenginliğin hep hristiyan kesimlere ulaşmasına müsaade edeceksin, pratikte uygulanmayan sadece kâğıt üzerinde emirler vereceksin, görevlilerin dürüst ve adil olmalarını isteyeceksin, bunlardan dolayı ben tüm yabancı entrikaların halkın Emperyal Hükümete olan sadakatini yeniden şekillendiremeyeceğine kani oldum.”³²⁷

Karadağ ile yaşanan sürekli sorunlara da değinen muhabir, bu sorunların kendi hesabını bu dolanbaçlı ve karışık işlerin devamında bulan Petrovich ailesi yönetimi döneminde çözüldüğünü görmenin pek muhtemel olmadığını söylemektedir. Bu tür yönetimlerden kurtulmak için Bab-ı Aliye aşağıdaki önerileri sunmaktadır;

“Bab-ı Ali için en uygun yol görünürdeki habise bakmak, sınırları istihkam etmek, bu eyaletlerin hristiyanlarını komşularıyla entrika ilişkilerine girmeye sevk eden teşvikleri ortadan kaldırmaktır. Bu durum, gerçek kısmi bir iyileşme ve normal bir adaletin yeniden kurulması ile birlikte kısa zamanda Karadağlı zümrenin ihtirasındaki bütün tehlikeyi ortadan kaldıracaktır.”³²⁸

Son olarak muhabir, Bab-ı Ali tarafından bölgede gerçekleştirilmesi düşünülen reformlar için işini bilen yeterli sayıda görevli olmadığından yakınmaktadır.³²⁹

³²⁷ **The Levant Herald**, Cilt/7, No .30, Wednesday (23 Ağustos) 1865 s. 239.

³²⁸ **The Levant Herald**, Cilt/7, No .30, Wednesday (23 Ağustos) 1865 s. 239.

³²⁹ **The Levant Herald**, Cilt/7, No. 30, Wednesday (23 Ağustos) 1865 s. 239.

SONUÇ

Osmanlı gazeteciliğinin yükselmeye başladığı ve yerli hem de yabancı gazete sayısının hızla arttığı Tanzimat sonrası dönemde çıkmaya başlayan The Levant Herald Gazetesi, yaklaşık altmış yıl süren yayın hayatı ile uzun soluklu gazetelerden biri olmuştur. Osmanlı coğrafyasında bulunan İngiliz toplumuna ve ana vatanları olarak İngiltere'nin işadamları, tüccar ve idarecilerine Levant denilen Akdeniz çevresindeki topraklarda meydana gelen olay ve gelişmeler, ticaret ve siyaset hayatına ilişkin bilgiler aktarmayı ve bu arada içinde yaşanılan Osmanlı toplumunun da modernleşmesi için destek sağlamayı planlamıştır. Bu tür gazetelerin Avrupadaki işadamları, tüccar ve siyaset çevrelerinin dışarıda bulunan uzantıları, bir anlamda onların manipüle araçları gibi hareket etmeleri, söz konusu gazetelerin içinde bulundukları ülkelerin toplum ve siyasetçileri ile çatışmalarına sebep olmuştur. The Levant Herald Gazetesi, yaptığı yayınlarda polemik ve cedele dayalı yayın politikası izlemiştir. Yayınlar ve neşredilen nüshalarda Sultan'ın hukuk ve menfaatlerine muğayir bir çizgi takip edilmiş, saltanat makamına alenen taarruz edilmiş, devlet ricaline, asker ve emniyet düzenine ağır tenkitler yapılmış, Avrupa'nın asayiş ve emniyetinin Osmanlı Devleti'nin yıkılmasına bağlı olduğu savunulmuştur. Diğer yandan yapılan yayınlarda yalan ve yanlış haberlere yer verilmiş, halkın düşüncesini yanlış yönlendirme çabalarına girilmiştir. Gazetenin izlediği bu yayın politikası, Osmanlı Hükümetince emniyet ve asayişin ihlali olarak görüldüğünden, gazete bir çok kez kapatılmış, çıkarılmış olan nüshalar ise toplatılmıştır.

Genel olarak bakıldığında 1865 yılı Osmanlı Devleti açısından büyük olayların yaşandığı bir yıl olmuştur. Genel kredi ve Finans Şirketinin önderliğinde, Osmanlının parçalı olan ve birçok isim altında takip edilen iç borçlarının Defteri Kebir oluşturulmak suretiyle tek bir dış borca dönüştürülmesini öngören ve söz konusu şirketin yetkilisi olan Mr. Laing'in adıyla anılan İç Borç Çevrim Planı, bu dönemde gerçekleştirilmiştir. Gazete bu plan tartışmalarına bayağı yer ayırmış, başta mütereddit olmasına karşın bu planı desteklemiştir. Daha uzun süreli bir dış borca

çevrilen iç borçlar nedeniyle dış borçlar artmış, bütçelerde meydana gelen açıklar ise iç kaynak sıkıntıları nedeniyle yine dış borçlarla kapatılmaya çalışılmıştır.

Avrupa'nın en çok yanan başkentlerinden biri olarak kabul edilen İstanbul'da yıl içinde birçok yangın çıkmış, bu yangınlarda yüzlerce can kaybının yanında, yine yüzlerce han, hamam, saray ve binlerce ev yanıp kül olmuştur. Yangınlar dolayısıyla İstanbul'da itfaiye hizmetlerinin yetersizliği bir kez daha ortaya çıkmış, binaların ahşap yapıları ve cadde ve sokakların dar oluşu gazete tarafından tenkide konu edilmiştir. Batılı anlamda bir itfaiye teşkilatı kurulması ile Avrupa'da hizmet vermeye başlayan sigorta şirketleri ile çalışılması önerilmiştir.

1865 yılı Temmuz ayı itibariyle Hicaz'da patlak veren ve İskenderiye'den yayılmak suretiyle İzmir, İstanbul, Çanakkale ve Suriye başta olmak üzere bir çok bölgeyi etkisine alan kolera nedeniyle onbinlerce insan ölmüştür. Kolera nedeniyle ticaret hayatı inkitaya uğramış, İstanbul Galata Borsası günlerce tatil edilmiştir. Salgın nedeniyle pratika uygulamasına tabi tutulan gemiler dolayısıyla sahiller arasında deniz iletişimi bozulmuş, Avusturyan Lloyd'un botları İstanbul'a yolcu ve kargo almayı reddetmişlerdir. Bu tür gemiler üzerinden işleyen postalar zamanında yerine ulaşamaz olmuşlardır. Bir anlamda toplumsal hayat durma noktasına gelmiştir. Gazete kolera sürecinde hem alınması gereken tedbirlere dikkat çekmiş, hem de idarelerin süreçte gösterdikleri gayretleri takdir etmiştir.

Kırım savaşı ve sonrasında Kafkaslarda meydana gelen olaylar nedeniyle 1860-1866 yılları arasında Osmanlı topraklarına yoğun göçler yaşanmıştır. Osmanlı Hükümeti Trabzon ve Batum gibi limanlardan gelen göçmenlere bir taraftan geçici barınma yerleri temin etmeye çalışırken bir taraftan da onları tarım yapabilecekleri topraklara yerleştirmeye çalışmıştır. Ancak gazeteye göre Osmanlı Devleti, göçmenleri tarımda kullanma beklentisinden istediğini elde edememiştir.

Osmanlı Devletinin batı ile olan en büyük sorunlarından biri olarak kabul edilen kapitülasyonlar meselesinde gazete, tipik Avrupa'lı tavrı göstermiş, kapitülasyonlar kaldırılmadan önce modern toplumların vazgeçilmez özelliği olan idari mekanizma ile adli mekanizmanın birbirinden tam olarak ayrılması, güvenilir ahlaki otorite, vergi yükünde değişmez düzenlemeler ve herkesin kanun önünde eşit olması gibi şartların sağlanması gerekliliğine vurgu yapılmıştır.

Diğer yandan yabancılara toprak satışının gerekliliği vurgulanmış, batılılar olmaksızın, Osmanlı topraklarının batılı seviyede verimli olarak kullanılması ümidinin hayal olduğu söylenmiştir. Aynı şekilde tarım konusuna daha çok İngiltere'nin artan pamuk ihtiyacının karşılanması çerçevesinde Osmanlı topraklarının potansiyeli bağlamında bakılmış, tarımın durumu perişanlıkla tavsif edilmiştir.

Yabancı basında vakıflarla ilgili olarak çıkan ve Osmanlı Devletinin tüm dini vakıfları temlik edeceğine dönük haberler ve bu haberlerle ilgili olarak yapılan değerlendirmelerde ortaya konan görüşler nedeniyle gazete, yabancı basını Türkiye'deki durumu bilmemekle ve cahillikle suçlamış, ancak özellikle ulamanın elinde bulunan dini mülklerin reforme edilmesi gerektiğine de dikkat çekmiştir.

Nihai olarak The Levant Herald Gazetesi, İngiliz politikları doğrultusunda bir yayın politikası izlemiş ve İngiltere'nin doğudaki faaliyetlerine destek vermeye çalışmıştır.

BİBLİYOGRAFYA

Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA)

Mektubi Kalemi, Dahiliye, 816/5.

Müfettişlikler ve Komiserlikler Tahrirâtı, Yıldız, 1/11

Zaptiye, Dosya:367/95

Hususi Maruzat Evrakı, Yıldız Sadaret, 164/:53, 164/71, 218/46, 226/19, 226/32, 241/73.

Mabeyb Başkitabeti, Yıldız Tasnifi Perakende Evrakı, 2/63

Mektubi Kalemi, Dahiliye, 1388/42, 1536/69.

Muhimme Defteri Evrakı, 370/49.

Müfettişlikler ve Komiserlikler Tahrirâtı, Yıldız, 1/49.

Mütenevvi Maruzat, Yıldız, 6/71.

Basılı Eserler

Damlıbağ, Fatih; “Batı Anadolu’da İhracat İçin Pamuk Üretimi (1860-1870)”, **Sosyal Siyaset Konferansları**, Sayı: 60, 2011/1.

Demirtaş, Mehmet; “Kırım Savaşı ve 93 Harbi Sürecinde Osmanlı Memleketine Gelen Göçmenlerin Sevk ve İskânları” **A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi** Sayı 41 s. 217 Erzurum 2009.

Koloğlu, Orhan, **Osmanlı’dan 21. Yüzyıla Basın Tarihi**, Pozitif Yayınları.

Biltekin, Özdemir, **Osmanlı Devleti Dış Borçları**, Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Yayınları, İkinci Baskı Ankara 2010

Ortaylı, İlber, **Tanzimat Devrinde Osmanlı Mahalli İdareleri 1840-1880**, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara. 2000.

Mazıcı, Nurşen, “1930’a Kadar Basının Durumu ve 1931 Matbuat Kanunu”,
**Atatürk Yolu. Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi
Enstitüsü Dergisi**, Yıl:9, Cilt:5, Sayı:18, Ankara 1998

EK:1**THE LEVANT HERALD GAZETESİ 1865 YILI HABER İNDEKSİ**

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
1			İstanbul- Editörün haftalık değerlendirmeleri	Makale	Cilt; 6 , No:49	4 Ocak 1865	382	3,4
	01		1864 Yılı Değerlendirmesi		Cilt; 6 , No:49	4 Ocak 1865	382	3,4
2			Bakanlık bütçe raporu	Rapor Özeti	Cilt; 6 , No:49	4 Ocak 1865	383	3
3			Yerel		Cilt; 6 , No:49	4 Ocak 1865	383	3
	01		Bab-ı Ali tarafından alınan personel tedbirleri	Kısa haber	Cilt; 6 , No:49	4 Ocak 1865	383	3
	02		Serdar-ı Ekber Ömer Paşa'nın sağlığının iyi olduğu	Kısa haber	Cilt; 6 , No:49	4 Ocak 1865	383	3
	03		Askeri mekanların denetimi için komisyon kurulması	Kısa haber	Cilt; 6 , No:49	4 Ocak 1865	383	3
	04		Davutpaşa'daki saray ahırlarının ılgası	Kısa haber	Cilt; 6 , No:49	4 Ocak 1865	383	3
	05		Yeni İzmir Valisi Reşit Paşanın göreve başlaması	Kısa haber	Cilt; 6 , No:49	4 Ocak 1865	383	3
	06		Manastır Komisyonu oturumu	Kısa haber	Cilt; 6 , No:49	4 Ocak 1865	383	3
	07		Sadrazam Mümtaz Efendinin kızının evlenmesi	Kısa haber	Cilt; 6 , No:49	4 Ocak 1865	383	3
	08		Türkistan fırkateyninin ısmarlanması	Kısa haber	Cilt; 6 , No:49	4 Ocak 1865	383	3
	09		Atamalar	Kısa haber	Cilt; 6 , No:49	4 Ocak 1865	383	3
		1	Lohovan Efendi'nin Arnavut Konsolusu'na	Kısa haber	Cilt; 6 , No:49	4 Ocak 1865	383	3
		2	Münif Efendi'nin Basın Komisyonu üyeliğine	Kısa haber	Cilt; 6 , No:49	4 Ocak 1865	383	3
		3	Vahan Efendi'nin Basın Komisyonu üyeliğine	Kısa haber	Cilt; 6 , No:49	4 Ocak 1865	383	3
		4	Kostaki Efendi'nin Basın Komisyonu üyeliğine	Kısa haber	Cilt; 6 , No:49	4 Ocak 1865	383	3
	10		Hidayet Efendinin Rodostan dönüşü	Kısa haber	Cilt; 6 , No:49	4 Ocak 1865	383	3
	11		İzmit -Sakarya tren yolu inşası	Kısa haber	Cilt; 6 , No:49	4 Ocak 1865	384	1
4			Musa Safveti Paşa'nın ölümü	Haber	Cilt; 6 , No:49	4 Ocak 1865	384	1
5			Karadeniz gemi geçiş seyri	Haber -değerlendirme	Cilt; 6 , No:49	4 Ocak 1865	384	2
6			İzmir'de ki Amerikalılara	İlan	Cilt; 6 , No:49	4 Ocak 1865	384	2,3
7			Yeni Basın Yasası	Değerlendirme- Alıntı	Cilt; 6 , No:49	4 Ocak 1865	384	3
8			Para ve Ticaret- Galata Borsası	Haftalık değer-değerlendirme	Cilt; 6 , No:49	4 Ocak 1865	386	2
	01		Türk Fonları	Değerler	Cilt; 6 , No:49	4 Ocak 1865	386	2,3
	02		Haftalık cari fiyatlar	Değerler	Cilt; 6 , No:49	4 Ocak 1865	386	4
9			İstanbul- Editörün haftalık değerlendirmeleri					

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
	01		Asker sayısının azaltılması ve taşıyacağı mesaj	Makale	Cilt; 6 , No:50	11 Ocak 1865	390	3,4
10			Senelikler üzerine	Bakanlık bütçe raporundan alıntı	Cilt; 6 , No:50	11 Ocak 1865	390	4
11			Yerel					
	01		Telgraf hatlarında yaşanan sorunlar	Kısa haber	Cilt; 6 , No:50	11 Ocak 1865	390	4
	02		Atamalar	Kısa haber	Cilt; 6 , No:50	11 Ocak 1865	390	4
		1	Cebecizade Mehmet Ağa'nın Annah Kaymakamlığı'na	Kısa haber	Cilt; 6 , No:50	11 Ocak 1865	390	4
		2	Hüseyin Bey'in Mendeli Kaymakamlığı'na	Kısa haber	Cilt; 6 , No:50	11 Ocak 1865	390	4
		3	Remzi Efendi'nin Polis Bakanlığı Müsteşarlığı'na	Kısa haber	Cilt; 6 , No:50	11 Ocak 1865	390	4
		4	Mehmet Efendi'nin Dışişleri Bakanlığı Katipliğine	Kısa haber	Cilt; 6 , No:50	11 Ocak 1865	391	4
	03		Sultanın askeri okulu teftişi	Kısa haber	Cilt; 6 , No:50	11 Ocak 1865	391	4
	04		Albay Ahmet Beyin Türkistan Fırkateyni için Londra'ya seyahati	Kısa haber	Cilt; 6 , No:50	11 Ocak 1865	391	4
	05		Yeni İzmir Valisi Reşit Paşanın Saraydaki son ayrılış huzuru	Kısa haber	Cilt; 6 , No:50	11 Ocak 1865	391	4
	06		Yeni Çerkez Bölüğünün üniformalarının yapımı	Kısa haber	Cilt; 6 , No:50	11 Ocak 1865	391	4
	07		Berat Gecesi ve Sultanın doğum günü nedeniyle 166 kişinin affedilmesi	Kısa haber	Cilt; 6 , No:50	11 Ocak 1865	391	4
	08		Bebekte felaket	Kısa haber	Cilt; 6 , No:50	11 Ocak 1865	391	4
	09		Peik-i Nusret savaş gemisinin Southampton'dan ayrılması	Kısa haber	Cilt; 6 , No:50	11 Ocak 1865	391	4
	10		Sürre-Emini'nin Dolmabahçeye gelişi	Kısa haber	Cilt; 6 , No:50	11 Ocak 1865	391	4
	11		Erzurum'da hırsızlık çeteleri	Kısa haber	Cilt; 6 , No:50	11 Ocak 1865	391	4
	12		Hieropetros köyünde arkeolojik kalıntıların bulunması	Kısa haber	Cilt; 6 , No:50	11 Ocak 1865	391	4
	13		Paris'te basılan posta pullarının Babı-aliye getirilmesi	Kısa haber	Cilt; 6 , No:50	11 Ocak 1865	391	4
	14		Sultanın atlarının kaçmasıyla büyük bir tehlike atlatması	Kısa haber	Cilt; 6 , No:50	11 Ocak 1865	392	1
	15		Sadrazamın asker elbise üretimi için fabrika kurulması emri	Kısa haber	Cilt; 6 , No:50	11 Ocak 1865	392	1
	16		Arnavut Mehmet Tenara'nın isyanı	Kısa haber	Cilt; 6 , No:50	11 Ocak 1865	392	1
	17		Galata'da mütecaviz bir saldırı	Kısa haber	Cilt; 6 , No:50	11 Ocak 1865	392	1
12			Çeşme Aynah'da yıkıcı yangın	Haber	Cilt; 6 , No:50	11 Ocak 1865	392	1,2
13			Eski Galata	Yayın not	Cilt; 6 , No:50	11 Ocak 1865	392	2
14			Küçük Asya					

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
	01		Buca'da yapılan All Saints kilisesi temel atma töreni	Geçici İzmir temsilcisi haberi	Cilt; 6 , No:50	11 Ocak 1865	393	2
15			Kolaçhinde yapılan istihkamların bitirilmesi	Bölge Temsilcisi haberi	Cilt; 6 , No:50	11 Ocak 1865	393	3
16			Para ve Ticaret- Galata Borsası	Haftalık değerlendirme	Cilt; 6 , No:50	11 Ocak 1865	394	2
	01		Osmanlı Bankası	Değerler	Cilt; 6 , No:50	11 Ocak 1865	394	2
	02		Türk Fonları	Değerler	Cilt; 6 , No:50	11 Ocak 1865	394	3
	03		Haftalık cari fiyatlar	Değerler	Cilt; 6 , No:50	11 Ocak 1865	394	4
17			İstanbul- Editörün haftalık değerlendirmeleri					
	01		Bakanlık bütçe raporu üzerine değerlendirme	Makale	Cilt; 6 , No:51	18 Ocak 1865	398	1,2,3
	02		İstanbulda gayrimüslim mezhepler arasındaki yıl başı kutlamaları	Makale	Cilt; 6 , No:51	18 Ocak 1865	398	3,4
	03		Yeni basın yasası yayınına hükümetten gelen tepkinin değerlendirilmesi	Makale	Cilt; 6 , No:51	18 Ocak 1865	399	1
18			Yerel		Cilt; 6 , No:51	18 Ocak 1865	399	4
	01		Elektrik iletişim hatlarının tamamlanması	Kısa haber	Cilt; 6 , No:51	18 Ocak 1865	399	4
	02		Atamalar	Kısa haber	Cilt; 6 , No:51	18 Ocak 1865	399	4
		1	Petropulo Nikotaki Efendi'nin Kertch konsoloslugu'na	Kısa haber	Cilt; 6 , No:51	18 Ocak 1865	399	4
		2	Albay David Bey'in 4. kolordu Komutanlığı'na	Kısa haber	Cilt; 6 , No:51	18 Ocak 1865	399	4
		3	Moldo- Eflak manastır komisyonu 5 marta ertelendi	Kısa haber	Cilt; 6 , No:51	18 Ocak 1865	399	4
		4	Hayrullah Efendi Tahran sarayında Bab-ı Ali Bakanı olarak atandı	Kısa haber	Cilt; 6 , No:51	18 Ocak 1865	399	4
		5	Saraybosnayı aydınlatma komisyonu kurulması	Kısa haber	Cilt; 6 , No:51	18 Ocak 1865	399	4
		6	Prens Mustafa Fazıl Paşanın Avrupa turu için İstanbuldan ayrılması	Kısa haber	Cilt; 6 , No:51	18 Ocak 1865	399	4
		7	İngiliz gemisi Valerianın Marmarada batması	Kısa haber	Cilt; 6 , No:51	18 Ocak 1865	399	4
		8	Bozuk tereyağı ithalinin yasaklanması	Kısa haber	Cilt; 6 , No:51	18 Ocak 1865	399	4
		9	Gerdanlık hediye edilmek üzere Madame Ristori'nin davet edilmesi	Kısa haber	Cilt; 6 , No:51	18 Ocak 1865	399	4
		10	Tuna'da yeni bir şose yolunun yapılması	Kısa haber	Cilt; 6 , No:51	18 Ocak 1865	399	4
		11	Odessa'dan Rusyanın faaliyetleriyle ilgili gelen mektup	Kısa haber	Cilt; 6 , No:51	18 Ocak 1865	399	4
		12	İtalyan Masonic Okulu yeni yıl ödülleri dağıtılması	Kısa haber	Cilt; 6 , No:51	18 Ocak 1865	399	4
		13	Türkiye'deki Rum topluluğu arasında mali durum tartışması	Kısa haber	Cilt; 6 , No:51	18 Ocak 1865	400	1
19			Devlet Tıp Okulunun Koleje dönüşümü	Alıntı not(Gazette Medicale d'Orient)	Cilt; 6 , No:51	18 Ocak 1865	400	2

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
20			Abdulaziz Fırkateyni'nin suya indirilmesi	Alıntı Rapor(Norty British Daily Mal)	Cilt; 6 , No:51	18 Ocak 1865	400	3,4
21			Mısır at yarışları	Haber -Bölge muhabiri	Cilt; 6 , No:51	18 Ocak 1865	400	4
22			Kudüs araştırması	Alıntı- Mektup(Times, December 31)	Cilt; 6 , No:51	18 Ocak 1865	401	1
23			Gümrük Reformu	Okuyucu Mektubu	Cilt; 6 , No:51	18 Ocak 1865	401	1,2
24			Para ve Ticaret- Galata Borsası	Haftalık değerlendirme	Cilt; 6 , No:51	18 Ocak 1865	402	2
	01		Türk Fonları	Değerler	Cilt; 6 , No:51	18 Ocak 1865	402	2,3
	02		Haftalık cari fiyatlar	Değerler	Cilt; 6 , No:51	18 Ocak 1865	402	4
25			İstanbul- Editörün haftalık değerlendirmeleri					
	01		Türkiyede Beledi sistemin Fransaya benzetilmesi	Makale	Cilt; 6 , No:52	25 Ocak 1865	406	2,3
26			Yerel					
	01		Kaptan Paşa Mehmet Beyin ölümü ve hizmet geçmişi	Haber	Cilt; 6 , No:52	25 Ocak 1865	407	2
	02		Hafta içinde yapılan atamalar	Kısa haber	Cilt; 6 , No:52	25 Ocak 1865	407	2
		1	Rauf Bey'in Yüksek Adalet Divanı'na	Kısa haber	Cilt; 6 , No:52	25 Ocak 1865	407	2
		2	Remzi Efendi'nin Polis Bakanlığı Müsteşarlığı'na	Kısa haber	Cilt; 6 , No:52	25 Ocak 1865	407	2
		3	Hamzi Paşa'nın Bursa Valiliğine	Kısa haber	Cilt; 6 , No:52	25 Ocak 1865	407	2
		4	Cavit Bey'in Erkeri Kaymakamlığı'na	Kısa haber	Cilt; 6 , No:52	25 Ocak 1865	407	2
		5	Çekif Efendi'nin Hanya Mollahgına	Kısa haber	Cilt; 6 , No:52	25 Ocak 1865	407	2
		6	Mustafa Hilmi Efendi'nin Galata Mollahgına	Kısa haber	Cilt; 6 , No:52	25 Ocak 1865	407	2
		7	Haydar Efendi'nin Viyana Elçiliğine	Kısa haber	Cilt; 6 , No:52	25 Ocak 1865	407	2
	03		Sultan'ın yarış için atlarını Mısı'a göndermesi	Kısa haber	Cilt; 6 , No:52	25 Ocak 1865	407	2
	04		Ramazanın başlaması	Kısa haber	Cilt; 6 , No:52	25 Ocak 1865	407	2
	05		Kuzey arab kabile resilerinin çok evlilik deklarasyonu	Kısa haber	Cilt; 6 , No:52	25 Ocak 1865	407	2
	06		Türk Hükümetinin yoğun silah alımı için komisyoner ataması	Kısa haber	Cilt; 6 , No:52	25 Ocak 1865	407	2
	07		Vessim Paşa'nın Münirliğe yükseltilmesi	Kısa haber	Cilt; 6 , No:52	25 Ocak 1865	407	3
	08		General ve Madam İgnatieff tarafından verilecek balonun iptali	Kısa haber	Cilt; 6 , No:52	25 Ocak 1865	407	3
	09		Tatavla Eğitim Cemiyetinin öğrenciler yararına maskeli balo düzenlemesi	Kısa haber	Cilt; 6 , No:52	25 Ocak 1865	407	3
	10		Bir İngiliz savaş gemisinin Moussavah'a varışına dair mektup	Kısa haber	Cilt; 6 , No:52	25 Ocak 1865	407	3

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
	11		Yunan inancına sahip bir kadının müslüman mezarlığına gömülmesi	Kısa haber	Cilt; 6 , No:52	25 Ocak 1865	407	3
	12		Mısırlı yedek kuvvet askerlerin Mekke'ye geçme isteklerine dair mektup	Kısa haber	Cilt; 6 , No:52	25 Ocak 1865	407	3
	13		Fas'ta telgraf hattı kurulma planının mollalarca şeytan icadı görülmesi	Kısa haber	Cilt; 6 , No:52	25 Ocak 1865	407	3
	14		Afrikalı gezgin Sig.Miani'nin İstanbul'a gelişi	Kısa haber	Cilt; 6 , No:52	25 Ocak 1865	407	3
	15		Bir İstanbul ziyaretçisinin mezarlık izlenimi	Kısa haber	Cilt; 6 , No:52	25 Ocak 1865	407	3
	16		Prens Couza'nın tren yolu yapımına dair bir mektup	Kısa haber	Cilt; 6 , No:52	25 Ocak 1865	407	3
	17		Bükreşte Bütçe hesapları konusunda anlaşmazlık	Kısa haber	Cilt; 6 , No:52	25 Ocak 1865	408	4
	18		İleri gelen Devlet okullarının Sultanın huzurunda imtihana tabi tutulması	Kısa haber	Cilt; 6 , No:52	25 Ocak 1865	408	4
	19		Osmanlı Finansal Kuruluşunun imtiyaz talepleri	Kısa haber	Cilt; 6 , No:52	25 Ocak 1865	408	4
27			İstanbul'da yeni yunan masonik locasının açılışı	Haber	Cilt; 6 , No:52	25 Ocak 1865	408	4
28			Haremin gerçek romantizmi	Haber	Cilt; 6 , No:52	25 Ocak 1865	409	1
29			Türkiye'nin belediyeleri, II-Şehir	Makale	Cilt; 6 , No:52	25 Ocak 1865	409	1,2
30			Boğaz ve İstanbul-İlk not	Kitap değerlendirme	Cilt; 6 , No:52	25 Ocak 1865	409	2,3
31			Polis nerede?	Editöre mektup	Cilt; 6 , No:52	25 Ocak 1865	409	3
32			Küçük Asya					
	01		Trabzon- Erzurum yolu yapımı teknik çalışmaları	Trabzon Muhabirinden	Cilt; 6 , No:52	25 Ocak 1865	410	1
33			Para ve Ticaret- Galata Borsası	Haftalık değerlendirme	Cilt; 6 , No:52	25 Ocak 1865	410	2,3
	01		Türk Fonları	Değerler	Cilt; 6 , No:52	25 Ocak 1865	410	3
	02		Haftalık cari fiyatlar	Değerler	Cilt; 6 , No:52	25 Ocak 1865	410	4
34			Basının Ruhu					
	01		Türk maliyesi	Makale(Times)	Cilt; 7 , No:1	01 Şubat 1865	2	1,2
35			İstanbul- Editörün haftalık değerlendirmeleri					
	01		İngilizlerin Doğu Avrupa ve Türkiye'ye bakış açıları	Makale	Cilt; 7 , No:1	01 Şubat 1865	4	1,2
	02		Türkiyenin dış borçlarının birleştirilmesi	Makale değerlendirme(Times)	Cilt; 7 , No:1	01 Şubat 1865	4	3,4
36			Yol Kurulunun kurulması	Haber- Resmi Kuruluş Bildirgesi	Cilt; 7 , No:1	01 Şubat 1865	5	2
37			Yerel					
	01		Hint-Osmanlı telgraf hattının açılması	Kısa haber	Cilt; 7 , No:1	01 Şubat 1865	5	3

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
	02		Atamalar					
		1	Galip ve Kivitti Sali Paşanın Savaş Konseyi üyeliğine atanmaları	Kısa haber	Cilt; 7 , No:1	01 Şubat 1865	5	3
		2	Saffetti Paşanın Askeri Okullar direktörlüğüne atanması	Kısa haber	Cilt; 7 , No:1	01 Şubat 1865	5	3
		3	Yaven Paşa'nın 3. sınıf Mecidiye alması	Kısa haber	Cilt; 7 , No:1	01 Şubat 1865	5	3
		4	Ferik Osman Paşa'nın 2. sınıf Osmaniye alması	Kısa haber	Cilt; 7 , No:1	01 Şubat 1865	5	3
		5	İzmir İran Konsolosu Abbas Hanın 3.sınıf Mecidiye alması	Kısa haber	Cilt; 7 , No:1	01 Şubat 1865	5	3
	03		Boğazdan ayrılan İtalyan botunun boğaza geri dönmesi	Kısa haber	Cilt; 7 , No:1	01 Şubat 1865	5	3
	04		Maraş Fransız Konsolusu'nu'nun yangında tahrip olması	Kısa haber	Cilt; 7 , No:1	01 Şubat 1865	5	3
	05		Cumartesi gecesi Ramazanın başlaması	Kısa haber	Cilt; 7 , No:1	01 Şubat 1865	5	3
	06		Son Kaptan Paşanın eş ve çocuklarına Sultan tarafından maaş bağlanması	Kısa haber	Cilt; 7 , No:1	01 Şubat 1865	5	3
	07		Yeni İtalyan Konsolosu Cavaliere Spagnolini'nin İstanbul'a gelmesi	Kısa haber	Cilt; 7 , No:1	01 Şubat 1865	5	3
	08		Mr. Antoine Alleon'un Enos- Varna Demiryolu imtiyazı için başvurması	Kısa haber	Cilt; 7 , No:1	01 Şubat 1865	5	3
	09		Dağıtılmak üzere Amerika'dan pamuk tohumu ısmarlanması	Kısa haber	Cilt; 7 , No:1	01 Şubat 1865	5	3
	10		Sırp diline destek için üst düzey toplantı düzenlenmesi	Kısa haber	Cilt; 7 , No:1	01 Şubat 1865	5	3
	11		Amerika'nın eski İstanbul Konsolosunun ölümü	Kısa haber	Cilt; 7 , No:1	01 Şubat 1865	5	3
	12		Belgrat'taki müslüman göçmenlere tazminat ödenmesi	Kısa haber	Cilt; 7 , No:1	01 Şubat 1865	5	3
	13		Rum Patrklığı tarafından ücretlerle ilgili özel toplantı düzenlenmesi	Kısa haber	Cilt; 7 , No:1	01 Şubat 1865	5	3
	14		Mr Barfield tarafından "Hayat Sigortası" konusunda konferans düzenlenmesi	Kısa haber	Cilt; 7 , No:1	01 Şubat 1865	5	3
	15		Alemdağ'daki Fransız Lazaristlerin polisle kavgası	Kısa haber	Cilt; 7 , No:1	01 Şubat 1865	5	4
	16		Mahmut isimli askerin ölümü ve Marco Paşa tarafından inceleme başlatılması	Kısa haber	Cilt; 7 , No:1	01 Şubat 1865	5	4
	17		Galata- Büyükdere tren yolu imtiyazının Mr.E.Durant'a verilmesi	Kısa haber	Cilt; 7 , No:1	01 Şubat 1865	5	4
	18		Yayınlanan"Ortak Akıl" isimli mektuba gümrük idaresince cevap verilmesi	Kısa haber	Cilt; 7 , No:1	01 Şubat 1865	5	4
38			Boğaz ve İstanbul-İkinci Not	Makale	Cilt; 7 , No:1	01 Şubat 1865	6	1,2
39			Türk- İran sınırı	Makale	Cilt; 7 , No:1	01 Şubat 1865	6	2,3
40			Devlet Tıbbiye Cemiyeti olağan toplantısı	İlan	Cilt; 7 , No:1	01 Şubat 1865	6	3
41			Küçük Asya		Cilt; 7 , No:1			
	01		İzmir'de iki ayrı tutuklama dalgasının yaşanması	İzmir Muhabiri	Cilt; 7 , No:1	01 Şubat 1865	6	4

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
42			Mısır		Cilt; 7 , No:1			
	01		Viceroy'u zehirlemeye teşebbüs dedikoduları	Mısır muhabiri	Cilt; 7 , No:1	01 Şubat 1865	7	1
43			Para ve Ticaret- Galata Borsası	Haftalık değerlendirme	Cilt; 7 , No:1	01 Şubat 1865	8	2
	01		Türk Fonları	Değerler	Cilt; 7 , No:1	01 Şubat 1865	8	3
	02		Haftalık cari fiyatlar	Değerler	Cilt; 7 , No:1	01 Şubat 1865	8	4
44			Rumeli					
			Vali Mithat Paşanın Rusçuk'taki reform uygulamaları ve doğan rahatsızlıklar	Rusçuk muhabirinden	Cilt; 7 , No:2	08 Şubat 1865	15	1
45			Çeşitli					
	01		Selanikte yapılan yolların kullanılmazlığı	Selanik'ten	Cilt; 7 , No:2	08 Şubat 1865	15	1,2
	02		Şehrin yeniden organize edilmesi ve fiyatlar	Prevesa'dan	Cilt; 7 , No:2	08 Şubat 1865	15	2
46			Para ve Ticaret- Galata Borsası	Haftalık değerlendirme	Cilt; 7 , No:2	08 Şubat 1865	16	2
	01		Türk Fonları	Değerler	Cilt; 7 , No:2	08 Şubat 1865	16	2,3
	02		Haftalık cari fiyatlar	Değerler	Cilt; 7 , No:2	08 Şubat 1865	16	4
47			İstanbul- Editörün haftalık değerlendirmeleri					
	01		Gazeteye üyelik tarifelerinin değişim sebepleri	Değerlendirme	Cilt; 7 , No:3	15 Şubat 1865	20	1
	02		Doğu Sorunuyla ilgili olarak İngiliz basınındaki değişim	Değerlendirme	Cilt; 7 , No:3	15 Şubat 1865	20	1,2
	03		Levant Herald'ın pamuk piyasasındaki karışıklıktan etkilenmesi	Değerlendirme	Cilt; 7 , No:3	15 Şubat 1865	20	2,3
48			Yerel					
	01		Kışın ağırlığını hissettirmesi ve yaşanan sorunlar	Kısa haber	Cilt; 7 , No:3	15 Şubat 1865	21	2
	02		General Azmi Paşa'nın 4. kolordu Konseyi başkanlığına atanması	Kısa haber	Cilt; 7 , No:3	15 Şubat 1865	21	2
	03		Kars, Erzincan ve Konya'da üç yeni ilköğretim okulunun kurulması	Kısa haber	Cilt; 7 , No:3	15 Şubat 1865	21	2
	04		II. Mahmut'un dördüncü hanımının vefatı	Kısa haber	Cilt; 7 , No:3	15 Şubat 1865	21	2
	05		Askerlik süresinin beş yıldan üç yıla indirilmesi	Kısa haber	Cilt; 7 , No:3	15 Şubat 1865	21	2
	06		Halep'te İtalyan Konsolosluğunun açılması	Kısa haber	Cilt; 7 , No:3	15 Şubat 1865	21	2
	07		Suez Kanalı için Mısır'a giden Osman Paşa'nın İstanbul'a dönüşü	Kısa haber	Cilt; 7 , No:3	15 Şubat 1865	21	2
	08		Sultanın Namık Paşa'ya enfiye kutusu hediye etmesi	Kısa haber	Cilt; 7 , No:3	15 Şubat 1865	21	2
	09		Rus Kopek'lerinin İmparatorlukta yasaklanmasına dair memorandum	Kısa haber	Cilt; 7 , No:3	15 Şubat 1865	21	2

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
	10		Dr. Thomsonca "Karadağ, Dalmaçya ve Arnavutluk ve 1863" konulu konferans ver.	Kısa haber	Cilt; 7, No:3	15 Şubat 1865	21	2
	11		Passage Oriental fotoğrafçısı Mr.Derain tarafından Sultan'ın tam bir portresinin yayınlanması	Kısa haber	Cilt; 7, No:3	15 Şubat 1865	21	2
	12		-Sultan'ın Sadrazam Fuat Paşa'ya portresini hediye etmesi	Kısa haber	Cilt; 7, No:3	15 Şubat 1865	21	2
	13		Sultan'ın Fatih Sultan Mehmet'in türbesini ziyaret etmesi	Kısa haber	Cilt; 7, No:3	15 Şubat 1865	21	2
	14		Bükreş'te toprak araştırmasının tamamlanması	Kısa haber	Cilt; 7, No:3	15 Şubat 1865	21	2
	15		Çerkeslerin yeni çerkez bölüğü ile topçusu arasında paylaştırılması	Kısa haber	Cilt; 7, No:3	15 Şubat 1865	21	2
	16		Sultan'ın Ramazan'ın 15. gecesi nedeniyle Hırka-i Şerifi ziyareti	Kısa haber	Cilt; 7, No:3	15 Şubat 1865	21	3
	17		Haliç tersanesi önünde yıkıcı bir kazanın meydana gelmesi	Kısa haber	Cilt; 7, No:3	15 Şubat 1865	21	3
	18		Bükreş'te Devlet Ticaret Okulunun kurulması	Kısa haber	Cilt; 7, No:3	15 Şubat 1865	21	3
	19		Sudan'da bir isyanın patlak vermesi	Kısa haber	Cilt; 7, No:3	15 Şubat 1865	21	3
	20		Bağdat'tan Merkezi hazineye 4.000.000 Piatres para gönderilmesi	Kısa haber	Cilt; 7, No:3	15 Şubat 1865	21	3
	21		Muscat'ta İngiliz ve Fransız gemileri dolayısıyla tedirginlik yaşanması	Kısa haber	Cilt; 7, No:3	15 Şubat 1865	21	3
	22		Viceroy'un zehirlenmesi ile ilgili bir mektup	Kısa haber	Cilt; 7, No:3	15 Şubat 1865	21	3
49			Hasköy'deki İngiliz Mühendislik Colonisinde Mr.H.J.Knapp adına çay partisi düzenlenmesi	Kısa haber	Cilt; 7, No:3	15 Şubat 1865	21	3
50			Osmanlı Kanunları II					
	01		Multequa askeri kodunun Muhammedanizle güçlendirilmesi	Makale	Cilt; 7, No:3	15 Şubat 1865	21,22	4,1
51			Kürdistan Bölgesi(Eyaleti)	Anı-İzlenim	Cilt; 7, No:3	15 Şubat 1865	22	2,3
52			Para ve Ticaret- Galata Borsası	Haftalık değerlendirme	Cilt; 7, No:3	15 Şubat 1865	24	1,2
	01		Türk Fonları	Değerler	Cilt; 7, No:3	15 Şubat 1865	24	2,3
	02		Haftalık cari fiyatlar	Değerler	Cilt; 7, No:3	15 Şubat 1865	24	3,4
53			Basının Ruhu					
	01		Süveyş Kanalı	Alıntı- (Pall Mall Gazette)	Cilt; 7, No:4	22 Şubat 1865	26	3,4
54			Dış tarifeler	Bilgi notu	Cilt; 7, No:4	22 Şubat 1865	26	4
55	01		İstanbul- Editörün haftalık değerlendirmeleri					
			İstanbul'da itfaiye hizmetlerinin yetersizliği	Makale	Cilt; 7, No:4	22 Şubat 1865	27	2,3
			Osmanlı Filoloji Cemiyetinin kurulmasına karar verilmesi	Makale	Cilt; 7, No:4	22 Şubat 1865	27	3
56			Bab-ı Ali ve İran Hükümeti					

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
	01		İki hükümet arasında gümrük tarifeleri konusunda yanlış anlaşılma sorunu	Makale	Cilt; 7 , No:4	22 Şubat 1865	28	2
57			Yerel					
	01		Son düzenleme ile liman görevlilerinin beyaz yerine kırmızı yelek giyecekleri	Kısa haber	Cilt; 7 , No:4	22 Şubat 1865	29	3
	02		Kadir gecesi dolayısıyla kutlamalar yapılacak olması	Kısa haber	Cilt; 7 , No:4	22 Şubat 1865	29	3
	03		Kristal Palasta Katolik Ermeni Okulunun yararına balo düzenlenecek olması	Kısa haber	Cilt; 7 , No:4	22 Şubat 1865	29	3
	04		Enosun yağın kar ve yağmurlar dolayısıyla su gölüne dönmesi	Kısa haber	Cilt; 7 , No:4	22 Şubat 1865	29	3
	05		Hükümetin 200 bin kadar yeni tüfek rezervi oluşturmak üzere olduğu	Kısa haber	Cilt; 7 , No:4	22 Şubat 1865	29	3
	06		Trabzon -Erzurum yolu denetçisi Fevzi Paşa'nın İstanbul'a çağırılması	Kısa haber	Cilt; 7 , No:4	22 Şubat 1865	29	3
	07		Prens Couza'nın uygulamalarının büyük güçleri rahatsız etmesi	Kısa haber	Cilt; 7 , No:4	22 Şubat 1865	29	3
	08		Edirne'de su baskınların şehri ve çevresini tahrip etmesi	Kısa haber	Cilt; 7 , No:4	22 Şubat 1865	29	3
	09		Yunan gemisi Eunomia'nın izmirden İstanbul'a gelişi ve yaşanan kaza	Kısa haber	Cilt; 7 , No:4	22 Şubat 1865	29	3
	10		Yeni kurulan Osmanlı çelik şirketinin ticari olarak başarısız olacağı görüntüsü	Kısa haber	Cilt; 7 , No:4	22 Şubat 1865	29	3
	11		Yıllık yapılan Masonik Hayır Balosu'nun Kristal Palas'ta yapılacağı	Kısa haber	Cilt; 7 , No:4	22 Şubat 1865	29	4
58			Galata'da yıkıcı yangın ve can kaybı	Kısa haber	Cilt; 7 , No:4	22 Şubat 1865	29	4
59			Portsmouth'de bulunan Kossova savaş gemisinde Ethem Paşa tarafından düzenlenen balo	Alıntı-The Times	Cilt; 7 , No:4	22 Şubat 1865	30	1,2
60			Ertuğrul fırkateyni'nin Portsmouth'deki hız denemelerinin başarıyla tamamlanması	Alıntı- The Times	Cilt; 7 , No:4	22 Şubat 1865	30	2
61			Kürdistan Bölgesi II (Eyaleti)	Anı-İzlenim	Cilt; 7 , No:4	22 Şubat 1865	30	2,3,4
62			Çerkez köle ticareti	Macera	Cilt; 7 , No:4	22 Şubat 1865	30	4
63			Afrika'da İslamcılık	Mektup	Cilt; 7 , No:4	22 Şubat 1865	31	1
64			Küçük Asya					
	01		İzmir'de resmi konağın yıkılarak yerine yeni bir bina inşa edilmesi	İzmir Muhabiri	Cilt; 7 , No:4	22 Şubat 1865	31	2
65			Para ve Ticaret- Galata Borsası	Haftalık değerlendirme	Cilt; 7 , No:4	22 Şubat 1865	32	2
	01		Türk Fonları	Değerler	Cilt; 7 , No:4	22 Şubat 1865	32	2,3
	02		Haftalık cari fiyatlar	Değerler	Cilt; 7 , No:4	22 Şubat 1865	32	4
66			Tuna ve Karadeniz Tren yolu	Şirket Yönetim Kurulu Raporu	Cilt; 7 , No:5	01 Mart 1865	35	2
67			İstanbul- Editörün haftalık değerlendirmeleri					
	01		Vakıf sorunu ve yabancı basında çıkan yanlış yorumlar	Makale	Cilt; 7 , No:5	01 Mart 1865	36	1,2

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
	02		Prens Couza ve uygulamalarının Avrupada doğurduğu rahatsızlıklar	Makale	Cilt; 7 , No:5	01 Mart 1865	35	2,3
68			Yerel					
	01		Hindistan ile iletişim hattının fiilen açılması	Kısa haber	Cilt; 7 , No:5	01 Mart 1865	37	2
	02		Lübnan'da ayaklanma çıktığı dedikodusu	Kısa haber	Cilt; 7 , No:5	01 Mart 1865	37	2
	03		Grand Council üyesi Ethem ve Nuri Paşa'ların 1. sınıf Osmaniye almaları	Kısa haber	Cilt; 7 , No:5	01 Mart 1865	37	2
	04		Bakanlar ve kurum amirlerinin Dolmabahçedeki ziyafette eğlenmeleri	Kısa haber	Cilt; 7 , No:5	01 Mart 1865	37	2
	05		Macar pianist M.Antoine Jory'nin Kristal Palas'ta konser vermesi	Kısa haber	Cilt; 7 , No:5	01 Mart 1865	37	2
	06		İmparatorluk yatları Talia ve Sururi'nin onarımdan sonra Dolmabahçe'ye dönüşü	Kısa haber	Cilt; 7 , No:5	01 Mart 1865	37	2
	07		Telgraf idaresi başkanı Agathon Efendinin telgraf konferansı için Paris'e gitmesi	Kısa haber	Cilt; 7 , No:5	01 Mart 1865	37	2
	08		Fransız elçisi Marguis de Moustier'in yakında İstanbuldan ayrılacak olması	Kısa haber	Cilt; 7 , No:5	01 Mart 1865	37	2
	09		Galatalı rum tacir Mr. Vagliano'nun 2. sınıf mecidiye alması	Kısa haber	Cilt; 7 , No:5	01 Mart 1865	37	2
	10		Gümrüğe gelen kimyasalların bir gün içinde çekilmesi yönünde tahrir yayınlanması	Kısa haber	Cilt; 7 , No:5	01 Mart 1865	37	2
	11		Marsilya Posta Vapurunun fırtına nedeniyle İstanbul'a geç varması	Kısa haber	Cilt; 7 , No:5	01 Mart 1865	37	2
	12		Prens Couza'nın anlaşmayı ihmali konulu ikinci sefirler toplantısının gerçekleşmemesi	Kısa haber	Cilt; 7 , No:5	01 Mart 1865	37	2
	13		İngiliz Edebiyat Kurumunda Mr. Schjott tarafından konferans verilmesi	Kısa haber	Cilt; 7 , No:5	01 Mart 1865	37	2
	14		Moldov-Eflak manastır komisyonunun oturumunu izleyen haftalarda yapılacak olması	Kısa haber	Cilt; 7 , No:5	01 Mart 1865	37	2
	15		Sn. Petersbug elçisi Halil Bey'inbabası Şerif Paşa'nın Mısır'da vefat etmesi	Kısa haber	Cilt; 7 , No:5	01 Mart 1865	37	2
	16		Erzincan 4. kolordu komutanlığının Erzurum'a kaydırılması	Kısa haber	Cilt; 7 , No:5	01 Mart 1865	37	2
	17		Tophane'de bir askerin otçularca öldürülmesi üzerine polisin aktarlara baskın yapması	Kısa haber	Cilt; 7 , No:5	01 Mart 1865	37	3
	18		Rumeli ve Anadolu'ya yerleştirilen Çerkez ve Tatarların şikayet için İstanbul'a ulaştıkları	Kısa haber	Cilt; 7 , No:5	01 Mart 1865	37	3
	19		Rahatsızlık yaratan Asya sınırı için bir komisyon kurulması	Kısa haber	Cilt; 7 , No:5	01 Mart 1865	37	3
	20		Kadir gecesinin kutlandığı	Kısa haber	Cilt; 7 , No:5	01 Mart 1865	37	3
	21		Bir Fransız şirketinin Edirne- Avlona tren yolu imtiyaz başvurusunun kabul edilmesi	Kısa haber	Cilt; 7 , No:5	01 Mart 1865	37	3
	22		Harb Bakanlığı talimatının generallerin dikkatini personel kıyafetinin detaylarına çekmesi	Kısa haber	Cilt; 7 , No:5	01 Mart 1865	37	3
	23		Muscatta İmaum ile kardeşi arasındaki kavganın İngilizlerin müdahalesiyle bitmesi	Kısa haber	Cilt; 7 , No:5	01 Mart 1865	37	3
	24		Fevaidi Osmaniye çelik şirketinin hesaplarıyla ilgili raporun eksik olması	Kısa haber	Cilt; 7 , No:5	01 Mart 1865	37	4
69			St. Benoit'te yangın	Değerlendirme	Cilt; 7 , No:5	01 Mart 1865	37	4

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
70			Osmanlı Kanunları III					
	01		Doğu toplumunun kölelik ve çökevilik kurumları itibariyle Batı toplumundan ayrılması	Makale	Cilt; 7 , No:5	01 Mart 1865	38	1,2
71			Bab-ı Ali ve Protestan Misyonerler	Alıntı- The Times	Cilt; 7 , No:5	01 Mart 1865	38	2
72			Eflak Tren yolları	Alıntı- Voix de la Roumania	Cilt; 7 , No:5	01 Mart 1865	38	2
73			Son yangın ve bir öneri	Okuyucu mektubu	Cilt; 7 , No:5	01 Mart 1865	38	3
74			Gelibolu'da telgraf	Okuyucu mektubu	Cilt; 7 , No:5	01 Mart 1865	38	3
75			Kıbrıs					
	01		Larnaca-Nikosa yük taşıma yolunun yapımında yaşanan sorunlar	Kıbrıs muhabiri	Cilt; 7 , No:5	01 Mart 1865	38,39	4,1
76			İmparatorluk komiserinin ani ayrılışının Rusçuk'u karışıklığa itmesi	Ruçuk muhabiri	Cilt; 7 , No:5	01 Mart 1865	39	1,2
77			Para ve Ticaret- Galata Borsası	Haftalık değerlendirme	Cilt; 7 , No:5	01 Mart 1865	40	2
	01		Türk Fonları	Değerler	Cilt; 7 , No:5	01 Mart 1865	40	2,3
78			Basının Ruhu					
	01		Fransa ve Türkiye	Alıntı- Fransız Bürosu raporu	Cilt; 7 , No:6	08 Mart 1865	42	4
79			İstanbul- Editörün haftalık değerlendirmeleri					
	01		Gazeteye üyelik tarifelerinin değişim sebepleri	Değerlendirme	Cilt; 7, No:6	08 Mart 1865	44	1
	02		Fransız "Sarı Kitab"ın anlattıkları	Değerlendirme	Cilt; 7, No:6	08 Mart 1865	44	1,2
	03		İstanbul'u sarsan afetler ve ileriye dönük provizyonlar	Değerlendirme	Cilt; 7 ,No:6	08 Mart 1865	44	2,3
80			Yerel					
	01		Lübnan'daki karışıklık söylentileri ve Davut Paşa'nın istifası	Kısa haber	Cilt; 7, No:6	08 Mart 1865	45	2
	02		İran ile olan gümrük sorununun çözüm anlaşmasının altı ay daha uzatılması	Kısa haber	Cilt; 7, No:6	08 Mart 1865	45	2
	03		Diş Cerrahı Mr.Malan'ın 4. sınıf mecdidiye alması	Kısa haber	Cilt; 7, No:6	08 Mart 1865	45	2
	04		-Sır Henry Bulver'in İskenderiye'den ayrılması	Kısa haber	Cilt; 7, No:6	08 Mart 1865	45	2
	05		Moldo-Eflak'ın himayeci güçlerinin temsilcilerinin Fransız elçiliğinde toplanmaları	Kısa haber	Cilt; 7, No:6	08 Mart 1865	45	2
	06		Fevaidi Osmaniye Şirketi'nin başına Salih Bey'in atanması	Kısa haber	Cilt; 7, No:6	08 Mart 1865	45	2
	07		İki para kalpazan çetesinin tespit edilmesi	Kısa haber	Cilt; 7, No:6	08 Mart 1865	45	2
	08		Mr. Choumany'nin Moldo- Eflak komisyonunun Rus temsilcisi olarak atanması	Kısa haber	Cilt; 7, No:6	08 Mart 1865	45	2
	09		Marsilya Postasının iki gün gecikmesi	Kısa haber	Cilt; 7, No:6	08 Mart 1865	45	2

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
	10		Yeniköy'de ölümcül bir kazanın gerçekleşmesi	Kısa haber	Cilt; 7, No:6	08 Mart 1865	45	2
	11		Üsküdar'da bir kölenin ev sahibesini boğazlayarak öldürmesi	Kısa haber	Cilt; 7, No:6	08 Mart 1865	45	2,3
	12		Ordunun Tevfik Paşa'nın erken ölümüyle büyük bir kayıp yaşanması	Kısa haber	Cilt; 7, No:6	08 Mart 1865	45	3
81			Doğuda at	Makale	Cilt; 7, No:6	08 Mart 1865	45	3,4
82			Kürdistan bölgesi III(Eyaleti)					
	01		Sümbül	Anı-İzlenim	Cilt; 7, No:6	08 Mart 1865	46	1
	02		Orpiman madeni	Anı-İzlenim	Cilt; 7, No:6	08 Mart 1865	46	1
	03		Mum	Anı-İzlenim	Cilt; 7, No:6	08 Mart 1865	46	1
	04		İthalat	Anı-İzlenim	Cilt; 7, No:6	08 Mart 1865	46	1
	05		İç ticaret	Anı-İzlenim	Cilt; 7, No:6	08 Mart 1865	46	1,2
83			Merkezi Arabistan	Gezi notları (Mr.M.G Palgrave)	Cilt; 7, No:6	08 Mart 1865	46	2,3
84			Türkiye -İran telgraf tarifiesi	Rakamlar	Cilt; 7, No:6	08 Mart 1865	46	3
85			Afrika'da İslamcılık	Okuyucu mektubu	Cilt; 7, No:6	08 Mart 1865	46	3
86			Tuz tekeli	Okuyucu mektubu	Cilt; 7, No:6	08 Mart 1865	46	3,4
87			Küçük Asya					
	01		Et arz ve talebi	İzmir muhabiri	Cilt; 7, No:6	08 Mart 1865	47	1
88			Para ve Ticaret- Galata Borsası	Haftalık değerlendirme	Cilt; 7, No:6	08 Mart 1865	48	2,3
	01		Türk Fonları	Değerler	Cilt; 7, No:6	08 Mart 1865	48	3,4
89			İstanbul- Editörün haftalık değerlendirmeleri					
	01		Osmanlı'nın Batıyla iki büyük sorunu; Toprak ve kapitülasyonlar	Makale	Cilt; 7, No:7	15 Mart 1865	52	1,2
	02		Osmanlı Finansal Birliği raporu	Makale	Cilt; 7, No:7	15 Mart 1865	52	2,3
90			Yerel					
	01		Şam Valisi Mehmet Paşa'nın Kürdistan Paşalığına kaydırılması	Kısa haber	Cilt; 7, No:7	15 Mart 1865	53	2
	02		Ahmet Vefik Efendi'nin aylık 5.000 kaime maaşla emekliye ayrılması	Kısa haber	Cilt; 7, No:7	15 Mart 1865	53	2
	03		Hersek komutanı Ömer Fevzi Paşa'nın İstanbul'a dönüşü	Kısa haber	Cilt; 7, No:7	15 Mart 1865	53	2
	04		Fransız Büyükelçisi M.de Moustier'in Babı Ali'de Ali Paşa ile uzun bir görüşme yapması	Kısa haber	Cilt; 7, No:7	15 Mart 1865	53	2
	05		Hürşit Paşa Viceroy adına Süveyş Kanalı meselesini görüşmek üzere Bab-ı Ali'ye gelmesi	Kısa haber	Cilt; 7, No:7	15 Mart 1865	53	2

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
	06		Napoleon Sultan'ın portresini yapması için Mr.Guilement'i İstanbul'a göndermesi	Kısa haber	Cilt; 7, No:7	15 Mart 1865	53	2
	07		Savaş Bakanının kararıyla bir mühendislik Şirketinin 6. kolordu'ya merbut olacağı	Kısa haber	Cilt; 7, No:7	15 Mart 1865	53	2
	08		Sultan'ın kendi parasıyla Beyazıt'ta taş bir saray inşa edilmesi emri vermesi	Kısa haber	Cilt; 7, No:7	15 Mart 1865	53	2
	09		Osmanlı Edebiyat Cemiyetince Sırmaket Han'ın yakınında ücretsiz bir okul açılması	Kısa haber	Cilt; 7, No:7	15 Mart 1865	53	2
	10		Hüsnü Paşa'nın idari uygulamaları ile ilgili Sultan'a bir şikayet dilekçesi sunulması	Kısa haber	Cilt; 7, No:7	15 Mart 1865	53	2
	11		Fevaidi Osmaniye Şirket'inde Avrupalı çalışanların işine son verilmesi	Kısa haber	Cilt; 7, No:7	15 Mart 1865	53	2
	12		Sultan'ın baharı Kağıthane yerine artık Beylerbeyi sarayınca geçirecek olması	Kısa haber	Cilt; 7, No:7	15 Mart 1865	53	2
	13		Mr.M. Soretiks'in Demir Kraliçenin emrine kumandan olarak atanması	Kısa haber	Cilt; 7, No:7	15 Mart 1865	53	2
	14		Kral Viktor Emanuel ve Prens Humbert'in doğum günü nedeniyle selam atışları yapılması	Kısa haber	Cilt; 7, No:7	15 Mart 1865	53	2
	15		Kokhan Han'ın elçisinin yanında silah ithalatı ile ilgili bir mektupla İstanbul'a yola çıktığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:7	15 Mart 1865	53	2
	16		Avlona-Edirne Tren yolu İmtiyazının Fransız şirkete verilmesi konusunda güçlük çıkması	Kısa haber	Cilt; 7, No:7	15 Mart 1865	53	2
	17		Mr.de Lesseps'in İstanbul'a yaptığı geziden sonra İskenderiye'ye geri döneceği	Kısa haber	Cilt; 7, No:7	15 Mart 1865	53	2
	18		Sultan'ın damızlık yetiştirme ahırını kapatma niyetini gerçekleştirmesi	Kısa haber	Cilt; 7, No:7	15 Mart 1865	53	2,3
91			Ulema -I	Makale	Cilt; 7, No:7	15 Mart 1865	53	3
92			Osmanlı Finansal Birliği(Limited)	Genel kurul toplantı raporu	Cilt; 7, No:7	15 Mart 1865	53,54	4,1
93			Kürdistan Bölgesi(Eyaleti) IV					
	01		İç Ticaret	Anı-izlenim	Cilt; 7, No:7	15 Mart 1865	54	2
	02		İthalat	Anı-izlenim	Cilt; 7, No:7	15 Mart 1865	54	2,3
	03		İç Ticaret	Anı-izlenim	Cilt; 7, No:7	15 Mart 1865	54	3
94			Fener	Okuyucu mektubu	Cilt; 7, No:7	15 Mart 1865	54	3
95			Suriye	Suriye Muhabiri	Cilt; 7, No:7	15 Mart 1865	55	1,2
96			Mısır	Mısır Muhabiri	Cilt; 7, No:7	15 Mart 1865	55	2,3
97			Para ve Ticaret- Galata Borsası	Haftalık değerlendirme	Cilt; 7, No:7	15 Mart 1865	56	1,2
	01		Türk Fonları	Değerler	Cilt; 7, No:7	15 Mart 1865	56	3,4
98			Basının Ruhu					
	01		Kutsal yerler	Makale(Morning Post)	Cilt; 7, No:8	22 Mart 1865	58	2,3
99			İstanbul- Editörün haftalık değerlendirmeleri					

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
	01		Hint -Avrupa telgraf hattı ve yaşanan sorunlar	Makale	Cilt; 7, No:8	22 Mart 1865	59	1,2,3
100			Yerel					
	01		Atamalar	Kısa haber	Cilt; 7, No:8	22 Mart 1865	61	3
		1	-Ticaret Bakanı Safvet Paşa'nın Paris Büyükelçiliğine	Kısa haber	Cilt; 7, No:8	22 Mart 1865	61	3
		2	Mehmet Cemil Paşa'nın Yüksek Şura üyeliğine	Kısa haber	Cilt; 7, No:8	22 Mart 1865	61	3
		3	Kamu İşleri Bakanı Ethem Paşa'nın Ticaret Bakanlığı'na	Kısa haber	Cilt; 7, No:8	22 Mart 1865	61	3
		4	Yüksek Şura üyesi Nevrez Paşa'nın Kamu İşleri Bakanlığı'na	Kısa haber	Cilt; 7, No:8	22 Mart 1865	61	3
		5	Deniz Ticaret Mahkemesi Başkanı Kadri Bey'in Posta Genel Müdürlüğü'ne	Kısa haber	Cilt; 7, No:8	22 Mart 1865	61	3
		6	Mytilene eski Muhasebecisi Said Bey'in Kürdistan Muhasebeciliğine	Kısa haber	Cilt; 7, No:8	22 Mart 1865	61	3
	02		Safvet Paşanın Paris Büyükelçiliğine atanmasının ticarete etkinlik kaybına yol açması	Kısa haber	Cilt; 7, No:8	22 Mart 1865	61	3
	03		Rus savaş gemisinin tamir için tersaneye çekilmesi	Kısa haber	Cilt; 7, No:8	22 Mart 1865	61	3
	04		Deniz Bakanı Vessim Paşanın pera'da resmi ziyaretlerde bulunması	Kısa haber	Cilt; 7, No:8	22 Mart 1865	61	3
	05		Galatasaraydaki askeri kışlalar yakın bir zamanda çeşitli askeri okullara tahsis edilecek	Kısa haber	Cilt; 7, No:8	22 Mart 1865	61	3
	06		Yeni bir saray muhafız birliği teşkil edileceği	Kısa haber	Cilt; 7, No:8	22 Mart 1865	61	3
	07		Askeri eğitimlerin düzenlenmesi için yeni bir özel komisyon atanması	Kısa haber	Cilt; 7, No:8	22 Mart 1865	61	3
	08		Ömer Fevzi Paşa ile Dağıstanlı Ömer Paşanın danışma için İstanbul'a çağırılması	Kısa haber	Cilt; 7, No:8	22 Mart 1865	61	3
	09		Mevlana törenleri nedeniyle Edirnekapıda bir yemek verilmesi	Kısa haber	Cilt; 7, No:8	22 Mart 1865	61	3
	10		Prens Couza'nın Mr.Cocalniceano' yu tekrar Bakanlığa getireceği haberi	Kısa haber	Cilt; 7, No:8	22 Mart 1865	61	3
	11		Mısır Paşasının oğlunu saltanat naibi yapma çabasının reddedilmesi	Kısa haber	Cilt; 7, No:8	22 Mart 1865	61	3
	12		Prens Couza'nın kapitülasyonlara müdahalesi ile bir başka temsilciler toplantısı yapılacağı	Kısa haber	Cilt; 7, No:8	22 Mart 1865	61	3
	13		St Joseph günü dolayısıyla İtalyan Opera Topluluğunun şenlik yapacağı	Kısa haber	Cilt; 7, No:8	22 Mart 1865	61	3
	14		Rum Hayır Kurumları İdari Komitesinin Sadrazama Teşekkür mesajı	Kısa haber	Cilt; 7, No:8	22 Mart 1865	61	4
101			Ulema -II-	makale	Cilt; 7, No:8	22 Mart 1865	62	1,2
102			Kürdistan Bölgesi(Eyaleti)-V-					
	01		Tarım	Anı-İzlenim	Cilt; 7, No:8	22 Mart 1865	62	2,3
	02		Banka	Anı-İzlenim	Cilt; 7, No:8	22 Mart 1865	62	4
103			Küçük Asya					

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
	01		Kasap eti sorunu	İzmir muhabiri	Cilt; 7, No:8	22 Mart 1865	63	1,2
104			Para ve Ticaret- Galata Borsası	Haftalık değerlendirmeler	Cilt; 7, No:8	22 Mart 1865	64	1,2
	01		Türk Fonları	Değerler	Cilt; 7, No:8	22 Mart 1865	64	2,3
105			İstanbul- Editörün haftalık değerlendirmeleri					
	01		Türk -İtalyan ilişkileri	Makale	Cilt; 7, No:9	29 Mart 1865	68	1,2
	02		Son yıllardaki pamuk fiyatı ve beklentiler	Makale	Cilt; 7, No:9	29 Mart 1865	68	2,3
106			Laing mübadele planı	Alıntı(Daily News)	Cilt; 7, No:9	29 Mart 1865	69	2,3
107			Hospodar ve Kapitülasyonlar	Alıntı(Debats)	Cilt; 7, No:9	29 Mart 1865	69	3
108			Yerel					
	01		Paris Büyükelçisi Saffet Paşanın yakında istanbul'dan ayrılacak olması	Kısa haber	Cilt; 7, No:9	29 Mart 1865	69	4
	02		Tuna posta servisinin yeniden açılacak olması	Kısa haber	Cilt; 7, No:9	29 Mart 1865	69	4
	03		Danimarka elçisi Baron Hübsch'ün ölümü	Kısa haber	Cilt; 7, No:9	29 Mart 1865	69	4
	04		Mısır Valisinin Mayıs'ta İstanbul'u ziyaret edecek olması	Kısa haber	Cilt; 7, No:9	29 Mart 1865	69	4
	05		Posta Müdürü Kadir Bey'in birçok yenilikler başlatması	Kısa haber	Cilt; 7, No:9	29 Mart 1865	69	4
	06		Bab-ı Ali'nin kendi vatandaşları konusunda büyükelçiliklere bir talimat göndermesi	Kısa haber	Cilt; 7, No:9	29 Mart 1865	69	4
	07		Tuna sorununu araştırma komisyonu Fransız ve İngiliz temsilcilerinin İstanbul'a dönmeleri	Kısa haber	Cilt; 7, No:9	29 Mart 1865	69	4
	08		Eflak- Buğdan voyvodasının özgürlük girişimleri ile ilgili yabancı temsilcilerin 3. kez toplanması	Kısa haber	Cilt; 7, No:9	29 Mart 1865	69	4
	09		Sidon adlı pervaneli vapurun Livorpol'dan İstanbul Limanına rekor hızla gelmesi	Kısa haber	Cilt; 7, No:9	29 Mart 1865	69	4
	10		Levant'taki İtalyan Konsolusluğunda önemli değişiklikler yapılması	Kısa haber	Cilt; 7, No:9	29 Mart 1865	69	4
	11		Edebiyat Cemiyetinde "Tennyson ve Şiiri" başlıklı konferans verilmiş olması	Kısa haber	Cilt; 7, No:9	29 Mart 1865	69	4
	12		Madame Gianfredi yararına İtalyan Operası tarafından "Macbetto"nun icra edilmesi	Kısa haber	Cilt; 7, No:9	29 Mart 1865	70	1
	13		Üsküdar'da yetimhane kurulması çalışmalarının tamamlanması	Kısa haber	Cilt; 7, No:9	29 Mart 1865	70	1
109			Doğu ve batı müslümanları	Konferans	Cilt; 7, No:9	29 Mart 1865	70	1
110			Tuna geçiş seyri	Genel düzenleme	Cilt; 7, No:9	29 Mart 1865	70	2,3
111			Galatz ve İbraila'nın 1864 yılı ihracatları	Rakamlar	Cilt; 7, No:9	29 Mart 1865	70	3,4
112			Patmos'ta kütüphane	Okuyucu mektubu	Cilt; 7, No:9	29 Mart 1865	70	3
113			Küçük Asya					

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
	01		İneboluda'ki çerkezlerin halkın sağlığını tehdit ettikleri	Muhabir	Cilt; 7, No:9	29 Mart 1865	70,71	4,1
114			Para ve Ticaret- Galata Borsası	Haftalık değerlendirme	Cilt; 7, No:9	29 Mart 1865	72	1,2
	01		Osmanlı Bankası	Rakamlar	Cilt; 7, No:9	29 Mart 1865	72	2
	02		Türk Fonları	Rakamlar	Cilt; 7, No:9	29 Mart 1865	72	2,3
115			Dürzilerin dini	Toplantı notları	Cilt; 7, No:10	05 Nisan 1865	75	2
116			İstanbul- Editörün haftalık değerlendirmeleri	Makale				
	01		Hijyen sorunları ve belediyelerin fonksiyonu	Makale	Cilt; 7, No:10	05 Nisan 1865	75	2,3
117			Toros dağları arkasına askeri nakliyat	Makale	Cilt; 7, No:10	05 Nisan 1865	77	2
118			Yerel					
	01		Muchaver Paşa'nın Odesa Limanı başkanlığı görevinden istifa etmesi	Kısa haber	Cilt; 7, No:10	05 Nisan 1865	77	3
	02		Ermeni Patriği'nin 1. sınıf meci diye alması	Kısa haber	Cilt; 7, No:10	05 Nisan 1865	77	3
	03		Beylerbeyi Sarayında Sultanı karşılama hazırlıkları gayretle sürdürülmesi	Kısa haber	Cilt; 7, No:10	05 Nisan 1865	77	3
	04		Beyliklerde kapitülasyonların sürdürülmesi konusunda elçiler toplantısı yapılacağı	Kısa haber	Cilt; 7, No:10	05 Nisan 1865	77	3
	05		Birleşik Beylikler garantör ülkeleri temsilcilerinin toplantısı	Kısa haber	Cilt; 7, No:10	05 Nisan 1865	77	3
	06		Viyana Elçiliğinde emekli olan Kallimaki Bey'in emeklilik maaşını yeterli bulmaması	Kısa haber	Cilt; 7, No:10	05 Nisan 1865	77	3
	07		Bab-ı Ali'nin ileriye dönük tüm tren yolu imtiyazlarını askıya alması	Kısa haber	Cilt; 7, No:10	05 Nisan 1865	77	3
	08		Levent Çiftlik ile Maslak arasında kamp kurma hazırlıkları	Kısa haber	Cilt; 7, No:10	05 Nisan 1865	77	3
	09		General Dağıstanlı Ömer Paşa'nın 4. kolordu süvari komutanlığına atanması	Kısa haber	Cilt; 7, No:10	05 Nisan 1865	77	3
	10		Yeni bir Seraskeriyat inşa edilmesi çalışmaları yapılması	Kısa haber	Cilt; 7, No:10	05 Nisan 1865	77	3
	11		Osmanlı Rusya Elçiliği danışmanı Mr. Conemanos'un izinden dönüşü	Kısa haber	Cilt; 7, No:10	05 Nisan 1865	77	3
	12		Albay Veli Bey'in ölümü	Kısa haber	Cilt; 7, No:10	05 Nisan 1865	77	3
	13		Son yağın yağışlarınTürkiye'nin avrupa yakasına çok zarar verdiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:10	05 Nisan 1865	77	3
	14		Mithat Paşa'nın Tuna 'da başlattığı reformlar arasında "Tuna " adında bir gazete çıkarması	Kısa haber	Cilt; 7, No:10	05 Nisan 1865	77	3
	15		İzmit - Ankara arası yol yapma çalışmalarında Gebze-Abant bölümüne başlanması	Kısa haber	Cilt; 7, No:10	05 Nisan 1865	77	3
	16		İngiliz Edebiyat Enstitüsü'nde "Coğrafya ve Boğazlar " konulu konferans	Kısa haber	Cilt; 7, No:10	05 Nisan 1865	77	3
	17		Trebigneden gelen mektupta Karadağda sukunetin bozulduğunun yazıldığı haberi	Kısa haber	Cilt; 7, No:10	05 Nisan 1865	77	3
	18		Halep'te yağın yağmurların İskenderiye yolunu kullanılamaz hale getirmesi	Kısa haber	Cilt; 7, No:10	05 Nisan 1865	77	4

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
119			" Makedonyanın içinden"	Anı-İzlenim	Cilt; 7, No:10	05 Nisan 1865	77	4
120			Ulema -III-					
	01		Fetva	Makale	Cilt; 7, No:10	05 Nisan 1865	78	2,3
121			Tuna Nehri geçiş seyri	Tuna Nehri polis tüzüğü	Cilt; 7, No:10	05 Nisan 1865	78	3,4
122			Para ve Ticaret- Galata Borsası	Haftalık değerlendirme	Cilt; 7, No:10	05 Nisan 1865	80	1,2
	01		Osmanlı Bankası	Rakamlar	Cilt; 7, No:10	05 Nisan 1865	80	2
	02		Türk Fonları	Rakamlar	Cilt; 7, No:10	05 Nisan 1865	80	3,4
123			Fırat Vadisi demir yolu	Yayınlanan Mektup(Capt. M.W.Selby)	Cilt; 7, No:12	19 Nisan 1865	90	4
124			İstanbul- Editörün haftalık değerlendirmeleri					
	01		Prens Couza sorunu ve yaşanan tartışmalar	Makale	Cilt; 7, No:12	19 Nisan 1865	92	2,3
125			Tuna Manastırları	Protesto metni	Cilt; 7, No:12	19 Nisan 1865	93	2
126			Yerel					
	01		Vakıfların ellerindeki yerlerin mülke çevrilmesi konusunda bir karar yayınlanacağı	Kısa haber	Cilt; 7, No:12	19 Nisan 1865	93	3
	02		Sultan'ın Beşiktaş yangıncıdadelerine para yardımında bulunduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:12	19 Nisan 1865		
	03		Eski Sadrazam Mehmet Rüsdî Paşa'nın emekli maaşının düşürüldüğü	Kısa haber	Cilt; 7, No:12	19 Nisan 1865	93	3
	04		Kudüs Ermeni Patriğinin bazı önemli büyük elçiliklere ziyarette bulunduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:12	19 Nisan 1865	93	3
	05		Octroi sorununun Afif Bey başkanlığında yeniden araştırılacağı	Kısa haber	Cilt; 7, No:12	19 Nisan 1865	93	3
	06		Rum "Mucizevi Bahklar" şenliğinin Bahkl'da yapılacağı	Kısa haber	Cilt; 7, No:12	19 Nisan 1865	93	3
	07		Fransız Elçiliği ilk Dreagomanı olan Mr.Outrey'in Konsolos olarak görevine döneceği	Kısa haber	Cilt; 7, No:12	19 Nisan 1865	93	3
	08		Buhara'dan gelen mektupta Emir'in Ruslara karşı Kokhan Han'ın yardımını talep ettiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:12	19 Nisan 1865	93	3
	09		Pskalya törenleri dolayısıyla tüm hristiyan borç tutuklularının on günlüğüne salıverildiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:12	19 Nisan 1865	93	3
	10		Doğu sahillerinden çerkez göçünün yeniden başladığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:12	19 Nisan 1865	93	3
	11		Bab- Ali tarafından Philippopoli'ye sel çalışmaları nedeniyle bir mühendis gönderileceği	Kısa haber	Cilt; 7, No:12	19 Nisan 1865	93	3
	12		Ömer Paşa'nı yakın bir zamanda Avrupa turuna çıkacağı	Kısa haber	Cilt; 7, No:12	19 Nisan 1865	93	3
	13		Sultan'ın Tavşanlı kömür madenlerinin işletilmesine karar verdiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:12	19 Nisan 1865	93	3
	14		Suriye'ye vali atanması ile ilgili fermanın Binbaşı Hilmi Bey tarafından Suriye'ye götürüleceği	Kısa haber	Cilt; 7, No:12	19 Nisan 1865	93	3
	15		Tasvir-i Efkar Gazetesinin yeni basın yasası dolayısıyla baskıya maruz kaldığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:12	19 Nisan 1865	93	3

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
	16		Fevaidi Osmaniye Şirketinin durumunun kötüden daha kötüye döndüğü	Kısa haber	Cilt; 7, No:12	19 Nisan 1865	93	3
	17		Rodos rum Metropolitan'ı Mgr. Dorotheos'un Tativla'da öldüğü	Kısa haber	Cilt; 7, No:12	19 Nisan 1865	93	3
	18		Belgrad Katedrali'nin ele geçiriliş yıldönümünde büyük bir gösteri planlandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:12	19 Nisan 1865	93	3
	19		İstanbul gazeteciliğinin yükseldiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:12	19 Nisan 1865	93	3
	20		Borusa'da aşırı vergi iddiaları ile inceleme yapan Messil Efendi'nin yurda döndüğü	Kısa haber	Cilt; 7, No:12	19 Nisan 1865	93	4
	21		Tuna Vilayeti baş kadısının Mithat Paşa ile anılaşmalığı sonucu istifa ettiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:12	19 Nisan 1865	93	4
	22		Oniki aydır İngilterede bulunan muharebe gemisi ve fırkateynlerin boğaza döndüğü	Kısa haber	Cilt; 7, No:12	19 Nisan 1865	93	4
	23		Mısırda olan köle ticaretine dönük Osman Paşa tarafından araştırma yapıldığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:12	19 Nisan 1865	93	4
	14		Kozandağ'a gönderilecek Olağanüstü gücün personelinin oniki kişiden oluştuğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:12	19 Nisan 1865	93	4
	25		İngiliz Edebiyat ve Bilim Entitüsünde konferans sezonunun sona erdiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:12	19 Nisan 1865	93	4
	26		Rusya'nın hac için mekke'ye gitmek isteyen hacılara her türlü zorluğu çıkardığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:12	19 Nisan 1865	93	4
127			İstanbul'da paskalya	Makale	Cilt; 7, No:12	19 Nisan 1865	94	1,2
128			Ortodoks müslümanlık	Toplantı notları	Cilt; 7, No:12	19 Nisan 1865	94	2,3
129			Tuna geçiş seyri	Tuna Nehri Polis Tüzüğü	Cilt; 7, No:12	19 Nisan 1865	94	3,4
130			Osmanlı Demiryolu(İzmir - Aydın)	Hissedarlar toplantısı	Cilt; 7, No:12	19 Nisan 1865	94	4
131			Çırçır makinaları	Skeç	Cilt; 7, No:12	19 Nisan 1865	94,95	4,1
132			Küçük Asya					
	01		Prens Arthur'un Efesi ziyareti	İzmir muhabiri	Cilt; 7, No:12	19 Nisan 1865	95	1
133			Hicaz	Cidde muhabiri	Cilt; 7, No:12	19 Nisan 1865	95	2
134			Para ve Ticaret- Galata Borsası	Haftalık değerlendirme	Cilt; 7, No:12	19 Nisan 1865	96	2
	01		Osmanlı Bankası	Değerler	Cilt; 7, No:12	19 Nisan 1865	96	3
	02		Türk Fonları	Değerler	Cilt; 7, No:12	19 Nisan 1865	96	3
135			İstanbul- Editörün haftalık değerlendirmeleri					
	01		Gazete ücretindeki değişim	Makale	Cilt; 7, No:13	26 Nisan 1865	100	1
	02		Hatt ve Türk yönetiminin ileriye dönük yönü	Makale	Cilt; 7, No:13	26 Nisan 1865	100	1,2
136			Paris Telgraf Konferansı	Not	Cilt; 7, No:13	26 Nisan 1865	100	3
137			İstanbul'da yangınlar	Makale (The Gazette Medicale d' Orient)	Cilt; 7, No:13	26 Nisan 1865	101	3

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
138			Yerel					
	01		-Devlet Danışma Meclisi'nin kurulmasına dair hatt	Kısa haber	Cilt; 7, No:13	26 Nisan 1865	101	3
	02		Bir hattatın yeni konsolidelerin el yazmaları için Paris'e gideceği	Kısa haber	Cilt; 7, No:13	26 Nisan 1865	101	3
	03		Sadrazamlık Müsteşarı Mümtaz Efendi'nin birinci sınıf Osmaniye aldığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:13	26 Nisan 1865	101	3
	04		Eğitim Bakanı Nevrez Paşa'nın Baş Musahhihliğe geri döndüğü	Kısa haber	Cilt; 7, No:13	26 Nisan 1865	101	3
	05		Mümtaz Paşa'nın General Margueze Mihmandarlık yapacağı	Kısa haber	Cilt; 7, No:13	26 Nisan 1865	101	3
	06		Cevdet Efendi'nin yeni bir sancak organize etmek için İskenderiye'ye gideceği	Kısa haber	Cilt; 7, No:13	26 Nisan 1865	101	3
	07		Sultan'ın eski yaveri Dilaverzade Muhtar Bey'in aktif hizmete geri çağırıldığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:13	26 Nisan 1865	101	3
	08		İtalyan pasaportlu dört Polonyalıının tutuklandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:13	26 Nisan 1865	101	3
	09		Pavlaki Efendi'nin yeni Deniz Ticaret Mahkemesinin başkanı olarak belirlendiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:13	26 Nisan 1865	101	3
	10		Yeni Yunan Konsolos Mr. Aivasidi'nin İstanbul'a gelerek göreve başladığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:13	26 Nisan 1865	101	3
	11		Bab-ı Ali'de Kaptan Paşa'nın Sultanın Yeğenlerinden biriyle onurlandırılacağı söylentisi olduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:13	26 Nisan 1865	101	3
	12		Couvents Komisyonunun Bab-ı Ali'de toplantı yaptığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:13	26 Nisan 1865	101	3
	13		Trabzon Erzurum yolunun yapım aşamasına geldiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:13	26 Nisan 1865	101	3
	14		Rusların haca gidecek hacılara koyduğu engelleme kararını Çeçenlere bağladığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:13	26 Nisan 1865	101	3,4
	15		Posta Genel Müdürü Kadri Bey'in yeniliklere metropoliten ağını genişletmeyi de eklediği	Kısa haber	Cilt; 7, No:13	26 Nisan 1865	101	4
	16		İngiliz Edebiyat Fonunun yardımıyla yapılan konserin gerçekleştirildiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:13	26 Nisan 1865	101	4
	17		Eski savaş bakanı Rıza Paşa ve ailesinin zehirlenmeden son anda kurtulduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:13	26 Nisan 1865	101	4
139			Haşhiş	Makale	Cilt; 7, No:13	26 Nisan 1865	102	1
140			Pamuk Üreticileri Birliği	Toplantı notları	Cilt; 7, No:13	26 Nisan 1865	102	2
141			Küçük Asya					
	01		Prens Arthur'un gezisinin uzadığı	İzmir muhabiri	Cilt; 7, No:13	26 Nisan 1865	102	3
142			Tuna Prenslikleri	Bükreş Muhabiri	Cilt; 7, No:13	26 Nisan 1865	102	4
143			Suriye	Suriye muhabiri	Cilt; 7, No:13	26 Nisan 1865	102	4
144			Para ve Ticaret- Galata Borsası	Haftalık değerlendirme	Cilt; 7, No:13	26 Nisan 1865	104	1,2
	01		Türk Fonları	Değerler	Cilt; 7, No:13	26 Nisan 1865	104	2,3
145			Basının Ruhu					

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
	01		Geleceğe dönük pamuk üretimi beklentileri	Makale (Economist)	Cilt; 7, No:14	03 Mayıs 1865	106	3,4
146			Uluslararası Telgraf Konferansı	Makale	Cilt; 7, No:14	03 Mayıs 1865	106	4
147			İstanbul- Editörün haftalık değerlendirmeleri					
	01		Mübadele Planı	Makale	Cilt; 7, No:14	03 Mayıs 1865	108	1,2
148			Yeni Türk İstikrazına talep başladı	Kısa Haber	Cilt; 7, No:14	03 Mayıs 1865	109	2
149			General Kmety'nin ölümü	Haber	Cilt; 7, No:14	03 Mayıs 1865	109	2
150			Yerel					
	01		Başkan Lincon'un ölümünün İmparatorlukta büyük üzüntü doğurduğu	Kısa Haber	Cilt; 7, No:14	03 Mayıs 1865	109	3
	02		Tarsus dağlarının arkasına yapılacak askeri sevkten vazgeçildiği	Kısa Haber	Cilt; 7, No:14	03 Mayıs 1865	109	3
	03		Dolaylı vergiler komisyonu üyesi Edward Efendi'nin terfi ettirildiği	Kısa Haber	Cilt; 7, No:14	03 Mayıs 1865	109	3
	04		Ali Paşa'nı Cebel kaymakamlığına atanması	Kısa Haber	Cilt; 7, No:14	03 Mayıs 1865	109	3
	05		Zehirlenmekten son anda kurtulan Rıza Paşa'nın henüz hac için yola çıkamadığı	Kısa Haber	Cilt; 7, No:14	03 Mayıs 1865	109	3
	06		-Tıbbiyede Profesör olan Drs. Barossi ve Callias'ın 4. ,Dr Zoeros'un 5.sınıf mecidiye aldıkları	Kısa Haber	Cilt; 7, No:14	03 Mayıs 1865	109	3
	07		Tutuklanan dört polonyalıının İtalyan Elçisinin girişimiyle serbest bırakıldıkları	Kısa Haber	Cilt; 7, No:14	03 Mayıs 1865	109	3
	08		Marsilya'dan alınan bir mektupta Daira isimli geminin Selaniğe giderken battığı	Kısa Haber	Cilt; 7, No:14	03 Mayıs 1865	109	3
	09		Galata'da Mr. Psichari'nin kasiyerinin kendini vurduğu	Kısa Haber	Cilt; 7, No:14	03 Mayıs 1865	109	3
	10		Ali Paşa'nın Sultanın taziyelerini Rus Elçisi Mr. İgnatieff' e ilettiği	Kısa Haber	Cilt; 7, No:14	03 Mayıs 1865	109	3
	11		Nusret Paşa'nın Çeçenlerin Ermeni bölgesine geçişlerine nezaret etmek üzere ayrıldığı	Kısa Haber	Cilt; 7, No:14	03 Mayıs 1865	109	3
	12		Süveyş Kanalı'nın açılışına gelen davetlilerin girişimin başarısı karşısında ikiye ayrıldıkları	Kısa Haber	Cilt; 7, No:14	03 Mayıs 1865	109	3
	13		Çeşitli suçlara mahkum edilmiş onaltı kişinin İstanbulda teşhir edildiği	Kısa Haber	Cilt; 7, No:14	03 Mayıs 1865	109	3
	14		Fransız elçisi Mr.de Moustier'in Paris'e elçi atanan Saffet Paşa Onuruna yemek verdiği	Kısa Haber	Cilt; 7, No:14	03 Mayıs 1865	109	3
	15		Cezayir Emiri Abdulkadir'in İstanbul'a gelerek Ali Paşa ile görüştüğü	Kısa Haber	Cilt; 7, No:14	03 Mayıs 1865	109	3
	16		Reşit Paşa Konağının harem kısmında bir yangın çıktığı	Kısa Haber	Cilt; 7, No:14	03 Mayıs 1865	109	3
	17		Garantör güçlerin temsilcilerinin Prens Couza ve Kapitülasyonlarla ilgili toplantı yaptıkları	Kısa Haber	Cilt; 7, No:14	03 Mayıs 1865	109	4
	18		Antwerp'te bir İngilizin ölümü nedeniyle Risk Allah Bey'in gözaltına alındığı	Kısa Haber	Cilt; 7, No:14	03 Mayıs 1865	109	4
	19		Mehmet Ali Paşanın evliliği ile ilgili haberde yanlış enformasyon nedeniyle yanlışlıkları	Kısa Haber	Cilt; 7, No:14	03 Mayıs 1865	109	4

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
	20		Belgrat Meclisinde şahıs vergisi ile ilgili tedbirlerin uygulamasında büyük zorluk çıkacağı	Kısa Haber	Cilt; 7, No:14	03 Mayıs 1865	109	4
151			Amerikan Vatandaşlarının Buluşması	Haber	Cilt; 7, No:14	03 Mayıs 1865	109	4
152			İç borcun çevrimi	Makale	Cilt; 7, No:14	03 Mayıs 1865	110,11	2,3,4,1
153			Para ve Ticaret- Galata Borsası	Haftalık değerlendirme	Cilt; 7, No:14	03 Mayıs 1865	112	1,2
	01		Türk Fonları	Değerler	Cilt; 7, No:14	03 Mayıs 1865	112	2,3
154			Yerel					
	01		İngiliz vatandaşlarının Lincon için üzüntülerini ifade etmek üzere toplanacakları	Kısa haber	Cilt; 7, No:15	10 Mayıs 1865	117	4
	02		Çeşitli bakanların yazışklarına çekilerek şehri terkettikleri	Kısa haber	Cilt; 7, No:15	10 Mayıs 1865	117	4
	03		Roman Katolik misyonerlerin şikayetleri için Musula giden heyetin İstanbul'a döndüğü	Kısa haber	Cilt; 7, No:15	10 Mayıs 1865	117	4
	04		Mısır Naibi'nce boğazdaki yolu tefriş ile görevlendirilen Hurşit Paşanın görevini tamamladığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:15	10 Mayıs 1865	117	4
	05		Bab-ı Ali'nin Erzurum'a top döküm ve diğer savaş materyalleri için dökümhane kuracağı	Kısa haber	Cilt; 7, No:15	10 Mayıs 1865	117	4
	06		Prens Couza'nın aforoz edilmesi kararının Rum Patrikliği tarafından incelendiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:15	10 Mayıs 1865	117	4
	07		-Şimdiye kadar göç eden tatar,çerkes ve nogayların tam bir istatığı için komisyon kurulduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:15	10 Mayıs 1865	117	4
	08		Deniz okulu öğrencilerine verilen şimdiye dek eğitimin teorik olduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:15	10 Mayıs 1865	117	4
	09		Edebiyat Cemiyetinin yeni merkezler edinmeye karar vermesinin memnuniyet verici olduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:15	10 Mayıs 1865	117	4
	10		Belgrattan gelen mektupta sırp devrimini 15. yılını kutlama hazırlıkları yapıldığının ifade edildiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:15	10 Mayıs 1865	117	4
155			İç borcun çevrimi	Makale	Cilt; 7, No:15	10 Mayıs 1865	118	4,5
156			Türkiye'deki Ermeniler	Makale	Cilt; 7, No:15	10 Mayıs 1865	118	2,3,4
157			Filistin keşfi	Makale	Cilt; 7, No:15	10 Mayıs 1865	118,119	4,1
158			Suriye					
	01		Bölgeden haberler	Suriye muhabiri	Cilt; 7, No:15	10 Mayıs 1865	119	1
159			Para ve Ticaret- Galata Borsası	Haftalık değerlendirme	Cilt; 7, No:15	10 Mayıs 1865	120	1,2
	01		Türk Fonları	Değerler	Cilt; 7, No:15	10 Mayıs 1865	120	2,3
160			Osmanlı Şirketi(Limited)	Makale(Money Market Review)	Cilt; 7, No:16	17 Mayıs 1865	122	4
161			İstanbul- Editörün haftalık değerlendirmeleri					
	01		Fransız İmparatorunun Cezayiri ziyareti	Makale	Cilt; 7, No:16	17 Mayıs 1865	124	1,2
162			Yerel					

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
	01		-Maliye Bakanı Kiani Paşa'nın Kamu Borçları Genel Direktörlüğü görevi için adının geçtiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:16	17 Mayıs 1865	125	3
	02		-Beyrut Valisi Hurşit Paşanın Maliye Bakanı olarak atanacağı	Kısa haber	Cilt; 7, No:16	17 Mayıs 1865	125	3
	03		-Osman Paşa'nın yeni Bosna Valisi olacağı	Kısa haber	Cilt; 7, No:16	17 Mayıs 1865	125	3
	04		Eski Yeni Pazarı mütesarrıfı Mahmut Paşa'nın aynı yerin kaymakamı olacağı	Kısa haber	Cilt; 7, No:16	17 Mayıs 1865	125	3
	05		-Bosna eski muhasebecisi Nechad Efendi'nin Hersek kaymakamı olacağı	Kısa haber	Cilt; 7, No:16	17 Mayıs 1865	125	3
	06		Diyarbakır dairesi memuru Ali Bey'in Bosna Vilayeti dış ilişkiler şefi olacağı	Kısa haber	Cilt; 7, No:16	17 Mayıs 1865	125	3
	07		Trebigne Kaymakamı Münif Paşa'nın Saraybosna Kaymakamı olacağı	Kısa haber	Cilt; 7, No:16	17 Mayıs 1865	125	3
	08		Stolatz kaymakamı Ali Bey'in Trebigne Kaymakamı olacağı	Kısa haber	Cilt; 7, No:16	17 Mayıs 1865	125	3
	09		Hersek Kaymakamı Cavit Paşa'nın Tirnovo Kaymakamı olacağı	Kısa haber	Cilt; 7, No:16	17 Mayıs 1865	125	3
	10		Tirnovo Kaymakamı Necip Paşa'nın Rusçuk Kaymakamı olacağı	Kısa haber	Cilt; 7, No:16	17 Mayıs 1865	125	3
	11		Sir Henry Bulwer'in Mısır'dan döndüğü	Kısa haber	Cilt; 7, No:16	17 Mayıs 1865	125	3
	12		Rusya Bükreş konsolusu'nun İstanbul'a geldiği ve sonrasında ayrıldığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:16	17 Mayıs 1865	125	3
	13		Hurşit Paşa ile Kiani'paşa'nın Sultan'ın huzuruna çıktıkları	Kısa haber	Cilt; 7, No:16	17 Mayıs 1865	125	3
	14		Bab-ı Ali'nin Napolyon'un Tunusu ziyaret edeceği söylentisi için Fransız Elçisine sual ettiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:16	17 Mayıs 1865	125	3
	15		Maliye Bakanlığı Konsey Başkanı Haled Bey'in Müşir rütbesiyle Erzurum'a Vali atanacağı	Kısa haber	Cilt; 7, No:16	17 Mayıs 1865	125	3
	16		İtalyan Colonisinin İstanbul Ulusal İtalyan Koleji'ne 50.000 kaime yardımda bulunduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:16	17 Mayıs 1865	125	3
	17		-Bükreş'ten gelen bir mektupta Bakeo bölgesinde bir takım rahatsızlıklar olduğunun söylendiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:16	17 Mayıs 1865	125	3
	18		Meksika elçisi Marguez'in hediyesiyle birlikte İstanbul'a geldiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:16	17 Mayıs 1865	125	3
	19		Candia'da İsmail Paşa'nın aldığı tedbirlerle rum ve yabancı entrikaların sona erdiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:16	17 Mayıs 1865	125	3
	20		Pera ve Kuzey Haliç üzerinde büyük bir fırtınanın koptuğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:16	17 Mayıs 1865	125	3
163			Türk Fonlarının mübadelesinin doğruluğu	Makale	Cilt; 7, No:16	17 Mayıs 1865	126	1,2
164			Sırp Prensligi	Konsolosluk Raporu	Cilt; 7, No:16	17 Mayıs 1865	126	3,4
	01		Dağlar	Konsolosluk Raporu	Cilt; 7, No:16	17 Mayıs 1865	126	4
	02		Nehirler	Konsolosluk Raporu	Cilt; 7, No:16	17 Mayıs 1865	126	4
	03		Yollar	Konsolosluk Raporu	Cilt; 7, No:16	17 Mayıs 1865	127	1
	04		Ormanlar	Konsolosluk Raporu	Cilt; 7, No:16	17 Mayıs 1865	127	1
165			Rumeli					

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
	01		Prens Arthur'un gezisi	Selanik muhabiri	Cilt; 7, No:16	17 Mayıs 1865	127	1,2
166			Para ve Ticaret- Galata Borsası	Haftalık değerlendirme	Cilt; 7, No:16	17 Mayıs 1865	128	1,2
	01		Osmanlı Bankası	Değerler	Cilt; 7, No:16	17 Mayıs 1865	128	2,3
	02		Türk Fonları	Değerler	Cilt; 7, No:16	17 Mayıs 1865	128	3,4
167			Basının Ruhu					
	01		Napolyon Cezayir'de	Makale	Cilt; 7, No:17	24 Mayıs 1865	130	1,2
168			Süveyş Kanalı	Alıntı-Malta Observer	Cilt; 7, No:17	24 Mayıs 1865	130	4
169			Yerel					
	01		Kraliçenin doğum günü nedeniyle İngiliz elçiliğinde recepsiyon verileceği	Kısa haber	Cilt; 7, No:17	24 Mayıs 1865	131	3
	02		Abraham Lincon'un ölümü nedeniyle Amerkan toplumu tarafından dini tören düzenleneceği	Kısa haber	Cilt; 7, No:17	24 Mayıs 1865	131	3
	03		Ömer Paşa'nın maiyetindeki görevlilerle birlikte Avrupa turuna çıktığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:17	24 Mayıs 1865	131	3
	04		Yeni Paris elçisi Savfet Paşa'nın Köstence vapuru ile İstanbul'dan ayrıldığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:17	24 Mayıs 1865	131	3
	05		Sırp Hükümetinin Bab-ı Ali'den İstanbul Sırp sınırı arasında telgraf hattı kurulmasını istediği	Kısa haber	Cilt; 7, No:17	24 Mayıs 1865	131	3
	06		Seriah Efendi'nin Seraskeriye Bürosu yazışma müdürlüğüne atandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:17	24 Mayıs 1865	131	3
	07		Bab-ı Ali'nin elçiliklere maiyetlerindeki tacirleri uyarmaları için not gönderdiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:17	24 Mayıs 1865	131	3
	08		Hollanda elçisi Count de Bylandt'ın Hollanda'ya hareket ettiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:17	24 Mayıs 1865	131	3
	09		Mehmet Sadık Paşa'ya bağlı Kazak ve Dragon birliklerinin İstanbul'a dönmeleri emri verildiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:17	24 Mayıs 1865	131	3
	10		Moldo-Eflak Komisyonun olağanüstü bir oturum yaptığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:17	24 Mayıs 1865	131	3
	11		Rafet Bey ile Mehmet Ali Paşa'nın kızının düğünlerinin yaklaştığının ilan edildiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:17	24 Mayıs 1865	131	3
	12		Girit'ten gelen mektupta Lincon'un öldürülmesinin üzüntüsüyle karşılandığının ifade edildiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:17	24 Mayıs 1865	131	3
	13		Edebiyat Cemiyetinin yeni merkezler edinmek için bir takım görüşmeler yaptığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:17	24 Mayıs 1865	131	3
	14		Fuad Paşa'nın 1. sınıf Osmanîye'yi sunmak üzere Emir Abdulkadir'i ziyaret ettiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:17	24 Mayıs 1865	131	4
	15		Yeni basın yasası döneminde ilk adımın yalan haberle ilgili atılmakta olduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:17	24 Mayıs 1865	131	4
170			Dolaylı Vergiler Genel Müdürlüğü	Resmi ilan	Cilt; 7, No:17	24 Mayıs 1865	131	
171			Amerikan vatandaşları İzmir buluşması	İlan -Program	Cilt; 7, No:17	24 Mayıs 1865	131	4,1
172			Konsolosluk sempatisi	Okuyucu mektubu	Cilt; 7, No:17	24 Mayıs 1865	132	1
173			Küçük Asya devesi	Okuyucu mektubu	Cilt; 7, No:17	24 Mayıs 1865	132	1

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
174			İzmir yarışları	İzmir muhabiri	Cilt; 7, No:17	24 Mayıs 1865	132	1,2
175			Türkiye'de Ermeniler	Makale	Cilt; 7, No:17	24 Mayıs 1865	132	3,4
176			Sırp Prenslığı					
	01		Coğrafya	Konsolosluk Raporu	Cilt; 7, No:17	24 Mayıs 1865	132	4
	02		Madenler	Konsolosluk Raporu	Cilt; 7, No:17	24 Mayıs 1865	132	4
	03		-Gelirler	Konsolosluk Raporu	Cilt; 7, No:17	24 Mayıs 1865	133	1
177			Türkiye'de Misyonerlik	Toplantı Raporu	Cilt; 7, No:17	24 Mayıs 1865	133	2
178			Henri Bulwer'in Mısırdan dönüşü ve "Kanal" projesindeki gelişmeler	Makale	Cilt; 7, No:17	24 Mayıs 1865	134	1,2,3
179			Suriye					
	01		Mehmet Rüşdi Paşa'nın Vali olarak atanmasına dair Sultan Fermanının okunması	Suriye muhabiri	Cilt; 7, No:17	24 Mayıs 1865	135	1,2
180			Tunus Naibliği	Tunus muhabiri	Cilt; 7, No:17	24 Mayıs 1865	135	2,3
181			Para ve Ticaret- Galata Borsası	Haftalık değerlendirme	Cilt; 7, No:17	24 Mayıs 1865	136	1,2
	01		Türk Fonları	Değerler	Cilt; 7, No:17	24 Mayıs 1865	136	2,3
182			Süveyş Kanalı	Makale (Macmillan's Magazine)	Cilt; 7, No:18	30 Mayıs 1865	139	2
183			İstanbul- Editörün haftalık değerlendirmeleri					
	01		Abonelerin şikayetleri	Makale	Cilt; 7, No:18	30 Mayıs 1865	140	1
	02		Mr. Humphry Sandwith sırbistan üzerine yazdığı makalenin değerlendirmesi	Makale	Cilt; 7, No:18	30 Mayıs 1865	140	2,3
184			Yerel					
	01		Deniz Bakanı Vessim Paşa'nın görevden alınarak yerine Halil Paşa'nın atandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:18	30 Mayıs 1865	141	3
	02		Rıza Paşa'nın İstanbul'daki Sanak Tekkesine kaydolduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:18	30 Mayıs 1865	141	3
	03		İtalyan Krallığının kuruluş yıldönümü nedeniyle İtalyan kolonisinin şenlik tertiplelediği	Kısa haber	Cilt; 7, No:18	30 Mayıs 1865	141	3
	04		Sir Henry Bulwer'in Mısırdan dönüşü sonrası Sultan tarafından kabul edildiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:18	30 Mayıs 1865	141	3
	05		Yeni Viyena elçisi Haydar Paşa'nın İstanbul'dan ayrıldığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:18	30 Mayıs 1865	141	3
	06		Yeni İtalyan gazetesi Corriera İtaliano'nunun ilk sayısının çıktığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:18	30 Mayıs 1865	141	3
	07		Üsküdar'daki tabakhanede gece yarısı yangın çıktığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:18	30 Mayıs 1865	141	3
	08		Kraliçenin doğum günü onuruna verilen yemekten sonra ayrıca bir recepsiyon verildiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:18	30 Mayıs 1865	141	3
	09		Journal de Costantinople gazetesi editörü Mr. Baragnon'a saldırı düzenlendiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:18	30 Mayıs 1865	141	3

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
	10		Prens Couza'nın İstanbul ve sonra Avrupa'ya yapacağı geziyi ertelediği	Kısa haber	Cilt; 7, No:18	30 Mayıs 1865	141	3
	11		İstanbul Yardımcı İncil Topluluğu(Cemiyeti)	Toplantı notları	Cilt; 7, No:18	30 Mayıs 1865	141	4
185			Kutsal Topraklar	Kitap değerlendirme(William Hepworty)	Cilt; 7, No:18	30 Mayıs 1865	142	1,2,3
186			Türkiye'de Ermeniler III	Makale	Cilt; 7, No:18	30 Mayıs 1865	142	3,4
187			Bosna	Bosna muhabiri	Cilt; 7, No:18	30 Mayıs 1865	142,143	4,1
188			Küçük Asya					
	01		İnebolu- Kastamonu yol çalışmalarının tekrar başladığı	İnebolu muhabiri	Cilt; 7, No:18	30 Mayıs 1865	143	1
189			Para ve Ticaret- Galata Borsası	Haftalık değerlendirme	Cilt; 7, No:18	30 Mayıs 1865	144	1,2
	01		Türk Fonları	Değerler	Cilt; 7, No:18	30 Mayıs 1865	144	2,3
190			Süveyş Kanalı hakkında bilinmesi gereken her şey	Gözlem raporu(Times)	Cilt; 7, No:19	07 Haziran 1865	147	2
191			İstanbul- Editörün haftalık değerlendirmeleri					
	01		İran ve ticareti	Makale	Cilt; 7, No:19	07 Haziran 1865	148	1,2
192			Hint Avrupa Telgraf hattı	Haber	Cilt; 7, No:19	07 Haziran 1865	149	2
193			Yerel					
	01		Büyük güçlerin temsilcilerince Prenslikler konulu başka bir toplantının yapıldığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:19	07 Haziran 1865	149	3
	02		- Gregoryan ermenileri ulusal statülerini büyük bir ziyafetle kutladıkları	Kısa haber	Cilt; 7, No:19	07 Haziran 1865	149	3
	03		Ali Paşa'nın Bebek'teki yalısında büyük bir diplomatik ziyafet vereceği	Kısa haber	Cilt; 7, No:19	07 Haziran 1865	149	3
	04		Avusturya temsilcisi Baron Probesch Osten'nin Sultanın huzuruna çıktığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:19	07 Haziran 1865	149	3
	05		Tuna Prenslikleri temsilcisi Mr. Negri'nin manastır sorunuyla ilgili doküman yayınladığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:19	07 Haziran 1865	149	3
	06		Sultan'ın Beylerbeyi Sarayında diplomatik çalışanlara ziyafet vereceği	Kısa haber	Cilt; 7, No:19	07 Haziran 1865	149	3
	07		Yeni Khokan elçisinin İstanbul'a vardığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:19	07 Haziran 1865	149	3
	08		Sırp devriminin yıldönümü kutlamalarının düzen içinde tamamlandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:19	07 Haziran 1865	149	3
	09		İslimiye'den gelen haberlerde şehirde yerleşik çerkezlerin durumunun iyi olduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:19	07 Haziran 1865	149	3
	10		Bab-ı Ali'nin Sırp bağımsızlığının 15. yılı kutlamalarını protesto ettiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:19	07 Haziran 1865	149	3
	11		Prens Couza'nın eşinin muvafakatıyla bir çocuğu Aleksander adıyla evlat edindiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:19	07 Haziran 1865	149	3
	12		Mekke ve medine de tifo ve kolera virüsünün salgına yol açtığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:19	07 Haziran 1865	149	4
	13		Arnavutluk'ta Merdite'lerin Osmanlı 'dan kalma ayrıcalıklarını sürdürmek istedikleri	Kısa haber	Cilt; 7, No:19	07 Haziran 1865	149	4

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
	14		İmparator Maximilian'ın elçisi Genaral Marquez'in sultana sunumunu yaptığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:19	07 Haziran 1865	149	4
	15		Mısır'ın İmparatorluğun diğer taraflarıyla olan posta ilişkilerinin yabancılara emanet edildiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:19	07 Haziran 1865	149	4
194			Türkiye'de pamuk üretimi	Rapor	Cilt; 7, No:19	07 Haziran 1865	150	1
195			Türkiye'de Ermeniler IV	Makale	Cilt; 7, No:19	07 Haziran 1865	150	2,3
196			Sırp Prenslığı					
	01		Harcamalar	Konsolosluk raporu	Cilt; 7, No:19	07 Haziran 1865	150	3
	02		Ordu	Konsolosluk raporu	Cilt; 7, No:19	07 Haziran 1865	150	3,4
	03		Yönetim	Konsolosluk raporu	Cilt; 7, No:19	07 Haziran 1865	150	4
	04		İbadet	Konsolosluk raporu	Cilt; 7, No:19	07 Haziran 1865	150	4
197			Para ve Ticaret- Galata Borsası	Haftalık değerlendirme	Cilt; 7, No:19	07 Haziran 1865	152	1,2
	01		Türk Fonları	Değerler	Cilt; 7, No:19	07 Haziran 1865	152	2,3
198			Yerel					
	01		Sultan'ın sadrazama üç saf kan arab atı hediye ettiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:20	14 Haziran 1865	155	3
	02		Limana gelen zırhlı silah botunun Tuna Osmanlı Polisi hizmetine verildiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:20	14 Haziran 1865	155	3
	03		Rıza Paşa'nın gazeteye derviş olduğuna dair haberin tamamen asılsız olduğunu bildirdiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:20	14 Haziran 1865	155	3
	04		Moldo-Eflak manastır komisyonunun toplantı yapamadığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:20	14 Haziran 1865	155	3
	05		Evkaf Bakanlığı Yazışma şefi Hakkı Efendi için birinci düzey ikinci sınıf memurluk ihdas edildiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:20	14 Haziran 1865	155	3
	06		Avusturya elçisi Baron Prokesc Osten'in İstanbul'dan ayrıldığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:20	14 Haziran 1865	155	3
	07		Amiral Muşaver Paşa'nın eski bahriye komisyonu üyeliği görevine iade edildiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:20	14 Haziran 1865	155	3
	08		Posta müdürü Agah Efendinin Maliye Komisyonu üyeliğine atandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:20	14 Haziran 1865	155	3
	09		Erzurum istihkamları komisyonu üyesi Genel Safveti Paşa'nın buraya hareket ettiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:20	14 Haziran 1865	155	3
	10		Rus elçisi İgnatieff'in Çarın mektubunu sunmak üzere Sultan'ın huzuruna çıktığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:20	14 Haziran 1865	155	3
	11		Son yapılan düzenlemeye göre askerlerin tayınlarını aynı yerine para olarak alabilecekleri	Kısa haber	Cilt; 7, No:20	14 Haziran 1865	155	3
	12		İran sefirinin tarafından İran elçisi Hayrullah Bey onuruna Bebek'te bir ziyafet verdiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:20	14 Haziran 1865	155	3
	13		Çarın talimatıyla İgnatieff'in Emir Abdulkadir'in portresi için bir ressam gönderdiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:20	14 Haziran 1865	155	3
	14		Çerkez Komisyonu Başkanı Osman Paşa'nın inceleme için Gelibolu'ya komisyon gönderdiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:20	14 Haziran 1865	155	3
	15		Kaşgar Han'ı Yakup Beyin elçisinin Bab- Ali'ye ziyarette bulundukları	Kısa haber	Cilt; 7, No:20	14 Haziran 1865	155	3

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
	16		Orduda Fransız sistemine uygun yapılması planlanan reformlarla ilgili çalışmanın tamamlandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:20	14 Haziran 1865	155	3
	17		Kamu İşleri Komisyonu Başkanı Aziz Paşa'nın İnebolu yolunu takip için bölgeye gittiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:20	14 Haziran 1865	155	3
	18		Hasköy'de ilk kriket maçının oynandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:20	14 Haziran 1865	155	3
	19		Ali Paşa tarafından Meksika elçisi onuruna verilen yemeğinin Dışişleri yalısında gerçekleştiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:20	14 Haziran 1865	155	3
	20		Tuna'nın sırı yakasında zengin kömür madenleri bulunduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:20	14 Haziran 1865	155	3
	21		Sultan'ın Bab-ı Ali'ye bu yılki ilk ziyaretini gerçekleştirdiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:20	14 Haziran 1865	155	3
199			İstanbul- Editörün haftalık değerlendirmeleri					
	01		Balkan Prensliklerinin dış güçler karşısındaki durumu	Makale	Cilt; 7, No:20	14 Haziran 1865	156	2,3
200			Suriye					
	01		Bölgedeki karışıklığın devam etmesi	Suriye muhabiri	Cilt; 7, No:20	14 Haziran 1865	159	1
201			Mısır					
	01		Arablar, cavasseler ve İtayan askerler arasındaki kavga	İskenderiye muhabiri	Cilt; 7, No:20	14 Haziran 1865	159	1
202			Para ve Ticaret- Galata Borsası	Haftalık değerlendirmeler	Cilt; 7, No:20	14 Haziran 1865	160	1,2
	01		Türk Fonları	Değerler	Cilt; 7, No:20	14 Haziran 1865	160	2,3
203			İstanbul- Editörün haftalık değerlendirmeleri					
	01		İngiliz Parlamentosunda Türkiye tartışmaları	Haftalık değerlendirme	Cilt; 7, No:21	21 Haziran 1865	164	1,2,3
204			Yerel					
	01		Bab-ı Ali Nazaret'te protestan bir kilise kurulması talimatı verdiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:21	21 Haziran 1865	165	3
	02		Ömer Paşa'nın Roma'dan geçişi sırasında Papa tarafından kabul edildiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:21	21 Haziran 1865	165	3
	03		General Marquez'in İmparator Maximilan'ın tezyinatını Bab-ı Ali'deki bakanlara tevdi ettiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:21	21 Haziran 1865	165	3
	04		Subhi Paşa'nın Pera ve Galata bölgesinin ev ve mülkiyet kaydını çıkarmakla görevlendirildiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:21	21 Haziran 1865	165	3
	05		Emir Abdulkadir'in ayın yirmibeşinde Paris'te olmasının beklendiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:21	21 Haziran 1865	165	3
	06		Cevdet Efendi'nin Kazandağ bölgesi isyancı kabile şeflerine davetiye gönderdiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:21	21 Haziran 1865	165	3
	07		İran elçisi Mirza Hüseyin'in Ali Paşa ile bir dizi konferanslara katılacağı	Kısa haber	Cilt; 7, No:21	21 Haziran 1865	165	3
	08		Mevcut posta düzenlemeleri nedeniyle domionlarda postalarla ilgili sıkıntılar yaşandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:21	21 Haziran 1865	165	3
	09		Trabzon Valisi Emin Bey'in yeni Erzurum Vilayeti ile ilgili müşavere için İstanbul'a çağrıldığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:21	21 Haziran 1865	165	3
	10		Emir Abdulkadir'in İstanbul ziyareti sırasında boş durmayıp tersaneleri gezdiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:21	21 Haziran 1865	165	3

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
	11		İngiliz elçiliğinde Kaputülasyonlar ve İon adaları konusunda iki konferans düzenlendiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:21	21 Haziran 1865	165	3
	12		Suriye sahili ile Halep arasındaki tren yolu konusunda ciddi adımlar atıldığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:21	21 Haziran 1865	165	3
	13		Prenslüklerde sıkıyönetim ilan etme isteğinin meclis üyelerince reddedildiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:21	21 Haziran 1865	165	3,4
205			Nesturiler	Makale	Cilt; 7, No:21	21 Haziran 1865	165,166	4,1
206			Sırp Prenslüğü					
	01		Tarım	Konsolusluk Raporu	Cilt; 7, No:21	21 Haziran 1865	166	1,2
	02		Bahçecilik, bağcılık, şarapçılık	Konsolusluk Raporu	Cilt; 7, No:21	21 Haziran 1865	166	2
	03		Kümesçilik	Konsolusluk Raporu	Cilt; 7, No:21	21 Haziran 1865	166	2
	04		Domuz ticareti	Konsolusluk Raporu	Cilt; 7, No:21	21 Haziran 1865	166	2
	05		Mülkiyet	Konsolusluk Raporu	Cilt; 7, No:21	21 Haziran 1865	166	2,3
207			Doğu ve Batı atları	Haber mektup	Cilt; 7, No:21	21 Haziran 1865	166	3
208			Küçük Asya					
	01		İzmir'deki gelişmeler ve gündem	İzmir muhabiri	Cilt; 7, No:21	21 Haziran 1865	166	4
209			Suriye					
	01		Suriye ve çevresindeki yönetsel gelişmeler	Suriye muhabiri	Cilt; 7, No:21	21 Haziran 1865	166,167	4,1
210			Para ve Ticaret- Galata Borsası	Haftalık değerlendirme	Cilt; 7, No:21	21 Haziran 1865	168	1,2
	01		Türk Fonları	Değerler	Cilt; 7, No:21	21 Haziran 1865	168	2
211			İstanbul- Editörün haftalık değerlendirmeleri					
	01		Bab-ı Ali'nin Suriye'de af teklifi	Makale	Cilt; 7, No:22	29 Haziran 1865	172	3
212			Yerel					
	01		Sultan'ın Suriye ayaklanmasında sorumlu ve görevli olanlara af çıkardığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:22	29 Haziran 1865	173	3
	02		Emir Abdulkadir'in İstanbul'dan Paris'e gitmek üzere ayrılacağı	Kısa haber	Cilt; 7, No:22	29 Haziran 1865	173	3
	03		Hicaz'ı haraveye çeviren bulaçıcı hastalığın son bulduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:22	29 Haziran 1865	173	3
	04		Komutan Artom'un İstanbul'a gönderileceği resmi beyanına Florans Nazomine'nin karşı çıktığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:22	29 Haziran 1865	173	3
	05		Şenlikten istifade Sultan'ın kara ve deniz askerlerine akşam yemeği verdiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:22	29 Haziran 1865	173	3
	06		Sir Henry Ve Lady Bulwer'in yakınlarının ölümü nedeniyle Sultan'ın yemeğine katılamadıkları	Kısa haber	Cilt; 7, No:22	29 Haziran 1865	173	3
	07		Yeni bir kilisenin temel taşının konulacağı ve törene büyük katılım olacağı	Kısa haber	Cilt; 7, No:22	29 Haziran 1865	173	3

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
	08		Kamu İşleri Bakanı Aziz Paşa'nın İnebolu- Kastamonu yol sorunları teftişinden döndüğü	Kısa haber	Cilt; 7, No:22	29 Haziran 1865	173	3
	09		Kolera nedeniyle İskenderiye'den Marsilya'ya giden gemilere garantine uygulanacağı	Kısa haber	Cilt; 7, No:22	29 Haziran 1865	173	3
	10		Mr. De Herz'in Bükreş'te İskontu Bankası kurmak için teklifte bulunduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:22	29 Haziran 1865	173	3
	11		Mısır Naibinin İstanbul'a geldiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:22	29 Haziran 1865	173	3
	12		Sultan'ın tahta çıkışının 4. yıldönümünün kutlandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:22	29 Haziran 1865	173	3
	13		Rum Patrikliğince aforoz edilen Prens Couza'nın Roma kilisesine katılacağını söylediği	Kısa haber	Cilt; 7, No:22	29 Haziran 1865	173	3,4
	14		Aziz John Baptist festivali nedeniyle büyük masonik ziyafet dezenlendiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:22	29 Haziran 1865	173	4
213			İskenderiye'de kolera	Kısa haber	Cilt; 7, No:22	29 Haziran 1865	173	4
214			Doğu Roma Katolik toplulukları	Makale	Cilt; 7, No:22	29 Haziran 1865	173,17	4,1
215			Sırp Prensligi					
	01		Ticaret	Konsolosluk Raporu	Cilt; 7, No:22	29 Haziran 1865	174	2,4
216			Mısırdaki İslam(Müslüman)	Mektup (Lady Duff Gordon)	Cilt; 7, No:22	29 Haziran 1865	174	3,4
217			Bedeviler	Mektup	Cilt; 7, No:22	29 Haziran 1865	174	4
218			Para ve Ticaret- Galata Borsası	Haftalık değerlendirme	Cilt; 7, No:22	29 Haziran 1865	176	1
	01		Türk Fonları	Değerler	Cilt; 7, No:22	29 Haziran 1865	176	1,2
219			İstanbul- Editörün haftalık değerlendirmeleri					
			İngiliz Konsolosu Mr. Longworthy'nin Sırp raporu	Makale	Cilt; 7, No:23	05 Temmuz 1865	180	1,2,3
			Kolera	Makale	Cilt; 7, No:23	05 Temmuz 1865	180	3
220			Yerel					
	01		İstanbulda kolera söylentisi ve koleradan sakınma önerileri	Haber	Cilt; 7, No:23	05 Temmuz 1865	180	3
	02		Orduda bir çok atama ve terfi işlemi yapıldığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:23	05 Temmuz 1865	180	3
	03		Mısır Naibi'nin Dolmabahçe'de Sultanla görüştüğü	Kısa haber	Cilt; 7, No:23	05 Temmuz 1865	180	3
	04		İstanbul'la Kudüs arasındaki telgraf hattının kamuya açıldığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:23	05 Temmuz 1865	180	3
	05		Sultan'ın yaklaşan sıcak haftaları Yıldız Köşkünde geçireceği	Kısa haber	Cilt; 7, No:23	05 Temmuz 1865	180	3
	06		-Sırp temsilcisi Mr. Ristick'in birkaç haftalığına Belgrad'a döndüğü	Kısa haber	Cilt; 7, No:23	05 Temmuz 1865	180	3
	07		Yeni İran elçisi Hayrullah Efendi'nin İran'a hareket ettiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:23	05 Temmuz 1865	180	3
	08		Dört Temmuz'un yerel Amerikan toplumunca kutlandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:23	05 Temmuz 1865	180	3

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
	09		Sultan'ın tahta çıkışının yıldönümünün Şumlu'da da kutlandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:23	05 Temmuz 1865	180	3,4
	10		Suriye'ye dönük çıkarılan affın genişletildiğine dair bir söylenti olduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:23	05 Temmuz 1865	180	4
	11		İran Şahı'nın doğum günü nedeniyle İran elçisince Bebek'te ziyafet verildiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:23	05 Temmuz 1865	180	4
	12		Emekli Sadrazamlar Mehmet Rüşdi ve Kıbrıslı Paşaların geriye çağrıldıkları söylentisi olduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:23	05 Temmuz 1865	180	4
	13		Eski illegal telgraf üzerinden tahvil oynamak aracının yeniden ihya edildiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:23	05 Temmuz 1865	180	4
	14		Çerkez Göçü Komisyonu Başkanı Osman Paşanın kabile reislerini toplantıya çağırdığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:23	05 Temmuz 1865	180	4
	15		Galata ve Pera'nın kadastral araştırmasının soruşturulduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:23	05 Temmuz 1865	180	4
	16		Rodostan gelen mektupta tahıl fiyatlarının yükseldiğinin ifade edildiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:23	05 Temmuz 1865	180	4
	17		Mr. Churcill aleyhine Posta Müdürü Ağa Efendi tarafında edilen şikayetin karara bağlandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:23	05 Temmuz 1865	180	4
221			Anı Kilisesi	Haber	Cilt; 7, No:23	05 Temmuz 1865	182	1
222			Kutsal toprakların planlanan keşfi	Makale	Cilt; 7, No:23	05 Temmuz 1865	182	1,2
223			Küçük Asya					
	01		Kolera salgını paniği	İzmir muhabiri	Cilt; 7, No:23	05 Temmuz 1865	182,183	4,1
224			Bosna					
	01		Göçmenlerin sorunları	Bosna muhabiri	Cilt; 7, No:23	05 Temmuz 1865	183	1
225			Para ve Ticaret- Galata Borsası	Haftalık değerlendirme	Cilt; 7, No:23	05 Temmuz 1865	184	1,2
	01		Osmanlı Bankası	Değerler	Cilt; 7, No:23	05 Temmuz 1865	184	2
	02		Türk Fonları	Değerler	Cilt; 7, No:23	05 Temmuz 1865	184	2,3
226			İstanbul- Editörün haftalık değerlendirmeleri					
	01		Yeni iletişim projeleri	Makale	Cilt; 7, No:24	12 Temmuz 1865	188	1,2
	02		Batının doğuya olan antik ilgisi	Makale	Cilt; 7, No:24	12 Temmuz 1865	188	2,3
227			Osmanlı Bankası ve iç borcun çevrimi	Not	Cilt; 7, No:24	12 Temmuz 1865	189	1
228			Kasaba Şehrinde büyük yangın	Kısa haber	Cilt; 7, No:24	12 Temmuz 1865	189	2
229			Yerel					
	01		Kolera salgını korkusunun gerçeğe dönüştüğü ve Dr. Dickson'un önerileri	Kısa haber	Cilt; 7, No:24	12 Temmuz 1865	189	3
	02		Sultan'ın Cuma için dışarı çıkmasıyla rahatsız olduğu söylentilerinin boşa çıktığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:24	12 Temmuz 1865	189	3
	03		Eski Evkaf ve Maliye Bkkanı Hassib Paşa'nın 15.000 kaime emekli maaşı aldığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:24	12 Temmuz 1865	189	3

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
	04		Rikab-ı Humayunun Dolmabahçe'de toplanacağı	Kısa haber	Cilt; 7, No:24	12 Temmuz 1865	189	3
	05		Saray bandosunun şefi Yusuf Paşa'nın Bey ünvanıyla sarayda 3. mabeyinci olduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:24	12 Temmuz 1865	189	3
	06		Ba-ı Ali çevrelerinde Rıza Paşa'nın göreve bakan olarak geri döneceği söylentisi olduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:24	12 Temmuz 1865	189	3
	07		Mısır Naibi'nin birkaç günlüğüne Marmara'daki bir adaya hareket ettiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:24	12 Temmuz 1865	189	3
	08		Grand Duke Michael'in Yaverinin Tiflis'ten İstanbul'a geldiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:24	12 Temmuz 1865	189	3
	09		Büyükdade'da amatör bir su karnavalının düzenleneceği	Kısa haber	Cilt; 7, No:24	12 Temmuz 1865	189	3
	10		Mehmet Rüşdi Paşa ile Kıbrıslı Paşa'nın göreve geri döndükleri	Kısa haber	Cilt; 7, No:24	12 Temmuz 1865	189	3
	11		Bab-ı Ali'nin Kızıldeniz bölgesindeki iki yeri Mısır hükümetine devrettiğinin söylendiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:24	12 Temmuz 1865	189	3
	12		Rus elçisi General İgnatieff'in Büyükdere'de resmi bir yemek verdiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:24	12 Temmuz 1865	189	3
	13		Novibazar eski kaymakamı Raif Efendi'nin Kayseriye Kaymakam olarak atandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:24	12 Temmuz 1865	189	3
	14		Kolera söylentilerinin polis ve belediye otoritelerini cadde temizliğinde motive ettiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:24	12 Temmuz 1865	189	3
	15		Bab-ı Ali'nin desteği ile çeviri yapacak bir edebiyat cemiyeti kurulduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:24	12 Temmuz 1865	189	3,4
	16		Kolera salgını korkusu ile postalara Köstence'de müdahalede bulunduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:24	12 Temmuz 1865	189	4
	17		Kablo hatlarındaki kopukluk nedeniyle Hindistan ile telgrafik iletişimin koptuğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:24	12 Temmuz 1865	189	4
	18		Eski Paris Elçisi Mehmet Cemil Paşa'nın Fransa'dan yurda döndüğü	Kısa haber	Cilt; 7, No:24	12 Temmuz 1865	189	4
	19		Viyana elçisi Haydar Efendi'nin güven mektubunu sunduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:24	12 Temmuz 1865	189	4
230			Dört Temmuz kutlamaları	Haber	Cilt; 7, No:24	12 Temmuz 1865	189,190	4,1
231			Osman Paşa	Biyografi	Cilt; 7, No:24	12 Temmuz 1865	190	1
232			Türkiye'de İncil I	Makale	Cilt; 7, No:24	12 Temmuz 1865	190	1,2,3
233			Osmanlı Bankası	Hissedarlar toplantısı raporu	Cilt; 7, No:24	12 Temmuz 1865	190	3
234			Sırp Prensligi					
	01		Ticaret	Konsolosluk raporu	Cilt; 7, No:24	12 Temmuz 1865	190	3,4
235			Küçük Asya					
	01		İzmir - Aydın tren yolu	İzmir muhabiri	Cilt; 7, No:24	12 Temmuz 1865	190,191	4,1
236			Suriye					
	01		Yönetim ve düzensizlikler	Beyrut muhabiri	Cilt; 7, No:24	12 Temmuz 1865	191	1,2
237			Para ve Ticaret- Galata Borsası	Haftalık değerlendirme	Cilt; 7, No:24	12 Temmuz 1865	192	1,2

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
	01		Türk Fonları	Değerler	Cilt; 7, No:24	12 Temmuz 1865	192	2,3
238			İstanbul- Editörün haftalık değerlendirmeleri					
	01		Borç çevrim planının garantiye alınması	Makale	Cilt; 7, No:25	19 Temmuz 1865	196	1,2
239			En son haberler					
	01		Körfez kablo hatlarının tamir edildiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:25	19 Temmuz 1865	197	2
	02		İskenderiye'de koleranın kaybolmak üzere olduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:25	19 Temmuz 1865	197	2
240			Yerel					
	01		Resmi sonuçlara göre koleranın yayıldığı	Haber	Cilt; 7, No:25	19 Temmuz 1865	197	3
	02		Mısır yönetiminin Sultan'ın emriyle bazı sürgünlerin eve dönmelerine izin verdiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:25	19 Temmuz 1865	197	3
	03		Yedikule'de yangın çıktı	Kısa haber	Cilt; 7, No:25	19 Temmuz 1865	197	3
	04		Belgrat'tan gelen mektupta Prens Michael'in Avrupa ziyaretini tecil ettiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:25	19 Temmuz 1865	197	3
	05		Zeytinburnu'nda dökülen toprakların Tophane'de yivlendiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:25	19 Temmuz 1865	197	3
	06		Mısır Hidivinin gelecek hafta dönmeyi düşündüğü	Kısa haber	Cilt; 7, No:25	19 Temmuz 1865	197	3
	07		Mısırlı general Cafer Paşa'nın emrindeki kuvvetlerle bazı limanları almaya çalıştığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:25	19 Temmuz 1865	197	3
	08		Bosna Genel müfettişi Kemal Bey'in İstanbul'dan ayrıldığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:25	19 Temmuz 1865	197	3
	09		Gürcü prens Nicolas Baboudoff'un İstanbul'dan ayrıldığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:25	19 Temmuz 1865	197	3,4
	10		Karadağ Prensi Nicolas'ın silahlı güçlerle birlikte Ostrog manastırına gittiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:25	19 Temmuz 1865	197	4
	11		Çerkez Komisyonu başkanı Osman Paşa'nın İstanbulu çerkes ve tatar çetelerden arındırmakla uğraştığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:25	19 Temmuz 1865	197	4
	12		Eski Maliye Bakanı Mustafa Fazıl Paşa'nın Paris'ten döndüğü	Kısa haber	Cilt; 7, No:25	19 Temmuz 1865	197	4
	13		Bab-ı Ali ile İran arasındaki ticaret teatisi sorunlarının çözülme aşamasında olduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:25	19 Temmuz 1865	197	4
	14		Irak Valisi Namık Paşa'nın Büyük Osmaniye Cordonu'nu almak üzere olduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:25	19 Temmuz 1865	197	4
	15		Halep'ten gelen haberde Kozan ve Gavur Dağları bölgesinde isyanın devam ettiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:25	19 Temmuz 1865	197	4
	16		Irak'ta "Hamavant"lar olarak bilinen bedevi kabilenin Osmanlı otoritelerine teslim olduğu	kısa haber	Cilt; 7, No:25	19 Temmuz 1865	197	4
	17		İstanbul'da kolera söylentileri ve dezenfekte etkinlikleri	Kısa haber	Cilt; 7, No:25	19 Temmuz 1865	197	4
241			Hint Avrupa telgraf hattı	Haber	Cilt; 7, No:25	19 Temmuz 1865	197,198	4,1
242			Robert Koleji Bebek	Haber	Cilt; 7, No:25	19 Temmuz 1865	198	1,2
243			Türkiye'de İncil II	Makale	Cilt; 7, No:25	19 Temmuz 1865	198	2,3

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
244			Osman Gazi gemisinin deneme seferi	Ahntı- Glasgow Herald	Cilt; 7, No:25	19 Temmuz 1865	198	3,4
245			Küçük Asya					
	01		Kassaba'da büyük yangın	İzmir muhabiri	Cilt; 7, No:25	19 Temmuz 1865	199	1
246			Makedonya	Manastır muhabiri	Cilt; 7, No:25	19 Temmuz 1865	199	1,2
247			Tunus Naıplığı	Tunus muhabiri	Cilt; 7, No:25	19 Temmuz 1865	199	2
248			Dobruca	Köstence muhabiri	Cilt; 7, No:25	19 Temmuz 1865	199	2
249			Para ve Ticaret- Galata Borsası	Haftalık değerlendirme	Cilt; 7, No:25	19 Temmuz 1865	200	1,2
	01		Türk Fonları	Değerler	Cilt; 7, No:25	19 Temmuz 1865	200	2,3
250			Modern Mısır	Ahntı- (Edinburg Review)	Cilt; 7, No:26	26 Temmuz 1865	202,203	4,1
251			Yerel					
	01		İstanbul'da koleranın yayılması ve otoritelerce alınan tedbirler	Haber	Cilt; 7, No:26	26 Temmuz 1865	205	3
	02		Sağlık(Tıp) Komisyonunun yayınladığı sirküler	Sirküler	Cilt; 7, No:26	26 Temmuz 1865	205	3,4
	03		Gazeteden başkentin son sağlık durumundan bahsedilmesinin istendiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:26	26 Temmuz 1865	205	4
	04		Aleppo gemisinin Çanakkale Boğazında garantina taramasından sonra İstanbul'a vardığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:26	26 Temmuz 1865	205	4
	05		Mısırdı Hidiv'in kendine teslim edilen 10.000 kaime parayı fakirlere dağıttığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:26	26 Temmuz 1865	205	4
	06		Çanakkale, Gelibolu civarında deprem şokları yaşandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:26	26 Temmuz 1865	205	4
	07		İzmir -Çanakkale telgraf hattının tamamlandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:26	26 Temmuz 1865	205	4
	08		Prens Couza'nın hayalini güttüğü Paris ziyaretinin gerçekleşmek üzere olduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:26	26 Temmuz 1865	205	4
252			Davut Paşa ve Lübnan	Alıntı makale - değerlendirme	Cilt; 7, No:26	26 Temmuz 1865	205,206	4,1,2
253			İzmir'de garantina	Okuyucu mektubu	Cilt; 7, No:26	26 Temmuz 1865	206	2
254			Küçük Asya					
	01		Çanakkale'de Kolera	Çanakkale muhabiri	Cilt; 7, No:26	26 Temmuz 1865	206	2,3
255			Kolera İzmir'de	İzmir muhabiri	Cilt; 7, No:26	26 Temmuz 1865	206	3,4
256			Suriye					
	01		Kürtler ile Bedeviler arasında yaşanan kavga	Suriye muhabiri	Cilt; 7, No:26	26 Temmuz 1865	207	1
257			Tunus Naıblığı	Tunus muhabiri	Cilt; 7, No:26	26 Temmuz 1865	207	2
258			Para ve Ticaret- Galata Borsası	Haftalık değerlendirme	Cilt; 7, No:26	26 Temmuz 1865	208	1,2

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
	01		Türk Fonları	Değerler	Cilt; 7, No:26	26 Temmuz 1865	208	2,3
259			Suveys Kanalı	Alıntı makale(Paris Patrie)	Cilt; 7, No:27	02 Ağustos 1865	211	2
260			Osmanlı borçlarının çevrim ve tevhidı	Alıntı Mektup(The Times)	Cilt; 7, No:27	02 Ağustos 1865	213	2
261			Yerel					
	01		Koleranın ilerlemesi ve alınacak tedbirlerle ilgili sirküler	Haber	Cilt; 7, No:27	02 Ağustos 1865	213	4,1
	02		Mısır Hidiv'inin İstanbul'dan ayrıldığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:27	02 Ağustos 1865	214	1
	03		Neriman Han'ın İstanbul yoluyla Avrupa'ya gideceği	Kısa haber	Cilt; 7, No:27	02 Ağustos 1865	214	1
	04		Sir Henry Bulwer'in shı sebeplerle emekli olduğu yönündeki haberlerin temelsiz olduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:27	02 Ağustos 1865	214	1
	05		1866 Paris Endüstriyel Fuarı için Osmanlı Komisyonu üyelerinin belirlendiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:27	02 Ağustos 1865	214	1
	06		Tuz vergilerini reforme etme projesinin hükümetin gündeminde olduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:27	02 Ağustos 1865	214	1
	07		Bab-ı Ali Bosna ve Tuna'daki kadatsral çalışmalara Abdullah Efendi'yi müfettiş tayin ettiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:27	02 Ağustos 1865	214	1
262			Mevlüt Kandili	Haber	Cilt; 7, No:27	02 Ağustos 1865	214	1,2
263			Kolera	Okuyucu mektubu	Cilt; 7, No:27	02 Ağustos 1865	214	2,3
264			"Ruslar Filistinde" M.Tischendorf	Kitap değerlendirme	Cilt; 7, No:27	02 Ağustos 1865	214	3,4
265			Kolera Mısır'da	Alındı mektup(Pall Mall Gazette)	Cilt; 7, No:27	02 Ağustos 1865	214	4,1
266			Sırbistan	Mektup	Cilt; 7, No:27	02 Ağustos 1865	215	1
267			Para ve Ticaret- Galata Borsası	Haftalık değerlendirme	Cilt; 7, No:27	02 Ağustos 1865	216	1,2
	01		Türk Fonları	Değerler	Cilt; 7, No:27	02 Ağustos 1865	216	2
268			İstanbul- Editörün haftalık değerlendirmeleri					
	01		Koleradan ölenlerin gömülme sorunu	Makale	Cilt; 7, No:28	09 Ağustos 1865	220	3
269			Yerel					
	01		Kolera	Haber	Cilt; 7, No:28	09 Ağustos 1865	221	3
	02		Gazete dağıtımında düzensizlikler yaşandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:28	09 Ağustos 1865	221	4
	03		Batum-Kars yoluyla ilgili araştırmaların yapılarak ilgili mercilere sunulduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:28	09 Ağustos 1865	221	4
	04		Kolera nedeniyle sağlık kurulunun gemilere ücretsiz izin belgesi verme kararı aldığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:28	09 Ağustos 1865	221	4
	05		Fransız elçisinin İstanbul'dan ayrılacağı	Kısa haber	Cilt; 7, No:28	09 Ağustos 1865	221	4
	06		Mustafa Efendi'nin Trabzon'a malmüdüğü olarak atandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:28	09 Ağustos 1865	221	4

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
	07		İran Elçisi Hayrullah Efendinin Tebriz'den İran'a geçtiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:28	09 Ağustos 1865	221	4
	08		Mısır'da koleranın tam olarak geçmemesi nedeniyle Mısır Hidiv'inin Egede beklediği	Kısa haber	Cilt; 7, No:28	09 Ağustos 1865	221	4
	09		Trabzonda kolera vakasının görüldüğü	Kısa haber	Cilt; 7, No:28	09 Ağustos 1865	221	4
	10		Times Dergisinde "Deniz Haberalma" başlıklı bir yazı yayınlandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:28	09 Ağustos 1865	221	4
	11		Trabzon Valisi Emin Muhlis Paşa'nın Erzurum'a vali olarak atandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:28	09 Ağustos 1865	221,222	4,1
	12		Londra İncili Yayma Cemiyeti Hasköy'deki ajansıya yeni adımlar attığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:28	09 Ağustos 1865	222	1
270			Türkiye'de Rumlar -I-	Makale	Cilt; 7, No:28	09 Ağustos 1865	222	1,2
271			Kudüs araştırması	Alıntı rapor(The Times)	Cilt; 7, No:28	09 Ağustos 1865	222	3,4
272			Küçük Asya					
	01		İzmir'de koleranın yayılması dolayısıyla korkunç bir durum yaşandığı	İzmir muhabiri	Cilt; 7, No:28	09 Ağustos 1865	222,223	4,1
273			Teselya					
	01		Teselya'da koleranın görünmesi	Selanik muhabiri	Cilt; 7, No:28	09 Ağustos 1865	223	1
274			Para ve Ticaret- Galata Borsası	Haftalık değerlendirme	Cilt; 7, No:28	09 Ağustos 1865	224	1,2
	01		Türk Fonları	Değerler	Cilt; 7, No:28	09 Ağustos 1865	224	2
275			1865 yılı salgınları	Makale	Cilt; 7, No:29	16 Ağustos 1865	226	4
276			Yerel					
	01		Kolera salgını ve çeşitli komisyon raporlarından alıntılar	Haber	Cilt; 7, No:29	16 Ağustos 1865	229	3,4
	02		Sir Henry Bulwer'in Sağlık Komisyonuna selamlama mesajı gönderdiği	Kısa Haber	Cilt; 7, No:29	16 Ağustos 1865	229	4
	03		Aziz Bey'in Erzurum'a Baş Kadı olarak atandığı	Kısa Haber	Cilt; 7, No:29	16 Ağustos 1865	229	4
	04		Eski Maliye Bakanı Mustafa Paşa'nın ailesinde kolera hastalığı görüldüğü	Kısa Haber	Cilt; 7, No:29	16 Ağustos 1865	229	4
	05		Borçların çevrimi misyonuyla Paris ve Lodra'da bulunan Abro Efendi'nin döndüğü	Kısa Haber	Cilt; 7, No:29	16 Ağustos 1865	229	4
	06		Mısır Hidiv'inin ailesinin İskenderiye'ye gitmek üzere ayrıldığı	Kısa Haber	Cilt; 7, No:29	16 Ağustos 1865	229	4
	07		Bir Telgrafta Prens Couza'nın Viyana'da Osmanlı elçisini ziyaret ettiğinin ifade edildiği	Kısa Haber	Cilt; 7, No:29	16 Ağustos 1865	229,230	4,1
	08		Sadrazam'ın haftanın bir bölümünü hastalık nedeniyle konağında geçirdiği	Kısa Haber	Cilt; 7, No:29	16 Ağustos 1865	230	1
	09		Hafta içinde baş astroloğun öldüğü	Kısa Haber	Cilt; 7, No:29	16 Ağustos 1865	230	1
	10		Şirket-i Hayriye tarafından sipariş edilen Bahariye adlı geminin İstanbul'a vardığı	Kısa Haber	Cilt; 7, No:29	16 Ağustos 1865	230	1
	11		Deniz Bakanlığında bir takım önemli değişimlerin yaşandığı	Kısa Haber	Cilt; 7, No:29	16 Ağustos 1865	230	1

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
	12		İngiliz bayraklı bir geminin Ali Köprülü'nün kayığına çarparak kazaya sebep olduğu	Kısa Haber	Cilt; 7, No:29	16 Ağustos 1865	230	1
277			Resmi İlan-Salgın dolayısıyla et tüketiminin arttığı ve fiyatların yükseldiği	Kısa Haber	Cilt; 7, No:29	16 Ağustos 1865	230	2
278			Tuna ve Karadeniz demiryolu	Şirket genel kurul notları	Cilt; 7, No:29	16 Ağustos 1865	230	2
279			İzmir'de kolera ve konsolosluklar	Okuyucu mektubu	Cilt; 7, No:29	16 Ağustos 1865	230	3
280			Küçük Asya					
	01		Çanakkale'de kolera	Çanakkale muhabiri	Cilt; 7, No:29	16 Ağustos 1865	230	4
281			Suriye					
	01		Kolera	Beyrut muhabiri	Cilt; 7, No:29	16 Ağustos 1865	231	1,2
282			Para ve Ticaret- Galata Borsası	Haftalık değerlendirme	Cilt; 7, No:29	16 Ağustos 1865	232	1,2
	01		Türk Fonları	Değerler	Cilt; 7, No:29	16 Ağustos 1865	232	2
283			İstanbul- Editörün haftalık değerlendirmeleri					
	01		Emir Abdulkadir'in Fransa ziyaretini İngiltere ziyareti ile uzatması	Makale	Cilt; 7, No:30	23 Ağustos 1865	236	3
284			İngiliz Elçisi Sir Henry Bulwer'in sağlık nedenleri ile emekli olması	Haber	Cilt; 7, No:30	23 Ağustos 1865	237	1
285			Yerel					
	01		Kolera ölümlerinin sayıca düşmesi	Haber	Cilt; 7, No:30	23 Ağustos 1865	237	3,4
	02		Hafta içinde Sultan'ın askeri hastanelerde yatan hastalara bağışta bulunduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:30	23 Ağustos 1865	237	4
	03		Mısır Yönetimi memurlarından hurşit Paşa'nın koleradan İstanbul'da öldüğü	Kısa haber	Cilt; 7, No:30	23 Ağustos 1865	237	4
	04		Fransız elisinin kızının evliliği dolayısıyla Sultan'dan mücevher hediyesi aldığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:30	23 Ağustos 1865	237	4
	05		Zarifi ve Arif Bey'in 600 kişilik macar köylüsünü çiftliklerinde istihdam ettiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:30	23 Ağustos 1865	237	4
	06		Sadrızam 'ın bazı vilayetlerde hastaneler ve hayır kurumları kurulması emri verdiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:30	23 Ağustos 1865	237	4
	07		Beylik manastırları komisyonunun ertelenen toplantısını Eylül ayının ikisinde yapacağı	Kısa haber	Cilt; 7, No:30	23 Ağustos 1865	237	4
	08		Hanya'da patlayan koleranın alınan tedbirlerle durdurulduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:30	23 Ağustos 1865	237	4
	09		Osman Gazi Fırkateyninin İngiltereden döndüğü	Kısa haber	Cilt; 7, No:30	23 Ağustos 1865	237	4
	10		Koleraya karşı alınan tedbirlerin en güzel örneğinin Hasköy'de görüldüğü	Kısa haber	Cilt; 7, No:30	23 Ağustos 1865	237	4
	11		Nusret Paşa'nın Kars'a vararak Ardahan'daki göçmen sorununu çözmeye çalıştığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:30	23 Ağustos 1865	237,238	4,1
	12		Galata'da bir bir çocuğun gömülme sorunuyla ilgili kadın ayaklanması çıktığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:30	23 Ağustos 1865	238	1
	13		Bir İngiliz vatandaşının kaza kurbanı olduğu ve bunun korku verici olduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:30	23 Ağustos 1865	238	1

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
286			Devlet Tıp Cemiyeti toplantı yeri ilanı	İlan	Cilt; 7, No:30	23 Ağustos 1865	238	2
287			Bükreş'te İsyan çıktığı	Haber	Cilt; 7, No:30	23 Ağustos 1865	238	2
288			Türkiye'de Rumlar II	Makale	Cilt; 7, No:30	23 Ağustos 1865	238	2,3
289			Küçük Asya					
	01		Kolerada son durum	İzmir muhabiri	Cilt; 7, No:30	23 Ağustos 1865	239	1
290			Bosna'dan Sırbistan'a göç	Bosna muhabiri	Cilt; 7, No:30	23 Ağustos 1865	239	1,2
291			Para ve Ticaret- Galata Borsası	Haftalık değerlendirme	Cilt; 7, No:30	23 Ağustos 1865	240	1,2
	01		Türk Fonları	Değerler	Cilt; 7, No:30	23 Ağustos 1865	240	2,3
292			İstanbul- Editörün haftalık değerlendirmeleri					
	01		Galata'da belediye kurulması- avantaj ve dezavantajları	Makale	Cilt; 7, No:31	30 Ağustos 1865	244	1,2
	02		İmtiyaz şartlarının değiştirilmesi ve muhtemel sonuçları	Makale	Cilt; 7, No:31	30 Ağustos 1865	244	2,3
293			Türkiye'de yabancılar ve kapitülasyonlar	Alıntı (Paris Moniteur)	Cilt; 7, No:31	30 Ağustos 1865	244	3
294			Yerel					
	01		Koleradan ölüm sayılarının giderek düştüğü	Haber	Cilt; 7, No:31	30 Ağustos 1865	245	3
	02		Sağlık Komisyonunun İstanbul'daki tütsücülerin listesini yayınladığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:31	30 Ağustos 1865	245	3
	03		Koleranın İstanbul'daki hanlarda meydana getirdiği tahribat ve acil sağlık repormu	Haber	Cilt; 7, No:31	30 Ağustos 1865	245	3,4
	04		Kolera tedavisi için pratik önerilerin faydalı olacağı	Kısa haber	Cilt; 7, No:31	30 Ağustos 1865	245	4
	05		Atamalar					
		1	Hicaz Valisi İzzet Paşanın Konya Valisi olarak atandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:31	30 Ağustos 1865	245	4
		2	Bursa Gümrük Müdürü Hakkı Paşanın İstanbul Gümrük Müdürü olarak atandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:31	30 Ağustos 1865	245	4
		3	Polis Bakanlığı Konseyi Başkanı Salih Efendinin Devlet Tıp Okuluna atandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:31	30 Ağustos 1865	245	4
		4	Dolaylı vergiler konseyi üyesi Rıza Bey'in Maliye Bakanlığına katip olarak atandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:31	30 Ağustos 1865	245	4
		5	Vecdi Efendi'nin aynı bakanlıkta Evamiri Müdürü olarak atandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:31	30 Ağustos 1865	245	4
		6	Trabzon Muhasebecisi Emin Efendinin Erzurum'a aynı görevle atandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:31	30 Ağustos 1865	245	4
		7	Kıbrıs Muhasebecisi Abdullatif Efendinin Yanya'ya aynı görevle atandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:31	30 Ağustos 1865	245	4
		8	Maliye Bakanlığı Katibi Hüsnî Efendinin Kıbrıs'a muhasebeci olarak atandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:31	30 Ağustos 1865	245	4
		9	Erzurum Muhasebecisi Raşit Efendinin aynı görevle Trabzon'a atandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:31	30 Ağustos 1865	245	4

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
		10	Ege adaları Valisi'nin kahyası Şefik Bey'in Polis Bakanlığı konseyine atandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:31	30 Ağustos 1865	245	4
		11	Polis Bakanlığı eski Müsteşarı Tevfik Bey'in Ege Adalarına atandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:31	30 Ağustos 1865	245	4
		12	Kamil Paşanın Balıkhisar Mutasarrıfı olarak atandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:31	30 Ağustos 1865	245	4
		13	Aziz Efendi'nin Maliye Bakanlığı Gider Mutasarrıfı olarak atandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:31	30 Ağustos 1865	246	1
	06		Prens Alfred'in gelecek ayın ortasında İstanbul'a gelebileceği	Kısa haber	Cilt; 7, No:31	30 Ağustos 1865	246	1
	07		Yaver Paşa'nın emekli listesine eklendiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:31	30 Ağustos 1865	246	1
	08		Kolera dolayısıyla verilen izinlerin bittiğine dair bakanlık emri yayınlandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:31	30 Ağustos 1865	246	1
	09		Hükümetin başkent için 70.000 koyun satın aldığı ve bunun kasaplara satılacağı	Kısa haber	Cilt; 7, No:31	30 Ağustos 1865	246	1
	10		Mısır Naibinin Süez'de hacılar için büyük bir karantina merkezi kuracağı	Kısa haber	Cilt; 7, No:31	30 Ağustos 1865	246	1
	11		Majestelerinin Ptt Bakanının İstanbul'da büyük bir para havale ofisi kurma kararı aldığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:31	30 Ağustos 1865	246	1
	12		Girit'ten gelen bir mektupta alınan kolera tedbirleri için Valiye teşekkür edildiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:31	30 Ağustos 1865	246	1
	13		Fevaidi Osmaniye çelik Şirketinin yönetiminde değişiklik yaşandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:31	30 Ağustos 1865	246	1
295			İmtiyazlara ilişkin yeni düzenlemeler	Düzenleme -ilan	Cilt; 7, No:31	30 Ağustos 1865	246	1
296			Bab-ı Alinin İstanbul'a celep talebi	Resmi İlan	Cilt; 7, No:31	30 Ağustos 1865	246	1
297			Devlet Tıp Cemiyeti	Toplantı İlanı	Cilt; 7, No:31	30 Ağustos 1865	246	1
298			Türkiye'de Rumlar III	Makale	Cilt; 7, No:31	30 Ağustos 1865	246	2,3
299			Osmanlı Bankası ve İzmir'de kolera	Okuyucu mektubu	Cilt; 7, No:31	30 Ağustos 1865	246	3
300			Kolera ve İzmir'deki konsolosluklar	Okuyucu mektubu	Cilt; 7, No:31	30 Ağustos 1865	246	4
301			Küçük Asya					
	01		Çanakkale'de Koleranın yavaş yavaş kaybolması	Çanakkale muhabiri	Cilt; 7, No:31	30 Ağustos 1865	246,247	4,1
302			Teselya ve kolera	Selanik muhabiri	Cilt; 7, No:31	30 Ağustos 1865	247	1
303			Sırbistan					
	01		Belgrat- Alexinatz demir yolu yapımı alan araştırmaları ve imtiyazlar	Belgrat muhabiri	Cilt; 7, No:31	30 Ağustos 1865	247	1,2
304			Para ve Ticaret- Galata Borsası	Haftalık değerlendirme	Cilt; 7, No:31	30 Ağustos 1865	248	1,2
	01		Türk Fonları	Değerler	Cilt; 7, No:31	30 Ağustos 1865	248	2,3
305			Basının ruhu					
	01		Süveyş Kanalı'nın açılması	Makale (Times)	Cilt; 7, No:32	06 Eylül 1865	250	1,2

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
306			İstanbul- Editörün haftalık değerlendirmeleri					
	01		Koleranın bittiği anonsu ve geçmiş hikayesi	Makale	Cilt; 7, No:32	06 Eylül 1865	252	1,2
307			İstanbul'da büyük yangın	Haber	Cilt; 7, No:32	06 Eylül 1865	253	2
308			Yerel					
	01		Koleranın yavaş yavaş kaybolması	Haber	Cilt; 7, No:32	06 Eylül 1865	253	3
	02		Koleranın kaybolmasına ilişkin Sağlık Komisyonunun Sadrazama sunduğu rapor	Haber	Cilt; 7, No:32	06 Eylül 1865	253	3,4
	03		Kolera	Okuyucu mektubu	Cilt; 7, No:32	06 Eylül 1865	253	4
	04		Atamalar					
		1	Bab-ı Ali memuru Arif Efendinin Erzurum Vilayeti dış ilişkiler müdürlüğüne atandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:32	06 Eylül 1865	253	4
		2	Bolu Kaymakamı Tevfik Bey'in Sinopa aynı görevle atandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:32	06 Eylül 1865	253	4
		3	Eski Kayseri Kaymakamı Hamit Bey'in eski görevine atandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:32	06 Eylül 1865	253	4
		4	Kayseri Kaymakamı Raif Efendinin Bolu'ya kaymakam olarak atandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:32	06 Eylül 1865	253	4
		5	Hersek Kaymakamı Hürşit Paşa'nın Karahisar Şarki Kaymakamlığına atandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:32	06 Eylül 1865	253	4
		6	Ruşçuk Kaymakamı Mahmut Paşa'nın Muş Kaymakamlığına atandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:32	06 Eylül 1865	253	4
		7	Hakkari Kaymakamı Galip Paşa'nın Çıldır Kaymakamlığına atandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:32	06 Eylül 1865	253	4
		8	Eski Urfa Kaymakamı Ali Paşa'nın Beyazıt Kaymakamlığına	Kısa haber	Cilt; 7, No:32	06 Eylül 1865	253	4
		9	Eski Zvornik Kaymakamı Muhittin Paşa'nın Erzurum Kaymakamlığına	Kısa haber	Cilt; 7, No:32	06 Eylül 1865	253	4
		0	Eski Sinop Kaymakamı Ali Kemali Efendinin Erzincan Kaymakamlığına	Kısa haber	Cilt; 7, No:32	06 Eylül 1865	253	4
		1	Fehim Paşa'nın Kars'ta, Abdullah Paşa'nın ise Van'da eski görevlerinde kaldıkları	Kısa haber	Cilt; 7, No:32	06 Eylül 1865	253	4
	05		Sultanın halen Yıldız Köşkünde kaldığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:32	06 Eylül 1865	253	4
	06		Bakanlar toplantısının bundan böyle haftada iki defa toplanacağı	Kısa haber	Cilt; 7, No:32	06 Eylül 1865	253	4
	07		Polis Bakanlığı üyesi Halim Paşa'nın görevden alındığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:32	06 Eylül 1865	253	4
	08		Lord Lyons'un İstanbul'a beklendiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:32	06 Eylül 1865	253	4
	09		Kamu İşleri Konseyinin ara verdiği toplantılara tekrar başlayacağı	Kısa haber	Cilt; 7, No:32	06 Eylül 1865	253	4
	10		Varna ile Rusçuk arasında haftada iki defa posta arabalarının çalışacağı	Kısa haber	Cilt; 7, No:32	06 Eylül 1865	253	4
	11		Başkent'te koleranın kaybolmasıyla dışarıdan gelen gemilere garantina uygulanacağı	Kısa haber	Cilt; 7, No:32	06 Eylül 1865	253	4
	12		Osman Gazi gemisinin gelişinin Kaptan Paşa tarafından selamlandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:32	06 Eylül 1865	253	4

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
	13		Sultanın yaveri Rauf Bey'in Prens Alfred'i karşılamak üzere Çanakkale'ye hareket ettiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:32	06 Eylül 1865	253,254	4,1
	14		Hicazdan gelen bir iran Karavanının Halep'te koleraya sebep olduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:32	06 Eylül 1865	254	1
309			Yeni Galata Para Havale Ofisi	Kısa haber	Cilt; 7, No:32	06 Eylül 1865	254	1
310			İstanbul Hanları	Makale	Cilt; 7, No:32	06 Eylül 1865	254	1,2
311			Türkiye'de Rumlar IV	Makale	Cilt; 7, No:32	06 Eylül 1865	254	2,3
312			Osmanlı Banakası ve İzmir'de kolera	Okuyucu mektubu	Cilt; 7, No:32	06 Eylül 1865	254,255	4,1
313			Tuna Prenslikleri	Bükreş muhabiri	Cilt; 7, No:32	06 Eylül 1865	255	1,2
314			Para ve Ticaret- Galata Borsası	Haftalık Değerlendirme	Cilt; 7, No:32	06 Eylül 1865	256	1,2
	01		Türk Fonları	Değerler	Cilt; 7, No:32	06 Eylül 1865	256	2,3
315			Basının ruhu					
	01		Tuna Prenslikleri	Makale (Saturday Review)	Cilt; 7, No:33	13 Eylül 1865	258	1,2,3
316			Çeşitli					
	01		Arap Düşünceleri	Kısa özdeyişler	Cilt; 7, No:33	13 Eylül 1865	259	3
317			İstanbul- Editörün haftalık değerlendirmeleri					
	01		İstanbul Yangını ve verdiği zarar	Makale	Cilt; 7, No:33	13 Eylül 1865	260	1,2,3
318			Çarpışma ve can kaybı-Aleppo gemisinin kaza yapması	Alıntı haber (Morning Post)	Cilt; 7, No:33	13 Eylül 1865	261	2
319			Yerel					
	01		Büyük yangın ve yardım organizasyonları	Haber	Cilt; 7, No:33	13 Eylül 1865	261	3,4
	02		Atamalar					
		1	İzmir eski Valisi Cabonli Paşa'nın Büyük Konsil üyeliğine	Kısa haber	Cilt; 7, No:33	13 Eylül 1865	261	4
		2	Mustafa Paşanın Deniz Konseyi başkanlığına	Kısa haber	Cilt; 7, No:33	13 Eylül 1865	261	4
		3	Şevki Efendi'nin Halep Paşalığı İzzeddin bölgesi kaymakamlığına	Kısa haber	Cilt; 7, No:33	13 Eylül 1865	261	4
		4	Halep meclisi üyesi Veizi Efendi'nin Payas Kaymakamlığına	Kısa haber	Cilt; 7, No:33	13 Eylül 1865	261	4
	03		Şirketi Hayriye vapurunun bir botu ederek iki kişinin ölümüne sebep olduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:33	13 Eylül 1865	261	4
	04		Bab-ı Ali'de Savfetti Paşa'nın Süveyş Kanalı komisyonerliğine atanacağını konuşulduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:33	13 Eylül 1865	261	4
	05		Rus Elçisi General İgnatieff'in yangınzadelere 3.000 Frank yardımda bulunduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:33	13 Eylül 1865	261	4

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
	06		Prens Alfred'in İstanbul'u ziyaret etmeyeceğinin üzüntüsüyle öğrenildiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:33	13 Eylül 1865	261	4
	07		Halep'ten gelen bir telgrafta Vali Süreyya Paşa'nın kolera nedeniyle Hama'ya kaçtığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:33	13 Eylül 1865	261	4
	08		Kolerada görev yapan başarılı doktorların çeşitli nişanlarla ödüllendirilecekleri	Kısa haber	Cilt; 7, No:33	13 Eylül 1865	261	4
	09		Bab-ı Ali'nin Ceride-i Havadis'in Takvimhanede basılmasını emrettiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:33	13 Eylül 1865	261,262	4,1
	10		Yenikaledeki istihkamların Rusya'ya 15.000.000 ruble'ye mal olduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:33	13 Eylül 1865	262	1
320			İngiliz Edebiyat ve Bilim Enstitüsü'nün Pera'da yeni yerler edindiği	Haber	Cilt; 7, No:33	13 Eylül 1865	262	1
321			Türkiye'de Rumlar V	Makale	Cilt; 7, No:33	13 Eylül 1865	262	1,2
322			Moldov- Eflak'ta ticaret ve tarım	İngiliz Konsolosluk yıllık raporu	Cilt; 7, No:33	13 Eylül 1865	262	2,3
323			Kolera ve İzmirdeki Konsolosluklar	Okuyucu mektubu	Cilt; 7, No:33	13 Eylül 1865	262	3,4
324			Küçük Asya					
	01		Kolera	İzmir muhabiri	Cilt; 7, No:33	13 Eylül 1865	262	4
325			Sırbistan	Belgrat muhabiri	Cilt; 7, No:33	13 Eylül 1865	263	1
326			Suriye					
	01		Kolera	Beyrut muhabiri	Cilt; 7, No:33	13 Eylül 1865	263	2
327			Para ve Ticaret- Galata Borsası	Haftalık değerlendirme	Cilt; 7, No:33	13 Eylül 1865	264	1,2
	01		Türk Fonları	Değerler	Cilt; 7, No:33	13 Eylül 1865	264	2
328			Basının ruhu					
	01		İstanbul'da yangın	Makale (Times)	Cilt; 7, No:34	20 Eylül 1865	266	1,2,3
329			Tuzun tarımsal amaçlar için kullanımı	Alıntı Makale(Mark Lane Express)	Cilt; 7, No:34	20 Eylül 1865	267	1,2
330			İstanbul- Editörün haftalık değerlendirmeleri					
	01		Çerkez göçü- Başarısı ve sıkıntıları	Makale	Cilt; 7, No:34	20 Eylül 1865	268	2,3
331			Gazetenin İzmir abonelerinin şikayetleri	İlan	Cilt; 7, No:34	20 Eylül 1865	268	3
332			İstanbul-Malta-Cebelitarık-Mısır arasında posta ücretleri	Alıntı(London Gazette)	Cilt; 7, No:34	20 Eylül 1865	268	3
333			Mısır piramitleri	Alıntı Haber(Builder)	Cilt; 7, No:34	20 Eylül 1865	269	1
334			Yerel					
	01		Bab-ı Ali'nin Prens Couza'ya gereksiz şiddet dolayısıyla protesto mektubu gönderdiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:34	20 Eylül 1865	269	3
	02		-Bab-ı Ali tarafından elçilere gönderilen notada Kıbristan tahıl ihracatının yasaklandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:34	20 Eylül 1865	269	3

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
	03		Davut Paşa'nın Lübnan'a dönme sorununun çözüldüğü	Kısa haber	Cilt; 7, No:34	20 Eylül 1865	269	3
	04		Hükümetin İstanbul'un yanan kısmının taştan yapılmasına karar verdiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:34	20 Eylül 1865	269	3
	05		Sağlık Komisyonu'nun uzmanlara özel sağlık hizmetinin bittiğini bildirdiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:34	20 Eylül 1865	269	3
	06		Tripoli Paşalığının Trablusgarb adıyla bir vilayete dönüştürüldüğü	Kısa haber	Cilt; 7, No:34	20 Eylül 1865	269	3
	07		Türk Kredi Sağlayıcı projesinin yeniden canlandırıldığı ancak güçlü muhalefet olduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:34	20 Eylül 1865	269	3
	08		Hükümetin Suudi- Halep Demiryolu imtiyazını verdiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:34	20 Eylül 1865	269	3
	09		Mısır Hükümeti memuru Hasan Paşa'nın özel misyonla İstanbul'a geldiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:34	20 Eylül 1865	269	3
	10		İstanbul Limanının denizasıırı abolerin isteklerine uygun hale geldiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:34	20 Eylül 1865	269	3
335			İngiliz Elçiliğinde satış	Haber	Cilt; 7, No:34	20 Eylül 1865	269	3,4
336			Yeni askeri okulun kurulması	Haber	Cilt; 7, No:34	20 Eylül 1865	269	4
337			Yasak olmasına rağmen bazı gümrüklerde tuz ve tütün kaçakçılığı yapıldığı	Resmi İlan	Cilt; 7, No:34	20 Eylül 1865	269	4
338			Türkiye'de Rumlar-Son-	Makale	Cilt; 7, No:34	20 Eylül 1865	269,270	4,1,2
339			Tarabya'da kolera	Okuyucu mektubu	Cilt; 7, No:34	20 Eylül 1865	270	2
340			Küçük Asya					
	01		Enos'ta rahatsızlık	Çanakkale muhabiri	Cilt; 7, No:34	20 Eylül 1865	270	3,4
341			Kuzey Suriye					
	01		Kolera kargaşası	Halep muhabiri	Cilt; 7, No:34	20 Eylül 1865	270	4
342			Ermenistan					
	01		Çerkez ve çeçen göçmenlerin Türkiye-Rusya arasında anlaşmazlığa sebep olması	Kars muhabiri	Cilt; 7, No:34	20 Eylül 1865	270,271	4,1
343			Para ve Ticaret- Galata Borsası	Haftalık değerlendirme	Cilt; 7, No:34	20 Eylül 1865	272	1,2,3
	01		Türk Fonları	Değerler	Cilt; 7, No:34	20 Eylül 1865	272	3,4
344			İstanbul- Editörün haftalık değerlendirmeleri					
	01		Dış işleri görevlilerimizin yetersizlikleri ve reform ihtiyacı	Makale	Cilt; 7, No:35	27 Eylül 1865	276	1,2
345			Yerel					
	01		Vakıf sorununun hükümetin gündeminde olduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:35	27 Eylül 1865	277	3
	02		Sabri Paşa'nın özel görevle Cidde'ye gittiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:35	27 Eylül 1865	277	3
	03		Avusturya elçisinin emekli olduğu dedikodusunun yalan olduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:35	27 Eylül 1865	277	3

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
	04		Basra ve Pers körfezine gitmeleri emredilen iki torpidonun yakında ayrılacakları	Kısa haber	Cilt; 7, No:35	27 Eylül 1865	277	3
	05		Serdar-ı Ekrem Ömer Paşa'ya avrupa turunda eşlik eden Mahmet Paşa'nın geri döndüğü	Kısa haber	Cilt; 7, No:35	27 Eylül 1865	277	3
	06		Moldo-Eflak Manastır Komisyonunun toplantılarını 26 Ekime kadar ertelediği	Kısa haber	Cilt; 7, No:35	27 Eylül 1865	277	3
	07		Mısır Naibinin kardeşi Mustafa Paşanın İstanbulda Eğitim Bakanı olmak istediği	Kısa haber	Cilt; 7, No:35	27 Eylül 1865	277	3
	08		İstanbul'da halkın istediği posta dağıtımı için adımlar atılmakta olduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:35	27 Eylül 1865	277	3
	09		-Kolera için aldığı tedbirler nedeniyle karma ve murahhas bir heyetçe sultana teşekkür edildiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:35	27 Eylül 1865	277	3
346			Merkezi Arabistan -I-	Gezi (Mr. Palgrave)	Cilt; 7, No:35	27 Eylül 1865	277,278	4,1,2
347			Moldo-Eflak'ta Yunan Kilisesi	Prens Couza raporu	Cilt; 7, No:35	27 Eylül 1865	278	2,3
348			Son kolerada İngiliz kaybı	Okuyucu mektubu	Cilt; 7, No:35	27 Eylül 1865	278	3
349			Prenslüklerde Demiryolu	Alıntı haber (Voix de Roumanie)	Cilt; 7, No:35	27 Eylül 1865	278	3
350			Devlet Tıp Cemiyeti	Toplantı ilanı	Cilt; 7, No:35	27 Eylül 1865	278	3
351			Küçük Asya					
	01		Enos'ta çerkez göçmenlerin yarattığı kargaşa	Çanakkale muhabiri	Cilt; 7, No:35	27 Eylül 1865	278	4
	02		İzmir'de koleranın tamamen kaybolması	İzmir muhabiri	Cilt; 7, No:35	27 Eylül 1865	278	4
352			Erzurum yolu inşaatının başlaması	Trabzon muhabiri	Cilt; 7, No:35	27 Eylül 1865	278,279	4,1
353			Suriye					
	01		Koleranın giderek azalması	Beyrut muhabiri	Cilt; 7, No:35	27 Eylül 1865	279	1,2
354			Para ve Ticaret- Galata Borsası	Haftalık değerlendirme	Cilt; 7, No:35	27 Eylül 1865	280	1,2,3
	01		Türk Fonları	Değerler	Cilt; 7, No:35	27 Eylül 1865	280	3,4
355			Basının ruhu					
	01		Siyasal kundakçılık	Alıntı(Pall Mall Gazette)	Cilt; 7, No:36	04 Ekim 1865	282	3,4
356			Yeni Türk yüzde 5 ve Anglo -Türk yüzde 6	Makale	Cilt; 7, No:36	04 Ekim 1865	283	1,2
357			İstanbul- Editörün haftalık değerlendirmeleri					
	01		Sir Henry Bulwer	Makale	Cilt; 7, No:36	04 Ekim 1865	284	1,2,3,4
358			Yerel					
	01		Yeni İngiliz Elçisi Lord Lyons'un İngilterden hareket ettiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:36	04 Ekim 1865	285	3
	02		Vakıf sorunuyla ilgili özel bakanlar toplantısı olacağı	Kısa haber	Cilt; 7, No:36	04 Ekim 1865	285	3

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
	03		Atamalar					
		1	Bab-ı Ali ilk mütercimi Sait Paşa'nın Suriye Vilayeti siyasi işler müdürü olarak atandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:36	04 Ekim 1865	285	3
		2	Halil Bey'in Homs kaymakamlığına atandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:36	04 Ekim 1865	285	3
		3	İbrahim Bey'in Beyrut Kaymakamlığına atandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:36	04 Ekim 1865	285	3
		4	Albay Mehmet Sait Bey'in Houran Kaymakamlığına atandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:36	04 Ekim 1865	285	3
	04		Lübnan valisi Davut Paşa'nın bugün Beyrut'a hareket edeceği	Kısa haber	Cilt; 7, No:36	04 Ekim 1865	285	3
	05		Girit Valisinin ikinci emre kadar mısır ihracatını yasakladığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:36	04 Ekim 1865	285	3
	06		Prens John Ghika'nın İstanbul'a geldiği ve cumartesi ayrılacağı	Kısa haber	Cilt; 7, No:36	04 Ekim 1865	285	3
	07		Aşağı Tuna Genel Müfettişi Mr.De Rogalsky'nin Galatz'a gitmek için ayrılacağı	Kısa haber	Cilt; 7, No:36	04 Ekim 1865	285	3
	08		Suriye Kadastro genel Müfettişi Feyzullah Efendinin ekibiyle birlikte yola çıkacağı	Kısa haber	Cilt; 7, No:36	04 Ekim 1865	285	3
	09		Çerkez Komisyonu Bşkanı Osman Bey'in köle çetelelerine karşı tedbirler aldığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:36	04 Ekim 1865	285	3
359			İngiliz toplumunun Sir Henry Bulwer'e saygılarını sunması	Haber	Cilt; 7, No:36	04 Ekim 1865	285	3,4
360			İstanbul'da yangın	Resmi ilan	Cilt; 7, No:36	04 Ekim 1865	286	1
361			Merkezi arabistan -II-	Gezi(Mr.Palgrave)	Cilt; 7, No:36	04 Ekim 1865	286	2,3
362			Suriye'de kolera	Muhabir	Cilt; 7, No:36	04 Ekim 1865	286	4
363			Sırbistan	Belgrat muhabiri	Cilt; 7, No:36	04 Ekim 1865	286,287	4,1
364			Para ve Ticaret- Galata Borsası	Haftalık değerlendirme	Cilt; 7, No:36	04 Ekim 1865	287	4
	01		Türk Fonları	Değerler	Cilt; 7, No:36	04 Ekim 1865	287	4
365			Basının ruhu					
	01		Türk bayındırlığı	Ahntı makale(Post)	Cilt; 7, No:37	11 Ekim 1865	290,29	4,1
366			İstanbul- Editörün haftalık değerlendirmeleri					
	01		Kozan ve Gavurdağındaki karışıklığın azalması ve sorunlu diğer bölgeler	Makale	Cilt; 7, No:37	11 Ekim 1865	292	1,2,3
	02		Rum Cemaati arasında tartışma	Makale	Cilt; 7, No:37	11 Ekim 1865	292	3
367			Yerel					
	01		Kozandağı bölgesinin pasifizasyonu	Haber	Cilt; 7, No:37	11 Ekim 1865	293	2
	02		Danıştayın kurulmasına karar verildiği ve bir hatt ile ilan edileceği	Kısa haber	Cilt; 7, No:37	11 Ekim 1865	293	2
	03		Evkaf Bakanı Ferid Efendi'nin yerine Mehmet Rüşdi Şirvanzade Paşa'nın getirildiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:37	11 Ekim 1865	293	2

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
	04		Sosyete Generale'nin direktör yardımcısı Mr.Demetri Paspalli'nin 4. sınıf mecidiye aldığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:37	11 Ekim 1865	293	2
	05		Sultan'ın yeni Fransız tarzı at üniformalarını incelediği	Kısa haber	Cilt; 7, No:37	11 Ekim 1865	293	2
	06		Galata Sağlık Dairesinin sağlık yasasını boğazdan gelen tüm gemilere uygulayacağı	Kısa haber	Cilt; 7, No:37	11 Ekim 1865	293	2
	07		Yangından ayakta kalan Sultan Ahmet Mosolesi ve duvarların tehlike oluşturduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:37	11 Ekim 1865	293	2
	08		Orduda Fransız askeri kodunun adaptasyonunun tamamlandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:37	11 Ekim 1865	293	2
	09		Büyük Topçu Birliğinin üçe ayrıldığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:37	11 Ekim 1865	293	2
	10		Lord Lyons'un Trieste'den ayrıldığı haberinin doğru çıkmadığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:37	11 Ekim 1865	293	3
	11		Para değerine dönük hilekarlığın Türkiye'de de taklit edildiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:37	11 Ekim 1865	293	3
	12		Davut Paşa'nın ayrılışının Pazartesiye kadar geciktirildiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:37	11 Ekim 1865	293	3
368			İstanbul Yahudileri	Haber ve bir mektup özeti	Cilt; 7, No:37	11 Ekim 1865	293	3,4
369			İzmir Sosyal Yardım Komitesi ve Yahudiler	Okuyucu mektubu	Cilt; 7, No:37	11 Ekim 1865	294	1
370			Model Paşa	Okuyucu mektubu	Cilt; 7, No:37	11 Ekim 1865	294	1,2
371			Küçük Asya					
	01		Sağlık yetkililerinin limana girişlere garantina uygulaması ve bunun etkileri	İzmir muhabiri	Cilt; 7, No:37	11 Ekim 1865	294	2
372			Sırbistan					
	01		Judo Slave Partisi ve Türkiye karşıtı eylemleri	Belgrat muhabiri	Cilt; 7, No:37	11 Ekim 1865	294	2,3
373			Ermenistan	Kars muhabiri	Cilt; 7, No:37	11 Ekim 1865	294	3,4
374			Para ve Ticaret- Galata Borsası	Haftalık değerlendirme	Cilt; 7, No:37	11 Ekim 1865	295	4
	01		Türk Fonları	Değerler	Cilt; 7, No:37	11 Ekim 1865	296	1,2
375			İstanbul- Editörün haftalık değerlendirmeleri					
	01		Vakıf reformu	Makale	Cilt; 7, No:38	18 Ekim 1865	300	1,2
	02		Tuna Prenslikleri	Makale	Cilt; 7, No:38	18 Ekim 1865	300	2,3
376			Bab-ı Ali ve Prens Couza	Alıntı mektup(Paris Temps)	Cilt; 7, No:38	18 Ekim 1865	300	3
377			Yerel					
	01		Lord Lyons'un İstanbul'a gelişi	Kısa haber	Cilt; 7, No:38	18 Ekim 1865	301	2
	02		Atamalar					
		1	General Sait Paşa'nın Savaş Konseyi Üyeliğine atandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:38	18 Ekim 1865	301	2

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
		2	Mirliva Hüseyin Paşa'nın Sultanın yaverliğine atandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:38	18 Ekim 1865	301	2
		3	Albay Cemil Bey'in Majestelerinin ikinci yaverliğine atandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:38	18 Ekim 1865	301	2
	03		Fransız ve Rus elçilik çalışanlarının kış dönemi için Pera'ya dönecekleri	Kısa haber	Cilt; 7, No:38	18 Ekim 1865	301	2
	04		Emir Abdulkadir'e Fransanın tahsis ettiği miktarın yükseltildiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:38	18 Ekim 1865	301	2
	05		Ömer Paşa'nın Köstence Vapuru ile dönmesinin beklendiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:38	18 Ekim 1865	301	2
	06		İstanbul İran sınırı arasındaki telgraf ücretlerinin yüzde 63 oranında indirildiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:38	18 Ekim 1865	301	2
	07		Moldo-Eflak Manastır Komisyonu toplantısının Cumartesi yapılacağı	Kısa haber	Cilt; 7, No:38	18 Ekim 1865	301	2
	08		Mr. Misialidis editörlüğünde yeni bir gazete ile rum basın yayınının artacağı	Kısa haber	Cilt; 7, No:38	18 Ekim 1865	301	2
	09		Posta ve Telgraf idarelerinin birleştirileceği	Kısa haber	Cilt; 7, No:38	18 Ekim 1865	301	2
	10		İstanbul yangınzadelerine mısırdan toplanan yardımın Galata tüccarlarının yardımını aştığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:38	18 Ekim 1865	301	2
	11		İstanbul'a gelen mektupta Buhara Han'ının St Petersburg'a elçi göndermek üzere olduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:38	18 Ekim 1865	301	2
	12		Bab-ı Ali'nin Sağlık Komisyonu üyelerine hediyeler verdiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:38	18 Ekim 1865	301	2
	13		Sultan 'ın Sadrazama yangınzadelere kış döneminde aylık 2.500 I verme niyetini ima ettiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:38	18 Ekim 1865	301	2
	14		Protestan toplumunda salgında ölen Stephan Efendinin yerine Ghazaros Efendinin atandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:38	18 Ekim 1865	301	2
378			Fransız tiyatrosunun açılması	Haber	Cilt; 7, No:38	18 Ekim 1865	301	3
379			Kadıköy Vapurları	Okuyucu mektubu	Cilt; 7, No:38	18 Ekim 1865	301	3
380			Kolera Bağdat'ta	Okuyucu mektubu	Cilt; 7, No:38	18 Ekim 1865	301	3
381			Merkezi Arabistan -Son-	Gezi(Mr. Palgrave)	Cilt; 7, No:38	18 Ekim 1865	301,302	4,1,2
382			İzmir -Aydın Tren Yolu	Genel Kurul toplantı notları	Cilt; 7, No:38	18 Ekim 1865	302	2,3
383			Küçük Asya					
	01		Kolera sonrası gelişmeler	İzmir muhabiri	Cilt; 7, No:38	18 Ekim 1865	302	4
384			Kuzey Suriye					
	01		Kolera salgını dolayısıyla yetkililerce gösterilen gayretler ve diğer gelişmeler	Halep muhabiri	Cilt; 7, No:38	18 Ekim 1865	302,303	4,1
385			Para ve Ticaret- Galata Borsası	Haftalık değerlendirme	Cilt; 7, No:38	18 Ekim 1865	303,304	4,1,2,3
	01		Türk Fonları	Değerler	Cilt; 7, No:38	18 Ekim 1865	304	4
386			Basının ruhu					
	01		Kolera kongresi	Alıntı(Standard)	Cilt; 7, No:39	25 Ekim 1865	306	2,3

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
387			Yerel					
	01		Sir Henri Bulwer'in bugün ayrılacağı	Kısa haber	Cilt; 7, No:39	25 Ekim 1865	309	4
	02		İmparatorluğun finansal kaynaklarını araştırmak üzere özel bir komisyon kurulduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:39	25 Ekim 1865	309	4
	03		Fransız Elçisinin İstanbul'a dönmek üzere yola çıktığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:39	25 Ekim 1865	309	4
	04		Bakanların boğazdaki yahlarından kış nedeniyle İstanbul'daki konaklarına döndükleri	Kısa haber	Cilt; 7, No:39	25 Ekim 1865	309	4
	05		Mısır Naibi'nin fakir yangınzadeler için 200 kadar taş ev yapma niyetinde olduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:39	25 Ekim 1865	309	4
	06		Batı tarafından alınan mesajların gecikmesinin nedenlerinin bulunduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:39	25 Ekim 1865	309	4
	07		Karadeniz'den gelecek Gemiler için Büyükdere'de sağlık bürosunun kurulmakta olduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:39	25 Ekim 1865	309	4
	08		Gümrükte büyük bir yolsuzluğun gün yüzüne çıkarıldığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:39	25 Ekim 1865	309	4
	09		Posta Müdürünün davetiyle yerli ve yabancı basın editörlerinin İstanbul'da toplandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:39	25 Ekim 1865	309	4
	10		Gelen bir mektupta İzmir'de iki kolera vakasının görüldüğü	Kısa haber	Cilt; 7, No:39	25 Ekim 1865	310	1
388			İngiliz Bilim ve Edebiyat Enstitüsü	Haber	Cilt; 7, No:39	25 Ekim 1865	310	1
389			Tiyatrolar					
	01		İtalyan Operasının Naumi Tiyatrosunda açılması	Haber	Cilt; 7, No:39	25 Ekim 1865	310	1
390			Devlet Tıp Cemiyeti	Toplantı İlanı	Cilt; 7, No:39	25 Ekim 1865	310	1
391			Osmanlı Finansal Kurumu	Genel Kurul toplantı notları	Cilt; 7, No:39	25 Ekim 1865	310	2
392			Süveyş Kanalı	Mektup özeti	Cilt; 7, No:39	25 Ekim 1865	310	2
393			Sırbistan					
	01		Ömer Paşa'nın Sırbistanı ziyareti	Belgrat muhabiri	Cilt; 7, No:39	25 Ekim 1865	310	3
394			Suriye					
	01		Bölgedeki gelişmeler	Beyrut muhabiri	Cilt; 7, No:39	25 Ekim 1865	310	3,4
395			Ermenistan					
	01		Bölgedeki gelişmeler	Erzurum muhabiri	Cilt; 7, No:39	25 Ekim 1865	310,311	4,1
396			Para ve Ticaret- Galata Borsası	Haftalık değerlendirme	Cilt; 7, No:39	25 Ekim 1865	311	4
	01		Türk Fonları	Değerler	Cilt; 7, No:39	25 Ekim 1865	311	4
397			İstanbul- Editörün haftalık değerlendirmeleri					
	01		Kolera için Konferans önerileri	Makale	Cilt; 7, No:40	01 Kasım 1865	316	1,2

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
398			Yerel					
	01		Bab-ı Ali'nin Fransa'nın kolera konferansı düzenlenmesi teklifini kabul ettiğinin yalan olduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:40	01 Kasım 1865	317	2
	02		Bab-Ali'de Kamil Paşa'nın İstifasıyla küçük bir kriz yaşandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:40	01 Kasım 1865	317	2
	03		Fransız Elçisinin görevine döndüğü	Kısa haber	Cilt; 7, No:40	01 Kasım 1865	317	2
	04		İzmir Valisi Reşit Paşa'nın birkaç hafta izin istediği	Kısa haber	Cilt; 7, No:40	01 Kasım 1865	317	2
	05		Dışişleri Bakanı Ali Paşa'nın İngiliz Elçisi onuruna diplomatik akşam yemeği vereceği	Kısa haber	Cilt; 7, No:40	01 Kasım 1865	317	2
	06		Son gelen haberlere göre koleranın Bağdat ve Tiflise ulaştığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:40	01 Kasım 1865	317	2
	07		Sir Henry Bulwer'in Büyük Mason Üstatlığından istifa etmediği	Kısa haber	Cilt; 7, No:40	01 Kasım 1865	317	2
	08		İran hariç tüm ülke diplomatlarının Boğazdan şehre döndükleri	Kısa haber	Cilt; 7, No:40	01 Kasım 1865	317	2
	09		Sultan'ın Karadeniz çıkışındaki cıflığına yatla bir gezintiye çıktığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:40	01 Kasım 1865	317	2
	10		Kolera sırasında Gaz İdaresinin çalışmalarının takdir edilmediği yönünde şikayetler olduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:40	01 Kasım 1865	317	2
	11		Askere alınan iki bölük hristiyan kazağın Şeyh Şadi vapuruyla İskenderiye'ye yollandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:40	01 Kasım 1865	317	2
	12		Şehzadebaşı civarında kadiri denen bir takım kadınların garip sahneler sergiledikleri	Kısa haber	Cilt; 7, No:40	01 Kasım 1865	317	2
	13		Telgraf hatlarının kötüden betere doğru gittiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:40	01 Kasım 1865	317	2,3
399			Tütün kaçakçılığı	Haber	Cilt; 7, No:40	01 Kasım 1865	317	3
400			Tuna Eyaletleri -I-					
	01		Moldo-Eflak-I-	Makale- Tanıtım	Cilt; 7, No:40	01 Kasım 1865	317,318	4,1
401			San Stepfano Vapurları	Okuyucu mektubu	Cilt; 7, No:40	01 Kasım 1865	318	1
402			İzmir İngiliz Konsolosu Mr.Cumberbatch' a sesleniş	Hitap	Cilt; 7, No:40	01 Kasım 1865	318	1,2
403			Kolera Halep'te	Okuyucu mektubu	Cilt; 7, No:40	01 Kasım 1865	318	2
404			Köstence'de moloz suistimalleri	Okuyucu mektubu	Cilt; 7, No:40	01 Kasım 1865	318	2,3
405			Küçük Asya					
	01		Cassaba -Magnosa tren yolunun açılışı	İzmir muhabiri	Cilt; 7, No:40	01 Kasım 1865	318	3,4
	02		İsevi Papazlarca adam kaçırılması	İzmir muhabiri	Cilt; 7, No:40	01 Kasım 1865	318	4
406			Nubia'da karışıklık	İskenderiye muhabiri	Cilt; 7, No:40	01 Kasım 1865	318,319	4,1
407			Para ve Ticaret- Galata Borsası	Haftalık değerlendirme	Cilt; 7, No:40	01 Kasım 1865	319	4
	01		Türk Fonları	Değerler	Cilt; 7, No:40	01 Kasım 1865	319	4

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
408			İstanbul- Editörün haftalık değerlendirmeleri					
	01		Lord Palmerson ve Türkiye	Makale	Cilt; 7, No:41	08 Kasım 1865	324	1,2
409			İngiltere ve Türkiye	Alıntı (Courrier d'Orient)	Cilt; 7, No:41	08 Kasım 1865	324	3
410			Yerel					
	01		İskenderiye'de koleranın yeniden görülmesi	Kısa haber	Cilt; 7, No:41	08 Kasım 1865	325	2
	02		Sağlık Komisyonunun kolera araştırmaları için Mekke ve Kızıl Deniz illerine gideceği	Kısa haber	Cilt; 7, No:41	08 Kasım 1865	325	2
	03		Mustafa Fazıl Paşa'nın yeni finansal Konseyin Başkanlığına atandığına dair Devlet Hattı	Kısa haber	Cilt; 7, No:41	08 Kasım 1865	325	2
	04		N.Zarifi ve G.ve E Zafiropoulo'nun 3. sınıf Mecidiye aldıkları	Kısa haber	Cilt; 7, No:41	08 Kasım 1865	325	2
	05		Mitylene'ne göre zeytin mahsulunun bu yıl ortalamanın üzerinde olacağı	Kısa haber	Cilt; 7, No:41	08 Kasım 1865	325	2
	06		Yeni Vakıf Bakanı Şirvanzade Mehmet Rüşdi Paşa'nın İstanbul'a geldiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:41	08 Kasım 1865	325	2
	07		Kokan Hanı'nın elçisinin İstanbul'dan dönmek üzere olduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:41	08 Kasım 1865	325	2
	08		Köstence Mesaj Servisinin kış dönemi için kapandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:41	08 Kasım 1865	325	2
	09		Paris Credit Mobilier'in Edirne tren yolu için müzakerelere yeniden başladığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:41	08 Kasım 1865	325	2
	10		Sırp Hükümetince müslüman sürgünlere ödenecek tazminat sorunundaki güçlüğün aşıldığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:41	08 Kasım 1865	325	2
	11		Agathon Efendinin birleşen Posta ve Telgraf İdaresinin başına getirildiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:41	08 Kasım 1865	325	2
	12		Kamu İşleri Konseyi Aziz Efendinin yol yapım çalışmalarını hızlandırmak için Bursa'ya gittiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:41	08 Kasım 1865	325	2
	13		İstanbul'daki Karadağlılar'ın şefi Kaptan Petronun Galata'da vurularak öldürüldüğü	Kısa haber	Cilt; 7, No:41	08 Kasım 1865	325	2
	14		İngiliz Hasköy Teknik Enstitüsü'nün kış sezonunu açtığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:41	08 Kasım 1865	325	2
	15		Sadarazam 'ın konağının iki oğlunun sünnetleri sebebiyle üç günlük şenliğe sahne olduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:41	08 Kasım 1865	325	2
	16		Mısır Naibi'nin yangınzadelere yardımını artırdığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:41	08 Kasım 1865	325	3
	17		Sir Henry Bulwer'in Büyük Mason Üstadı olduğu haberine Loca'dan düzeltme geldiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:41	08 Kasım 1865	325	3
411			İtalyan Opera Şirketinin hafta boyunca "Capuleti et Montecchi" oyununu sergilemesi	Haber	Cilt; 7, No:41	08 Kasım 1865	325	3,4
412			Tuna Eyaletleri -I-					
	01		Moldova- Eflak -II-	Makale- Tanıtım	Cilt; 7, No:41	08 Kasım 1865	325,326	4,1
413			Küçük Asya					
	01		İzmir-Aydın-Cassaba tren yolu yapım çalışmaları ve tartışmalar	İzmir muhabiri	Cilt; 7, No:41	08 Kasım 1865	326	1,2
414			Yeni Eyalet organizasyon çalışmaları ve zorluklar	Sarayova Muhabiri	Cilt; 7, No:41	08 Kasım 1865	326	2,3

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
415			Kuzey Suriye					
	01		Kolera sonrası hayata dönüş	Halep muhabiri	Cilt; 7, No:41	08 Kasım 1865	326	3
416			Para ve Ticaret- Galata Borsası	Haftalık değerlendirmeler	Cilt; 7, No:41	08 Kasım 1865	327	4
	01		Türk Fonları	Değerler	Cilt; 7, No:41	08 Kasım 1865	327	4
417			Basının Ruhu					
	01		Vakıf dönüşümü	Alıntı makale(Morning Post)	Cilt; 7, No:42	15 Kasım 1865	330	2,3
418			İstanbul- Editörün haftalık değerlendirmeleri					
	01		Posta ve Telgraf İdarelerinin birleştirilmesi	Makale	Cilt; 7, No:42	15 Kasım 1865	332	1,2
	02		Sudan'da karışıklık	Makale	Cilt; 7, No:42	15 Kasım 1865	332	2,3
419			Yerel					
	01		Bab-ı Ali'nin kaçakçılık konusunda posta ofisi olan temsilciliklere bir nota gönderdiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:42	15 Kasım 1865	333	2
	02		İskenderiye'de koleranın tamamen kaybolduğu ve Bab-ı Ali'nin gemilere garantina koyduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:42	15 Kasım 1865	333	2
	03		Sultan'ın Hasan Kasım Paşa'ya enfiye kutusu hediye ettiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:42	15 Kasım 1865	333	2
	04		Gelen telgraflara göre Bursa, Kütahya vb. şehirlerde koleranın devam ettiğinin anlaşıldığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:42	15 Kasım 1865	333	2
	05		Sultan'ın oğlu Yusufeddin Efendi'nin Sadrazamın sünnet olan oğullarına 1500 lira gönderdiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:42	15 Kasım 1865	333	2
	06		Osmanlı sergicilere ödül olarak verilen madalyaların Tic. Bakanı'nca sahiplerine verildiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:42	15 Kasım 1865	333	2
	07		Urfa ve Maraş'ta koleranın patlak verdiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:42	15 Kasım 1865	333	2
	08		Bab-ı Ali'de mevcut Şeyhu-l İslam'ın yerine Cevdet Efendinin getirileceğinin konuşulduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:42	15 Kasım 1865	333	2
	09		Kamu İşleri Sekreteri Aziz Paşa'nın Bursa'dan döndüğü	Kısa haber	Cilt; 7, No:42	15 Kasım 1865	333	2
	10		Yeniçarşı'da ahşap bir caminin çöktüğü	Kısa haber	Cilt; 7, No:42	15 Kasım 1865	333	2
	11		Amerikan pamuk tohumunun kullanılması için Tarım Bakanlığının düzenleme yaptığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:42	15 Kasım 1865	333	2
	12		Diyarbakır'daki garantina doktoru Mr.Bonnelli'nin müslümanlığa irtidat ettiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:42	15 Kasım 1865	333	2
	13		İngiliz yangın sigorta bürolarının ilk poliçelerini ödemek üzere kendilerine çağrı yapıldığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:42	15 Kasım 1865	333	2
	14		Kazan 'dan 200 kişilik bir göçmen grubunun Başkente vardığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:42	15 Kasım 1865	333	2,3
420			Yeni Hazine Konseyi	Sdarazamlık Raporu	Cilt; 7, No:42	15 Kasım 1865	333	3,4
421			Trabzon Yolu	Haber değerlendirme	Cilt; 7, No:42	15 Kasım 1865	333,334	4,1
422			Tuna Eyaletleri - I-					

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
	01		Moldo-Eflak -III-	Makale- Tanıtım	Cilt; 7, No:42	15 Kasım 1865	334	1,2
423			Türkiye'de tarım	Alıntı makale(Daily Telegraph)	Cilt; 7, No:42	15 Kasım 1865	334	2,3
424			Kolera Halep'te	Okuyucu mektubu	Cilt; 7, No:42	15 Kasım 1865	334	4
425			Para ve Ticaret- Galata Borsası	Haftalık değerlendirme	Cilt; 7, No:42	15 Kasım 1865	335	4
	01		Türk Fonları	Değerler	Cilt; 7, No:42	15 Kasım 1865	336	1,2
426			İstanbul- Editörün haftalık değerlendirmeleri					
	01		Mevcut telegraph hatlarının durumu	Makale	Cilt; 7, No:43	22 Kasım 1865	340	1,2
427			Yerel					
	01		Kozan ve Gavurdağı bölgesinin idari olarak bir takım düzenlemelere tabi tutulduğu	Haber	Cilt; 7, No:43	22 Kasım 1865	341	2
	02		İtalya-Türkiye arasında yeni bir telegraph hattı ahdi müzakerelerinin yürütülmekte olduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:43	22 Kasım 1865	341	2
	03		Ali ve Kamil Paşaların çeşitli elçiliklere ziyarette bulunduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:43	22 Kasım 1865	341	2
	04		Emperyal bölümün boğazdan iç haliçe kaydığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:43	22 Kasım 1865	341	2
	05		Bağdat'ta koleranın kaybolduğu ancak Necef ve Kerbela'da devam ettiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:43	22 Kasım 1865	341	2
	06		Askeri Eczacıbaşı Fayk Paşa'nın vefat ettiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:43	22 Kasım 1865	341	2
	07		Meksika elçisi Marguez'in İskenderiye'ye hareket ettiği, oradan da Kudüse geçeceği	Kısa haber	Cilt; 7, No:43	22 Kasım 1865	341	2,3
	08		Son on gündeki kötü hava şartlarının Karadeniz'de kötü sonuçlara yol açtığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:43	22 Kasım 1865	341	3
	09		Halep'te kolera dolayısıyla buğday fiyatlarının katlandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:43	22 Kasım 1865	341	3
428			Prens Couza ve Bükreş Odaları	Prens Couza'ya hitap	Cilt; 7, No:43	22 Kasım 1865	341	3,4
429			Tuna Eyaletleri -I-					
	01		Moldo-Eflak -IV -Son	Makale- Tanıtım	Cilt; 7, No:43	22 Kasım 1865	341,342	4,1
430			Bağdat'ta hayat	Alıntı Konferans Notları(Morning Post)	Cilt; 7, No:43	22 Kasım 1865	342	2,3
431			Sırbistan					
	01		Sürgünlere tazminat sorununun birkaç konu dışında çözüldüğü	Belgrat muhabiri	Cilt; 7, No:43	22 Kasım 1865	342	3,4
432			Para ve Ticaret- Galata Borsası	Haftalık değerlendirmeler	Cilt; 7, No:43	22 Kasım 1865	342	4
	01		Türk Fonları	Değerler	Cilt; 7, No:43	22 Kasım 1865	343	1,2
433			İstanbul- Editörün haftalık değerlendirmeleri					
	01			Makale	Cilt; 7, No:44	29 Kasım 1865	348	1,2

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
434			Yerel					
	01		Koleranın izlerinin tam olarak silinemediği	Kısa haber	Cilt; 7, No:44	29 Kasım 1865	349	2
	02		Hayri Efendinin Yeni Suriye Vilâyetinin Baş Kadısı olarak atandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:44	29 Kasım 1865	349	2
	03		Lord Lyons'un İran Elçisi Hacı Hüseyin Mirza'yı konağında ziyaret ettiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:44	29 Kasım 1865	349	2
	04		Bitmez Moldo-Eflak Komisyonunun toplantı yaptığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:44	29 Kasım 1865	349	2
	05		Mr. Joyce'nin "Antik Tarih" üzerine konferans vereceği	Kısa haber	Cilt; 7, No:44	29 Kasım 1865	349	2
	06		Üç ayların başladığı ve tüm camilerin aydınlatıldığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:44	29 Kasım 1865	349	2
	07		Planlanan kolera konferansının ocak ayında İstanbul'da düzenleneceği	Kısa haber	Cilt; 7, No:44	29 Kasım 1865	349	2
	08		Ömer Paşa'nın İngiltere ziyareti sırasında aldığı iki portreyi Sultana sunduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:44	29 Kasım 1865	349	2
	09		Kozandağ'dan dönen Cevdet Efendi ve Derviş Paşa'nın Sultanın huzuruna çıktıkları	Kısa haber	Cilt; 7, No:44	29 Kasım 1865	349	2
	10		Belediye Başkanı Server Efendinin talebi üzerine Pera'da bir hastane kurulması kararı alındığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:44	29 Kasım 1865	349	2
	11		Bütün gemi ve vapurların Çanakkale'den geçişi için Bab-ı Alinin izin vereceği inancı olduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:44	29 Kasım 1865	349	2
	12		Sadrazam 'ın Yaveri Albay Emin Bey'in koleradan öldüğü	Kısa haber	Cilt; 7, No:44	29 Kasım 1865	349	2
	13		Pera'nın gezinti yapılacak bir bahçe veya parka sahip olacağı	Kısa haber	Cilt; 7, No:44	29 Kasım 1865	349	2
	14		Rumeli'deki ordunun komuta yapısında değişiklikler yapıldığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:44	29 Kasım 1865	349	2,3
435			Tütün vergisi(Resmi)	Dışişleri Bakanlığı -İlan	Cilt; 7, No:44	29 Kasım 1865	349	3,4
436			Tuna Eyaletleri -II-					
	01		Sırbistan -I-	Makale-Tanıtım	Cilt; 7, No:44	29 Kasım 1865	349,350	4,1
437			Osmanlı Bankası	Genel Kurul Toplantı notları	Cilt; 7, No:44	29 Kasım 1865	350	1,2
438			Sudan'da askeri isyan	İskenderiye muhabiri	Cilt; 7, No:44	29 Kasım 1865	350	2,3
439			Teselya					
	01		Model Paşa yeniden modellendi	Selanik muhabiri	Cilt; 7, No:44	29 Kasım 1865	350	4
440			Para ve Ticaret- Galata Borsası	Haftalık değerlendirme	Cilt; 7, No:44	29 Kasım 1865	351	2,3
	01		Türk Fonları	Değerler	Cilt; 7, No:44	29 Kasım 1865	352	1,2
441			İstanbul- Editörün haftalık değerlendirmeleri					
	01		Osmanlı Bankasının kurulması ile yaşanan ekonomik gelişmeler	Makale	Cilt; 7, No:45	06 Aralık 1865	356	1,2
	02		Yangınzadeler için toplanan yardımın açıklanması	Makale	Cilt; 7, No:45	06 Aralık 1865	356	2,3

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
442			Yerel					
	01		İstanbul için hane vergisi uygulamasına temel olacak kadastral düzenlemelerin tamamlandığı	Haber	Cilt; 7, No:45	06 Aralık 1865	357	2
	02		Rıfat Bey'le Mehmet Ali Paşa'nın kızı arasındaki evliliğin bozulduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:45	06 Aralık 1865	357	2
	03		Ceride-i Havadis'in ilk Katibi Nushet Efendi'nin Savaş Bakanlığı sektereri olarak atandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:45	06 Aralık 1865	357	2
	04		Kozandağı Beylerinin oğullarının askeri okullara girdiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:45	06 Aralık 1865	357	2
	05		Yunan yetkililerin İstanbul'dan gelen gemilere garantina uygulamasını 5 güne düşürdüğü	Kısa haber	Cilt; 7, No:45	06 Aralık 1865	357	2
	06		St Petersburg'daki osmanlı elçisinin istifa ettiği ve yerine Server Efendi'nin atandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:45	06 Aralık 1865	357	2
	07		Tatar ve Çerkez göçmenlere uygulanan üç yıllık vergi muafiyetinin sona erdiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:45	06 Aralık 1865	357	2
	08		Tüm Amiral Halil Paşa'nın Ömer Paşa ile Derviş Paşa'ya tersanede bir kahvaltı verdiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:45	06 Aralık 1865	357	2
	09		Bab-ı Ali'nin Naum'un Tiyatrosundan başlayarak başkenti dezenfekte etmesi gerektiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:45	06 Aralık 1865	357	2
	10		Hayfa ve Kudüs arasında yük taşıma yolu inşaatının nihayet başlayacağı	Kısa haber	Cilt; 7, No:45	06 Aralık 1865	357	2
	11		Bab-Ali'de Çekes Komisyonunun ilga edileceği söylentileri dolaştığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:45	06 Aralık 1865	357	2
	12		Bükreş'ten gelen haberlerde Prens Couza'nın bağımsızlık için halka başvuracağı	Kısa haber	Cilt; 7, No:45	06 Aralık 1865	357	2
	13		Başkent'in yerli basınına Fransızca basılan L'Etoile d'Orient gazetesinin eklendiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:45	06 Aralık 1865	357	2,3
	14		Londra ve Paris'ten gelen telgrafların geciktiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:45	06 Aralık 1865	357	3
443			Son büyük yangın	Yardım Komisyonu raporu	Cilt; 7, No:45	06 Aralık 1865	357	3,4
444			Ba-ı Ali ve Prens Couza	Mektuba cevap	Cilt; 7, No:45	06 Aralık 1865	357,358	4,1
445			Tuna Eyaletleri -II-					
	01		Sırbistan -II-	Makale-Tanıtım	Cilt; 7, No:45	06 Aralık 1865	358	1,2
446			Sırbistan					
	01		Aglıkan ve Yunan Kiliseleri	Belgrat muhabiri	Cilt; 7, No:45	06 Aralık 1865	358	3,4
447			Ermenistan					
	01		Çerkez göçmenler sorunu	Erzurum muhabiri	Cilt; 7, No:45	06 Aralık 1865	358	4
448			Para ve Ticaret- Galata Borsası	Haftalık değerlendirme	Cilt; 7, No:45	06 Aralık 1865	359	3,4
	01		Türk Fonları	Değerler	Cilt; 7, No:45	06 Aralık 1865	359	4
449			İstanbul- Editörün haftalık değerlendirmeleri					
	01		Kışın dönüşü ve Karadeniz seyrü -sefer sorunları	Makale	Cilt; 7, No:46	13 Aralık 1865	364	2,3

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
450			Yerel					
	01		Gazatenin basım saatine kadar marsilya postasının gelmediği	Kısa haber	Cilt; 7, No:46	13 Aralık 1865	365	2
	02		Atamalar					
		1	Sadrizam Kançılara ofisi üyesi Tevfik Bey'in Bosna Mektubevi'ne atandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:46	13 Aralık 1865	365	2
		2	Cehel kaymakamı Ali Paşa'nın aynı vilayetin yasama konseyine atandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:46	13 Aralık 1865	365	2
		3	Ghadama Kaymakamı Kasım Paşa'nın Cehel'e, Ramir Bey'in Ghadama Kaymakamlığına atandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:46	13 Aralık 1865	365	2
	03		Belçika Elçisi Count Grimberg'in izin dönüşü görevine başlayacağı	Kısa haber	Cilt; 7, No:46	13 Aralık 1865	365	2
	04		Cuma akşamı hükümet önde gelenlerinin Sarayda onur yemeğine katıldıkları	Kısa haber	Cilt; 7, No:46	13 Aralık 1865	365	2
	05		Çerkez Komisyonunun tamamen lağvedildiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:46	13 Aralık 1865	365	2
	06		Süvari birliklerinin Fransız siteminden sonra yeniden modellendirileceği	Kısa haber	Cilt; 7, No:46	13 Aralık 1865	365	2
	07		Jacques isimli bir Fransız 'ın kendisini vurduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:46	13 Aralık 1865	365	2
	08		Mısır Paşa'sının kolerada çalışan doktorlara verilmek üzere 31 Mecidiye nişanı istediği	Kısa haber	Cilt; 7, No:46	13 Aralık 1865	365	2
	09		Bir başka Kozandağlı müfrezesinin İskenderiyeden geldiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:46	13 Aralık 1865	365	2
	10		Musul'dan gelen mektuplarda koleranın bölgede ölümcül olduğunun ifade edildiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:46	13 Aralık 1865	365	2
	11		Sorunların çözümü için Muş'a giden Emin Muhlis Paşa'nın Erzurum'a döndüğü	Kısa haber	Cilt; 7, No:46	13 Aralık 1865	365	2
	12		İzmir muhabininin koleranın İzmir'de pusuda olduğunu ifade ettiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:46	13 Aralık 1865	365	2
	13		Gelen bir mektupta Larnaka'ya gelen hasta raporlu yolcuların halkta isyana sebep olduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:46	13 Aralık 1865	365	2
	14		Petersburg elçisi Server Efendinin aynı zamanda süveyş kanalı temsilciliğine atandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:46	13 Aralık 1865	365	2,3
	15		Mr.A.Alleon'un Edirne- Nişh tren yolu imtiyazı için Bab-ı Ali'ye başvurduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:46	13 Aralık 1865	365	3
	16		Yanan bölgelerde yeni yapılacak sokakların 16-22 piks genişliğinde olacağı	Kısa haber	Cilt; 7, No:46	13 Aralık 1865	365	3
	17		Asya kıtasında çetin kış şartlarının iletişim hatlarını tahrip ettiği ve sonra restore edildiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:46	13 Aralık 1865	365	3
	18		Edirne-İstanbul şose yolunun büyük bir başarı ile açıldığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:46	13 Aralık 1865	365	3
451			Belediyeye başvuru	Okuyucu mektubu	Cilt; 7, No:46	13 Aralık 1865	365	4
452			Karadeniz seyrü- seferi	Okuyucu mektubu	Cilt; 7, No:46	13 Aralık 1865	365	4
453			Tuna Eyaletleri -II-					
	01		Sırbistan -III-	Makale-Tanıtım	Cilt; 7, No:46	13 Aralık 1865	365	4,1
454			İzmir yarışları	İzmir muhabiri	Cilt; 7, No:46	13 Aralık 1865	366	2

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
455			Çanakkale Boğazı	Çanakkale muhabiri	Cilt; 7, No:46	13 Aralık 1865	366	3
456			Girit-Manastır mülkleri	Candia muhabiri	Cilt; 7, No:46	13 Aralık 1865	366	3,4
457			Para ve Ticaret- Galata Borsası	Haftalık değerlendirme	Cilt; 7, No:46	13 Aralık 1865	367	4
	01		Türk Fonları	Değerler	Cilt; 7, No:46	13 Aralık 1865	367	4
458			Türkiye Finansı	Alıntı makale(The Times)	Cilt; 7, No:47	20 Aralık 1865	370	3,4
459			İstanbul- Editörün haftalık değerlendirmeleri					
	01		Prens Couza	Makale	Cilt; 7, No:47	20 Aralık 1865	372	1,2
460			Yerel					
	01		Bütçe açığı ve Maliye Bakanının buna açıklama getiremediği	Kısa haber	Cilt; 7, No:47	20 Aralık 1865	373	2
	02		Plymouty'den gelen telgrafta Abdulaziz ve Sultan Mahmut Fırkateynlerinin ayrıldığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:47	20 Aralık 1865	373	2
	03		Ali Paşa'nın kayınbiraderi Selahaddin Bey'in Paris Evrensel Sergisi komisyoneri olduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:47	20 Aralık 1865	373	2
	04		Maliye Bakanlığında tahsil edilemeyen gelirleri araştırmak üzere özel komisyon kurulduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:47	20 Aralık 1865	373	2
	05		Rıfat Paşa'nın evliliğinin gerçekleşmemesinin sebebinin tek olmadığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:47	20 Aralık 1865	373	2
	06		Cemil Paşa'nın Mısır'a Sultan'ın Hattı -Hümayunu ile gittiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:47	20 Aralık 1865	373	2
	07		Avrupa Türkiye'sinde yeni bir vilayet kurulacağı	Kısa haber	Cilt; 7, No:47	20 Aralık 1865	373	2
	08		Mustafa Fazıl Paşa başkanlığındaki Yeni Hazine Konseyi'nin Sultan tarafından kabul edildiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:47	20 Aralık 1865	373	2
	09		İzmir Aydın tren yolu yapım çalışmalarında Efes kavşağının aşıldığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:47	20 Aralık 1865	373	2
	10		Marsilya Vapurunun biriken maillerle Pazartesi vardı	Kısa haber	Cilt; 7, No:47	20 Aralık 1865	373	2
	11		Ceride-i Havadis Gazetesinin yayınladığı makaleler nedeniyle Şirket-i Hayriye ile davalık olduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:47	20 Aralık 1865	373	2
	12		Plovdiv'den gelen mektuplarda koleranın yaygın olduğunun ifade edildiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:47	20 Aralık 1865	373	2
	13		Mr.Hyde Clark'ın İzmir Yardım Komisyonu raporunu karşı bir savunma broşürü ile cevapladığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:47	20 Aralık 1865	373	3
	14		Arnavutköy'de Salı akşamı düğün sırasında büyük bir felaket yaşandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:47	20 Aralık 1865	373	3
	15		Yeni yerel postanın çalışmalara başladığı ancak bazı karışıklıklar yaşandığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:47	20 Aralık 1865	373	3
	16		Yeni idari organizasyon çalışmaları için Ömer Paşanın Saraybosna'ya gittiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:47	20 Aralık 1865	373	3
	17		Türk Fırkateyni Lübnan'nın içinde vali Muhlis Paşa ile Beyrut'a vardı	Kısa haber	Cilt; 7, No:47	20 Aralık 1865	373	3,4
461			Sadrazam ve Prens Couza	Mektuba cevap (Sadrazam Fuad Paşa)	Cilt; 7, No:47	20 Aralık 1865	373,374	4,1
462			Yeni Telgrafik Tarifeler	Haber	Cilt; 7, No:47	20 Aralık 1865	374	1,2

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
463			Paris Fuarında sergilenecek materyallerle ilgili talimat	Resmi İlan	Cilt; 7, No:47	20 Aralık 1865	374	2
464			Çanakkale Boğazı	Çanakkale muhabiri	Cilt; 7, No:47	20 Aralık 1865	374	4
465			Para ve Ticaret- Galata Borsası	Haftalık değerlendirme	Cilt; 7, No:47	20 Aralık 1865	375	4
	01		Türk Fonları	Değerler	Cilt; 7, No:47	20 Aralık 1865	375	4
466			İstanbul- Editörün haftalık değerlendirmeleri					
	01		Yıl sonu itibarıyla Türkiye	Makale	Cilt; 7, No:48	27 Aralık 1865	380	3,4
467			Yerel					
	01		Levant Herald Almanak'ının Cumartesi günü çıkarılacağı	Kısa haber	Cilt; 7, No:48	27 Aralık 1865	381	3
	02		Aziziye Şirketi vapurlarından birinin Kızıl Deniz'de kaybolduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:48	27 Aralık 1865	381	3
	03		Türk basınının yeni çıkan iki gazete ile güçlendiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:48	27 Aralık 1865	381	3
	04		Nevrez Paşa'nın Saray Başmuhasebeciliğine geri iade edildiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:48	27 Aralık 1865	381	3
	05		H.M.S. Caradoc isimli geminin kaybolduğu haberinde doğruluk bulunmadığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:48	27 Aralık 1865	381	3
	06		Bab-ı Ali'den yabancı elçiliklere kolera konferansı için temsilcilerini seçmeleri notu gönderildiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:48	27 Aralık 1865	381	3
	07		Sadrazam'ın emriyle Teselya ve Çanakkale gibi yerlerde tohumluk mısır dağıtıldığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:48	27 Aralık 1865	381	3
	08		Amasya Valisi Ziya bey'e dönük yolsuzluk ve kötü yönetim suçlamaları yöneltildiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:48	27 Aralık 1865	381	3
	09		Yeni İsveç Elçisinin İstanbul'a vardığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:48	27 Aralık 1865	381	3
	10		İtalyan sevk botu Authorn'un dinlendikten sonra ayrılacağı	Kısa haber	Cilt; 7, No:48	27 Aralık 1865	381	3
	11		Sultan'ın fakir hacıları taşıması için Saik Şadi adlı Fırkateyni'nin hazırlanması emri verdiği	Kısa haber	Cilt; 7, No:48	27 Aralık 1865	381	3
	12		İzmir Aydın yolu yapım direktörlerinden birinin alacakları için Pera'da bulunduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:48	27 Aralık 1865	381	3
	13		Galata'da yeni bir Yahudi okulunun kurulduğu	Kısa haber	Cilt; 7, No:48	27 Aralık 1865	381	3
	14		Geçen haftaki Mr.Hyde Clarck haberi için bir çok cevabi mektup alındığı	Kısa haber	Cilt; 7, No:48	27 Aralık 1865	381	3,4
468			Yeni 6.000.000 Sterlinlik kredi	Alıntı Haber	Cilt; 7, No:48	27 Aralık 1865	381,382	4,1
469			Karadağ - I-	Makale-Tanıtım	Cilt; 7, No:48	27 Aralık 1865	382	1,2
470			İzmir -Cassaba Tren Yolu	Alıntı Makale(İmpartial de Smyrna)	Cilt; 7, No:48	27 Aralık 1865	382	2
471			Karadeniz Seyr-ü Seferi	Okuyucu mektubu	Cilt; 7, No:48	27 Aralık 1865	382	2,3
472			Sırbistan					
	01		Belgrat Kalesinin alınma yıldönümü kutlamaları	Belgrat muhabiri	Cilt; 7, No:48	27 Aralık 1865	382	3

ALT KONULAR			HABER BAŞLIKLARI	NİTELİĞİ	SAYI	TARİH	SAYFA	SÜTUN
473			Teselya					
	01		Tahıl sorunu	Larisa muhabiri	Cilt; 7, No:48	27 Aralık 1865	382	3,4
474			Para ve Ticaret- Galata Borsası	Haftalık değerlendirme	Cilt; 7, No:48	27 Aralık 1865	383	4
	01		Türk Fonları	Değerler	Cilt; 7, No:48	27 Aralık 1865	383	4

Kaynak: The Levant Herald, 1865 Yılı, Sayı Cilt/6 No:49-52 – Cilt/7, No:1-48

EK:2

GALATA BORSASI 1865 YILI TÜRK FONLARI KAPANIŞ FİYATLARI

04.01.1865						
	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ
	27	28	29	30	31	OCAK 2
Mümtaze	64.1	64.5	64.13	64.19	64.18	64.44
Konsol	53.46	54	54.8	54.14	54.13	54.29
Yeni (Aziziye)	52.31	52.85	53.8	53.9	53.8	53.24
Sosyete Generale	2	2.7/8	2.7/8	2	1.7/8	1.7/8
11.01.1865						
	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ
	3	4	5	6	7	9
Mümtaze	64.28	64.36	65			65.6
Konsol	54.23	54.31	54.35			55.1
Yeni (Aziziye)	53.18	53.26	53.30		53.28	53.36
Sosyete Generale	2	2	2		2	2
18.01.1865						
	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ
	10	11	12	13	14	16
Mümtaze	65.21	65.21	65.14		64.30	65.18
Konsol	55.16	55.26	55.29		56	56.23
Yeni (Aziziye)	54.11	54.21	54.24		54.30	55.13
Sosyete Generale						
25.01.1865						
	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ
	17	18	19	20	21	23
Mümtaze	66.5		65.32	65.15	64.35	65.33
Konsol	57.10		56.37	56.24	57	56.38
Yeni (Aziziye)	55.35		55.22	55.9	55.25	55.23
Sosyete Generale						
01.02.1865						
	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ
	24	25	26	27	28	30
Mümtaze	66	64.31	65.13	65.16	65.20	65.10
Konsol	57	57	57.13	57.16	57.20	57.10
Yeni (Aziziye)	55.30	55.31	56.13	56.16	56.20	56.10
Sosyete Generale	98	98	98	98	98	98
08.02.1865						
	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ
	31	ŞUBAT 1	2	3	3	6
Mümtaze	65.10	66.13	66.16	66.2	65.25	66.6
Konsol	57.10	58.13	58.16	58.2	58.25	57.33
Yeni (Aziziye)	56.10	57.13	57.16	57.2	56.25	56.33
Sosyete Generale	98	98	98	98	98	98
15.02.1865						
	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ
	7	8	9	10	11	13
Mümtaze	66.24	65.39	66.2	65.36	65.33	66.11
Konsol	58.14	57.29	57.32	57.26	57.26	58.1
Yeni (Aziziye)	57.14	56.29	56.32	56.26	56.26	57.1
Sosyete Generale	2.1/4	2.1/4	2.1/4	2.1/4	2.1/4	2.1/4
22.02.1865						
	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ

	14	15	16	17	18	20
Mümtaze		66.19	66.18	66.17	66.14	66.9
Konsol		58.9	58.8	58.7	58.4	57.38
Yeni (Aziziye)		57.9	57.8	57.7	57.4	56.38
Sosyete Generale		2.1/4	2.1/4	2.1/4	2.1/4	2.1/4
01.03.1865						
ŞUBAT	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ
	21	22	23	24	25	27
Mümtaze	66.3	66.22	66.14	66.27	66.23	66.34
Konsol	57.33	58.13	58.5	58.17	58.13	58.24
Yeni (Aziziye)	56.33	57.2	57.35	57.7	57.3	57.14
Sosyete Generale	2.1/4	2.1/8	2.1/8	2.1/4	2.1/8	2.1/8
08.03.1865						
ŞUBAT	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ
	28	Mart 1	2	3	4	6
Mümtaze	67.4	67.28	68	68	68.28	68.14
Konsol	58.34	59.18	59.30	59.30	60.18	60.4
Yeni (Aziziye)	57.24	58.8	58.20	58.20	59.8	58.34
Sosyete Generale	2.1/4	2.1/4	2.1/2	2.3/8	2.1/4	2.1/4
15.03.1865						
MART	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ
	7	8	9	10	11	13
Mümtaze	68.12	66.28	66.28	66.36	66.36	65.33
Konsol	60.2	59.13	59.13	59.21	59.21	59.18
Yeni (Aziziye)	58.32	58.8	58.8	58.16	58.16	58.13
Sosyete Generale	2.1/4	2.1/4	2.1/4	2.1/4	2.1/4	2.1/4
22.03.1865						
MART	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ
	14	15	16	17	18	20
Mümtaze	66.36	67.8	67.17	66.36	66.37	66.35
Konsol	59.21	59.33	60.2	59.31	59.32	59.30
Yeni (Aziziye)	58.16	58.28	58.37	58.36	58.37	58.35
Sosyete Generale	2.1/4	2.5/16	2.1/8	2.1/8	2.1/4	2.1/4
29.03.1865						
MART	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ
	21	22	23	24	25	27
Mümtaze	66.33	67	67	68.5	68	68.10
Konsol	56.21	54.20	54.20	55.20	55.20	55.15
Yeni (Aziziye)	58.33	59.3	59.7	60.10	60.14	60.15
Sosyete Generale	2.1/2	2.1/2	2.1/2	2.3/8	2.3/8	2.3/8
05.04.1865						
	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ
MART	28	29	30	31	APRİL 1	3
Mümtaze	69.20	68.27	67.25	67.18	67.5	68
Konsol	56.20	56.17	55.5	55.8	54.35	56.15
Yeni (Aziziye)	61.26	61.17	60.5	60.13	59.36	61
Sosyete Generale	2.3/8	2.1/2	2.5/8	2.3/4	2.1/8	3
19.04.1865						
	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ
NİSAN	11	12	13	14	15	17
Mümtaze	67.20	68.20		68.28	68	
Konsol	56.20	57		56.28	56.25	
Yeni (Aziziye)	60.5	61		60.28	60.30	
Sosyete Generale	2.3/4	2.3/4		3	3	

26.04.1865						
	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ
NİSAN	18	19	20	21	22	24
Mümtaze			68		67.30	68.20
Konsol			56.25		56.10	57.5
Yeni (Aziziye)	59.37		60.4		59.32	61
Sosyete Generale	3		2.7/8		3	3.1/8
03.05.1865						
	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ
NİSAN	25	26	27	28	29	MAY 1
Mümtaze	68	68.25	68.20	68.35	68.14	68
Konsol	57.10	57.5	57.20	58	57.14	55.30
Yeni (Aziziye)	61.12	60.24	60.27	61	60.14	59.20
Sosyete Generale	3	3.1/8	3.1/8	3	3	3.1/8
10.05.1865						
	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ
MAYIS	2	3	4	5	6	8
Mümtaze	67.25	67.15	65.37	65.15	66	65.5
Konsol	56.25	56.5	54.17	54.15	55	57
Yeni (Aziziye)	59.16	59.9	57.17	57.15	58	57.20
Sosyete Generale	2.1/8	3.1/6	3	3.1/8	3	3.1/4
17.05.1865						
	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ
MAYIS	10	11	12	13	15	16
Mümtaze	63.5	63.20	64.5	64.7	64.5	63.20
Konsol	52.5	52.15	53.5	53.7	53.17	52.25
Yeni (Aziziye)	55.25	56.1	56.23	56.17	56.16	55.23
Sosyete Generale	3	2.1/8	3	3	3	3
24.05.1865						
	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ	SALI
MAYIS	17	18	19	20	21	23
Mümtaze	63	62.3	63.4	63	64	64.20
Konsol	52.25	51.18	52.8	52.5	52.15	53.10
Yeni (Aziziye)	55	54.12	55.4	55.5	52.20	53.10
Sosyete Generale	3	2.7/8	3	3	2.7/8	2.7/8
31.05.1865						
	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ	SALI
MAYIS	24	25	26	27	29	30
Mümtaze	64.20	TATİL	64.33	64.23	64.4	64.2
Konsol	53.25		54	53.33	53.14	53.22
Yeni (Aziziye)	53.30		54.3	53.33	53.14	53.22
Sosyete Generale	3		3.1/8	3.1/8	3.1/8	2.1/5
07.06.1865						
	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ	SALI
MAYIS	31	Haziran 1	2	3	5	6
Mümtaze	63.32	63.35		64.6		64.20
Konsol	53.12	53.5		53.26		54.5
Yeni (Aziziye)	53.12	53.5		53.26		54.10
Sosyete Generale	3	3		3		3
14.06.1865						
	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ	SALI
Haziran	7	8	9	10	12	13
Mümtaze	65.20	65.23	66.3	65.25	65.15	65.20
Konsol	54.30	54.28	55.3	54.35	54.30	54.35

Yeni (Aziziye)	55	55.3	55.18	55.5	55.5	55.10
Sosyete Generale	3.1/8	3.1/8	3.1/4	3.1/4	3.1/4	3.3/8
21.06.1865						
	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ	SALI
Haziran	14	15	16	17	19	20
Mümtaze	65.28	65.35	66.30	66.20	66.25	66.24
Konsol	54.38	55	55.30	55.15	55.20	55.24
Yeni (Aziziye)	55.10	55.8	56.7	55.30	56.10	57.4
Sosyete Generale	3.1/4	3/10	3.1/8	3.1/4	3.1/4	3.1/4
28.06.1865						
	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ	SALI
Haziran	21	22	23	24	26	27
Mümtaze	66.28	66.28	66.8	65.30	65	64.20
Konsol	55.28	55.28	55.13	55	55.10	53.30
Yeni (Aziziye)	56.8	56.8	55.28	55.10	54.29	54.5
Sosyete Generale	3.1/4	3.1/8	3.1/8	3.1/8	3	3.1/8
05.07.1865						
	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ	SALI
Haziran	28	29	30	Temmuz 1	3	4
Mümtaze	64.7	64.20	64.22		64.5	64.15
Konsol	53.17	53.30	53.32		53.22	53.32
Yeni (Aziziye)	53.32	54	54.2		54.2	54.12
Sosyete Generale	3	3	3	3.1/8	3	3.1/8
12.07.1865						
	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ	SALI
Temmuz	5	6	7	8	10	11
Mümtaze	65.26	65.23	65	64.16	64.7	
Konsol	54.36	54.38	54.10	53.29	53.27	
Yeni (Aziziye)	55.16	55.8	54.5	54.2	53.2	
Sosyete Generale	3.3/16	3.1/8	3.1/8	3.1/8	3	
19.07.1865						
	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ	SALI
Temmuz	12	13	14	15	17	18
Mümtaze	64.28	64.35	64.27	61.30	61.30	61.25
Konsol	54.13	54.8	53.37	53.35	54.5	54.15
Yeni (Aziziye)	54.18	54.15	54.7	54	54.20	54.30
Sosyete Generale	3	3	3	3	3	3
26.07.1865						
	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ	SALI
Temmuz	19	20	21	22	24	25
Mümtaze	62.8	62	61.28	61.27		62
Konsol	54.18	54.12	54.3	54.12		54.10
Yeni (Aziziye)	54.33	54.28	54.18	54.22		54.20
Sosyete Generale	3	3	3	3	3	3
02.08.1865						
	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ	SALI
Temmuz	26	27	28	29	31	Ağustos 1
Mümtaze	62.2	62.2	62	61.37		
Konsol	54.12	54.12	54.10	54.5		
Yeni (Aziziye)	54.22	54.22	54.20	54.15		
Sosyete Generale						
16.08.1865						
	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ	SALI
Ağustos	9	10	11	12	14	15

Mümtaze						
Konsol	54.30	54.18	54.10	54.5	54	
Yeni (Aziziye)	54.30	54.18	54.10	54.5	54	
Sosyete Generale						
23.08.1865						
	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ	SALI
Ağustos	16	17	18	19	21	22
Mümtaze				60.5	60.2	60.30
Konsol	53.14	52.20		52.35	52.32	53.20
Yeni (Aziziye)	53.14	52.20		52.35	52.32	53.10
Sosyete Generale						
30.08.1865						
	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ	SALI
Ağustos	23	24	25	26	28	29
Mümtaze	60.20	60.10	60.5	60		59.25
Konsol	53.5	52.35	52.35	52.25		52.15
Yeni (Aziziye)	52.20	62.20	52.35	52.10		52
Sosyete Generale						
06.09.1865						
	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ	SALI
Ağustos	30	31	Eylül 1	2	4	5
Mümtaze	59.20	59.30	59.35	60.15	60.25	60.25
Konsol	52.30	52.15	52.22	53	53.10	53.15
Yeni (Aziziye)	52.5	52	52.5	52.20	52.30	52.35
Sosyete Generale						
13.09.1865						
	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ	SALI
Ağustos	6	7	8	9	11	12
Mümtaze	60.25	60.25	60.30	61	60.30	61.25
Konsol	53.15	53.10	53.20	53.30	53.20	54.18
Yeni (Aziziye)	52.30	52.25	52.35	53.5	53	53.35
Sosyete Generale						
20.09.1865						
	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ	SALI
Ağustos	13	14	15	16	18	19
Mümtaze	62.18	62	62.3	62.5	62.15	62.8
Konsol	55.3	54.22	54.33	54.35	55.10	54.38
Yeni (Aziziye)	54.28	54.12	54.8	54.10	54.25	54.8
Sosyete Generale	2.3/4	2.3/4	2.3/8	2.7/8	2.7/8	3
27.09.1865						
	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ	SALI
Ağustos	20	21	22	23	25	26
Mümtaze		61.33	61.30	61.6		
Konsol		54.23	54.10	53.36		
Yeni (Aziziye)		53.33	53.20	53.6	53.5	
Sosyete Generale		2.7/8	2.7/8	2.7/8	2.7/8	
04.10.1865						
	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ	SALI
Eylül	27	28	29	30	Ekim 2	3
Mümtaze	60.80	61.5	61.6		61	60.30
Konsol	53.30	53.35	53.26		53.28	53.28
Yeni (Aziziye)	53.10	53.15	53.16		53	53
Sosyete Generale	2.7/8	2.7/8	3	3	3	3.1/2
11.10.1865						

	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ	SALI
Ekim	4	5	6	7	9	10
Mümtaze	60.30	61	61	60.10	59.30	60.5
Konsol	53.25	53.25	53.25	52.35	52.25	53
Yeni (Aziziye)	53	53	53	52.10	52	52.15
Sosyete Generale	3.1/8	3.1/8	3	3	3	3
18.10.1865						
	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ	SALI
Ekim	11	12	13	14	16	17
Mümtaze	60.14	60.8	60.20	60.12	60.12	60.6
Konsol	53.9	52.88	53.10	53.2	53.7	53.1
Yeni (Aziziye)	52.24	52.18	52.25	52.17	52.20	52.14
Sosyete Generale	3	3.1/8	3.1/8	3.1/8	3	3
25.10.1865						
	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ	SALI
Ekim	18	19	20	21	23	24
Mümtaze	59.34	59.28	59.27	59.37	60.2	59.38
Konsol	52.29	52.23	52.22	52.32	52.37	52.30
Yeni (Aziziye)	52	51.35	51.35	52.5	52.10	52.9
Sosyete Generale	3.1/8	3	3	3	3	3
01.11.1865						
	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ	SALI
Ekim	25	26	27	28	30	31
Mümtaze	60	60	60	59.24	59.13	59.5
Konsol	52.34	52.35	52.35	52.19	52.5	52.5
Yeni (Aziziye)	52.5	52.5	52.5	51.30	51.15	51.13
Sosyete Generale	3	3	3	3	3	3
08.11.1865						
	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ
Ekim	31	Kasım 1	2	3	4	6
Mümtaze	59.5	58.30	58.35	59.13	59.10	60.10
Konsol	52.5	51.30	52.35			
Yeni (Aziziye)	52.13	50.38	51.3	51.13	51.15	52.15
Sosyete Generale	3	3	3	3		3
15.11.1865						
	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ
Kasım	7	8	9	10	11	13
Mümtaze						
Konsol						
Yeni (Aziziye)		51.23	51.9	51.5	51.22	52.5
Sosyete Generale		3	3	3		3
21.11.1865						
	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ
Kasım	14	15	16	17	18	20
Mümtaze						
Konsol						
Yeni (Aziziye)	52.25	52.5	51.32	51.12	51.20	51.35
Sosyete Generale	3.1/4	3	3.1/2	3.1/8	3.3/8	3.3/4
28.11.1865						
	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ
Kasım	14	15	16	17	18	20
Konsol						
Yeni (Aziziye)	52.2	52.2	52.30	52.26	52.18	52.26
Sosyete Generale	3	3	3	3	3	3

Oblig. Loan 1864	96	96.1/2	96.1/2	96.1/2	96.1/2	97
06.12.1865						
	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ
Kasım	28	29	30	Aralık 1	2	4
Konsol						
Yeni (Aziziye)	52.37	53	53.5	52.28	53	48
Sosyete Generale	3.3/4	3.7/8	3.1/8	3.1/8	3.1/8	3.1/4
Oblig. Loan 1864	97.1/2	97.1/2	96.1/4	97.1/4	97.1/2	97.1/4
13.12.1865						
	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ
Kasım	5	6	7	8	9	11
Genaral Debt	48.1	48.12	47.28	47.28	48	48
Sosyete Generale	3.7/8	4	4	4	3.1/8	3.1/8
Oblig. Loan 1864	98.1/2	99	99.1/2	99.1/2	100	100
20.12.1865						
	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ
Kasım	12	13	14	15	16	18
Genaral Debt	47.36	48.2	47.36	47.26	47.22	
Sosyete Generale	4.1/4	4.1/4	4.1/4	4.1/4	4.1/4	4.1/4
Oblig. Loan 1864	100	100	100	100	100	100
27.12.1865						
	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ
Aralık	19	20	21	22	23	25
Genaral Debt	47.30	47.30	47.19	47.26	47.26	
Sosyete Generale	4.1/4	4.1/4	4.1/4	4.1/8	4.1/8	
Oblig. Loan 1864	100	100	100	100	100.1/4	

Kaynak: The Levant Herald, 1865 Yılı, Sayı Cilt/6 No:49-52 – Cilt/7, No:1-48

EK:3

GALATA BORSASI 1865 YILI DÖVİZ KURLARI

04.01.1865						
	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ
Aralık	27	28	29	30	31	Ocak 2
Engl. Sovereign	109.15	109.15	109.15	109.15	109.15	109.15
Napoleon	86.25	86.23	86.23	86.23	86.23	86.23
½ İmperial	89	89	89	89	89	89
Ducat	51.20	51.20	51.20	51.20	51.20	51.20
Carbovantz	17.10	17.10	17.10	17.10	17.10	17.10
Türk L.in Met	102.10	102.10	102.3	102	102	102.5
11.01.1865						
	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ
Ocak	3	4	5	6	7	9
Engl. Sovereign	109.15	109.15	109.15			109.15
Napoleon	86.23	86.23	86.23			86.23
½ İmperial	88.10	88.6	88.6			88.6
Ducat	51.20	51.20	51.20			51.20
Carbovantz	17.8	17.7	17.7			17.7
Türk L.in Met	102.2	102	102			101.36
18.01.1865						
	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ
Ocak	10	11	12	13	14	16
Engl. Sovereign	109.15	109.16	109.16		109.16	109.16
Napoleon	86.23	86.25	86.25		86.25	86.27
½ İmperial	88.6	88.6	88.6		88.6	88.6
Ducat	51.20	51.20	51.20		51.20	51.18
Carbovantz	17.7	17.7	17.7		17.7	17.7
Türk L.in Met	101.36	101.25	101.25		101.25	101.30
25.01.1865						
	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ
Ocak	17	18	19	20	21	23
Engl. Sovereign	109.16		109.16	109.16	109.16	109.16
Napoleon	86.27		86.28	86.28	86.27	86.25
½ İmperial	88.6		88.6	86.6	88.6	88.5
Ducat	51.18		51.18	51.18	51.18	51.18
Carbovantz	17.7		17.7	17.7	17.7	17.7
Türk L.in Met	101.30		101.28	101.28	102.30	
01.02.1865						
	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ
Ocak	24	25	26	27	28	30
Engl. Sovereign	109.15	109.15	109.12	109.12	109.12	109.12
Napoleon	86.25	86.25	86.23	86.23	86.23	86.23
½ İmperial	88.5	88.5	88.6	88.6	88.6	88.6
Ducat	51.18	51.18	51.18	51.18	51.18	51.18
Carbovantz	17.7	17.7	17.7	17.7	17.7	17.7
Türk L.in Met	102.8	102	102	102	102.5	102.5
08.02.1865						
	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ
Şubat	31	Şubat 1	2	3	4	6
Engl. Sovereign	109.2	109.2	109.2	109.5	109.5	109.5
Napoleon	86.20	86.20	86.20	86.22	86.22	86.22
½ İmperial	88.6	88.6	88.6	88.6	88.6	88.6
Ducat	51.18	51.18	51.18	51.18	51.18	51.18
Carbovantz	17.7	17.7	17.7	17.7	17.7	17.7
Türk L.in Met	102.5	102.5	102.5	102.5	102.5	102.6
15.02.1865						
	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ
Şubat	7	8	9	10	11	13
Engl. Sovereign	109.5	109.3	109.3	109.3	109.3	109
Napoleon	86.22	86.16	86.16	86.16	86.16	86.18

½ İmperial	88.6	88.6	88.5	88.5	88.5	88.6
Ducat	51.18	51.15	51.15	51.15	51.15	51.15
Carbovantz	17	17	17	17	17	17
Türk L.in Met	102.16	102.15	102.15	102.14	102.10	102.10
22.02.1865						
	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ
Şubat	14	15	16	17	18	20
Engl. Sovereign		109	109	109	109	109
Napoleon		86.18	86.18	86.18	86.18	86.18
½ İmperial		88.6	88.6	88.6	88.6	88.6
Ducat		51.15	51.15	51.15	51.15	51.15
Carbovantz		17	17	17	17	17
Türk L.in Met		102.5	102.4	102.5	102.5	102.4
01.03.1865						
	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ
Şubat	21	22	23	24	25	27
Engl. Sovereign	109	109	109	109	109	109
Napoleon	86.18	86.17	86.17	86.17	86.17	86.16
½ İmperial	88.6	88.6	88.6	88.6	88.6	88.6
Ducat	51.15	51.15	51.15	51.15	51.15	51.15
Carbovantz	17	17	17	17	17	17
Türk L.in Met	102.4	102.4	102.10	102.10	102.10	102.10
08.03.1865						
	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ
Şubat	28	Mart 1	2	3	4	6
Engl. Sovereign	109	109	109	109	109	109.2
Napoleon	86.16	86.16	86.16	86.15	86.18	86.18
½ İmperial	88.6	88.6	88.6	88.6	88.6	88.6
Ducat	51.13	51.15	51.15	51.15	51.15	51.15
Carbovantz	17	17	17	17	17	17
Türk L.in Met	102.10	102.10	102.10	102.10	102.10	102.5
15.03.1865						
	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ
Mart	7	8	9	10	11	13
Engl. Sovereign	109.2	109.2	109	109	109	109.2
Napoleon	86.18	86.17	86.20	86.21	86.21	86.22
½ İmperial	88.6	88.6	88.6	88.6	88.6	88.6
Ducat	51.15	51.10	51.10	51.10	51.10	51.10
Carbovantz	17	17	17	17	17	17
Türk L.in Met	102.3	102	102.5	102.5	102.7	102.7
23.03.1865						
	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ
Mart	14	15	16	17	18	20
Engl. Sovereign	109.2	109.2	109.2	109.2	109.2	109.2
Napoleon	86.21	86.22	86.22	86.21	86.21	86.21
½ İmperial	88.6	88.6	88.6	88.6	88.6	88.6
Ducat	51.10	51.10	51.10	51.10	51.10	51.10
Carbovantz	17	17	17	17	17	17
Türk L.in Met	102.10	102.12	102.12	102.12	102.15	102.12
30.03.1865						
	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ
Mart	21	22	23	24	25	27
Engl. Sovereign	109.2	109	108.38	108.38	109	108.38
Napoleon	86.21	86.20	86.20	86.19	86.19	86.19
½ İmperial	88.6	88.6	88.6	88.6	88.6	88.6
Ducat	51.10	51.10	51.10	51.10	51.10	51.10
Carbovantz	17	17	17	17	17	17
Türk L.in Met	102.15	102.20	102.25	102.25	102.25	102.25
05.04.1865						
	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ
Mart	28	29	30	31	Nisan 1	3

Engl. Sovereign	108.38	109.2	109	109.2	109.5	108.3
Napoleon	86.19	86.20	86.19	86.20	86.25	86.22
½ İmperial	88.10	88.15	88.20	88.20	88.20	88.20
Ducat	51.10	51.10	51.15	51.15	51.15	51.15
Carbovantz	17	17	17	17	17	17
Türk L.in Met	102.25	102.25	102.30	102.30	102.30	102.30
19.04.1865						
	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ
Nisan	11	12	13	14	15	17
Engl. Sovereign	109.5	109.7		109.5	109.7	
Napoleon	86.28	86.32		86.35	86.37	
½ İmperial	88.35	89		89	89	
Ducat	51.15	51.17		51.17	51.17	
Carbovantz	17	17		17	17	
Türk L.in Met	102.22	102.24	102.30	102.36	102.25	
26.04.1865						
	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ
Nisan	18	19	20	21	22	24
Engl. Sovereign		109.15	109.20		109.25	109.27
Napoleon		87.2	87.3		87	87.4
½ İmperial		89	89.5		89.5	89.5
Ducat		51.17	51.17		51.17	51.17
Carbovantz		17	17		17	17
Türk L.in Met		102.35	102.37	102.37	102.36	102.35
03.05.1865						
	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ
Nisan	25	26	27	28	29	Mayıs 1
Engl. Sovereign	109.30	109.35	109.30	109.30	109.30	109.20
Napoleon	87.8	87.10	87.3	87.5	87.7	86.36
½ İmperial	89.5	89.5	89.5	89.5	89.5	89.5
Ducat	51.17	51.17	51.17	51.17	51.17	51.17
Carbovantz	17	17	17	17	17	17
Türk L.in Met	103	103	103	103	103	103
10.05.1865						
	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ
Mayıs	2	3	4	5	6	8
Engl. Sovereign	109.15	109.7	109.2	109.5	109.5	109.7
Napoleon	86.35	86.30	87.28	86.36	86.36	86.35
½ İmperial	89.5	89.10	89.10	89.10	89.10	89.10
Ducat	51.17	51.17	51.17	51.17	51.17	51.17
Carbovantz	17	17	17	17	17	17
Türk L.in Met	102.37	102.25	102.15	102.15	102.15	102.15
17.05.1865						
	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ
Mayıs	10	11	12	13	14	16
Engl. Sovereign	109.4	109	109	109	109	109
Napoleon	86.30	86.26	86.26	86.26	86.29	86.29
½ İmperial	89.10	89.10	89.10	89.10	89.10	89.10
Ducat	51.17	51.17	51.17	51.17	51.14	51.14
Carbovantz	17	17	17	17	17	17
Türk L.in Met	102.15	102.20	102.20	102.20	102.18	102.18
24.05.1865						
	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ	SALI
Mayıs	17	18	19	20	22	23
Engl. Sovereign	109	109	109	109	109	109
Napoleon	86.29	86.28	86.28	86.28	86.32	86.30
½ İmperial	89.10	89.10	89.10	89.10	89.10	89.10
Ducat	51.14	51.14	51.14	51.14	51.14	51.14
Carbovantz	17	17	17	17	17	17
Türk L.in Met	102.18	102.15	102.18	102.18	102.18	102.20
31.05.1865						

	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ	SALI
Mayıs	24	25	26	27	29	30
Engl. Sovereign	109		109	109.3	109.3	109
Napoleon	86.29		86.30	86.30	86.30	86.30
½ İmperial	89.10		89.10	89.10	89.10	89.10
Ducat	51.12		51.12	51.12	51.12	51.12
Carbovantz	17		17	17	17	17
Türk Lin Met	102.20		102.15	102.18	102.15	102.15
07.06.1865						
	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ	SALI
Mayıs	31	Haziran 1	2	3	5	6
Engl. Sovereign	109	109.5		109.5		109.5
Napoleon	86.30	86.34		86.32		86.32
½ İmperial	89.10	89.10		89.10		89.10
Ducat	51.12	51.12		51.12		51.12
Carbovantz	17	17		17		17
Türk Lin Met	102.18	102.18		102.18		102.16
14.06.1865						
	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ	SALI
Haziran	7	8	9	10	12	13
Engl. Sovereign	109.5	109.5	109.5	109.5	109.2	109.2
Napoleon	86.30	86.30	86.38	86.30	86.28	86.28
½ İmperial	89.10	89.10	89.10	89.10	89.10	89.10
Ducat	51.12	51.12	51.12	51.12	51.12	51.12
Carbovantz	17	17	17	17	18	17
Türk Lin Met	102.17	102.20	102.23	102.25	102.28	103
21.06.1865						
	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ	SALI
Haziran	14	15	16	17	19	20
Engl. Sovereign	109.5	109.5	109.5	109.5	109.2	109.8
Napoleon	86.26	86.27	86.27	86.27	86.28	86.26
½ İmperial	89.10	89.10	89.10	89.10	89.10	89.10
Ducat	51.12	51.12	51.12	51.12	51.12	51.14
Carbovantz	17	17	17	17	18	17
Türk Lin Met	103	102.25	102.30	102.35	102.30	102.35
28.06.1865						
	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ	SALI
Haziran	21	22	23	24	26	27
Engl. Sovereign	109.8	109.7	109.7	109.7	109.7	109.7
Napoleon	86.26	86.27	86.27	86.27	86.27	86.27
½ İmperial	89.10	89.10	89.10	89.10	89.10	89.10
Ducat	51.14	51.14	51.14	51.14	51.14	51.14
Carbovantz	17	17	17	17	18	17
Türk Lin Met	102.35	103	103.5	103.10	103.3	103.5
05.07.1865						
	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ	SALI
Haziran	28	29	30	Temmuz 1	3	4
Engl. Sovereign	109.7	109.7	109.7		109.7	109.7
Napoleon	86.27	86.27	86.27		86.26	86.26
½ İmperial	89.10	89.10	89.10		89.10	89.10
Ducat	51.14	51.14	51.14		51.14	51.14
Carbovantz	17	17	17		18	17
Türk Lin Met	102.8	103.5	103.5		103.3	103
12.07.1865						
	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ	SALI
Temmuz	5	6	7	8	10	11
Engl. Sovereign	109.3	109.5	109.6	109.4	109.7	
Napoleon	86.29	86.28	86.28	86.28	86.32	
½ İmperial	89.10	89.10	89.10	89.10	89.10	
Ducat	51.14	51.20	51.29	51.20	51.20	
Carbovantz	17	17	17	19	17	

Türk Lin Met	102.35	102.35	102.35	103	103	
19.07.1865						
	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ	SALI
Temmuz	12	13	14	15	17	18
Engl. Sovereign	109.7	109.10	109.3	109.3	109.6	109.3
Napoleon	86.32	86.31	86.29	86.31	86.30	86.28
½ Imperial	89.10	89.10	89.10	89.10	89.10	89.10
Ducat	51.20	51.20	51.20	51.20	51.20	21.20
Carbovantz	17	17	17	19	17	
Türk Lin Met	103.10	103.30	103.10	103.10	103.6	103.6
26.07.1865						
	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ	SALI
Temmuz	19	20	21	22	24	25
Engl. Sovereign	109.6	109.8	109.7	109.7	109.6	109.6
Napoleon	86.30	86.30	86.30	86.29	86.28	86.28
½ Imperial	89.10	89.10	89.10	89.10	89.10	89.10
Ducat	51.20	51.20	51.20	51.20	51.20	21.20
Carbovantz	17	17	17	17	17	
Türk Lin Met	103.5	103.8	103.10	103.8	103.8	103.5
02.08.1865						
Temmuz	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ	SALI
	26	27	28	29	31	1
Engl. Sovereign	109.20	109.20	109.20	109.15	109.15	
Napoleon	86.30	86.30	86.30	86.30	86.30	
½ Imperial	89.10	89.10	89.10	89.10	89.10	
Ducat	51.15	51.15	51.15	51.15	51.20	
Carbovantz	17	17	17	17	17	
Türk Lin Met	103	103	103.2	103.2	103	
09.08.1865						
Ağustos	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ	SALI
	2	3	4	5	7	8
Engl. Sovereign	109.20	109.20	109.20	109.10	109.10	
Napoleon	86.32	86.32	86.32	86.32	86.33	
½ Imperial	89.10	89	89	89	89	
Ducat	51.13	51.15	51.12	51.12	51.10	
Carbovantz	17	17	17	17	17	
Türk Lin Met	103	103	103.3	103.5	103.10	
16.08.1865						
Ağustos	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ	SALI
	9	10	11	12	14	15
Engl. Sovereign	109.15	109.10	109.5	109.2	109.2	
Napoleon	86.30	86.30	86.30	86.32	86.32	
½ Imperial	89.10	89.5	89.5	89	89.5	
Ducat	51.10	51.12	51.12	51.12	51.12	
Carbovantz	17	17	17	17	17	
Türk Lin Met	103.10	103.5	103.10	103.10	103.35	
23.08.1865						
Ağustos	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ	SALI
	16	17	18	19	21	22
Engl. Sovereign	109	109		108.38	109.2	109.2
Napoleon	86.27	86.29		86.28	86.29	86.30
½ Imperial	89	89		89	89	89
Ducat	51.10	51.14		51.14	51.14	51.14
Carbovantz	17	17		17	17	17
Türk Lin Met	103.30	103.25		103.30	103.20	103.30
30.08.1865						
Ağustos	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ	SALI
	23	24	25	26	28	29
Engl. Sovereign	109	109		108.38	109.2	109.2
Napoleon	86.27	86.29		86.28	86.29	86.30
½ Imperial	89	89		89	89	89

Ducat	51.10	51.14		51.14	51.14	51.14
Carbovantz	17	17		17	17	17
Türk L.in Met	103.30	103.25		103.30	103.20	103.30
06.09.1865						
Ağustos	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ	SALI
	30	31	Eylül 1	2	4	5
Engl. Sovereign	109.5	109.2	109.2	109.2	109	109
Napoleon	86.25	86.24	86.23	86.25	86.25	86.25
½ İmperial	88.30	88.30	88.30	88.30	88.30	88.30
Ducat	51.12	51.12	51.12	51.12	51.10	51.10
Carbovantz	17	17	17	17	17	17
Türk L.in Met	103.30	103.30	103.30	103.30	103.30	103.20
13.09.1865						
Eylül	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ	SALI
	6	7	8	9	11	12
Engl. Sovereign	109	109.5	109.6	109.5	109.5	109.5
Napoleon	86.22	86.20	86.21	86.22	86.22	86.22
½ İmperial	88.30	89	89.5	89.5	89.5	89.5
Ducat	51.10	51.10	51.10	51.10	51.13	51.13
Carbovantz	17	17	17	17	17	17
Türk L.in Met	103.30	103.20	103.30	103.20	103.15	103
20.09.1865						
Eylül	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ	SALI
	13	14	15	16	18	19
Engl. Sovereign	109.5	109.4	109.5	109.5	109.5	109.5
Napoleon	86.20	86.20	86.21	86.23	86.22	86.20
½ İmperial	89	89.5	89	89.5	89	89
Ducat	51.13	51.13	51.13	51.13	51.13	51.13
Carbovantz	17	17	17	17	17	17
Türk L.in Met	103.15	103.30	103.10	103	102.35	102.25
27.09.1865						
Eylül	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ	SALI
	20	21	22	23	25	26
Engl. Sovereign		109.10	109.5	109.7	109.7	
Napoleon		86.23	86.23	86.23	86.23	
½ İmperial		89.5	89.5	89.5	89.5	
Ducat		51.13	51.13	51.13	51.14	
Carbovantz		17	17	17	17	
Türk L.in Met		102.30	102.25	102.30	102.20	
04.10.1865						
Eylül	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ	SALI
	27	28	29	30	Ekim 2	3
Engl. Sovereign	109.5	109.4	109.4	109.4	109.4	109.4
Napoleon	86.20	86.22	86.22	86.22	86.22	86.23
½ İmperial	89	89	89	89	89	89
Ducat	51.10	51.10	51.10	51.10	51.10	51.10
Carbovantz	17	17	17	17	17	17
Türk L.in Met	102.35	102.30	102.40	102.25	102.15	102.20
11.10.1865						
Ekim	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ	SALI
	4	5	6	7	9	10
Engl. Sovereign	109.10	109.7	109.5	109.5	109.5	109.5
Napoleon	86.21	86.21	86.21	86.21	86.20	86.20
½ İmperial	89.10	89.10	89.10	89.10	89.10	89.10
Ducat	51.12	51.12	51.12	51.12	51.12	51.12
Carbovantz	17	17	17	17	17	17
Türk L.in Met	102.20	102.20	102.20	102.7	102	101.20
18.10.1865						
	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ	SALI
Ekim	11	12	13	14	16	17
Engl. Sovereign	109.10	109.10	109.6	109.10	109.12	109.12

Napoleon	86.20	86.20	86.21	86.20	86.21	86.24
½ İmperial	89.10	89.10	89.10	89.10	89.10	89.10
Ducat	51.14	51.14	51.14	51.15	51.17	51.17
Carbovantz	17	17	17	17	17	17
Türk L.in Met	101.20	101.25	101.25	101.30	102	102
25.10.1865						
	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ	SALI
Ekim	18	19	20	21	23	24
Engl. Sovereign	109.15	109.10	109.10	109.10	109.13	109.13
Napoleon	86.24	86.21	86.21	86.21	86.21	86.21
½ İmperial	89.10	89.10	89.10	89.10	89.10	89.10
Ducat	51.15	51.15	51.15	51.15	51.15	51.15
Carbovantz	17	17	17	17	17	17
Türk L.in Met	102.5	102.12	102.15	102.15	102.15	102.15
01.11.1865						
	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ	SALI
Ekim	25	26	27	28	30	31
Engl. Sovereign	109.13	109.15	109.10	109.12	109.15	109.20
Napoleon	86.21	86.20	86.22	86.23	86.21	86.23
½ İmperial	89.10	89.10	89.10	89.10	89.10	89.10
Ducat	51.15	51.15	51.15	51.15	51.15	51.15
Carbovantz	17	17	17	17	17	17
Türk L.in Met	102.15	102.10	102.15	102.20	102.15	102.10
08.11.1865						
	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ
Ekim	31	Kasım 1	2	3	4	6
Engl. Sovereign	109.20	109.20	109.18	109.18	109.18	109.17
Napoleon	86.23	86.23	86.21	86.23	86.26	86.26
½ İmperial	89.10	89.10	89.10	89.10	89.10	89.10
Ducat	51.15	51.15	51.15	51.15	51.15	51.15
Carbovantz	17	17	17	17	17	17
Türk L.in Met	102.10	102.10	102.15	102.10	102.5	102.35
15.11.1865						
	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ
Kasım	7	8	9	10	11	13
Engl. Sovereign		109.20	109.15	109.15	109.10	109.10
Napoleon		86.30	86.30	86.35	86.32	86.32
½ İmperial		89.5	89.10	89.5	89.5	89.5
Ducat		51.22	51.22	51.22	51.22	51.22
Carbovantz		17	17	17	17	17
Türk L.in Met		102	101.35	101.30	101.25	101.20
21.11.1865						
	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ
Kasım	14	15	16	17	18	20
Engl. Sovereign	109.10	109.15	109.12	109.12	109.12	109.12
Napoleon	86.32	86.26	86.24	86.24	86.24	86.24
½ İmperial	89.5	89.5	89.5	89.5	89.5	89.5
Ducat	51.22	51.22	51.22	51.22	51.22	51.22
Carbovantz	17	17	17	17	17	17
Türk L.in Met	102.25	101.30	101.35	101.35	101.32	101.30
28.11.1865						
	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ
Kasım	21	22	23	24	25	27
Engl. Sovereign	109.12	109.10	109.7	109.7	109.7	109.8
Napoleon	86.24	86.28	86.28	86.28	86.28	86.27
½ İmperial	89.5	89.10	89.10	89.10	89.10	89.10
Ducat	51.22	51.20	51.20	51.20	51.20	51.20
Carbovantz	17	17	17	17	17	17
Türk L.in Met	101.30	102	102.5	101.38	101.36	102
06.12.1865						
	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ

Kasım	28	29	30	Aralık 1	2	4
Engl. Sovereign	109.8	109.10	109.10	109.10	109.10	109.10
Napoleon	86.27	86.26	86.27	86.26	86.25	86.26
½ İmperial	89.10	89.10	89.10	89.10	89.10	89.10
Ducat	51.20	51.20	51.20	51.20	51.20	51.20
Carbovantz	17	17	17	17	17	17
Türk L.in Met	102	102	102	102	102	102
13.12.1865						
	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ
Aralık	5	6	7	8	9	11
Engl. Sovereign	109.8	109.18	109.8	109.8	109.8	109.8
Napoleon	86.25	86.25	86.25	86.25	86.24	86.22
½ İmperial	89.10	89.10	89.10	89.10	89.10	89.10
Ducat	51.16	51.16	51.16	51.16	51.16	51.16
Carbovantz	17	17	17	17	17	17
Türk L.in Met	102.5	102.5	102	102	102	102
20.12.1865						
	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ
Aralık	12	13	14	15	16	18
Engl. Sovereign	109.10	109.16	109.6	109.14	109.14	109.14
Napoleon	86.22	86.28	86.26	86.24	86.25	86.24
½ İmperial	89.10	89.10	89.10	89.10	89.10	89.10
Ducat	51.16	51.16	51.15	51.15	51.15	51.15
Carbovantz	17	17	17	17	17	17
Türk L.in Met	102.5	101.38	101.38	101.35	101.35	101.32
27.12.1865						
	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZARTESİ
Aralık	19	20	21	22	23	25
Engl. Sovereign	109.16	109.16	109.15	109.15	109.15	
Napoleon	86.24	86.24	86.24	86.24	86.24	
½ İmperial	89.10	89.10	89.10	89.10	89.10	
Ducat	51.12	51.12	51.12	51.12	51.12	
Carbovantz	17	17	17	17	17	
Türk L.in Met	101.30	101.30	101.32	101.32	101.32	

Kaynak: The Levant Herald, 1865 Yılı, Sayı Cilt/6 No:49-52 – Cilt/7, No:1-48

EK:4

GALATA BORSASI EMTİA FİYATLARI

OCAK- MART															
Ürün Çeşitleri		Skala	1.hf.	2.hf.	3.hf.	4.hf.	5.hf.	6.hf.	7.hf.	8.hf.	9.hf.	10.hf.	11.hf.	12.hf.	13.hf.
Pamuk	Geyve	Okka/P			18*1/2	20*1/2	17*1/2	15	14*1/2	15,20-16				11-12*1/2-	11*1/4
	Kutais				21--20	20*1/2		16*1/2-17	16	16,20		16*1/2			
	Balıkhisar				17	17*1/2	16*1/8	14-14*1/2	13*1/2-13*3/4	14		12		8-8*1/4	8*3/4
	Adana				-	18*1/2	17	15-16		15-16				11-11*1/2	
	Harput						15*1/2								8*1/4
	İran						15					12*1/2		8-8*1/4	
	Lazkiye							16-17	16	16-17				11-11*1/2	
	Ankara							15-16	15						
Kuş Yemi		Kg./P				26*1/2		26-27	26-27		25*1/2-26	25*1/2-26	28	24	26
Kenevir Tohumu		Kg/P											22	20-21	18*1/4
Tahıl	Rumeli Arpası	Kg./P	8-8,20	8-8,20		8-9									
	İsmail Hard		20-22	20-22				21-22							
	İbrail Barley							8-9						8-8*1/2	8-8*1/2
	Rumeli Hard		15-16	15-16											
	Galatz Hard		17-20	17-20											
	Rumeli Soft		15-16	15-16				19-20		19*1/2			17-18	16-17	16-17*1/2
	Galatz Soft Beyaz									19*1/2					
	İbrail Soft		16-20	16-20											
	Burgaz										20.5/40				
	Varna										20		17*1/2		
	Azof Hard												25-25*1/2	25-26	
	Besarabian												19-	21-21*1/2	21-21*3/4

													21*1/2		
	Tuna												15-18	15-18	
Kereste		Kantar/p	24-25	24-25										28-30	
Keçi Yünü	Ankara Keçisi	Okka/ P				35*1/2	33			35					
	Diğerleri						32-36	20-22							
	1.Kalite							36-37		34-35	36		36		
	2. Kalite							27-28		26-28	30-32		32		
	Van Yünü											18			
	Beypazarı													34-35	
	Konya													15-20	
	Kastamonu													35-37	
Keçi Derisi		Adet/P						73-75	75		73-75	63	75-80		
Koyun Yünü	Gürcü Yıkanmış	Okka/ Lira						11-11*1/2		10				7-8	7-8
	Gürcü Yarı Yık.				9*1/4	10					10*1/2-11	10		10-10*1/2	10-10*1/2
	Yıkanmış Ankara							16*1/2						17-18*1/2	17-18*1/2
Afyon	İsimsiz	Okka				230		230-235		230-235	230-235	220	230	225-230	220-230
	Karahisar		260	260											
Keten Tohumu	Kırım	Kilo/P											35-36	53	
	Anadolu												30-32	28-30	30
	Diğer							34-35			33			32-33	
Kahve		Okka				10-11	10-11	10,50						9*1/2-11	9,5- 10,50
Şeker		Kantar P				243	246	246				245		235	232-233
Kömür		Kargo				36-37		35-36		34-35	33-35		32		
Balmumu	Trabzon Beyaz					30								27-28	26*1/2

	Sarı				28								25*1/2- 26*1/2	
Reçine		Okka			22							22	8-18-22	7-18
Un	1.Kalite	Çuval				130								
	2. Kalite					115								
	3. Kalite					95								
Zeytin Yağı		Okka/ p				7*1/2		7,20	7,20					
Boya Kökü	1.Kalite	Okka/P					13-13*1/2			11-12	10*1/2			
	2.Kalite						9-9*1/2							
	Augora												10-10*1/2	
	Cesaria												9-9*1/2	
Kalay-Kurşun		Kantar/p											675-680	
Çelik		Kantar/											140-145	
Demir	Kental/P													64-65
Çay Çiçek		Okka/P											50-70	50-60
Boya	İndigo													110-120
	İngiliz Gümüş													58-65
	İngiliz Siyah													60-65
Baharat	Biber													5-6
	Kimyon													
Pirinç		Çuval/Frnc												43*1/2-44

NİSAN- HAZİRAN

Ürün Çeşitleri		Skala	14.hf.	15.hf.	16.hf.	17. hf	18.hf.	19.hf.	20.hf.	21.hf.	22.hf.	23.hf.	24.hf.	25.hf.	26.hf.
Pamuk	Geyve	Okka/P	9-9*1/4			8*1/2			10*1/2-11						
	Kutais														
	Balıkhisar												11*1/2		
	Adana		11			8*1/2-9*1/2			10*1/2-11*1/2	10*1/2	10-11		11*3/4	11*1/2-12	12-13*1/2
	Harput		8*3/4			7			10-10*1/2						10*1/4
	İran														11
	Lazkiye														
	Ankara					9*1/2									
	Georgian											11-12			10*1/2
Kuşyemi		Kg./P													
Kenevir Tohumu		Kg/P	18-18*1/2												
Tahıl	Rumeli Arpası	Kg./P													
	İsmail Hard		20-21			21-22*1/4		21-22							
	İbrail Barley		7-8			8*1/4-9*1/4	7*1/4-7*1/2	8-9							
	Rumeli Soft		15-17			16-18			17-19	14*1/2-19*1/2	14*1/2-19*1/2	14*1/2-19*1/2	14*1/2-19*1/2	15	15
	Galatz Soft Beyaz						18-21		18-20	16-19	16-19	16-19	16-19	16-19	16-19
	Burgaz						18-21	19-20	19-20	19-19*1/2	19-19*1/2	19-19*1/2	19-19*1/2	19-19*1/2	19-19*1/2
	Varna						20-21	20-21	19-20*1/2						

	Azof Hard		24-25			24-25		26-27	26-27*1/2						
	Besarabian								21*1/2-22*1/2	20*1/2-21*1/4	20*1/2-21*1/4	20*1/2-21*1/4	20*1/2-21*1/4	20*1/2-21*1/4	20*1/2-21*1/4
	Tuna		16-19			16-17	15*1/2-20	7*1/2-8	9					15	15
	Hind Mısır		11-12			11.12		9-11	13						
	Köstence							16-18	16	19-20	19-20	19-20	19-20	19-20	19-20
	Balcık							15-16	16-20	18-18*1/2	18-18*1/2	18-18*1/2	18-18*1/2	18-18*1/2	18-18*1/2
Kereste	Abasian	Kental/P	42			45	37*1/2							45	
	Anadolu		23-25			25			27			23-30			
	Ankara Keçisi		34												
	Diğerleri														
	1.Kalite					35-37									
	2. Kalite					18-22									
	Van Yünü														
	Beyazarı														
	Konya														
	Castambols														
	Keçi Derisi	Adet/L				8-9	Ç.20-22	10-11	Ç.18-36						
	Kuzu Derisi					11	12-13	Ç.11-12							
	Koyun Derisi						Ç.27-28		Ç.16-18			Ç.11*1/2			
	Anadolu						18-10	Ç.28-30							
	Gürcü														
	Yıkanmış														
	Gürcü Yarı Yık.								9-9*172						
	Yıkanmış								16-18						
	Ankara														
	Bandırma								11*1/2						

Afyon		Okka/p				215-220	205	205	200					150	
Keten Tohumu	Kırım	Kilo/P													
	Anadolu														
	Diğer														
	Rus							33							
Kahve		Okka	9,5-10,50			9-10*1/2	9-10	9-10	9-10,80	9-10,50	9-10,60		9-10,50	8,50-10,50	8-10,50
Şeker		Kantar P	232-233			228	232-240	232-244	233-242	232-237	229-236	226-235	225-232	225-229	226-235
Kömür	Cardiff	Kargo				35-36	37-38	37	36	40	37	40	35	36	34
	Newcastle					37-38	35-37	36	37	38	38	40	38	38	38
	Livorpol						28-30	28		32	29				
Balmumu	Beyaz	P				26-27									
	Sarı					25*1/2						25		25	25
	Mısır								25						
Reçine		Okka/P	7-18			8-22									
Un	1.Kalite	Çuval													
	2. Kalite														
	3. Kalite														
Zeytin Yağı		Okka/ p													
Boya Kökü	1.Kalite	Okka/P				8-9	8			8					
	2.Kalite														
	Augora														
	Cesaria														
Kalay-Kurşun		Kantar/p	670-680				685-690	690-695					695-700		690
Çelik		Kantar/	140-145				150-155	150-157	150-145	145-155	145-155	145-155			145-155
Demir	Kental/P		68-70				142								
Çay	Çiçek	Okka/P					30-45	30	30-45	30-45	35-45	30-45	30-50	30-50	30-50
	İran		50-60												
	Siyah Kongo		21-22												

	Java						45-60	45-60		45-60		50-60	50-65	50-65	50-65
	Hong Kong										21	21		31	20
Boya	İndigo		110-120				122	110-120	110-125	110-122	110-122	110-122		110-122	110-120
	İngiliz Gümüş		58-65				59-60	59-60		58-59	58-59	58		58-59	59-60
	İngiliz Siyah		60-65				50-60	59-60		58-59	58-59	58		58-59	59-60
	Madras							75-80	75-80	75-80	70-80	75-80		70-80	36-56
Baharat	Biber						5*3/4						5*3/4		5*3/4
	Kimyon														
Pirinç	Genova	Çuval/Frnc	43-44				160-180	160-180	160-180	195-197	195-196	194-196	190-192	190-192	190-192
	İngiliz									160-180	160-180	160-182	160-183	160-182	160-180
Gale	İran	Okka/p				24-25	24*1/4						23	23	
	Anadolu					17*1/2-18			16-20						
	Erzurum					17*1/2-18								20	
Bez		Kental/p				42	40			33	30-33				
Şap		Kental/p										55	55		
S.Amonyak											6*1/4	6*1/4	6*1/4		6*1/4

TEMMUZ -EYLÜL															
Ürün Çeşitleri		Skala	27.hf.	28.hf.	29.hf.	30. hf	31.hf.	32.hf.	33.hf.	34.hf.	35.hf.	36.hf.	37.hf.	38.hf.	39.hf.
Pamuk	Geyve	Okka/P		14*1/2								12*1/2-13			
	Kutais														
	Balıkhisar			13*1/4-13*1/2	13-13*1/2	12-12*1/2	12					12*1/2-13	13	13	
	Adana		14-16	14-14*1/2	13*1/2-14	13*1/2-14*1/2	12*1/2			12	13	13*1/4-14*1/2	13*1/4	13*1/2	14

	Harput														
	İran						12*1/2								
	Lazkiye														13*3/4
	Ankara														
	Georgian		13-14	11-13	11-11*1/4	10*1/2	12*1/2			10*1/2	10*1/2	10*1/4—11*1/2	12*1/2	11*3/4	
Kuşyemi		Kg./P													
Kenevir Tohumu		Kg/P													
Tahıl	Rumeli Arpası	Kg./P													
	İsmail Hard							23	22-23						
	İbraila Barley		8-8*1/2	8-8*1/2	7-1/2-8	7-1/2-8	7*1/2-8	7*1/2-8		8		8*1/2	8*1/2		
	Rumeli Soft		16-20	20	19-20	19-20	20	19-21		19-21*1/2	19-21*1/2				
	Galatz Soft Beyaz								21-22	19-21	19-21	20-21*1/2	19*1/2-21*1/4		
	Burgaz		20-21	20	19-20	19-20	20	19-21	18-19						
	Varna		20-21	21-21*1/2	21-21*1/2	21-21*1/2	21-21*1/2	21*1/2	19-20			21-22			
	Azof Hard								26-27						
	Besarabian		21-22	20-22	21-22	21-22	21-21*1/2	21-23*1/2		21*1/2-23	21*1/2-23	22-23*1/2	22*1/2-23*1/2		
	Tuna		18-19												
	Hind Mısır						13*1/2	12*1/2-13*1/2	11-13			14-14*1/2			
	Köstence			17	16*1/2-17	16*1/2-17	17-18		18-19						
	Balcık		18-19	17	16*1/2-17	16*1/2-17	17-18	16-20	17-19						
	Taganrog Hard		25-27	26-27	26-27	26-27	26-27	26-28				28-29	27*3/4-28*3/4		

	Rodos											19-21	19-22		
Kereste	Abasian	Kental/P			K.48	K.33				K.45			K.44		45
	Anadolu				İ.30-32	İ.14								33	
	Kafkas		İ.20-K.43-46												
Keçi Yünü	Ankara Keçisi	Okka/ P	36-38												38-42
	Diğerleri														
	1.Kalite														
	2. Kalite														
	Van Yünü														
	Beypazarı														38-42
	Konya														
	Kastamonu														38-42
Deri	Keçi Derisi	Adet/L		9-10											
	Kuzu Derisi		Ç.11-11*1/4	Ç.11*3/4-12											
	Koyun Derisi			14*1/2-15											
	Anadolu kurutulmuş			8*1/2											
	Tiftik				28-35	34	34								
Koyun Yünü	Gürcü Yıkanmış	Okka/ Lira		17											
	Gürcü Yarı Yık.						9*1/2-9*1/4						10*1/2		
	Yıkanmış Ankara			17											
	Bandırma														
Afyon	İsimsiz	Okka/p		165-170						160-170	173	171*1/2	175		
	Balıkhisar			155				155							
	Ghiver			165											

Keten Tohumu	Kırım	Kilo/P													
	Anadolu														
	Diğer														
	Rus														
Kahve		Okka	8-10,50	10-10,50	8-10,50		8-10	8-10	8*1/2-10*1/2	8-10*1/2	8-10	7,50-10,30	7,6-10	7,40-10	7-10
Şeker		Kantar P	223*1/2-235	220-228	228-234		226-230	225-227	225-228	223-234	223-234	225-323?	222-230	222-230	222-230
Kömür	Cardiff	Kargo	35	37	34	33	33	35	35	35	35	36	34	34	35
	Newcastle		37	39	37	36	36	37	37	37	37	39	36	36	37
	Livorpol														
Balmumu	Beyaz	P													
	Sarı		25	25		25									
	Mısır														
Reçine		Okka/P													13
Un	1.Kalite	Çuval													
	2. Kalite														
	3. Kalite														
Zeytin Yağı		Okka/ p													
Boya Kökü	1.Kalite	Okka/P	8	19-20											
	2.Kalite														
	Augora														
	Amasya				8*1/4										
Kalay-Kurşun		Kantar/p	690	680											
Çelik		Kantar/	145-155		145-155	145-155	180-195					145-155			145-155
Demir	Kental/P														
Çay	Çiçek	Okka/P	30-50		40-60	40-60				35-55	35-55	30-50	30-50	30-55	30-50
	İran														
	Siyah Kongo														

	Java		50-65	48-60	50-75	50-75	50-60	50-60	50-61	50-70	50-70	50-75	50-70	50-70	50-75
	Hong Kong		20	17-24	20	40-60	18-20	18-20	18-22	22	22	20	20	21	20
	İndigo		110-112	112-120	115-125	115-125	110-121	110-120	110-120	110-124	110-124	110-121	110-122	110-120	110-125
	İngiliz Gümüş		59-60		62	62				61	61	61	61	60*1/2	61
	İngiliz Siyah		59-60		62	62				61	61	61	61	60*1/2	61
	Madras		36-56	55-65	75-80	75-80	60	50-65	50-70	70-85	70-85	85	65-80	65-80	65-75
	İkinci kalite		36-56		35-55	35-55				35-55	35-55	37-55	38-55	36-55	38-55
	Biber		5*3/4	5*1/2- 5*3/4			5*1/2- 5*3/4		5*3/4			5*5/4	5*3/4	5*3/4	5*3/4
	Kimyon			14*1/2-15								15*1/2			
	Genova	Çuval/Frnc	190-192		194	194				207-210	207-210	195-200	195-200	195-200	178-200
	İngiliz		160-180	180	160-185	160-185	180	185	185	180-190	180-190	175-185	175-185	175-185	175-180
	İran	Okka/p													
	Anadolu			19-20	11	11									
	Aleppo										18				
	Bez	Kental/p													
	Şap	Kental/p													
	S.Amonyak		6*1/4		6*1/4		6*1/4		6*1/4			6*1/4	6*1/4	6*1/4	6*1/4

EKİM-ARALIK															
Ürün Çeşitleri		Skala	40.hf.	41.hf.	42.hf.	43. hf	44.hf.	45.hf.	46.hf.	47.hf.	48.hf.	49.hf.	50.hf.	51.hf.	52.hf.
	Geyve				16*1/2		19			19*1/2	18	19*1/4	19*3/4	20- 20*1/4	20
	Kutais														
	Balıkhisar	Okka/P			16	16*1/2- 17*1/2	17- 17*1/2			17*1/2	16	16*3/4	18	18	18*1/2
	Adana		17								16	17*1/2	18*1/2	18*3/4	19
	Harpur														
	İran					15*1/2		15*1/4		15					

	Lazkiye														
	Ankara														
	Georgian		14		14*1/2		15*1/2			15		15*1/4	15*3/4	16	16*1/2
Kuş Yemi		Kg./P													
Kenevir Tohumu		Kg/P													
Tahıl	Rumeli Arpası	Kg./P	9*1/2	9*1/2	9*1/2	10	11	11-11*1/2	10*3/4-11*1/4	11-12					12-13
	İsmail Hard		22-23*1/2	22-23*1/2	22-23*1/2	24									
	İbraila Hard														
	Rumeli Hard								24-26						30-33
	Taganrog Hard							31-33	31-33						34-36
	Bessarabia Hard		22-24	22*3/4-24*1/2	22*3/4-24*1/2	24-25	25-26	26-27	28*1/2-29*1/2						30-31
	Azof Hard														
	Varna Hard		21-22	21-22	21-22	22-23	23-25	25-27							
	Balcik Hard			20*1/2-22*1/2	20*1/2-22*1/2	21*1/2-22*1/2	23-24*1/2	24-27							
	Köstence Hard		21-23	21*1/2-22*1/4	21*1/2-22*1/4	23-24	24-25*1/2	25-26	27-28						
	Galatz Hard		21*1/2-22*1/2	22-22*1/2	22-22*1/2	22*1/2-23*1/2	24-25	25-26	25-27						28-30
	Burgaz Hard			22-23	22-23	23*1/2-24	26-27	28-29							
	Galatz Soft Beyaz		20-22	20*1/2-22*1/4	20*1/2-22*1/4	22-23	22-24	23-24*1/2	23-24*1/2						24-26
	İbraila Soft		18-22	18-20*1/4	18-20*1/4	21-23	22-25	22-25	22-26						22-27
	Burgaz Soft		22	22	22	23*1/4-	24-25	26-27	27*1/2-						29

						24			29						
	Varna Soft		21-22	21-22*1/4	21-22*1/4	22*1/2-23*1/2	23*1/2-25	25-26	27-28						28
	Besarabian Soft														
	Tuna Soft														
	Hind Mısır														15-17
	Balcık Soft		20-22	20*1/4-22*1/4	20*1/4-22*1/4	22-23	23-24	23*1/2-25	26-27						31-33
	Taganrog Soft														
	Rodos														
Rom	Boston	1 Lira /Gals	10*3/4	10*3/4	10*3/4	10	10	10	10			11	8-12	11	10-11
	İngiliz		8			12	12	12	12					12	
	Trieste		11-12											11*1/2	
	New York					11	10	11	11						
Alkol	Trieste	1 Lira/ okka	20*1/2	20*1/2-21	20*1/2-21	5	5	4*7/8	5			22-23	18-23	18	18*1/2-22*1/2
	Amerikan		18			5*3/4	5*3/4	5*1/2	5*1/2						
Kereste	Abasian	Kental/P	40			40		40		43-45		43-45	40-43	40-43	45-48
	Anadolu														
	Kafkas														
Keçi Yünü	Ankara Keçisi	Okka/ P	46-47												
	Diğerleri														
	1.Kalite														
	2. Kalite														
	Van Yünü														

	Beyazarı														
	Konya														
	Kastamonu														
	Keçi Derisi	Adet/L													
	Kuzu Derisi														
	Koyun Derisi														
	Anadolu kurutulmuş														
	Tiftik														
	Gürcü Yıkanmış														
	Gürcü Yarı Yık.	Okka/ Lira	15												
	Yıkanmış Ankara														
	Bandırma														
	İsimsiz	Okka/p	175	180	180		186-190		186-190			195-200	197-200		193-200
	Balıkhisar														
	Ghiver														
	Kırım														
	Anadolu	Kilo/P													
	Diğer														
	Rus														
Kahve		Okka	7,50-10	7,50-10	7,50-10	8,4-10,50	8,5-10,50	8,5-10,5	9-10,8	8-10,5	7-10,5	8-11	8-10,8	8,50-11	8,50-11
Şeker		Kantar /P	230-238	230-238	230-238	230-237	232-237	234-242	236-242	248-255	248-255	243-246	245-250	240-248	242-248
	Cardiff		35	35	35	35	35	35	38		35	35	35	35	
	Newcastle	Kargo	37	37	37	37	37	37	37		38	38		38	38-40
	Livorpol														
Balmumu	Beyaz	P													

	Sarı														
	Mısır														
Reçine		Okka/P		14	14					14	14		11*1/2-15	11*1/2-14	
Un	1.Kalite														
	2. Kalite	Çuval													
	3. Kalite														
Zeytin Yağı		Okka/ p													
Boya Kökü	1.Kalite														
	2.Kalite														
	Augora	Okka/P													
	Amasya														
Kalay-Kurşun		Kantar/p													
Çelik		Kantar/						145-155	145-155	145-155	185-195		185-195		185-195
Demir	Kental/P														
Çay	Çiçek		30-50	30-50	30-50	40-55	40-50	30-50	30-50	40-50	35-45	35-44	35-44		60
	İran														
	Siyah Kongo	Okka/P													
	Java		50-80	50-80	50-80	55-57	55-80	50-80	50-80	50-60	50-75		50-60	50-60	50-78
	Hong Kong		20	20	20	20	21	21	20	22	20-25	20-24	20-30	20-24	21-22*1/2
Boya	İndigo		110-122	110-122	110-122	110-122	110-122	110-125	110-125	110-130	100-125	110-130	105-130	110-130	105-125
	Gümüş		60		7,50-10	62	62	62	63		65-70	66-70	68-70		
	Siyah		60	60*1/2	60*1/2	62	62	62	63		51-60	52-56			
	Madras		70-80	60	60	70-80	75-85	75-85	75-85	45	56-70	50-70	52-68	52-68	
	İkinci kalite		38-55	38-55	38-55	35-55	35-55	35-54	38-55	35-40	36-50		36-55		
Baharat	Biber							5*3/4	5*3/4	5*3/4	5*3/4				
	Kimyon														
Pirinç	Genova	Çuval/Frnc							195						

	İngiliz								180-200	180-195					
Mazı	İran	Okka/p		19*1/2	19*1/2					19*1/2	18	19	19*1/4	19	19
	Anadolu														
	Aleppo														
	Siyah		20												
	Yeşil		27												
Bez		Kental/p													
Şap		Kental/p													
S.Amonyak				6*1/4	6*1/4		6*1/4	6*1/4	6*1/2	6*1/2	6*1/2	6*1/2			6*1/4

Kaynak: The Levant Herald, 1865 Yılı, Sayı Cilt/6 No:49-52 – Cilt/7, No:1-48